
EX LIBRIS
C·J·A·O·JENSEN

B. Hoff

Islandske
Folkesagn og Æventyr.

Paa Dansk

ved

Carl Andersen.

Ny Samling.

Kjøbenhavn.

Forlagt af den Gyldendalske Boghandel (F. Hegel).

Thieles Bogtrykkeri.

1864.

Forord.

Nærværende Fortsættelse af min for to Aar siden udgivne Oversættelse af »Islandske Folkesagn« er et Uddrag af 2det Bind af den fortjente Samler Jón Arnasons »Islenzkar þjóðsögur og æfintýri«, der, ligesom det 1ste Bind, for ikke lang Tid siden er udkommet i Leipzig paa J. C. Hinrichs Forlag. Begge Originalens Dele udgjøre tilsammen henimod 1300 Sider i stor Oktav, og skjøndt der, hvad der er naturligt ved et saa overvældende rigt Materiale, stundom kan findes Gjentagelser af ligeartede Ting og Ubetydeligheder hist og her, saa vil det dog erkjendes, at der i dem er overordentlig meget Nyt og Oprindeligt, Meget, der vidner om den eiendommelige, dybe Folkekarakteer, af hvilken de ere udgaaede.

Dette gjælder ikke mindst om 2den Deel af Samlingen, og til Bestyrkelse herpaa skulle vi indskrænke os til at anføre følgende Udsagn af en Mand,

hvis Dom har en stor Vægt i disse Sager, Digteren P. C. Asbjörnsen: »Gjennem de Billeder, den ruller op, snart fra Folkenes Naturopfatning i fjerne henfarne Tider, snart med Livsskildringer i Folketroens Lys- og Skyggefald fra nærmere Dage, er det ofte, som vi fornemme de samme Røster, der tale til os gjennem vore egne Fjeldørkener og Myreøder, men maaskee endda mørkere og dybere.« (Illustreret Nyhedsblad d. 12. Juni d. A.)

Den hurtige og vide Udbredelse, de islandske Sagnsamlinger have fundet, har maattet overgaae endog de dristigste Forventninger. Deres Forløber, Professor Konrad Maurers i Begyndelsen af Aaret 1860 udkomne «Isländische Volkssagen«, havde i høi Grad vakt Læseverdenens Interesse, og neppe havde derfor Originaludgavens 1ste Bind seet Lyset, før der omtrent samtidig udkom 2 Oversættelser i Danmark og Norge, den sidste besørget ved G. A. Krogh. Omtrent eet Aar derefter udkom der hos Bentley i London en illustreret engelsk Pragtudgave: »Icelandic Legends; translated by G. E. J. Powell and E. Magnússon.«

At der ogsaa fra Sidstnævntes Haand med det Allerførste i England vil udkomme en Fortsættelse (ligeledes en illustreret Pragtudgave), turde afgive et Beviis for, at de tidligere oversatte Udvalg have været de forskjellige Landes Læsere en velkommen Gave.

Hvad nu nærværende Oversættelse angaaer, da faaer den at tale for sig selv. Kun saameget maa det være mig tilladt at sige, at hvad der har ledet mig under dette Arbeide, var altid en inderlig Kjærlighed til Gjenstanden — den mindede mig jo saa tidt om, at Norden i Sagn og Sage har Noget, der kan samle Folket og løfte mod lysere Tider!

Sluttelig bringer jeg herved Hr. stud. filol. Þ. J. Thorarensen min inderligste Tak for mange værdifulde Raad og for det kyndige Gjennemsyn, han med saa stor Velvillie har skjænket saavel denne, som min tidligere Oversættelse.

Kjøbenhavn i Nov. 1864.

Carl Andersen.

Indhold.

———

Baademaal.

Man hører stundom Baadene knage, om det end er blikstille og de staae i Nøsterne. Det er Baademaalet, som det kun er givet Faa at forstaae. Men der var engang en Mand, som forstod det. Han kom en Dag ned til Søen, hvor der stod to Baade, og han hørte da den ene sige: »Nu have vi længe fulgtes ad, men imorgen maae vi skilles.« »Det skal aldrig skee, at vi skilles«, svarede den anden Baad, »vi have nu været sammen i tredive Aar og ere nu begge tilaars; skal een af os gaae under, er det bedst, at vi følges ad.« »Det vil nu ikke skee alligevel. Ikveld have vi smukt Veir, men imorgen ville vi faae et andet Veir, og Ingen vil roe ud til Fiskefangst, uden din Formand, jeg derimod og alle de andre Baade ville blive tilbage. Men Du vil komme afsted og aldrig vende tilbage, og saa komme vi ikke til at staae her oftere sammen.« »Det skal ikke skee, jeg gaaer ikke et Skridt af Stedet.« »Det vil Du dog nok komme til at gjøre alligevel, og dette bliver den sidste Nat, som vi to tilbringe sammen.« »Jeg skal aldrig røre mig

af Stedet, uden Du gaaer med.« »Det vil nu alligevel blive saa.« »Ikke uden Fanden selv kommer til.« Herefter talte Baadene saa tyst, at end ikke de længste Øren kunde høre deres Hvisken.

Morgenen efter saae Veiret meget truende ud, og Ingen fandt det raadeligt at roe til Fiskefangst, uden een Formand og hans Baadsfolk. De gik ned til Søen med mange Flere, som imidlertid ikke kom afsted. »Eders Skindklæder i Jesu Navn«, siger Formanden, som Skik er. Hans Baadsfolk iføre sig Klæderne. »Lad os nu trække Baaden ned i Jesu Navn«, sagde Formanden, som han pleiede. De toge fat, men Baaden gik ikke af Pletten. Formanden bad da nogle andre Søfolk, som vare tilstede, om en Haandsrækning, men ligemeget hjalp det. Da bad han Alle, som stode derhos, at tage Tag med, for at faae Baaden ned; nu var der Haand ved Haand, og Formanden raabte med samme Omkvæd, som tidligere: »Nu trække vi Baaden ned«; Baaden rørte sig alligevel ikke af Pletten. Da raabte Formanden med høi Røst: »Ned med Baaden i Satans Navn.« Baaden løb nu saa hurtigt ud af Nøstet, at den ikke var til at styre, heelt ud paa Søen. Baadsfolkene havde deres Nød med at regjere den. Siden roede de afsted, men efter denne Dag har man aldrig seet noget til Baaden og aldrig spurgt fra Nogen, som var paa den.

Da Fanden vilde skabe.

Djævelen vilde ikke være ringere end Gud og gav sig derfor engang ilav med at skabe et Menneske. Men det Forsøg slap han daarlig fra; thi istedetfor et Menneske skabte han en Kat, og den manglede endda Skindet. St. Peter ynkedes da over denne Skabning og skabte et Skind til Katten, hvorom det hedder i Visen:

»Fanden fik en skindløs Kat,
Hvor han skabe gad en Mand,
Da tog Hellig Peter fat,
Katteskindet skabte han.«

Men Skindet er da ogsaa det Eneste paa Katten, som bliver regnet for Noget.

Alexander Magnus.

Saa fortælles der, at en Konge ved Navn Alexander Magnus sluttede den Pagt med Djævelen, at hvis denne lod ham vinde hele Verden, skulde han blive hans. I tolv Aar underkastede denne Konge sig en stor Deel af Verden, indtil han endelig kom til Babylon. Da var han bleven saa hovmodig, at han kaldte sig Guds

Søn og lod tilbede sig. Han drak kun den dyreste Viin af et Guldbæger, og det fortælles da, at Djævelen dræbte ham paa den Maade, at han lod ham troe, at han drak Viin af en Guldskaal, medens han i Virkeligheden drak Gift af sin Ridehests Hov, som var død og som han havde villet ladet tilbede.

Johan Faust.

Johan Faust hed en Mand i Tydskland. Han kom overeens med Djævelen om, at denne til Slutningen maatte eie ham, hvis han lod ham faae alle de Ting, han forlangte af ham. Johan forlangte af Djævelen alle de kosteligste Lækkerier og forskjellige Klenodier; han lod ligeledes Fanden bygge sig en Hal af Glas til at boe i, og lod ham siden bringe did den skjønneste Kvinde, der i Deilighed kunde maale sig med Helene den Fagre. Alligevel narrede Djævelen mangen Gang Johan ved Øienforblændelser; saaledes var den fagre Mø i Virkeligheden ikke andet end Hoften af et Hors. Tilsidst indelukkede Johan sig altid i Glashallen, men Enden blev, at Djævelen sang ham ud igjennem Nøglehullet, og der fandtes kun tre Bloddraaber, som bleve tilbage der paa Stedet.

»Abi male spirite.«

Engang skulde et sølle Stykke af en Præst døbe et Barn. Det var i de Dage, da det var Skik at mane de onde Aander ud af Barnet, og det paa Latin. Præsten siger da:

»*Abi male spirite!*«

Fanden, der sad i en Krog henne i Kirken, skriger op og siger:

»*Pessime grammatice!*«

Præsten siger da:

»*Abi male spiritu!*«

Men Fanden siger:

»*Løi Du før, saa løi Du nu!*«

Da siger Præsten:

»*Abi male spiritus!*«

Nu svarer Fanden:

»*Sic debuisti dicere prius.*«

og gik idetsamme sin Vei.

Rosamunda.

Der regjerede engang en Konge og en Dronning. De havde en Søn; hvad han hed, berettes ikke. Han fik en Opdragelse som andre Kongesønner, lærte alleslags

Kunster, fik bygget et Slot, og der blev Intet sparet af hvad der skulde til, men han var da ogsaa en Perle blandt Menneskene, fandt man. I dette samme Rige levede der en fornem Mand, som havde en saare deilig Datter, der hed Rosamunda. Men var hun end smuk og høvisk, saa fandt man dog den Feil ved hende, at hun ikke kunde lære Noget, hverken til Mund eller Haand, saa tungnem var hun og saa lidet Haandelag havde hun; men overalt gik der Ry af hende for hendes Skjønheds Skyld. Kongesønnen saae hende engang og blev strax fangen af hendes Deilighed, og hun blev da ikke mindre fangen af alle hans skjønne Kunster og anden Flinkhed. Efter den Tid taler Kongesønnen engang med sin Fader og fortæller ham, at nu vil han ud at beile. Kongen spørger, hvorhen han har kastet sit Øie i den Sag. Kongesønnen svarer, at han ikke vil have nogen anden Hustru end Rosamunda. Faderen beder ham om aldrig at nævne Sligt, thi hun er baade dum og ukyndig, som bekjendt er, og det sømmer sig ikke at vælge en slig Kvinde til vordende Dronning, desuden er hun jo af en ringere Æt end han. Kongesønnen vilde ikke trættes med sin Fader herom, men aldrig kom dog Rosamunda ud af hans Tanker, og efter denne Dag blev han saare tungsindig, gik eensomme Veie og havde liden Sands for Gammen og Munterhed.

En Dag vankede han alene omkring i Skoven i tunge Tanker. Da kom der til ham en Mand med rødt Skjæg og lav af Væxt, som spurgte, hvi han, Kongesønnen, vankede alene her omkring, — det var jo noget,

som ikke svarede til hans Hæder og Fortjenester, — eller hvad der da gik af ham? Kongesønnen svarede, at Manden vel neppe kunde hjelpe ham ud af Vaanden, om han end fortalte ham sine Gjenvordigheder. Den Fremmede sagde, at det kunde han dog ikke vide, om han ikke kunde hjelpe ham i hans Kvide, »og for at vise Dig, at jeg ikke er saa ganske ukjendt med dine Kaar«, siger han, »saa kan jeg sige Dig, at jeg veed, at Du er kummerfuld over at Du ikke faaer Lov for din Fader til at ægte den fagre Rosamunda, fordi hun har saa tungt ved at lære baade med Tanke og Haand«. Kongesønnen indrømmede Sandheden heraf og bad ham for Guds Skyld om at hjelpe, siden han var saa godt kjendt med disse Ting. Den Fremmede tager da et lidet Jernspid op af Lommen og siger Kongesønnen at give det til Rosamunda, for at hun, naar hun skal nemme nogen Boglærdom, da kan lægge det paa sin Tunge, men naar hun vil nemme nogen Haandgjerning, skal hun have Spiddet mellem Fingrene, og da vil hun i et Svip lære begge Dele og siden kunne dem. Kongesønnen spørger, hvad han vil have herfor; den Anden siger, at det er en saa liden Tjeneste, at det ikke er Umagen værdt at forlange Noget derfor, men han vil da ogsaa komme til Rosamunda om tre Aar, og da skal hun tilbagegive ham Spiddet og sige ham hvad han hedder; hvis hun kan det, vil hun vedblive at huske Alt, hvad hun har lært, om hun end leverer Spiddet tilbage, »men hvis hun ikke kan det, vil jeg hente hende selv tilligemed Spiddet efter tre Aars Forløb, og da er hun min efter den Tid; men mit Navn er Rigdin-Rigdon«. Kongesønnen takker

ham hjertelig for disse gode Raad og byder ham derpaa Farvel. Saa begiver han sig paa Hjemveien med et lettere Sind, og han indprænter sig nu nøie Mandens Navn.

Herefter faaer Kongesønnen endelig sine Forældres Samtykke til at maatte hente Rosamunda og forsøge paa at lade hende nemme kvindelige Kunster, men paa det Vilkaar, at hvis kun ikke kunde nemme Noget, skulde han slaae sig Tankerne om Ægteskabet med hende ud af Hovedet. Dette bestemte de nu fuldt og fast indbyrdes, og Kongesønnen drager med et fagert Følge afsted for at hente Rosamunda, bringer hende hjem til Kongshirden, giver hende Spiddet og fortæller hende, hvorledes hun skal benytte det. Men af Fryd over at have faaet hende hjem til Kongsgaarden, glemmer han ganske Navnet paa Manden, med hvem han havde talt i Skoven. Nu fik Rosamunda baade Lærere og Lærerinder, der skulde bibringe hende alle Kunster, og vi behøve ikke at fortælle med mange Ord, at Alt laa som en Dag for hende, hvad enten det var Tanke eller Haand, der skulde lære.

Nu gik det saaledes, indtil man var i det tredie Aar. Kongesønnen kunde slet ikke mindes Mandens Navn; han blev da endmere kummerfuld end før ved Tanken om, nu maaskee at skulle miste sin Fæstemø, der var bleven ligesaa vel oplært, som hun var skjøn til. I denne Raadvildhed gik han en Dag alene i Skoven og kom til en aaben Plads derinde, hvor der var en Høi. Han hører en stærk Latter og megen Snakken nede i Høien, og forstaaer, at Nogle ere ifærd med at regne op, hvormange Sjæle de have sveget. Det løber

Kongesønnen koldt ned ad Ryggen, thi han tænker sig, at det efter al Sandsynlighed har været een af disse Pilte, han fordum mødte i Skoven. Han lytter nu til deres Tale, skjøndt det var ham, som stod han her paa Helvedes Rand. Tilsidst hører han Nogen fremsige disse Vers i Høien:

»Folk, som Ræv mig kalde vil,
Mangen Aarsag har dertil:
Af mit Garn slap ingen Sjæl,
Ingen Skyldner seer min Hæl.

»Som en Løve gaaer jeg om,
Blinder Hver, som til mig kom;
Volder Mangen Meen og Savn,
Rigdin-Rigdon er mit Navn.«

Da Kongesønnen hører Navnet i det andet Vers, husker han, at det er just det samme Navn, som han havde glemt og saa længe i den forgangne Tid har gaaet i tunge Tanker over. Han opskriver nu Navnet og gaaer hjem med en munter Hu. Siden lader han forfærdige et Glasskab, stort nok til at Rosamunda kan staae i det, og lader skrive overalt derpaa »Rigdin-Rigdon«, saa at man ikke kunde see Skabet nogetsteds, hverken udvendig eller indvendig, uden at Øiet stødte paa Navnet. Da Dagen nu kom, paa hvilken Manden havde meent efter tre Aars Forløb at komme for at hente Spiddet, lod Kongesønnen Rosamunda træde ind i Skabet og have Spiddet hos sig, og bød hende at give det til den, der kom til hende, idet hun med det

samme skulde sige: »Rigdin-Rigdon«; men ikke maatte hun træde ud af Skabet og heller ikke tabe Modet, hvad der end mødte, hun skulde blot huske paa Navnet, som han for den Sags Skyld havde ladet skrive paa Skabet. Derefter gik Kongesønnen ud af Stuen og lukkede Døren i Laas. Efter nogen Tids Forløb seer Rosamunda pludselig en Mand træde ind i Stuen igjennem den lukkede Dør. Han gaaer lige hen til Skabet og beder hende om at komme ud. Men hun lod, som hun ikke hørte det, og rakte ham Spiddet, sigende: »Vær saa god, Rigdin-Rigdon.« Ved at høre sit Navn nævne, sank Gjæsten øieblikkelig igjennem Gulvet paa det Sted, hvor han stod. Siden holdt Kongesønnen sit Bryllup med Rosamunda, og begge regjerede de siden i Fællesskab med den gamle Konge og Dronning. Rosamunda blev anseet for at være en herlig Dronning i de fleste Henseender. Hun huskede Alt, hvad hun ved Spiddets Hjelp havde nemmet, selv om dette tidligere ikke havde havt nogen bedre Eier end den, Alle meente maatte have været Fanden selv.

Den lille Djævel paa Kirkebjælken.

Der var engang en Præst, men hvor han boede, vides ikke. En Søndag forrettede han som sædvanlig Gudstjeneste. Alt gik, som ellers, med god Skik,

indtil han var kommen op paa Prædikestolen og havde begyndt sin Prædiken, da var der en Mand foran i Kirken, som paa eengang opslog en Skoggerlatter. Hverken Præsten eller Nogen af Kirkefolket lod sig for Øieblikket anfægte deraf; det skete da ogsaa kun denne ene Gang. Efter endt Prædiken gik Præsten ned af Prædikestolen, traadte siden hen for Alteret og fuldførte al sin Præstegjerning, som han skulde, og da Gudstjenesten var forbi, gik han udenfor Kirken.

Her gav Præsten sig til at opspørge den Mand, der under Gudstjenesten havde vakt Forargelse blandt Menigheden, og man nævnte ham den Skyldige. Han lod da denne kalde for sig, og spurgte ham, om han i Dag havde fundet Prædikenen saa latterlig, at han ikke havde kunnet bare sig for at lee og derved forarge Menigheden, eller hvad der da havde bevæget ham til en slig Adfærd? Manden svarede, at det langtfra var faldet ham ind at lee ad Præstens Lære. »Men jeg saae Noget«, siger han, »som Præsten rimeligviis ikke har seet, og vel neppe heller nogen Anden af Menigheden.« »Hvad var det«? spørger Præsten. »Lige efter at Præsten var kommen op paa Prædikestolen«, svarer Manden, »gave to Kjællinger, som sade paa Kvindesiden paa Hjørnebænken, sig til at kives og dynge hinanden til med de værste Skjældsord. Idetsamme kom jeg til at see op paa Bjælken under Loftet, og jeg saae da, at der sad en lille Djævel deroppe, som i den ene Klo holdt en rynket Skindlap, i den anden et Hestebeen. Den lille Djævel bøiede sig ned efter ethvert af Kjællingernes Skjældsord, lyttede op-

mærksomt og opskrev øieblikkelig ved Hjelp af Benet hvert Ord paa Skindlappen, saalænge denne strakte til. Men dertil maatte det tilsidst komme, at Lappen blev for lille; Fanden vidste dog gode Raad herfor, han gav sig nemlig til at strække Lappen, ved at bide i den ene Ende og trække i den modsatte Ende med Kløerne, og paa den Maade fik han da Plads for det Første. Nu smurte han paa, det bedste han havde lært, til Skindlappen heelt var beskreven, da strakte han den igjen, som forrige Gang, og gav sig paany ilav med sit Skriveri. Dette gjentog sig den ene Gang efter den anden; den lille Djævel udvidede Lappen paa alle Kanter, hvergang Pladsen slap op. Tilsidst blev det dog Enden paa Legen, at Lappen var saa beskreven paa kryds og tvers og halet saa længe, at den nu slet ikke kunde strækkes mere. Men saasom Kjællingerne endnu bleve ved at lade Munden løbe og den lille Djævel for ingen Priis vilde miste noget af deres Skjældsord, giver han sig endnu engang til at hale i Lappen af alle Kræfter. Som han nu med størst Voldsomhed har hugget Tanden i Skindlappen, revner denne, og Djævelen kommer derved til at trille-baglænds ned af Bjælken, og han var efter al Rimelighed drattet, saa lang han var, ned paa Kirkegulvet, havde ikke i Faldet hans Kløer faaet Tag i Bjælken. Da kom det over mig, skal jeg sige Præsten, at jeg lo, og jeg beder derfor saavel Jer som Menigheden om Tilgivelse, hvis jeg derved er bleven Aarsag til nogen Forargelse.«

Præsten fandt, at Manden var at undskylde for denne Hændelse, og lod sig nøie med, til Advarsel

for Andre, at paalægge ham et let Skriftemaal. Men Præsten meente forresten, at disse to Kjællinger næste Gang havde Andet at bestille i Kirken end more Fanden med deres Skjældsord.

Dandsen i Hruna.

Engang i gamle Dage levede der en Præst i Hruna i Arnessyssel, som var meget hengiven til Fornøielser og Morskab. Han havde altid for Skik, naar Folket var kommet til Kirke Juleaften, at han ikke forrettede nogen Gudstjeneste først paa Natten, men derimod holdt stort Dandsegilde i Kirken med Sognefolkene, drak, spillede Kort, og havde anden usømmelig Morskab for, heelt ud paa Natten. Præsten havde en gammel Moder, som hed Una og som havde meget imod at Sønnen opførte sig saaledes og ofte irettesatte ham derfor. Men derom brød han sig ikke det mindste, han blev ved, som han havde begyndt, i mange Aar. En Julenat lod Præsten Dandsen vare længere end den pleiede; hans Moder, som var synsk og kunde forudsige kommende Ting, gik da ud i Kirken og bad sin Søn høre op med Legen og begynde Gudstjenesten. Men Præsten svarer, at det har god Tid endnu og siger: »En Rundtenom endnu, Moerlil!« Hans Moder gaaer igjen ind fra Kirken, men vender atter og atter til-

bage og beder Sønnen om at agte paa Gud og heller høre op, mens Legen endnu er god. Men han svarer hvergang det Samme som før. Da hun tredie Gang forlod sin Søn og gik over Kirkegulvet henimod Udgangen, hørte hun Nogen kvæde denne Vise, som hun nemmede:

»Høit i Hruna Klangen
Fryder nu saa Mangen;
Saa skal den opstemmes,
At den Dands ei glemmes.
Men den gamle Kvinde
Una end er inde.«

Som Una kommer ud af Kirken, seer hun en Mand staae derude, hvem hun ikke kjendte, men syntes ilde om, og hun var forvisset om, at han havde kvædet Visen. Una blev saare urolig over Alt dette, og kunde nu nok tænke sig, at her var Ugler i Mosen og at dette maatte være Djævelen selv. Hun tager da sin Søns Ridehest og rider i Skynding til den nærmeste Præst, hvem hun beder om at komme og søge at raade Bod paa disse Vanskeligheder og frelse hendes Søn fra den Fare, der truer ham. Denne Præst følger hende strax, ledsaget af mange Mænd, thi Høitidsfolket havde endnu ikke forladt ham. Da de kom til Hruna, var Kirken og Kirkegaarden sunket med hele Folket, men nede i Jorden hørte de Hylen og Tuden. Endnu seer man Spor til at der har staaet et Huus oppe paa Hrunen, saaledes hedder en Høi, efter hvilken Gaarden, som ligger ved Foden af den, har faaet Navn. Men Sagnet

fortæller, at siden har man flyttet Kirken nedenfor Hrunen, hvor den endnu er. Det siges da ogsaa, at man aldrig siden nogen Julenat har dandset i Hruna Kirke.

Kværnen.

Der var engang en rig Mand. Han eiede een af de prægtigste Hovedgaarde, som han selv boede paa. Med sin Hustru havde han to Sønner, der paa denne Fortællings Tid vare voxne og gifte. Til den ene strømmede Rigdom, ligesom til hans Fader, og han fik fire Børn; den anden Søn derimod var fattig og levede meest af hvad han fik fra Fædrenegaarden. Da Faderen døde, deelte Brødrene Arven imellem sig, men saaledes blev Enden paa det Skifte, at den rige Broder i sin Lod fik Hovedgaarden og næsten alt det øvrige Gods; thi det tyktes ham, at hans Broder allerede tidligere havde faaet sin Arv udbetalt i Smørrebrød og Smaasnapse. Derefter boede den rige Broder paa Hovedgaarden, og den Anden kom nu ofte hjem fra sit Huusmandshuus for at bede ham, ligesom han før havde bedet sine Forældre, om hvad han hvergang manglede. Broderen lod ham ofte tilfalde Et og Andet, men gjorde det altid med Uvillie, og saaledes holdt han Livet i ham og hans Hustru. Engang slagtede den rige Broder en stor og fed Oxe; den Anden tænkte nu ret at

skulle mele sin Kage, om han bad sin Broder om et Stykke af den. Konen søgte at afholde ham derfra, sigende, at han ikke vilde faae Andet hos ham end bare Ukvemsord. Det brød han sig ikke om, sagde han, og gik saa hjem tiltrods for hvad hun sagde, just som man var bleven færdig med at sønderlemme Oxen og havde faaet Stykkerne lagt paa Borde paa Slagterstedet. Den rige Broder trippede just omkring der paa Stedet, da den anden kom. Denne bad ham da om Kjød til en Suppe, thi nu havde han da Nok til at tage af og havde let ved at give. Den rige Broder optog hans Begjæring meget ilde og sagde, han fik ikke en Bid, han havde ikke bestemt, at hans Oxe skulde havne i hans Flab. Den Anden blev dog ved at tigge saa længe, at han tilsidst tog det ene Oxelaar og smed det til ham med disse Ord: »Gaa ad Fanden til med dette Laar!« Den Anden tager Laaret, og gaaer hjem med det. Da hans Hustru saae det, blev hun glad derover, men kunde dog slet ikke begribe, hvorfor hans Broder nu havde grebet saa dybt i sin Lomme, og saa vilde hun strax putte Kjødet i Gryden. Manden bad hende om ikke at være saa ilter paa det; han sagde. at hans Broder havde ikke givet ham det, men derimod befalet ham at bringe det til Fanden, og han havde nu ikke Lyst til at stjæle det ud af sin egen Haand fra Fanden; han bad hende om nogen Reisekost og et Par nye Sko, thi han vilde strax afsted, for at bringe det til Fanden. Konen bad ham om at lade af med denne Dumhed; sikkerlig havde hans Broder givet ham Laaret, om han end, ærgerlig over hans Tiggeri, havde

brugt disse Ord. Manden svarede, hun kunde nu udtyde det, som hun vilde, men han havde foresat sig at bringe Laaret, som det var ham befalet. Hun udrustede da sin Mand saa godt hun kunde. Saa drog han afsted og gik saare længe, uden dog at vide, hvilken Retning han skulde tage, for at træffe Fanden. Endelig møder ham en Mand paa Veien, som spørger ham, hvor han skal hen med Oxelaaret, som han har der paa Skulderen. Den Anden svarer, at han skal bringe Fanden det. Den Fremmede spørger, om han da veed, hvor Fanden har sit Tilhold. Den Anden svarede Nei og bad ham for Guds Skyld at vise ham derhen, hvis han skulde være kjendt med Veien. Den Fremmede sagde, at vel kjendte han ikke selv den Vei, men han skulde dog hjelpe ham saameget paa Gled, at han gav ham et Nøgle Garn, i hvis ene Ende han skulde holde, det vilde da løbe foran ham, til han kom til en Høi; paa den skulde han banke med Tryllestaven, som han gav ham; Høien vilde saa aabne sig, og han skulde da kaste Laaret ind i Svælget, som derved viste sig; men han skulde tage sig i Agt for ikke at komme Svælget altfor nær. Da vilde han see to Kværne, den ene hvid, men den anden sort, komme op af Svælget, og han skulde da tage den hvide, men ikke bryde sig om den anden; derpaa skulde han tage Nøglet og lade det løbe foran sig, ligesom før, og vende hjemad med Kværnen. Den fattige Broder takkede Manden for disse gode Raad, bød ham Farvel og fortsatte sin Vandring. Nu gik det ganske, som Manden havde forudsagt ham: han fandt Høien, aabnede den med Tryllestaven og kastede

hans Broder var kommen i Besiddelse af denne Rigdom. Da de træffe hinanden, spørger Gaardmanden sin Broder om hvad det er, han har maalt, og denne fortæller ham det, som det var. Den rige Broder spørger, hvorledes dette forholder sig. Den Anden svarer, at Fanden har givet ham en Kværn, som efter Fremsigelsen af nogle Trylleord maler Alt, som med Navn nævnes kan, og han fortæller ham da tillige, at det er, fordi han bragte Fanden det Oxelaar, som Broderen havde sendt ham afsted med til ham for nogen Tid siden. Gaardmanden kunde ikke huske, at han nogensinde havde sendt sin Broder til Fanden, derimod havde han givet ham selv Laaret. »Nei, nei«, siger den Anden, »Du bød mig at gaae med det til Fanden, og det gjorde jeg; derfor gav han mig Kværnen, og siden har jeg hverken trængt til Dig eller Andre.« Derpaa skiltes de, og Bonden gik hjem i dybe Tanker og fortalte sin Hustru det Hele. Nu misundte de Huusmanden hans Kværn og tænkte længe frem og tilbage paa, hvorledes de skulde bære sig ad med at faae den i Eie; tilsidst faldt det dem ind at byde Huusmanden Alt, hvad de eiede og havde, i Bytte for den; derpaa skulde de kjøbe sig et Skib og drage bort fra Landet med Kværnen. Gaardmanden gaaer nu afsted og begjærer Kværnen tilkjøbs af sin Broder, men denne var uvillig til at afhænde den. Hans Broder tilbyder ham da hele sin Eiendom, Hovedgaarden deri indbefattet. Den Anden svarede, at han ikke brød sig meget om at faae Hovedgaarden, han kunde jo kjøbe sig en ligesaa god Jord naarsomhelst han vilde; men siden hans Broder nu bad ham

saa overmaade meget om Kværnen og han allerede forekom sig selv at være rig nok i Forveien, vilde han dog gjøre sin Broder det til Behag, at lade ham faae den for Alt, hvad han eiede og havde. De fuldbyrde nu Kjøbet, Huusmanden flytter hjem og drager ind til Alt, hvad hans Broder eiede, ganske som det staaer der. Den anden Broder derimod kjøber sig et Skib, gaaer ombord med Hustru og Børn, og har intet Andet med sig end Kværnen, men var dog vel fornøiet med sit Bytte. Da de ere komne noget fra Land, vil han lade Kværnen male, hvad de trænge til, og fremsagde Trylleordene:

»Mal nu hverken Malt eller Salt,
Og mal i Herrens Navn.«

Men hvorledes han end bar sig ad, og hvad han end sagde, blev Kværnen staaende stille; han blev da vred paa den og sagde i sin Hidsighed:

»Mal nu baade Malt og Salt,
Og mal i Djævelens Navn.«

Kværnen gav sig til at male baade Malt og Salt, saaledes at Skibet blev synkefærdigt, og eftersom man ikke paa nogen mulig Maade kunde standse Kværnen, blev det Enden derpaa, at Skibet sank med det Hele, og siden har man aldrig seet noget til det. Men det siger man, at Fanden har sagt, at han blev glad ved at Kværnen skiftede Eier; thi der fik han sex Sjæle for een.

Om Kværnens første Eier er at berette, at han, efter at have givet Slip paa den, altid havde Rigdom

blev bragt for Pilatus og tilsidst korsfæstet, ligesom han kunde give Oplysninger om de Begivenheder, der havde fundet Sted i Østens Lande nogle hundrede Aar efter Kristi Pine, og endelig om Apostlene, hvor enhver af dem havde levet, prædiket og lært, og hvorledes de tilsidst bleve tagne af Dage. Paulus undrede sig storlig over Alt dette og søgte Leilighed til at faae Jøden i Tale, og da det endelig lykkedes ham, fortalte denne ham alle disse Ting, og aabenbarede ham, at i den Tid Kristus lærte og prædikede her paa Jorden, boede han i Jerusalem, og var een af Jesu Kristi Fjender og Forfølgere, idet han antog ham for en Bedrager og falsk Lærer; thi han vidste ikke bedre, sagde han, saaledes havde han lært af Farisæerne og de Skriftkloge, og derfor gjorde han sig al mulig Umage for at denne Bedrager maatte komme til at lide Døden. Han fortalte, at han havde ydet dem Bistand, der skulde fange Jesus og føre ham frem for de Fornemme iblandt Præsterne, og at han havde anklaget ham for Pilatus og været med at raabe over ham: »Korsfæst ham, korsfæst ham, men giv os Barabas fri,« samt at han i Forening med de Andre havde bidraget til at han blev dømt til Døden. Da Dommen var afsagt, havde han skyndt sig hjem til sit Huus, forbi hvilket man skulde føre Herren til Retterstedet, og havde han da fortalt sine Huusfolk, hvorledes Dommen lød, og befalet dem at gaae ud i Døren for at see denne Kristus, medens han selv stod udenfor Døren med et lidet Barn paa sin Arm, for at ogsaa dette kunde see Jesus. Da Herren Jesus blev ført der forbi, bærende paa sit tunge

Kors, standsede han lidt og støttede sig ved Døren paa Jødens Huus; men da tog denne, af Nidkjærhed og for at gjøre Dommeren til Behag, fortalte han, og stødte med Haardhed Jesus bort derfra, sigende, at han skulde skynde sig derfra til Galgen, hvor han hørte hjemme. Da saae Herren ham stift i Øinene og talte disse Ord til ham: »Jeg skal hvile, men Du skal vandre.« Da, fortalte Jøden, satte han i samme Stund Barnet ned paa Jorden, og kom siden aldrig til sit Huus mere for at boe der, men gik derfra, og fulgte efter dem, der gik med Jesus, og han hørte og saae, hvorledes Herren blev korsfæstet. Men da Alt var fuldbyrdet, var det ham umuligt at komme ind i Staden igjen, og fra den Tid af saae han hverken Kone eller Børn, men drog ude i fjerne Lande, flakkende overalt fra Sted til Sted lige til denne Stund. Da han atter kom til Jødeland og Jerusalem, fortalte han, efter mange hundrede Aars Forløb, var Alt omvæltet, nedbrudt og ødelagt, saa at han ikke kjendte Noget igjen. Men hvad Gud fremdeles havde isinde med ham, eller hvorfor han saa længe lod ham friste dette Liv, vidste han ikke.

I al sin Opførsel og Omgang var han stille af sig; han brugte ikke mange Ord og førte ingen unødvendig Tale, han talte kun, naar han først selv blev tiltalt. Blev han indbuden til et Maaltid, nød han med Maadehold, spiste og drak Lidet. Naar man hædrede ham med Gaver, tog han beskedent imod dem, men ikke til større Værdi end to eller tre Skilling, og gav dem snart igjen til Fattige, sigende, at han behøvede dem ikke, thi for ham vilde Gud nok sørge. I al den Tid han var i

Hamborg saae Ingen ham lee eller smile. Han kunde Tungemaalet i ethvert Land, hvorhen han kom; da han var i Hamborg, talte han Tydsk, som om han var barnefødt der paa Stedet. Forbandelser og Eder kunde han ikke taale at høre, og hørte han Nogen bande eller sværge ved Guds Navn, da sagde han med Græmmelse og vrede Miner: »Du elendige Menneske, skal Du saaledes misbruge Guds Navn og hans Søns Pine og Død? Ja havde Du, som jeg, hørt og seet, hvor tung og besværlig en Pine vor Herre Jesus led, da vilde Du ikke tale saa skammelig.«

Dette har den hæderlige Doktor Paulus forklaret for mig og Andre, og Mange have bevidnet Sandheden heraf. Man fortæller ogsaa, at Skindet paa hans Fodsaaler var saa tykt, at det ved at maales fandtes at være tre Tommer tykt, og det var haardt som Horn. Han saaes i Danzig i Aaret 1599.

De Vise fra Østerland.

Den første Konge hed Kaspar. Han havde en Frugthave i Nærheden af sit Slot, hvori der stod et Træ, om hvilket der var spaaet, at det skulde blive staaende indtil Kristus blev født. Det var saa gammelt, at næsten alle dets Kviste vare raadne. Men i den Nat, Kristus fødtes, blomstrede Træet og der sad en

Fugl paa Grenene, som fortalte i sin Sang, at nu var Frelseren født. Den anden Konge hed Melchior. I hans Have var der en Fugl, der kaldtes Struds, og i den Nat, Vor Herre kom til Verden, lagde den imod sin Natur to Æg og udrugede dem begge, og da var der i det ene et Lam, men i det andet en Løve, hvilket de Kloge nu udtydede saaledes, at Forløseren var født. Den tredie Konge hed Balthasar. I hans Nærværelse fødte en Kvinde et Barn, som strax efter Fødselen kunde tale, og det fortalte, at Verdens Frelser var født, »og til Tegn derpaa skal jeg leve i 33 Dage, saamange Dage, som han skal opleve Aar.«

Rypen.

Jomfru Maria stævnede engang alle Fuglene sammen, og da de vare samlede, bød hun dem at vade igjennem et Baal. Fuglene vidste, at hun var Himmelens Dronning og formaaede Meget. De turde derfor ikke lade være at adlyde hendes Befalinger og Forbud og sprang paa Øieblikket allesammen ud i Ilden og igjennem den, med Undtagelse af Rypen. Men da de kom igjennem Ilden, vare Fødderne paa dem alle fjerløse og svedne lige ind til Skindet, og saaledes ere de blevne ved at være lige indtil vore Dage, og det fik de nu af at vade igjennem Baalet paa Marias Bud. Men ikke gik det Rypen

bedre, som var den eneste Fugleslægt, der vægrede sig ved at vade igjennem Ilden; thi Maria blev vred over dens Vægring og lagde paa den, at den skulde blive den uskyldigste og svageste af alle Fugle, men paa samme Tid saa forfulgt, at den altid, Pintsedagene alene undtagne, skulde leve i Frygt, og skulde Falken, som i Tidernes Begyndelse skulde have været dens Broder, altid forfølge den, dræbe den og leve af dens Kjød. Dog viste Jomfru Maria Rypen den Barmhjertighed, at den skulde have Lov til at skifte Farve efter Aarstiderne, blive sneehvid om Vinteren, men tørvebruun om Sommeren, for at Falken skulde have vanskeligere ved at skjelne den fra Sneen om Vinteren og fra Lyngen om Sommeren. Heri er der nu aldrig skeet nogen Forandring, og heller ikke deri, at Falken forfølger den, dræber og spiser den; først naar den kommer ind til Rypens Hjerte, mærker den, at det er dens Søster. Men den betages hver Gang af en saa stor Sorg, naar den har dræbt en Rype og spiist den lige til Hjertet, at den klager ynkeligt længe derefter.

Førelsen og Synerne.

Det er Begyndelsen til denne Fortælling, at der engang levede en Præst paa Vesterlandet. Han var vindesyg, uretfærdig, overmodig og en stor Særling.

Blandt Andet fandt han da ogsaa paa at holde Gudstjeneste ligesaavel om Søgnedage som om Helligdage, ja, han kaldte det endog Helligbrøde, at søge Kirke om Søndagen. En Vinter traf det sig, at man bragte et Barn til Præsten for at døbes. Veiret var slemt og uhyggeligt. De, der bragte Barnet, berettede Præsten deres Ærind, men han tiltalte dem med haarde Skjældsord, ganske som det var hans Vane, og sagde, at de burde have ladet ham dette vide før; han nægtede at døbe Barnet og jog dem bort. Men saaledes gik det, at baade Barnet og de, som bragte det, fore vild og omkom paa Hjemveien. Præsten gjorde sig ingen Samvittighed heraf, han vedblev sin tilvante Leveviis.

Sommeren derefter lod Præsten engang gaae Bud omkring i Sognet, at han havde bestemt at holde Gudstjeneste næstkommnnde Torsdag; men det var midt i Høhøsten. Ingen af hans Sognefolk svarede Ja, men heller Ingen vovede at sige Nei. Da Torsdagen kom, gjorde Præsten sig færdig til Gudstjenesten; men da han fandt, at Sognefolkene udeblev noget længe, foer han ud i Kirken og gav sig til at gaae op og ned ad Gulvet. Da han havde været her en Stund, kom en ubekjendt Mand til ham; han vilde hilse paa Præsten. Denne besvarede ikke Mandens Hilsen, men spurgte ham dog, om han ikke havde seet Folk komme. Den Fremmede spurgte, hvilke Folk han meente. »Kirkefolkene«, svarer Præsten. Den Fremmede siger da: »Hvorfor skulde Folk komme idag paa en Søgnedag? Det ligner ikke Noget; thi Alle have travlt med Høet, og der vil da heller Ingen komme, kan jeg troe.« Præsten sagde:

»Hvad kommer den Sag Dig ved? Folk vil nok komme til Kirke, siden jeg har befalet det.« »Dette kalder jeg en underlig Færd,« sagde den Fremmede, »men Du er da nok ogsaa en Særling i flere Ting, min gode Præst, og ulig andre Mennesker, og man vilde nok træffe paa flere Særheder her, hvis man saae Dig ret efter i Sømmene.« Præsten blev saare hidsig herover, og spurgte, hvad han da fandt her saa underligt. Manden svarede: »Det kan jeg vise Dig, lad os gaae udenfor.« De gjorde saa. Da de kom ud af Kirkedøren, saae Præsten der et stort og aflangt Kar, som var fyldt lige til Randen; der var Blod i den ene Ende af Karret og Melk i den anden, men det blandede sig ikke sammen. Præsten undrede sig herover, han gik hen til Karret, stak Haanden ned i det, og vilde røre begge Dele sammen, men det sammenblandede sig ikke alligevel. Da sagde Præsten: »Tilvisse er dette underligt.« Den Fremmede svarede: »Javist er det saa, men der er dog mere af den Slags.« Da spurgte Præsten den Fremmede, hvad dette havde at betyde, men denne sagde, at det skulde han siden faae at vide. De gik nu ud af Kirkegaarden og et langt Stykke Vei, til de traf paa en Indsø. Der saae de tre Fugle svømme paa Søen, hvoraf de to vare voxne, medens den tredie kun var en Unge. Aldrig saasnart kom Præsten og hans Ledsager til Søen, før Ungen løftede sig til Flugt, satte sig paa Præstens Hoved og sled i Haaret. Præsten vilde løse Fuglen af Haaret, men kunde ikke. Han bad da sin Ledsager om Hjelp, men denne sagde, at den maatte han endnu ikke yde ham. De fortsatte nu deres Vandring

og kom til en stor Aa, der, ved at springe brat ned, dannede en høi Fos; under Aaen og Fossen stod en Mand; han gabede imod Fossen og nedsvælgede Aaen, men Vandet strømmede igjen frem af hele hans Ryg, som om den kunde være en Svamp. Det var et sært Syn, tyktes Præsten. Derefter kom de til nok en Aa, der ogsaa sprang ned fra et høit Fjeld; her stod da igjen en Mand, som drak hele Aaen, men ikke saae Præsten, at Vandet nogetsteds løb fra ham igjen.

Præsten fik heller ikke at vide, hvad dette havde at betyde. De gik nu længere og kom til en fager græsrig Eng. Der saae Præsten to stygge og magre Faar; de vare saa tyndhaarede, at man kunde tælle Haarene paa dem. Det ene Øieblik slugte de Græsset saa graadigt som sultne Ravne, det næste Øieblik derimod løb de imod hinanden og sloges og vilde jage hinanden bort fra Engen. Præsten undrede sig herover og spurgte sin Ledsager, om Faarene længe havde gaaet paa denne Græsgang; den Anden meente, at saa var. Derefter kom de til en gold og græsfattig Hede, hvor der næsten ikke saaes Andet end Steen og Sand. Der saae Præsten atter to Faar. De laae hos hinanden som Brødre og vare fede og smukke, som om de havde græsset paa den frodigste Eng. De laae og tyggede Drøv og bøiede Hovederne sammen, og det syntes, som om de ikke kunde undvære hinanden. De fortsatte deres Vandring endnu længere, indtil Præsten saae et Huus saa stort og prægtigt, at han aldrig havde seet dets Mage før. Rundt om Huset laae grønne Sletter, og Blomsterne duftede dem imøde. Der var

alle Slags Sangfugle, som sang saare lifligt. Inde i Huset hørte man Jubel og Glæde, Sang og Strengeleg. Alt var her saa yndigt og fagert, at man ikke kunde tænke sig noget Herligere.

Præsten sagde da til sin Ledsager: »Nu vil jeg ikke gaae længere, lad mig blive her.« »Nei, her maa Du ikke blive«, siger den Fremmede, »Dig er et andet Sted tiltænkt.« Saa gik de endnu en Stund. Da saae Præsten et Huus, som i Alt var en Modsætning til det første; en Stank slog dem imøde, og Alt var der hæsligt og stygt. Der var ogsaa Fugle, hvis de ellers kunde kaldes Fugle, som klynkede og peb uden Ophør. Da Præsten fik det at høre, betoges han baade af Frygt og Lede, og han bad sin Ledsager om at gaae snarest muligt bort fra dette Sted. Men den Fremmede svarede: »Nei, her skal Du blive, dette er Stedet, hvor Du og alle onde Mennesker skulle være. »Ak!« bad Præsten, »lad mig komme bort herfra, og lær mig, hvad jeg skal gjøre, for at dette ikke skal blive mit Hjemsted.«

»Det skal jeg gjøre«, sagde den Fremmede, »men vide skal Du, at dette er de onde Menneskers Pinselssted, og her seer Du en lille Prøve paa Helvede, som Du har gjort Dig værdig til i lang Tid ved dine onde Gjerninger, og Du kan kun undgaae dette Sted ved at forbedre Dig og fortryde dine Synder.« Præsten lovede da Bod og Bedring.

Nu vendte de om og kom atter til det prægtige Huus. »Dette er det Sted, som er beredt for gode og gudsfrygtige Mennesker«, siger den Fremmede, »og dette

Steds Yndighed er en lille Forsmag paa Guds Børns evige Glæde, som Du har forskjertset ved dine Synder og Laster.« Siden kom de til de spage og veltrevne Faar. »Disse Faar betyde de Fattigfolk, som leve tilfredse med hvad Gud tildeler dem og ikke gaae ud af deres gode Skind, om de end ikke for deres Øine kunne see alle Fornødenheder, men leve i et indbyrdes kjærligt Samliv.« Saa kom de til de stygge og ustyrlige Faar. Den Fremmede sagde: »Disse Faar betyde Rigmænd, der synes at have Overflod af Alt, men dog aldrig ere fornøiede og aldrig trives, fordi de bestandig hige efter Mere; men Faarenes Uforligelighed betyder det onde Samliv og det Fjendskab, som de Rige nære til hverandre.« Derpaa kom de til Aaen, hvor Manden stod under Fossen og nedsvælgede hele Aaen. Den Fremmede sagde: »Denne Aa betyder Ondskabens Synder, som denne Verdens Børn inddrikke og aldrig ville give Slip paa igjen, saa at de døe saaledes hen i Synden, at den før forlader dem end de den.« Nu vandre de did, hvor Aaen flød ned i Manden og igjen ud af ham overalt. Denne Aa betyder Svaghedens Synder«, siger Præstens Ledsager, »som ofte kommer over Guds Børn, men som de øieblikkelig drive ud af Hjertet igjen.« Derefter kom de til Søen med de tre svømmende Fugle. Da siger den Fremmede: »Disse to store Fugle betyde de to Mænd, som Du jog bort fra dit Huus ved Vintertid ud i det onde Veir med det udøbte Barn.« Saa kom de til Karret ved Kirkedøren, som endnu stod uforandret og ublandet. Den Fremmede siger da: »Her seer Du det Blod, som Du har

udsuget af de Fattige og det, som Du har taget fra de Rige. Det kan aldrig blandes sammen, og Du maa nu give de Fattige Erstatning og for Fremtiden gjøre bedre Skjel med hvad Du tager fra Fattige og Rige.«

Deres Reise var nu tilende. Da gik de ind i Kirken, og Præsten bad sin Ledsager om at løse ham Fuglen ud af Haaret. »Det skal jeg,« svarede denne, »men vide skal Du, at det er det Barns Hævnaand, som Du negtede Daab, og derfor skal Du nu døbe det.« Den Fremmede løser derpaa Fuglen ud af Præstens Haar, men denne døbte Barnet, hvorpaa Fuglen fløi bort og forsvandt. Siden faldt Præsten paa Knæe og bad til Gud. Da han havde endt sin Bøn, gik de begge ud af Kirken, men paa Kirkegaarden forsvandt den Fremmede for Præstens Øine. Nu gik Præsten hjem til sin Gaard; men her mødte ham en anden Præst. Denne hilste ham og spurgte ham, hvem han var. Den gamle Præst fortæller ham det, og spørger, hvorledes det da har sig med ham. Den Anden svarer, at han har bestyret dette Kald, siden Præsten forleden Aar forsvandt, »og er det nu syv Aar siden«, siger han. Den gamle Præst blev saare forundret herover og saae nu, at Guds Engel havde ført ham og at denne Førelse havde varet i syv Aar. Han lod Synerne være sig en god Lære, forbedrede sin Vandel og gik i Kloster for sin øvrige Levetid, og hermed ender denne Fortælling.

Guldmynten.

Der var engang en Mand, som var meget havesyg og ikke bluedes for Noget; han var saa gjerrig, at han ikke gjorde Godt imod noget Menneske. Hans Præst formanede ham idelig og foreholdt ham ofte, hvilken Ende det vilde tage med ham. Da Præsten erfarede Mandens Død, fik han derved en saa tung Bekymring, at det forstyrrede hans Søvn; thi han tvivlede paa hans evige Velfærd. Om Natten drømte Præsten, at han i Luften over den Dødes Gaard saae en stor Vægtskaal; ved den ene Skaal stode Engle og lagde den Afsjæledes gode Gjerninger derpaa, men paa den anden Side stode Djævle og belæssede deres Skaal med alle hans onde Gjerninger. Disse vare baade mange og tunge, men imod dem kom der kun en lille Bid Brød, som Gnieren engang af Medynk havde skjænket til et fattigt og hungrigt Menneske. Djævlene begyndte nu at bryste sig, men Englene sagde: »Lad os oppebie Dommerens Afgjørelse.« Derefter herskede der en stor Stilhed, og Præsten saae da, at der faldt en Guldmynt fra Himmelen ned i Skaalen til Brødstumpen, men derved blev denne Skaal meget tungere, hvorpaa Djævlene luskede af. Englene istemte derimod en Seierssang, og ved den vaagnede Præsten. Han tyktes nu at vide, at Guldmynten betegnede Kristi Fortjeneste, og efter den Stund blev han roligere.

Syndposerne.

Der var engang en streng og nidkjær Præst. Han førte en haard Lære og bebreidede uden Skaansel sine Tilhørere deres Synder. I Sognet boede en gammel Kone. Hun kom næsten aldrig til Kirke, og Præsten skjændte ofte paa hende derfor og sagde, at hun neppe vilde komme ind i Himmerig, hvis hun saadan blev ved at forsømme Kirken. Konen brød sig kun lidt derom. Saaledes gik der nogen Tid. Da blev hun engang syg. Hun lod Præsten hente, og bad ham om at berette sig; thi hun sagde, at hun var bleven meget bekymret over Menneskenes onde Gjerninger. Præsten gik strax afsted, og kommer til den Syge. Han vilde nu formane Konen; thi han saae, at hun var meget bekymret. Konen siger, at han først maa høre, hvad der ligger hende tungest paa Hjerte. Præsten indvilligede heri, og lytter nu nøie til Synderindens Beretning. Da siger Konen: »Jeg drømte for kort siden, at jeg kom til Himmerig. Der bankede jeg paa Døren, for jeg frøs og søgte derfor Huusly. Da kom en Mand til Døren, som havde et stort Nøgleknippe i Haanden; jeg spurgte ham om hans Navn. Han sagde, at han hed Peter. Jeg kjendte da Manden og bad ham om Tilladelse til at maatte træde indenfor. Peter svarer: »Nei, her skal Du ikke være.« »Ak, lad mig komme indenfor,« sagde jeg, »jeg er saa forkommen af Kulde, lad mig blot komme lige indenfor Døren.« »Nei, det bliver

der ikke noget af,« siger Peter. Jeg saae, at der var et saare stort Udhuus paa Ladet, og jeg bad da Peter om Tilladelse til at gaae derind. Han sagde, at det skulde jeg faae Lov til, hvorpaa han aabnede Huset. Da blev jeg glad og løb ind, men Peter stod i Døren. Men da jeg kom derind, saae jeg en uhyre Bunke af store og smaae Poser. De vare alle fyldte med Noget og tilbundne for Aabningen. Der var ogsaa Søvanter, hvoraf nogle ogsaa vare fyldte, medens andre kun havde Tommelfingrene fulde. Jeg spurgte Peter, hvad der var i disse Poser. Det var Menneskenes Synder, sagde han. »Maa jeg da see min Præsts Pose,« sagde jeg, »den er vist ikke stor.« »Aa, saa saa,« siger Peter, »see, der staaer den,« og idetsamme viste han mig en forfærdelig stor Sæk.

Da tabte jeg baade Næse og Mund; for det var den allerstørste Pose. »Vor Herre bevare's,« udbrød jeg, »hvor er da min Pose, den er vel ikke af de mindste, kan jeg troe?« »Den gaaer an,« siger Peter, og viser mig een af Søvanterne, hvor der var en lille Smule i Tommelfingeren. Nu blev jeg aldeles forbauset og gik ud igjen. Peter smældede Døren i, og derved vaagnede jeg op. »Det er nu dette, der bekymrer mig,« siger Konen, »og derfor lod jeg Eder hente, for at jeg kunde meddele Eder dette.«

Præsten følte sig ikke synderlig vel tilmode, og skyndte sig bort saa hurtig han kunde.

Hvorledes det gik Jons Sjæl.

Der levede engang en Mand og hans Hustru. Manden var saare uomgjængelig og ilde lidt, og derhos var han doven og unyttig i sit Hjem. Hans Hustru var meget ilde tilfreds hermed, ofte skjændte hun paa ham og sagde, at han duede ikke til Andet end til at forøde, hvad hun sparede sammen; thi hun var selv en driftig Kone og brugte alle Fif for at skaffe det Nødvendige og forstód at faae det med Enhver, som han skulde tages. Men om de nu end vare uenige i somme Ting, holdt Konen dog meget af sin Gamle og lod ham ikke mangle Noget. Saaledes gik det nu længe, men engang faldt Manden i en svær Sygdom. Konen vaagede over ham, og da hans Kræfter toge af, faldt det hende paa Sinde, at han vist neppe var saa vel forberedt til Døden, at det jo kunde være tvivlsomt, om han ogsaa fik Indpas i Himmerig. Hun overtænkte derfor med sig selv, at det nok var raadeligst, om hun prøvede selv paa at faae sin Huusbonds Sjæl paa rette Vei. Hun tog derfor en Skindpose og holdt den for Mandens Næseboer, og da han opgav sin Aand, foer denne ind i Posen, men Konen bandt strax for Aabningen. Siden gik hun til Himmelen, med Posen svøbt i sit Forklæde, kom til Himmeriges Porte og bankede paa. St. Peter kom til Døren og spurgte om hendes Ærind. »Goddag,« siger Konen, »jeg kom hertil med min Jons Sjæl; I har da sagtens hørt ham nævne, og jeg vil nu bede Jer om at

skaffe ham herind.« »Ja saa,« siger Peter; »det kan jeg destoværre ikke, jeg har vel hørt tale om din Jon, men aldrig noget Godt.« Da sagde Konen: »Ikke troede jeg, St. Peter, at Du var saa haardhjertet, og nu har Du nok glemt, hvorledes det gik Dig fordum, da Du fornegtede din Herre og Mester.« Peter gik ind og lukkede Porten, men Konen blev staaende udenfor og stønnede. Da der var rundet en liden Stund, bankede hun igjen paa, og St. Paul kom ud. Hun hilste paa ham og spurgte, hvad han hed, men han siger sit Navn. Hun beder ham da om at tage sig af hendes Jons Sjæl, men han svarede, at han ikke vilde vide noget af den, hendes Jon fortjente ingen Naade, sagde han. Da blev Konen vred og sagde: »Det anstaaer Dig, Paul! Du har da bedre fortjent Naaden, kan jeg tænke mig, da Du fordum forfulgte Gud og gode Mennesker. Det er nok bedst, at jeg holder op at bede Dig.« Paul lukkede skyndsomst Porten. Men da Konen tredie Gang bankede paa, kom Jomfru Maria ud. »Goddag, gode Jomfru,« siger Konen, »jeg haaber da, at I tillader min Jon at komme ind, skjøndt Peter og Paul ikke ville det.« »Det tør jeg destoværre ikke, min Gode,« svarer Maria, »dertil var din Jon et altfor stort Skarn.« »Jeg skal nu ikke gaae i Rette med Dig derfor,« siger Konen, »jeg troede dog, at Du vidste, at Andre kunde være svage ligesom Du selv, eller husker Du ikke mere, at Du fik et Barn, som Du ikke kunde nævne Faderen til?« Maria vilde ikke høre Mere og skyndte sig med at lukke. Fjerde Gang bankede Konen paa Døren. Da kom Kristus selv og spurgte, hvor hun

vilde hen. Hun svarede ydmygt: »Jeg vilde bede Dig, min gode Forløser, om at lade denne stakkels Sjæl komme indenfor Døren.« Kristus svarede: »Det er Jon — nei, Kone, han troede ikke paa mig.« I samme Øieblik vilde han lukke Døren, men hun var ikke seen med at svippe Skindposen, hvori Sjælen var, ind forbi ham, saaledes at den fløi langt ind i Himmeriges Hal, men Døren smækkedes i Laas. Da faldt der en Steen fra Konens Hjerte over at Jon alligevel var kommen ind i Himmerige, og hun vendte glad tilbage, men vi have hverken Mere om hende at sige, eller om hvad der siden blev af Jons Sjæl.

Seent fyldes Præstesækken.

Der var engang en ung og haabefuld Mand, som fattede Kjærlighed til en Pige og beilede til hende, men hun gav ham kort og godt Afslag. Herover blev Manden meget sorgfuld og gik ofte ad eensomme Veie. En Dag vandrede han igjen alene derude rundt omkring, uden at vide hvorhen. Da kom der pludselig en Mand til ham og hilste paa ham. Beileren besvarede neppe Hilsenen, men det forekom ham da heller ikke, som han skulde kjende Manden. Den Fremmede var venlig imod ham; han vidste, sagde han, at han var bedrøvet og hvorfor han var det, men nu skulde han nok sørge for at

Pigen, som ikke vilde have ham, fik ligesaa megen Lyst til ham, som han til hende, hvis han kun gav ham det Løfte, at ville tjene ham efter et Aars Forløb. Derefter skiltes de, og Frieren gik hjem. Nogen Tid derefter traf han Pigen ved Kirken, og da var hun bleven heel anderledes imod ham, end hun var før, og vilde nu gjerne i Kast med ham. Han derimod trække sig snarere lidt tilbage, for han mener, at dette maaskee er Drilleri fra hendes Side, men snart kom han dog efter, at det var hendes ramme Alvor. Saaledes gik det da, at han fik hendes Ja og ægtede hende, og de levede i Fryd og Gammen med hinanden.

Det led henimod et Aar fra den Dag, han traf Manden, som havde hjulpet ham til at faae Pigens Ja, og han begyndte at blive tungsindig ved Tanken om, hvo det havde været. Da der var en Maaned tilbage til Korsmisse, gaaer han hjem til sin Præst, fortæller ham, hvorledes Alt er gaaet til og beder ham om et godt Raad. Præsten siger, at han for seent har underrettet ham herom; thi den Ubekjendte, med hvem han afsluttede denne Pagt, var ingen Anden, end Fanden selv. Det løb nu Bonden koldt ned ad Ryggen, og han bad sin Præst desto ivrigere om Bistand. Præsten var da ogsaa redebon hertil og sammenkaldte strax en stor Mængde Mennesker, som alle bleve satte til Arbeide; han lod dem nemlig udhule en stor Høi og bære al Mulden bort, og tilsidst lod han dem gjøre et lille rundt Hul oppe igjennem Midten af Høien. Da dette Arbeide var færdigt, havde man naaet Korsmisse. Præsten tog da en Tversæk af Skind, tog begge dens Ende-

stykker bort, men satte et Korsmærke i den ene Ende, og anbragte derefter Sækken i Hullet oven paa Høien, saa at den ragede op som en Skorsteenspibe, men Korsmærket var i den Ende af Sækken, der vendte nedad. Siden siger han til Bonden, at han skal vente paa sin Modpart deroppe paa Høien og sætte ham de Vilkaar, at han fylder Tversækken med Penge, uden Fortræd for Nogen, før han drager i hans Tjeneste, hvis ikke, skal han have tabt sin Ret til ham. Præsten forlader Bonden, men denne gjør, som Præsten har sagt ham. En Stund derefter kom Manden, med hvem han havde afsluttet Pagten, men nu var han ikke saa venlig, som forrige Gang. Bonden siger til ham, at han har glemt sidst at bede ham om Noget, som ikke er af stort Værd for ham, men er af en saa stor Vigtighed for sig, at han ikke kan tiltræde sin Tjeneste, uden at den Bøn bliver opfyldt. Fanden spørger, hvad det er, og den Anden svarer, at det kun er, at fylde denne Tversæk med Sølvpenge, uden Fortræd for Nogen. Fanden seer til Sækken og mener, at det er han nok Mand for at udføre, gaaer bort, men vender efter en liden Stund tilbage, dragende efter sig et stort Læs, hvorfra Søvandet drypper. Derpaa kaster han af Læsset ned i Sækken, som bliver ved at være lige tom. Han gaaer da anden Gang og vender tilbage med et endnu større Læs, som han ligeledes styrter i Sækken, men den bliver alligevel ikke fuld. Saa gaaer han afsted tredie Gang og hidslæber nok et Læs, det største af dem alle; ogsaa disse Penge øser han ned i Sækken, men det gaaer paa samme Viis. Saa gaaer han

afsted for fjerde Gang og henter et Læs, der er det allerstørste af dem alle; ogsaa disse Penge hælder han ned i Sækken, men alligevel høiner det ikke i den. Da bliver Fanden underlig tilmode og siger, idet han forlader Manden: »Seent fyldes Præstesækken«.

Manden blev, som var at vente, saare glad tilsinds over at slippe fri for at tage Tjeneste hos Fanden, og saasom han fandt, at han kunde takke Præsten meest herfor, deelte han Pengene lige mellem ham og sig; men Fanden saae efter den Dag hverken ham eller Pengene. Manden blev en rig Mand hele sin Levetid, og hverken han eller Præsten manglede nogensinde Penge.

Øxaraa.

Man siger, at der hvert Aar er eet Øieblik, i hvilket Øxaraa forvandles til Viin. Det hændte sig engang, at to Præster vaagede paa Thingvalle en Nytaarsnat. Den ene af dem, en ung Mand, var beskjæftiget med at skrive sin Nytaarsdagsprædiken. Den anden Præst, der var en gammel Mand, sad hos sin yngre Embedsbroder for at korte denne Tiden. Ved Midnatstid blev den unge Præst torstig over al Maade; han løb da ned til Øxaraa med en Flaske, som han fyldte med Vand af Aaen. Men da han kom hjem og saae Vandet efter, opdagede han, at det havde Vinens Farve. Han smagte

paa det og mærkede, at Flasken indeholdt den lifligste Viin. Begge Præsterne drak af Flasken, og satte den derpaa op i Vinduet i Nærheden af sig. Efter en kort Tids Forløb gribe de atter til Flasken, for rigtig at gotte sig med den Taar Viin, der er tilbage. Men da indeholdt Flasken ikke Andet end reent og klart Vand. De undrede sig storlig herover og talte vidt og bredt om denne Hændelse. Den yngre Præst lovede at forsøge, hvorledes Vandet blev i Aaen næste Aar ved selvsamme Klokkeslet. Tiden gik, den næste Nytaarsnat kom, og begge Præsterne sade igjen oppe. Ved Midnatstid gaaer den unge Præst, som forrige Gang, ned til Aaen med sin Flaske og fylder den med Vand. Da han kom hjem, forekom det ham, at Flaskens Indhold havde Blodets Farve. Han smager derpaa og opdager, at der nu er Blod i Flasken. Han sætter Flasken fra sig, men tager den kort efter igjen i Haanden, og nu er der Vand, men ikke Blod i den. Præsterne talte frem og tilbage om denne Ting, og kunde endnu mindre end før fatte Aaens Forvandlinger. Men det var Folks Tro, at naar Øxaraa blev til Blod, var det Forvarsel paa, at der skulde blive udøst Blod paa Althinget. Det hedder sig ogsaa, at saaledes gik det dennegang, at der paa det næste Althing stod et Slag, i hvilket der blev et stort Mandefald.

Den sorte Død.

Omtrent paa den Tid, da den sorte Død begyndte at rase, levede der en Bonde, som havde den Skik, at læse hver Morgen i Bibelen, hvad enten det var Vinter, Sommer, Vaar eller Høst. Engang, da det saae ud til Regn, var man ifærd med at rive Høet sammen paa Engen. Da vilde Bonden hjem for at læse i Bibelen. Men Nogle søgte at afholde ham herfra og meente, at det laa mere nær, at bjerge Høet. Alligevel blev det dog Enden paa den Tvist, at Bonden gik hjem med alle sine Folk og læste. Op ad Dagen saaes to smaabitte Skypletter; de nærmede sig og voxede og bleve tilsidst til en Mand og en Kvinde, som rede paa graae Heste. De rede ovenom Bondens Gaard. Da spurgte hun: »Skal vi her hjem paa Gaarden?« »Nei,« svarer han, »det blev os ikke befalet.«

Nu bruste den sorte Død frem overalt, men til denne Gaard kom den aldrig, og paa den beholdt alle Folkene Livet.

Tyvehulen.

Et Stykke ovenfor Alfarveien, som løber Øst gjennem Hededalen og Vandaasundene, findes en Hule, som

kaldes Tyvehulen og skal være overmaade stor, men Aabningen paa den er nu for Størstedelen tilgroet. Der fortælles, at i gamle Dage boede en Bonde paa Lille-Hede, som er et Huusmandssted til Hede-Præstegaard. Hos denne Bonde tjente en ung og haabefuld Pige. En smuk Maaneskinsaften henad Julefasten gik hun omtrent ved Sengetid ud for at indsamle Tvætten. Hun vendte ikke tilbage til Huset om Natten. Dagen efter søgte man efter hende, men hun fandtes ikke, og ihvor længe man end blev ved at lede, saa hverken saae eller hørte man noget til hende. Men da tre Aar vare gaaede, traf det sig en Kveld omtrent ved samme Tid, hun var forsvunden, at nogle Folk paa Lille-Hede endnu vare oppe for at fodre Malkekøerne; da kom Tjenestepigen ind i Gaarden, med Tungen ud af Halsen og halvdød af Træthed, og i samme Nu saae man fire Mænd, som Alle stævnede hjem til Lille-Hede, men igjen vendte om ved Gjerdet om Hjemmemarken, da de saae, at der endnu var Folk oppe paa Gaarden. Folkene bleve meget forundrede over at hun, hvem Alle troede død for længe siden, nu vendte tilbage i en Svip, ganske som hun var forsvunden, og spurgte hende, hvor hun havde tilbragt disse tre Aar. Hun fortalte: »Som jeg var bedst ilav med at samle Tvætten sammen, kom en Mand, stor af Væxt, hen til mig; han løftede mig strax op, men stoppede mig idetsamme sin Vante i Munden, og derfor kunde jeg hverken skrige eller raabe om Hjelp. Denne Mand bar mig i østlig Retning fra Gaarden, og jeg saae snart, at der var fire Mænd. De skiftedes til

at bære mig og gik den lige Vei imod Øst til Vandaasundene, og standsede endelig søndentil i Sundene. Der var en stor Hule, i hvilken de bragte mig ind. De tændte Lys derinde, bøde mig Spise og tillavede mig et Leie af lutter Faareskind; thi Andet havde de ikke. Paa dette Leie lode de mig ligge imellem sig, og i lang Tid sov de vist ikke Alle paa eengang. Jeg savnede ikke venlig Omgang, og Mad havde jeg nok af, Kjød og Foreller, Andet fandtes der ikke. Saa godt passede de paa mig, at naar de gik ud for Erhvervs Skyld, blev altid een af dem hjemme for at bevogte mig. Det var mig derfor umuligt at undvige fra dem. Saaledes levede jeg hos dem i tre Aar. Mig toge de kun, for at jeg skulde bestyre hele deres Huusvæsen, og de vilde ikke volde mig nogen Meen, saa jeg saae ingen anden Udvei, end at lade, som jeg var ganske godt fornøiet; derfor vare de til Slutningen begyndte at troe mig nogenlunde. Det var deres Skik, kun at gaae lidt ud om Dagen, men om Natten gik de ofte ud for at fiske. Hulen indeholdt ikke Meget af Penges Værd, og Kvæg havde de ikke, men i Stedet derfor toge de engang imellem hist og her et Par Faar til Slagtning. Forelfiskeriet derimod pleiede de, saa tidt Leilighed gaves. Det var først nu i Høst, at de alle fire vare begyndte at gaae ud paa Fangst samlede, men dog kun, naar de ikke gik længere bort, end at de kunde opdage mig, hvis jeg skulde gaae bort. Da skete det tilsidst engang, at de gik alle ud for at fiske Foreller; de fik en god Fangst, men vendte tilbage saa drivvaade, at der ikke var en tør Trevl paa dem. Jeg havde varm Mad paa rede

Haand til dem; de troede sig derfor ret i Tryghed og faldt alle i Søvn; jeg gav mig da til at vadske deres Klæder, som jeg pleiede, thi de havde ikke noget andet Sæt til at skifte med. Jeg vadskede og vred deres Klæder og lagde dem hos dem, thi de vilde altid have dem ved Haanden. Men denne Gang vendte jeg det ene Ærme paa Skjorterne og Trøierne og det ene Buxelaar paa Vrangen, og eftersom det ikke var mørkt og de laae i den sødeste Søvn, fik jeg Mod til at gaae bort, og jeg løb da alt hvad mine Fødder kunde rende med mig. Men neppe var jeg kommen paa Halvveien, før jeg hørte, der blev raabt bagved mig, at jeg skulde vente; jeg kjendte deres Røst, blev saare ræd, og løb alt hvad jeg kunde, men dog blev Afstanden imellem os mindre. Da traf det sig saa heldigt, at som jeg kom til Gaarden her, stod den aaben, men da vare de ogsaa komne lige til Gjerdet om Hjemmemarken. De have nu vist fundet det raadeligst at vende om, da de bleve vaer, at der endnu var Folk oppe her paa Gaarden.«

Paa denne Maade kom Tjenestepigen igjen hjem, men Bonden fortalte strax sine Naboer denne Tildragelse, og Beretningen bares i en Svip over hele Bygden. Herredsfolkene fandt da paa det Raad, at samle en Mængde Mennesker sammen, hvorpaa de rede til Lille-Hede og talte med Bonden og hans Tjenestepige, hvem de spurgte, hvorledes der saae ud i Hulen og om Tyvene vare væbnede. Hun sagde, at vel vare deres Vaaben ikke gode, men de manglede hverken Mod eller Mands Hjerte, og desuden vilde de kunne værge Hulens Indgang saaledes, at Ingen kunde gjøre dem Skade,

thi den var lille og lav, og mørkt var det at see der-ind; de vare oftest inde om Dagen, men hvis de vare ude, vilde de neppe vove sig til et Sammenstød med Fremmede, uden de ventede sig dertil. Desuden vilde kun Faa bamle op med dem i at løbe, thi de vare rappe tilfods. Det blev da aftalt, at Pigen skulde gaae med dem og at hun skulde gaae hen til Hulens Indgang, men de Andre være ved Haanden, hvis Tyvene [illegible] ud. Nogle sige, at det var Pigen der gav dette Raad. [illegible] tænkte jo, at de for enhver Priis vilde søge at faae fat i hende, hvis de ikke havde mange Mennesker [illegible]. De rede siden ostpaa til Hulen, de [illegible] [illegible] [illegible]-nede, opstillede sig der nedenfor Aabningen paa den Maade, som de ansaae for den bedste, men [illegible] Pigen gik hen til Indgangen og blive der. Alt gik som man havde tænkt, alle Tyvene kom strax ud, og nu sige Nogle, at de bleve nedslagte saa snart de kom ud, medens Andre fortælle, at de Alle bleve grebne og paa anden Viis tagne af Dage, men hvem der har Ret, er ikke let at sige. Saameget er imidlertid vist, at fra den Dag af fik Hulen Navn af «Tyvehulen».

Man fortæller, at engang boede [illegible] paa Lille-Hede en Bonde, som havde en Datter, der havde fyldt sit tyvende Aar. Da Konen [illegible] [illegible] og satte Datteren til at [illegible] Huset. [illegible] [illegible] hun i en bælmørk Nat [illegible] med at koge Kjød til Julen i en stor Gryde. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] at Kjøkkenet laa ligefor Døren, men [illegible] [illegible]

Haand til dem; de troede sig derfor ret i Tryghed og faldt alle i Søvn; jeg gav mig da til at vadske deres Klæder, som jeg pleiede, thi de havde ikke noget andet Sæt til at skifte med. Jeg vadskede og vred deres Klæder og lagde dem hos dem, thi de vilde altid have dem ved Haanden. Men denne Gang vendte jeg det ene Ærme paa Skjorterne og Trøierne og det ene Buxelaar paa Vrangen, og eftersom det ikke var mørkt og de laae i den sødeste Søvn, fik jeg Mod til at gaae bort, og jeg løb da alt hvad mine Fødder kunde rende med mig. Men neppe var jeg kommen paa Halvveien, før jeg hørte, der blev raabt bagved mig, at jeg skulde vente; jeg kjendte deres Røst, blev saare ræd, og løb alt hvad jeg kunde, men dog blev Afstanden imellem os mindre. Da traf det sig saa heldigt, at som jeg kom til Gaarden her, stod den aaben, men da vare de ogsaa komne lige til Gjerdet om Hjemmemarken. De have nu vist fundet det raadeligst at vende om, da de bleve vaer, at der endnu var Folk oppe her paa Gaarden.«

Paa denne Maade kom Tjenestepigen igjen hjem, men Bonden fortalte strax sine Naboer denne Tildragelse, og Beretningen bares i en Svip over hele Bygden. Herredsfolkene fandt da paa det Raad, at samle en Mængde Mennesker sammen, hvorpaa de rede til Lille-Hede og talte med Bonden og hans Tjenestepige, hvem de spurgte, hvorledes der saae ud i Hulen og om Tyvene vare væbnede. Hun sagde, at vel vare deres Vaaben ikke gode, men de manglede hverken Mod eller Mands Hjerte, og desuden vilde de kunne værge Hulens Indgang saaledes, at Ingen kunde gjøre dem Skade,

thi den var lille og lav, og mørkt var det at see derind; de vare oftest inde om Dagen, men hvis de vare ude, vilde de neppe vove sig til et Stævne med Fremmede, uden de trøstede sig dertil, desuden vilde kun Faa hamle op med dem i at løbe, thi de vare rappe tilfods. Det blev da aftalt, at Pigen skulde gaae med dem og at hun skulde gaae hen til Hulens Indgang, men de Andre være ved Haanden, hvis Tyvene søgte ud. Nogle sige, at det var Pigen der gav dette Raad; Alle tænkte jo, at de for enhver Priis vilde søge at faae fat i hende, hvis de ikke bleve mange Mennesker vaer. De rede siden østpaa til Sundene, de Fleste vel væbnede, opstillede sig der udenfor Aabningen paa den Maade, som de ansaae for den bedste, men lode Pigen gaae hen til Indgangen og blive der. Alt gik, som man havde tænkt, alle Tyvene kom strax ud, og nu sige Nogle, at de bleve nedstødte saa snart de kom ud, medens Andre fortælle, at de Alle bleve grebne og paa anden Viis tagne af Dage, men hvem der har Ret, er ikke let at sige. Saameget er imidlertid vist, at fra den Dag af fik Hulen Navn af »Tyvehulen.«

Man fortæller, at mange Aar derefter boede paa Lille-Hede en Bonde, som eiede en Datter, der havde fyldt sit tyvende Aar, da Bonden mistede sin Hustru og satte Datteren til at bestyre Huset. Engang stod hun i en bælmørk Nat ifærd med at koge Kjød til Julen i en stor Gryde. Saaledes var Gaarden indrettet, at Kjøkkenet laa ligefor Døren, men imellem denne

og Kjøkkenet var der til den ene Side et aflukket Rum og til den anden Side et Pakkammer, uden Loft og tomt, da det kun benyttedes til ved Leilighed at sætte Et og Andet fra sig i. Det regnede stærkt om Kvelden. Da Pigen var færdig med Kogningen, bar hun Kjødet ind i Aflukket, og da hendes Øie derfra faldt ind i Pakkammeret, saae hun en Mand staae der, som var meget større af Væxt end andre Mænd; han var fuldt paaklædt, havde Vanter paa Hænderne og støttede sig paa en af Tverbjælkerne i Kammeret; det forekom hende, som denne Mand skjalv og rystede af Kulde og var drivvaad. Saa storvoxen forekom han hende, at han bøiede sig forover mod Tverbjælken, som dog et Menneske godt kunde gaae under. Hun blev forfærdelig bange, men sagde dog til Manden, som stod der i Taushed: »Det var bedre for Dig, at gaae ind i Kjøkkenet, der er en Gryde fuld af varm Suppe. Du gjorde bedre i at drikke den end staae der og skjælve af Kulde«, og i samme Øieblik sprang hun ind i et andet Kammer, hvor Folkene vare, men slog Døren i efter sig, og først Morgenen derpaa gav man sig til at see efter. Da var Manden forsvunden, men Suppegryden var tom, uden at der var spildt en eneste Draabe. Siden saae man aldrig mere til denne Mand.

Hvanndalsbrødrene.

Man siger, at Kolbeinsø ligger 12 Sømile Nord for Grimsø, men 18 Mile Nord for selve Island, og i de Søfarendes Skibspapirer kaldes den »Mevenklint.« Paa Biskop Gudbrands Tid boede der en Mand paa Hvanndal, som hed Thomas og var Fader til de saakaldte Hvanndalsbrødre. Den ældste af hans Sønner hed Bjarne, men de to andre Jon og Einar. Paa denne Fortællings Tid, omtrent i Aaret 1580, var Bjarne otteogtyve Aar gammel, men de to andre Brødre havde endnu ikke naaet Tyverne. Alle disse Brødre vare i Besiddelse af Styrke og Daadskraft og vare dristige over al Maade; de vare vante til at færdes paa Søen i ondt Veir, vare dygtige Fiskere og gjorde efter Folks Mening gjerne en god Fangst. Saasom de nu i de Dage bleve ansete for de flinkeste Sømænd der paa Nordlandet, fik Bisp Gudbrand dem til at søge efter Kolbeinsø og gav dem i det Øiemed en stor Sum Penge. Brødrene droge alle tre afsted paa en Ottering, med Bjarne som Formand; han valgte et smukt Veir til at afreise i, efter at de havde forsynet sig med Fødemidler og andre Fornødenheder. Vinden var god, da de satte fra Land Klokken tre om Eftermiddagen, og ved Solnedgang vare de midt paa Grimsøsundet. Da bleve de pludselig overfaldne af en Støvregn med østlig Vind og saa tyk en Taage, at man neppe kunde see ud over Aaretoldene. Et heelt Døgn dreve de tilhavs vesterpaa, thi det var ikke

muligt at styre Stævn mod Nord, saa stærkt rasede Stormen, mens Bølgerne gik høit og Regnen styrtede ned. Saa vendte de om og holdt til Land, og landede efter to Døgn paa Hraun i Fljot. Skjøndt det mislykkedes dennegang, droge Brødrene dog atter afsted, men bleve paany overfaldne af en stærk Østenvind og tykt Veir. Da de havde seilet i et heelt Døgn, overvældedes Jon og Bjarne af en saa tung Søvn, at de ikke kunde holde sig oppe. De grebe da til den Udvei, at fastbinde Seilet, hvorpaa de lagde sig ned, medens Einar sad til Roers, skjøndt halvt sovende. Samtidig hermed lettede Taagen sig lidt, saa man kunde see Solen, der da var i Vest, men i Øst saaes noget Hvidt, som Einar antog forat være et stort Kjøbmandsskib. Snart saae han imidlertid, at det var det høieste Fjeld paa selve Kolbeinsø og at det var sneehvidt af Klippefugle, som saae man et Bjerg oversaaet med hvide Blomster. Einar vækkede sine Brødre med den Underretning, at de nu vare komne ind under Øen. I et Nu fore Brødrene op, sænkede Masten, toge fat paa Aarerne, og fik arbeidet sig op imod Øen, skjøndt det var haardt Veir; men det var saa raske Mænd, at de roede en god Sømiil i tre Timer. Saa kom de til et Skjær ved Øen, hvor de med begge Hænder feiede Fuglene sammen, saa mange og saa spage vare de. Siden kastede de Net ved Øen, men ikke bleve de vaer ved, at der var Fisk i Forhold til Fuglenes Mængde. Nu landede de i en Vig, kastede Ankerstenen, hvortil Baaden var bundet; men den Feil begik de, at de ikke bandt Landtouget, saa at Brændingen, idet Bølgen veg

tilbage, drog det ud med sig. Da det var en stærk Storm begyndte Baaden strax at drive bort fra Øen, og de maatte see derpaa fra Strandbredden, hvor de stode aldeles hjelpeløse. Det var da ikke underligt, om de bleve ilde tilmode over deres Stilling, da jo. Intet var sandsynligere end at der ventede dem den visse Død. Bjarne kunde svømme, og to Gange kastede han sig ud efter Baaden, men det var med Nød og neppe, at han naaede Land igjen, paa Grund af Stormen og Brændingen. Baaden drev længere og længere bort med Alt hvad de havde til Livets Ophold, Mad, Drikke og Klæder. I denne Kvide vankede de aldeles raadvilde op fra Flodmaalet, og den Udvei stod dem alene tilbage, at falde paa Knæe der paa Klipperne og grædende anraabe Gud om Hjelp og Miskundhed. Siden gik de, som bedøvede, op paa Øen og talte ikke et eneste Ord. Da gav Gud, at Søen og Stormen stillede af, saa at først blev det blikstille og derpaa kom der en let nordlig Brise, som igjen drev Baaden til Øen. De frygtede da for, at, skjøndt der var dybt, kunde Baaden støde paa et Skjær, hvor de ikke kunde naae til den, men det blev dog ikke Tilfældet. Brødrene havde bragt en Haandline iland med sig, da de forlode Baaden, som de nu snoede sammen til en stor Ring, hvorpaa de bandt en Steen i den ene Ende, og slyngede denne ud i Baaden. Da traf det sig til deres Livs Frelse, at Stenen kom til at sidde fast under Stavntoften paa Baaden, saa at de kunde drage denne til sig, og man kan da let forstaae, hvilken usigelig Glæde det maa have været for dem. Nu gjorde de

stykker bort, men satte et Korsmærke i den ene Ende, og anbragte derefter Sækken i Hullet oven paa Høien, saa at den ragede op som en Skorsteenspibe, men Korsmærket var i den Ende af Sækken, der vendte nedad. Siden siger han til Bonden, at han skal vente paa sin Modpart deroppe paa Høien og sætte ham de Vilkaar, at han fylder Tversækken med Penge, uden Fortræd for Nogen, før han drager i hans Tjeneste, hvis ikke, skal han have tabt sin Ret til ham. Præsten forlader Bonden, men denne gjør, som Præsten har sagt ham. En Stund derefter kom Manden, med hvem han havde afsluttet Pagten, men nu var han ikke saa venlig, som forrige Gang. Bonden siger til ham, at han har glemt sidst at bede ham om Noget, som ikke er af stort Værd for ham, men er af en saa stor Vigtighed for sig, at han ikke kan tiltræde sin Tjeneste, uden at den Bøn bliver opfyldt. Fanden spørger, hvad det er, og den Anden svarer, at det kun er, at fylde denne Tversæk med Sølvpenge, uden Fortræd for Nogen. Fanden seer til Sækken og mener, at det er han nok Mand for at udføre, gaaer bort, men vender efter en liden Stund tilbage, dragende efter sig et stort Læs, hvorfra Søvandet drypper. Derpaa kaster han af Læsset ned i Sækken, som bliver ved at være lige tom. Han gaaer da anden Gang og vender tilbage med et endnu større Læs, som han ligeledes styrter i Sækken, men den bliver alligevel ikke fuld. Saa gaaer han afsted tredie Gang og hidslæber nok et Læs, det største af dem alle; ogsaa disse Penge øser han ned i Sækken, men det gaaer paa samme Viis. Saa gaaer han

afsted for fjerde Gang og henter et Læs, der er det allerstørste af dem alle; ogsaa disse Penge hælder han ned i Sækken, men alligevel høiner det ikke i den. Da bliver Fanden underlig tilmode og siger, idet han forlader Manden: »Seent fyldes Præstesækken«.

Manden blev, som var at vente, saare glad tilsinds over at slippe fri for at tage Tjeneste hos Fanden, og saasom han fandt, at han kunde takke Præsten meest herfor, deelte han Pengene lige mellem ham og sig; men Fanden saae efter den Dag hverken ham eller Pengene. Manden blev en rig Mand hele sin Levetid, og hverken han eller Præsten manglede nogensinde Penge.

Øxaraa.

Man siger, at der hvert Aar er eet Øieblik, i hvilket Øxaraa forvandles til Viin. Det hændte sig engang, at to Præster vaagede paa Thingvalle en Nytaarsnat. Den ene af dem, en ung Mand, var beskjæftiget med at skrive sin Nytaarsdagsprædiken. Den anden Præst, der var en gammel Mand, sad hos sin yngre Embedsbroder for at korte denne Tiden. Ved Midnatstid blev den unge Præst torstig over al Maade; han løb da ned til Øxaraa med en Flaske, som han fyldte med Vand af Aaen. Men da han kom hjem og saae Vandet efter, opdagede han, at det havde Vinens Farve. Han smagte

paa det og mærkede, at Flasken indeholdt den lifligste Viin. Begge Præsterne drak af Flasken, og satte den derpaa op i Vinduet i Nærheden af sig. Efter en kort Tids Forløb gribe de atter til Flasken, for rigtig at gotte sig med den Taar Viin, der er tilbage. Men da indeholdt Flasken ikke Andet end reent og klart Vand. De undrede sig storlig herover og talte vidt og bredt om denne Hændelse. Den yngre Præst lovede at forsøge, hvorledes Vandet blev i Aaen næste Aar ved selvsamme Klokkeslet. Tiden gik, den næste Nytaarsnat kom, og begge Præsterne sade igjen oppe. Ved Midnatstid gaaer den unge Præst, som forrige Gang, ned til Aaen med sin Flaske og fylder den med Vand. Da han kom hjem, forekom det ham, at Flaskens Indhold havde Blodets Farve. Han smager derpaa og opdager, at der nu er Blod i Flasken. Han sætter Flasken fra sig, men tager den kort efter igjen i Haanden, og nu er der Vand, men ikke Blod i den. Præsterne talte frem og tilbage om denne Ting, og kunde endnu mindre end før fatte Aaens Forvandlinger. Men det var Folks Tro, at naar Øxaraa blev til Blod, var det Forvarsel paa, at der skulde blive udøst Blod paa Althinget. Det hedder sig ogsaa, at saaledes gik det dennegang, at der paa det næste Althing stod et Slag, i hvilket der blev et stort Mandefald.

Den sorte Død.

Omtrent paa den Tid, da den sorte Død begyndte at rase, levede der en Bonde, som havde den Skik, at læse hver Morgen i Bibelen, hvad enten det var Vinter, Sommer, Vaar eller Høst. Engang, da det saae ud til Regn, var man ifærd med at rive Høet sammen paa Engen. Da vilde Bonden hjem for at læse i Bibelen. Men Nogle søgte at afholde ham herfra og meente, at det laa mere nær, at bjerge Høet. Alligevel blev det dog Enden paa den Tvist, at Bonden gik hjem med alle sine Folk og læste. Op ad Dagen saaes to smaabitte Skypletter; de nærmede sig og voxede og bleve tilsidst til en Mand og en Kvinde, som redê paa graae Heste. De rede ovenom Bondens Gaard. Da spurgte hun: »Skal vi her hjem paa Gaarden?« »Nei,« svarer han, »det blev os ikke befalet.«

Nu bruste den sorte Død frem overalt, men til denne Gaard kom den aldrig, og paa den beholdt alle Folkene Livet.

Tyvehulen.

Et Stykke ovenfor Alfarveien, som løber Øst gjennem Hededalen og Vandaasundene, findes en Hule, som

kaldes Tyvehulen og skal være overmaade stor, men Aabningen paa den er nu for Størstedelen tilgroet. Der fortælles, at i gamle Dage boede en Bonde paa Lille-Hede, som er et Huusmandssted til Hede-Præstegaard. Hos denne Bonde tjente en ung og haabefuld Pige. En smuk Maaneskinsaften henad Julefasten gik hun omtrent ved Sengetid ud for at indsamle Tvætten. Hun vendte ikke tilbage til Huset om Natten. Dagen efter søgte man efter hende, men hun fandtes ikke, og ihvor længe man end blev ved at lede, saa hverken saae eller hørte man noget til hende. Men da tre Aar vare gaaede, traf det sig en Kveld omtrent ved samme Tid, hun var forsvunden, at nogle Folk paa Lille-Hede endnu vare oppe for at fodre Malkekøerne; da kom Tjenestepigen ind i Gaarden, med Tungen ud af Halsen og halvdød af Træthed, og i samme Nu saae man fire Mænd, som Alle stævnede hjem til Lille-Hede, men igjen vendte om ved Gjerdet om Hjemmemarken, da de saae, at der endnu var Folk oppe paa Gaarden. Folkene bleve meget forundrede over at hun, hvem Alle troede død for længe siden, nu vendte tilbage i en Svip, ganske som hun var forsvunden, og spurgte hende, hvor hun havde tilbragt disse tre Aar. Hun fortalte: »Som jeg var bedst ilav med at samle Tvætten sammen, kom en Mand, stor af Væxt, hen til mig; han løftede mig strax op, men stoppede mig idetsamme sin Vante i Munden, og derfor kunde jeg hverken skrige eller raabe om Hjelp. Denne Mand bar mig i østlig Retning fra Gaarden, og jeg saae snart, at der var fire Mænd. De skiftedes til

at bære mig og gik den lige Vei imod Øst til Vandaasundene, og standsede endelig søndentil i Sundene. Der var en stor Hule, i hvilken de bragte mig ind. De tændte Lys derinde, bøde mig Spise og tillavede mig et Leie af lutter Faareskind; thi Andet havde de ikke. Paa dette Leie lode de mig ligge imellem sig, og i lang Tid sov de vist ikke Alle paa eengang. Jeg savnede ikke venlig Omgang, og Mad havde jeg nok af, Kjød og Foreller, Andet fandtes der ikke. Saa godt passede de paa mig, at naar de gik ud for Erhvervs Skyld, blev altid een af dem hjemme for at bevogte mig. Det var mig derfor umuligt at undvige fra dem. Saaledes levede jeg hos dem i tre Aar. Mig toge de kun, for at jeg skulde bestyre hele deres Huusvæsen, og de vilde ikke volde mig nogen Meen, saa jeg saae ingen anden Udvei, end at lade, som jeg var ganske godt fornøiet; derfor vare de til Slutningen begyndte at troe mig nogenlunde. Det var deres Skik, kun at gaae lidt ud om Dagen, men om Natten gik de ofte ud for at fiske. Hulen indeholdt ikke Meget af Penges Værd, og Kvæg havde de ikke, men i Stedet derfor toge de engang imellem hist og her et Par Faar til Slagtning. Forelfiskeriet derimod pleiede de, saa tidt Leilighed gaves. Det var først nu i Høst, at de alle fire vare begyndte at gaae ud paa Fangst samlede, men dog kun, naar de ikke gik længere bort, end at de kunde opdage mig, hvis jeg skulde gaae bort. Da skete det tilsidst engang, at de gik alle ud for at fiske Foreller; de fik en god Fangst, men vendte tilbage saa drivvaade, at der ikke var en tør Trevl paa dem. Jeg havde varm Mad paa rede

Haand til dem; de troede sig derfor ret i Tryghed og faldt alle i Søvn; jeg gav mig da til at vadske deres Klæder, som jeg pleiede, thi de havde ikke noget andet Sæt til at skifte med. Jeg vadskede og vred deres Klæder og lagde dem hos dem, thi de vilde altid have dem ved Haanden. Men denne Gang vendte jeg det ene Ærme paa Skjorterne og Trøierne og det ene Buxelaar paa Vrangen, og eftersom det ikke var mørkt og de laae i den sødeste Søvn, fik jeg Mod til at gaae bort, og jeg løb da alt hvad mine Fødder kunde rende med mig. Men neppe var jeg kommen paa Halvveien, før jeg hørte, der blev raabt bagved mig, at jeg skulde vente; jeg kjendte deres Røst, blev saare ræd, og løb alt hvad jeg kunde, men dog blev Afstanden imellem os mindre. Da traf det sig saa heldigt, at som jeg kom til Gaarden her, stod den aaben, men da vare de ogsaa komne lige til Gjerdet om Hjemmemarken. De have nu vist fundet det raadeligst at vende om, da de bleve vaer, at der endnu var Folk oppe her paa Gaarden.«

Paa denne Maade kom Tjenestepigen igjen hjem, men Bonden fortalte strax sine Naboer denne Tildragelse, og Beretningen bares i en Svip over hele Bygden. Herredsfolkene fandt da paa det Raad, at samle en Mængde Mennesker sammen, hvorpaa de rede til Lille-Hede og talte med Bonden og hans Tjenestepige, hvem de spurgte, hvorledes der saae ud i Hulen og om Tyvene vare væbnede. Hun sagde, at vel vare deres Vaaben ikke gode, men de manglede hverken Mod eller Mands Hjerte, og desuden vilde de kunne værge Hulens Indgang saaledes, at Ingen kunde gjøre dem Skade,

thi den var lille og lav, og mørkt var det at see derind; de vare oftest inde om Dagen, men hvis de vare ude, vilde de neppe vove sig til et Stævne med Fremmede, uden de trøstede sig dertil, desuden vilde kun Faa hamle op med dem i at løbe, thi de vare rappe tilfods. Det blev da aftalt, at Pigen skulde gaae med dem og at hun skulde gaae hen til Hulens Indgang, men de Andre være ved Haanden, hvis Tyvene søgte ud. Nogle sige, at det var Pigen der gav dette Raad; Alle tænkte jo, at de for enhver Priis vilde søge at faae fat i hende, hvis de ikke bleve mange Mennesker vaer. De rede siden østpaa til Sundene, de Fleste vel væbnede, opstillede sig der udenfor Aabningen paa den Maade, som de ansaae for den bedste, men lode Pigen gaae hen til Indgangen og blive der. Alt gik, som man havde tænkt, alle Tyvene kom strax ud, og nu sige Nogle, at de bleve nedstødte saa snart de kom ud, medens Andre fortælle, at de Alle bleve grebne og paa anden Viis tagne af Dage, men hvem der har Ret, er ikke let at sige. Saameget er imidlertid vist, at fra den Dag af fik Hulen Navn af »Tyvehulen.«

Man fortæller, at mange Aar derefter boede paa Lille-Hede en Bonde, som eiede en Datter, der havde fyldt sit tyvende Aar, da Bonden mistede sin Hustru og satte Datteren til at bestyre Huset. Engang stod hun i en bælmørk Nat ifærd med at koge Kjød til Julen i en stor Gryde. Saaledes var Gaarden indrettet, at Kjøkkenet laa ligefor Døren, men imellem denne

og Kjøkkenet var der til den ene Side et aflukket Rum og til den anden Side et Pakkammer, uden Loft og tomt, da det kun benyttedes til ved Leilighed at sætte Et og Andet fra sig i. Det regnede stærkt om Kvelden. Da Pigen var færdig med Kogningen, bar hun Kjødet ind i Aflukket, og da hendes Øie derfra faldt ind i Pakkammeret, saae hun en Mand staae der, som var meget større af Væxt end andre Mænd; han var fuldt paaklædt, havde Vanter paa Hænderne og støttede sig paa en af Tverbjælkerne i Kammeret; det forekom hende, som denne Mand skjalv og rystede af Kulde og var drivvaad. Saa storvoxen forekom han hende, at han bøiede sig forover mod Tverbjælken, som dog et Menneske godt kunde gaae under. Hun blev forfærdelig bange, men sagde dog til Manden, som stod der i Taushed: »Det var bedre for Dig, at gaae ind i Kjøkkenet, der er en Gryde fuld af varm Suppe. Du gjorde bedre i at drikke den end staae der og skjælve af Kulde«, og i samme Øieblik sprang hun ind i et andet Kammer, hvor Folkene vare, men slog Døren i efter sig, og først Morgenen derpaa gav man sig til at see efter. Da var Manden forsvunden, men Suppegryden var tom, uden at der var spildt en eneste Draabe. Siden saae man aldrig mere til denne Mand.

Hvanndalsbrødrene.

Man siger, at Kolbeinsø ligger 12 Sømile Nord for Grimsø, men 18 Mile Nord for selve Island, og i de Søfarendes Skibspapirer kaldes den »Mevenklint.« Paa Biskop Gudbrands Tid boede der en Mand paa Hvanndal, som hed Thomas og var Fader til de saakaldte Hvanndalsbrødre. Den ældste af hans Sønner hed Bjarne, men de to andre Jon og Einar. Paa denne Fortællings Tid, omtrent i Aaret 1580, var Bjarne otteogtyve Aar gammel, men de to andre Brødre havde endnu ikke naaet Tyverne. Alle disse Brødre vare i Besiddelse af Styrke og Daadskraft og vare dristige over al Maade; de vare vante til at færdes paa Søen i ondt Veir, vare dygtige Fiskere og gjorde efter Folks Mening gjerne en god Fangst. Saasom de nu i de Dage bleve ansete for de flinkeste Sømænd der paa Nordlandet, fik Bisp Gudbrand dem til at søge efter Kolbeinsø og gav dem i det Øiemed en stor Sum Penge. Brødrene droge alle tre afsted paa en Ottering, med Bjarne som Formand; han valgte et smukt Veir til at afreise i, efter at de havde forsynet sig med Fødemidler og andre Fornødenheder. Vinden var god, da de satte fra Land Klokken tre om Eftermiddagen, og ved Solnedgang vare de midt paa Grimsøsundet. Da bleve de pludselig overfaldne af en Støvregn med østlig Vind og saa tyk en Taage, at man neppe kunde see ud over Aaretoldene. Et heelt Døgn dreve de tilhavs vesterpaa, thi det var ikke

muligt at styre Stævn mod Nord, saa stærkt rasede Stormen, mens Bølgerne gik høit og Regnen styrtede ned. Saa vendte de om og holdt til Land, og landede efter to Døgn paa Hraun i Fljot. Skjøndt det mislykkedes dennegang, droge Brødrene dog atter afsted, men bleve paany overfaldne af en stærk Østenvind og tykt Veir. Da de havde seilet i et heelt Døgn, overvældedes Jon og Bjarne af en saa tung Søvn, at de ikke kunde holde sig oppe. De grebe da til den Udvei, at fastbinde Seilet, hvorpaa de lagde sig ned, medens Einar sad til Roers, skjøndt halvt sovende. Samtidig hermed lettede Taagen sig lidt, saa man kunde see Solen, der da var i Vest, men i Øst saaes noget Hvidt, som Einar antog forat være et stort Kjøbmandsskib. Snart saae han imidlertid, at det var det høieste Fjeld paa selve Kolbeinsø og at det var sneehvidt af Klippefugle, som saae man et Bjerg oversaaet med hvide Blomster. Einar vækkede sine Brødre med den Underretning, at de nu vare komne ind under Øen. I et Nu fore Brødrene op, sænkede Masten, toge fat paa Aarerne, og fik arbeidet sig op imod Øen, skjøndt det var haardt Veir; men det var saa raske Mænd, at de roede en god Sømiil i tre Timer. Saa kom de til et Skjær ved Øen, hvor de med begge Hænder feiede Fuglene sammen, saa mange og saa spage vare de. Siden kastede de Net ved Øen, men ikke bleve de vaer ved, at der var Fisk i Forhold til Fuglenes Mængde. Nu landede de i en Vig, kastede Ankerstenen, hvortil Baaden var bundet; men den Feil begik de, at de ikke bandt Landtouget, saa at Brændingen, idet Bølgen veg

tilbage, drog det ud med sig. Da det var en stærk Storm begyndte Baaden strax at drive bort fra Øen, og de maatte see derpaa fra Strandbredden, hvor de stode aldeles hjelpeløse. Det var da ikke underligt, om de bleve ilde tilmode over deres Stilling, da jo Intet var sandsynligere end at der ventede dem den visse Død. Bjarne kunde svømme, og to Gange kastede han sig ud efter Baaden, men det var med Nød og neppe, at han naaede Land igjen, paa Grund af Stormen og Brændingen. Baaden drev længere og længere bort med Alt hvad de havde til Livets Ophold, Mad, Drikke og Klæder. I denne Kvide vankede de aldeles raadvilde op fra Flodmaalet, og den Udvei stod dem alene tilbage, at falde paa Knæe der paa Klipperne og grædende anraabe Gud om Hjelp og Miskundhed. Siden gik de, som bedøvede, op paa Øen og talte ikke et eneste Ord. Da gav Gud, at Søen og Stormen stillede af, saa at først blev det blikstille og derpaa kom der en let nordlig Brise, som igjen drev Baaden til Øen. De frygtede da for, at, skjøndt der var dybt, kunde Baaden støde paa et Skjær, hvor de ikke kunde naae til den, men det blev dog ikke Tilfældet. Brødrene havde bragt en Haandline iland med sig, da de forlode Baaden, som de nu snoede sammen til en stor Ring, hvorpaa de bandt en Steen i den ene Ende, og slyngede denne ud i Baaden. Da traf det sig til deres Livs Frelse, at Stenen kom til at sidde fast under Stavntoften paa Baaden, saa at de kunde drage denne til sig, og man kan da let forstaae, hvilken usigelig Glæde det maa have været for dem. Nu gjorde de

Baaden forsvarligere fast end før, og toge siden Fugle og Æg i god Ro og Mag, i det yndigste Veir. De maalte Øen med deres Skridt og fandt, at den var 400 Favne lang, men 60 Favne bred og høi. Der var fire Slags Stene paa Øen, som var oversaaet med Huler og Kløfter, men ikke en eneste Græsplet vexlede med Stenene. De opholdt sig i det Hele i tre og et halvt Døgn paa Øen, og havde da faaet 800 Fugle, en uhyre Mængde Æg og en Deel Fisk. Fra Kolbeinsø var Island ganske forsvundet for deres Øine, med Undtagelse af tre Tuer, men det var Landets høieste Fjelde. Da de forlode Øen, fik de Medbør, Farten var lykkelig, og de naaede Land paa Siglunæs ved Mariemisses Tid. Deres Forældre tyktes, de havde faaet dem kaldte fra Døden tilbage til Livet, og bleve saare glade over deres Hjemkomst. Men Erindringen om denne Hvanndalsbrødrenes Fart har siden vedligeholdt sig fra Mand til Mand.

»Skuletrav.«

Skule hed en Mand; han blev dømt fra Livet paa Althinget, men saae Leilighed til at flygte. En stor Sværm af hans Fjender forfulgte ham, men hans Hest var saa rap, at han fik et langt Forspring for dem alle. Han red op ad Hofmannafløt og Troldehals til Hallbjørnsvarde og derfra mod Nord til Koldedal. Der

standsede han en liden Stund, hældte Viin af sin Flaske i en huul Steen og tilraabte sine Forfølgere de Haansord, at hermed vilde han lønne et saa talrigt Følge. Siden satte han Hesten i et Trav, som om den havde Vinger, paa een af de meest stenede og ufremkommelige Veie, der nogensinde har været i Landet, men det vovede Ingen af de Andre at gjøre ham efter. Heraf har denne Vei faaet Navn, og endnu den Dag i Dag hedder den »Skuletrav«. Da Skule kom til sit Hjem, faldt Hesten død om af Møde og Træthed; til Ære for den gjorde han Arveøl efter den og lod den begrave med al Sømmelighed.

Holarmændenes Slag.

Vestfjordsmændene og Søndenlændingerne have altid anseet Nordlændingerne for at være dygtige, snarraadige Folk, men paa samme Tid ogsaa for stortalende og overmodige, det være sig nu med Grund eller ei. Paa denne Mening tyder følgende Fortælling, om den nu er sand eller opdigtet.

Tolv Mænd fra Holar vilde engang til Sønderlandet for at fiske der, men oppe paa Tvidægra bleve de overfaldne af et voldsomt Sneeveir med Storm, saa at de alle omkom med Undtagelse af Een, der halvdød af Træthed og dødfrossen naaede den nærmeste Gaard.

Bonden paa denne Gaard, hvem Mændene fra Holar engang i det foregaaende Aar havde spottet og krænket, huskede denne Mand det, og istedetfor at give denne, forkommen som han var, en god Modtagelse, sagde han med skaanselløs Spot: »Nu ere Holarmændenes Skamsække blevne noget lettere«. Da svarede den Anden, skjøndt han var lige ved den visse Død: »Men derfor lettes dog ikke Holarmændenes Slag«, og gav Bonden med det samme af alle Kræfter en Kindhest. Men saa frossen var Manden, at Haanden ved Slaget faldt fra Armen og han selv lige derpaa segnede død omkuld.

Det sunkne Kirkested.

Nogle Skoledisciple fra Skalholt vandrede engang ved Juletid til deres Hjem og gik over Fjeldet østerpaa til Side og Skaptaatunge. I smukt Veir vendte de tilbage sydpaa ad samme Vei. Men da de vare komne vesterpaa til Heklahraun, forsvandt pludselig een af dem, uden at de Andre vidste, hvad der blev af ham. De søgte længe, uden at finde ham, opgave at lede og gik deres Vei, i den Tanke, at han var omkommen i en eller anden Kløft. De havde ogsaa gjættet rigtigt, han var virkelig falden i en Revne, og blev ved at styrte ned igjennem Kløften, indtil han tilsidst efter et voldsomt Fald kom ned paa en Eng. Efter at have gaaet

omkring dernede en Stund, mærkede han, at han var kommen til en slaaet Mark. Omsider førte en Sti ham til en Gaard, hvorfra der løb en anden Sti, der førte ham hen til en Kirke; herfra vendte han igjen tilbage til Gaarden, som stod aaben. Han gik indenfor, og kom ind i en Badstue, hvor han fandt en opredt Seng, i hvilken han lagde sig, og han faldt da snart i Søvn, thi han var træt og desuden forslaaet ved Faldet. Da drømte han, at en gammel Mand kom hen til ham og fortalte, at her var Kirkestedet i det Sogn, som var gaaet tilgrunde ved Heklas sidste Udbrud; at Lavaen havde lukket sig over Husene, at alle Beboere vare døde, men at han alene havde overlevet dem, begravet Folkene og sunget ved deres Grav, thi han havde været Præst der i Sognet. »Naar Du vaagner«, sagde han, »skal Du søge efter Ildtøi under dit Hovedgjerde, men Kjerter finder Du paa Hylden over Dit Hoved, og da vil Du snart finde mig død; saa beder jeg Dig om at begrave mig paa sømmelig Viis ved min Kirke og læse den Tale over mig, som Du vil finde. Fødemidler ville her være tilstrækkelige for halvtredie Aar.« Derefter vaagnede Manden og fandt Ildtøiet og Kjerterne paa det anviste Sted. Da saae han, at et kort Stykke fra Sengen stod der et Bord. Paa en Stol sad en afsjælet Mand, som hældte sig over Bordet, men paa dette laa Talen foran ham. Manden gjorde nu Alt, hvad der var paalagt ham; siden gav han sig til at bygge en Steensøile med Trin op imod den Kløft, igjennem hvilken han var falden ned; det tog lang Tid, før han

paa Søilen kunde reise en Stige op igjennem Kløften og klattre op. Saa gik han til Bygden, fik Folk til Hjelp og Touge til at hisse ned, og hentede saa op fra Dybet under Lavaen hvad der havde noget Værd.

Fortællingen om Bjarne Svendsson og hans Søster Salvør.

Svend hed en Mand. Han var Bonde paa Nordlandet og boede i Skagefjorden. Han var gift, men hvad hans Hustru hed, vides ikke. Svend var en formuende Mand. Han havde to Børn, som Historien omtaler, en Søn, som hed Bjarne, og en Datter, som hed Salvør. De vare Tvillinger og holdt meget af hinanden; paa denne Fortællings Tid vare de tyve Aar gamle. Engang ved St. Hans Tid droge mange Folk fra Skagefjord tilfjelds for at sanke Mos. Svend Bonde vilde ogsaa lade sin Søn Bjarne drage med dem, men da Salvør hørte det, vilde hun og med. Hendes Forældre vilde ikke tillade det, men gave dog tilsidst efter for hendes idelige Bønner.

Nu skulde begge Sødskendene tilfjelds. Men Natten før de droge afsted drømte Svend Bonde, at han tyktes eie to hvide Fugle, som han holdt saare meget af. Det var ham, som om han mistede Hunnen, til sin store Smerte. Svend udtydede sin Drøm saaledes, at

han snart vilde miste sin Datter, og derover blev han fuld af Bekymring. Nu vilde han ikke tillade, at hun fulgte de Andre tilfjelds, men hun lod ikke af med at bede, før han gav efter for hendes Ønske. Sødskendene drøge afsted, og der fortælles Intet om deres Hændelser paa Veien. De gik nu den første Dag og sankede Mos ligesom de Andre. Men om Natten fik Salvør et pludseligt Ildebefindende og kunde derfor ikke følge med de Øvrige den næste Dag. Bjarne blev da tilbage i Teltet hos sin Søster. Der gik nu tre Dage hen, i hvilke hendes Sygdom tiltog, og Bjarne blev hos hende. Men den fjerde Dag fik han en Anden til at blive hos sin Søster og gik alene fra Teltet. Da han havde fyldt sin Sankepose med Mos, satte han sig ned under en stor Steen, med Hovedet støttet til Haanden. Han sad og tænkte paa sin Søsters Sygdom og var fuld af Sorg og Bekymring. Men da han havde siddet en liden Stund, hørte han en stærk Støi. Han vender Hovedet til Siden og seer to Ryttere nærme sig. De rede stærkt og stævnede lige hen imod Bjarne. Den Ene red paa en rød Hest og var iført røde Klædèr, den Anden red paa en sort Hest og var selv sort klædt. Ved Stenen stege de ned af Hestene og hilsede Bjarne ved Navn. Den Rødklædte spurgte, hvad der gik af ham. Bjarne vilde ikke sige ham det. Den Rødklædte sagde, at det vilde ikke være til hans Skade, om han betroede ham sin Sorg. Da fortalte Bjarne ham om sin Søsters Sygdom og at nu vilde alle hans Fæller drage hjem igjen, »og jeg maa da blive tilbage hos min Søster her alene«, siger han, »uden at vide hvad

Øieblik hun kan døe imellem Hænderne paa mig.« »Du har Modgang, Bjarne«, sagde den Rødklædte, »og det gjør mig ondt for Dig; men vil Du nu ikke give mig din Søster til Hustru?« »Nei«, svarede Bjarne, »det kan jeg ikke; jeg har ingensomhelst Rede paa Dig, og ikke veed jeg, hvorfra Du er, eller hvorfra er Du?« »Det kommer ikke Dig ved«, sagde den Anden. Han tog en forgyldt Sølvdaase, med en Steen i Laaget, op af Lommen og sagde: »Vil Du ikke sælge mig din Søster for denne Daase?« »Nei«, svarede Bjarne, »jeg skjænker hende aldrig til Dig, hvad Du end byder.« »Naa, ja ja da!« siger Manden, »modtag alligevel denne Daase til Erindring om, at Du har talt med en ukjendt Mand heroppe i Fjeldene.« Bjarne tog mod Daasen og takkede for Gaven. De Fremmede tage Afsked med ham og ride bort, men han gaaer hjem til Teltet. Morgenen efter droge Bjarnes Reisefæller hjemad, og han blev da alene tilbage hos sin Søster og turde nu ikke sove; thi han var bange for, at de ukjendte Mænd maaskee vilde stjæle Salvør fra ham.

Bjarne vaagede nu hele denne Dag, men om Natten overvældede Søvnen ham, og han lægger sig ved Siden af sin Søster. Han omslynger hende med sine Arme og mener, at nu skulde Ingen kunne tage hende bort fra ham, uden at han blev det vaer. Siden faldt han i en fast Søvn. Men da han vaagnede, var hans Søster forsvunden. Da blev han meget bedrøvet, og han søgte hele denne Dag efter hende, men fandt hende ikke. Han brød da op, red hjem om Natten, og fortalte disse Tidender.

»Det anede mig tidlig«, sagde Svend, »det bliver altid, som vor Skjæbne vil have det.« Man samlede da Folk og gav sig til at lede overalt, men alligevel fandt man ikke Salvør. Det gjorde alle Mennesker ondt, thi hun var en haabefuld ung Pige og Alles Yndling.

Nu lider det henad den Tid, da Bjarne er bleven tredive Aar. Han var da gift og havde selv sat Bo. En Høst savnede hans Faarehyrde alle Faarene og skjøndt han søgte efter dem i tre Dage, fandt han dem ikke. Da bad Bjarne sin Hustru om at tillave ham Reisekost for een Uge og et Par gode Sko; thi han vilde søge efter sine Faar, sagde han. Bjarnes Forældre levede endnu og de bade ham om ikke at gaae. Men han sagde, de skulde være uden Frygt og først vente ham tilbage efter en Uges Forløb. Derefter drog han afsted og gik uafladelig i halvandet Døgn. Da kom han til en Hule, som skjød sig ind i et Fjeld, og her lagde han sig ned for at sove. Da han vaagnede, var der faldet en sort, tyk Taage. Alligevel drog han afsted, men foer snart vild, saa at han ikke vidste hvor han gik. Han gik længe, indtil han kom til Enden af en stor Dal; da var det allerede langt hen paa Dagen. Nede i Dalen var der ingen Taage. Da han kom der ned, saae han en stor og anseelig Gaard, som han gik hen til. Der saae han Mænd og Kvinder ilav med Høet paa en Eng udenfor Hjemmemarken. Han gik hen til Kvinderne; de vare tre, men een af dem saae fornemmere ud end de to andre. Han hilser og spørger dem, om han ikke kunde faae Lov til at blive der om Natten. De svare Alle Ja, og een af dem gaaer

med ham hjem til Gaarden. Det var en ung og saare skjøn Pige. Det var for Bjarne, som om hun lignede Søsteren, han engang havde mistet paa Fjeldet. Da randt hele den Begivenhed ham i Hu paany og han blev sorrigfuld i Sind derover, men lod dog ikke Pigen mærke Noget. De kom nu hjem til Gaarden, og Pigen førte Bjarne ind i Huset. Der var store og smukke Værelser; de traadte ind i eet, som var rummeligt og vel indrettet. Pigen gav ham en Stol og bad ham om at vente derinde paa sig. Hun løb ud, men kom et Øieblik derefter tilbage igjen og satte Mad og Viin paa Bordet for Bjarne. Han nød sit Maaltid, men da han var færdig dermed, bad Pigen ham at lægge sig tilsengs. Hun fulgte ham ind i et lille Kammer, hvor der stod en opredt Seng. Bjarne lægger sig. Pigen trækker de vaade Klæder af ham, ønsker ham Godnat og gaaer bort. Bjarne tænker nu over hvor han vel kunde være og hvorledes det egentlig forholdt sig dermed, at denne Pige saaledes kunde oprippe hans Sorg, hvilket er ham ufatteligt. Han sov ind med disse Tanker, men vaagnede ved, at han hørte en Sang ovenover sig. Han hørte da, at der paa Loftet ovenover hans Seng blev læst Aftenbøn, saaledes som Skik og Brug var oppe i Bygderne. Der var Mange, som sang, baade Mænd og Kvinder, men alligevel overgik een Røst alle de andre. Denne Røst opvakte ganske Bjarnes Sorg, thi han syntes, han skulde kjende sin Søster Salvørs Stemme. Han tænkte nu i nogen Tid herover, men sov siden ind igjen, og vidste ikke af Noget, før den lille Pige, som havde hjulpet ham med hans Afklædning om Aftenen, vækkede ham.

Hun bragte ham gode Klæder, som hun bad ham tage paa, thi han blev nok, sagde hun, hos dem denne Dag, der var en Søndag. Saa forlod den lille Pige ham. Men medens Bjarne var ifærd med at klæde sig paa, kom en lille Dreng ind til ham; han var iført en grøn Klædeskjole og i det Hele taget vel klædt. Drengen hilser paa Bjarne og er meget snaksom. »Hvor skal Du hen?« spørger Drengen. »Jeg søger efter Faar«, svarer Bjarne. »Ikke er jeg bleven vaer ved dem her i Dalen«, siger Drengen. »Du slaaer Dig da til Ro her hos os i Dag, thi min Fader vil prædike«, siger han. Idetsamme kom den lille Pige ind og sagde: »Hold nu op med at kjede Manden med den Snak, Svend«. Hun dækkede Bord for Bjarne, men forlod ham igjen, da han var færdig med sit Maaltid. Han seer da en stor Mængde Mennesker komme. Den lille Dreng tager ham ved Haanden, leder ham ud i Kirken og anviser ham et Sæde. Bjarne saae sig da om og kjendte ved sin Side den rødklædte Mand, som var kommen til ham paa Fjeldet. Men det saae han, at Præsten var ingen Anden end den, der dengang havde de sorte Klæder paa. Der var mange Folk i Kirken, og de fleste Mandfolk vare store af Væxt og saae onde ud. Nogle af dem havde Klæder, som vare strikkede af sort Faareuld. Bjarne tog sin smukke Daase op af Lømmen og bød sin Sidemand en Priis, som denne tog imod. Foran i Kirken saae Bjarne en fornemt klædt Kvinde, og det forekom ham, som han kjendte der sin Søster Salvør. De saae paa hinanden, og det var, som om hun enten smiilte eller græd hvergang hun saae

ham. Nu kunde Bjarne tænke sig, hvorledes det Hele hang sammen og at han var kommen til sin Søster. Prædikenen var nu forbi, og hele Gudstjenesten blev fuldført paa den smukkeste Maade. Efter Velsignelsen tager den lille Dreng Bjarne ved Haanden og fører ham ud. Men som de kom udenfor Kirkedøren, sidder der en gammel Mand af et ondt Udseende. Han spænder Fod for Bjarne, saa han fælder. Drengen løber da ind i Kirken og henter den rødklædte Mand. Denne tager fat i den Gamle og rusker ham, men den lille Dreng fører Bjarne tilbage til Gaarden. Efter en kort Tids Forløb kom den rødklædte og sortklædte Mand ind til ham. De hilse med Venlighed paa Bjarne og spørge, om han kjender dem. Han sagde, at det var Tilfældet, og blev saa noget taus derved; thi mange gamle Ting bleve nu opprippede. Idetsamme traadte den Kvinde ind, som han havde seet i Kirken og meent, var hans Søster. Hun løb i Bjarnes Favn og siger: »Favn i Favn laae vi sammen i Moderliv, grædende blev jeg tagen ud af din Favn, min Broder, men leende kommer jeg nu igjen tilbage til den.« De hilse paa hinanden, og det blev det glædeligste Møde. Han fortalte hende nu Alt, hvad der var skeet i Skagefjord siden hun forsvandt. Da siger den Rødklædte: »Jeg tog fordum din Søster ud af din Favn, Bjarne, og giftede hende med ham der i de sorte Klæder. Det er min Søn, han er Præst hos os Dalboere, men jeg er Sysselmand her i Dalen. Nu tog jeg dine Faar, og lod Dig forvildes hid, for at I to Sødskende kunde træffe hinanden og fortælle hinanden Eders Hændelser siden I skiltes.

Imorgen skal jeg følge Dig afsted og give Dig dine Faar tilbage, men bliv nu her i Nat og tal med din Søster.« Det gjorde Bjarne.

Morgenen efter drog Bjarne afsted, efter at han med mange Taarer havde sagt Farvel til sin Søster. Den Rødklædte fulgte ham, og de joge Faarene foran sig. Den Sortklædte gik ogsaa med dem, og Bjarne blev fulgt heelt ned imod Bygden. Der skiltes de, idet de lovede hverandre godt Venskab. Den Sortklædte sagde, at han næste Vaar vilde sende Bud efter Bjarne og at denne maatte være reisefærdig ved Flyttedags Tid, »saa skal Du boe hos os i Dalen.«

Bjarne kom hjem og fortalte sine Forældre og sin Hustru sine Reisehændelser og hvad han havde isinde, men bad dem om ikke at tale derom. Ved Flyttedagstid kom tre Mænd med Heste til Bjarne, og om Natten drog han afsted med al sin Eiendom, med sin gamle Fader og Moder, Hustru og Børn. De kom til Dalen og der blev et frydeligt Møde. Bjarne boede længe paa dette Sted, men da han var bleven gammel, vendte han tilbage til Skagefjorden. Da fortalte han denne Historie, og siden døde han i en lykkelig Alderdom.

Ulfssø.

Søndentil i Skagefjordsdalene findes en fiskerig Sø, som hedder Ulfssø og har faaet sit Navn paa følgende Maade. Engang boede der en rig Bonde paa Mælifellsaa, som havde en Søn ved Navn Gudmund, der i alle Henseender var en haabefuld ung Mand; han havde gode Kræfter og var en dygtig Bryder. Han var ofte ude at søge efter Kvæg, og hvergang der skulde søges, var han Formand eller Fjeldkonge, som Rangvellingerne kalde det. Engang gik Gudmund tilligemed flere Mænd ud for at søge efter forsvundne Faar; som han gik og søgte, blev han alene med en Dreng, og de kom til Ulfssø. Der saae de to Lam, som de gave sig til at forfølge. Søen var tillagt, og de saae, at ude paa Isen laa der en Mand og fiskede. Da Gudmund og hans Ledsager nærmede sig Søen, stod Fiskeren op, greb en Øxe, der laa hos ham, tog Tilløb og gled henimod Gudmund. Neppe faaer Drengen dette at see, før han tager Foden paa Nakken, men Gudmund venter paa Manden. Da denne var i Nærheden af Gudmund, huggede han efter ham med Øxen, men Gudmund veg tilside. Øxen faldt ud af Haanden paa Udliggermanden, Gudmund fik fat i den, tog Tilløb og gled ud paa Søen, hvor den Anden gav sig til at forfølge ham. Saaledes bleve de ved en Stund, til Gudmund saae sit Snit; da vendte han sig om og gav Udliggermanden Banehug; men idet denne fik Hugget, kaldte han med

høi Røst paa Brand, Thorgils og Olaf. Siden gik Gudmund til sine Folk og fortalte dem hvad der var skeet. De gik da Mange i Følge til Søen, men da var den Døde forsvunden; de saae, at han var bleven bragt derfra, thi Blodsporene paa Isen viste op af Vandet. Efter den Tid blev Gudmund hjemme og gik aldrig bort for at søge Faar; thi man frygtede for, at Udliggermændene vilde ligge paa Luur efter ham. Da skete det engang seent paa Sommeren, at Hyrden paa Mælifellsaa blev syg, og der var Ingen paa Gaarden til at samle Faarene, uden Gudmund. Han gik derfor afsted, men kunde intetsteds finde dem. Han blev ved at gaae heelt op paa Hederne, men heller ikke der fandt han Faarene. Da faldt der en saa tæt Taage, at han ikke vidste, hvor han gik, men dog blev han ved at gaae, indtil han seer en stor Flok Faar og en Mand hos dem. Denne, der var en Udliggermand, angriber strax Gudmund, og de brydes længe, indtil Gudmund faaer fældet sin Modstander. Udliggermanden beder om Fred og lover at ville lønne ham vel derfor. Gudmund spørger, hvo han er og hvor han har hjemme. Udliggermanden svarede, at han hed Olaf og var Broder til ham, han havde dræbt paa Søen, men Ulf havde han heddet. »Vi ere sex Brødre, og jeg er den yngste og den mindste af os Alle. Min Fader boer paa en Gaard kort herfra, og han har tryllet Dig hid, thi han vil lønne Dig for sin Søns Drab; paa Ladet har han ladet grave en Grav og Dig har han bestemt til Gjæst i den. Vi have en Søster, som hedder Sigrid og som vor Fader elsker høiest; hun kan yde Dig den bedste Hjelp, hvis hun

ellers vil give Dig en Haandsrækning. Min Broder Brand er her i Nærheden, og kunde Du faae ham under din Fod, saa at Du kom til at skjænke os Begge Livet, da vilde hun nok yde Dig al den Hjelp, hun formaaer.« Derefter lod Gudmund Olaf staae op, og han fortsatte derpaa sin Vei, til han traf paa Brand. De brydes, og det lykkes Gudmund at faae Brand under sig. Da beder denne om Naade og lover ham Hjelp, idet han ganske beretter ham det Samme, som Olaf før fortalte ham.

Gudmund lod ham da staae op, gik til Gaarden og traf Sigrid udenfor. Han bringer hende Brødrenes Hilsen, med Tilføiende, at de bede hende om at hjelpe Den, der har skjænket dem Livet. Sigrid førte ham da op paa Loftet over Stalden og gav ham en Drik Viin, som styrkede ham meget. Hun beskrev ham nu Graven paa Ladet og gav ham det Raad, at lade sig drive af hendes Fader, naar de brydes, henimod den, men naar de have naaet Randen, skal han springe over og lade hendes Fader falde ned i Graven, dog skal han ikke dræbe ham. Hun siger, at hendes Fader nu sover, men at han snart vil vaagne, derfor skal han gaae henimod Gaarden og banke paa Døren. Gudmund gjør, som hun sagde; men idet den Gamle hører Slagene, reiser han sig op af Sengen og siger, at nu er da endelig Gudmund kommen og nu skal han faae Lov til at vise, hvad han duer til. Bonden løber ud, men om gjensidige Hilsener bliver der ikke Tale, tvertimod tage de strax Tag sammen, og det bliver en haard Dyst. Gudmund indseer snart, at han ikke har meer end

Halvdelen af den Gamles Kræfter, derfor værger han sig blot, men angriber ikke. Den Gamle vil have ham hen til Graven, og Gudmund lader sig drive derhen, men idet de have naaet den, springer Gudmund over og vipper den gamle paa Hovedet ned i den. Idetsamme kommer Sigrid og de to Brødre, med hvem Gudmund før havde Brydekampen, og bede ham om at skjænke deres Fader Livet, men han lover at gjøre det, hvis de fra den Stund af ikke tilføie ham Meen; dette lovede den Gamle høit og helligt. Han blev da trukket op, og nu takkede han Gudmund for Livet og bød ham indenfor, men sagde, at han dog ikke kunde vide, hvorledes hans ældre Sønner vilde finde sig i dette Udfald af Sagen, naar de kom hjem. Siden blev Gudmund beværtet som Gjæst, men blev om Kvelden lukket inde i et Kammer. Saa kom de ældre Brødre hjem og spurgte, om Gudmund gjæstede i Graven. Den Gamle fortæller, hvorledes Alt var gaaet til, men de blive rasende herover og ville bryde Kammerdøren op. Den Gamle gaaer da hen for Døren og siger, at først skulle de dræbe ham, hvis de ville gjøre sig til Frednidinger og dræbe Gudmund. Herved formildedes de og gik tilsengs. Morgenen derpaa fremstillede den Gamle Gudmund for dem og bød dem ikke at gjøre ham nogen Fortræd. Gudmund blev der om Vinteren; han syntes godt om Sigrid, thi hun var en fager Kvinde og derhos anseelig af Væxt og saa stærk, at hun kunde maale sig med alle sine Brødre. Hun og Gudmund bleve gode Venner. Om Vaaren længtes han tilbage til Bygden, og Sigrid, der gik med Barn, vilde

følge med ham; den Gamle søgte ikke at afholde hende derfra, og Gudmund drog nu afsted med hende, og ikke standsede han, før han kom til Mælifellsaa, hvor Alle bleve glade over at see ham igjen, hvem de længst troede død og borte. Han ægtede Sigrid, de boede længe paa Mælifellsaa, og hun blev holdt for en udmærket og høisindet Kvinde.

Efter hendes Bortreise og deres Faders Død fandt Brødrene Opholdet deroppe paa de øde Steder tungt og kjedsommeligt og derfor flyttede de ligeledes med alt deres Gods til Bygden. Nogle af dem bleve Bønder i Skagefjorden og Alle nøde de Anseelse som dygtige og flinke Mænd.

Hvad der hændtes Hyrdepigen.

I en Bygd var der engang en Hyrdepige, som foer vild i Taagen og gik, indtil hun stødte paa en lang Fjeldkløft. Hun gik langsmed den og blev ved at gaae i halvandet Døgn, indtil Taagen lettede sig noget nedentil i Kløften. Da seer hun, at hun er kommen til en snever Dal, og fortsætter nu Vandringen indtil hun seer to Gaarde, der ligge paa begge Sider af en Aa, som flyder paalangs igjennem Dalen. Hun gaaer hen til den Gaard, der ligger paa hendes Vei, og idet hun kommer hen til Døren paa Huset, træder en Pige ud

af denne. Den fremmede Pige hilser hende, og de tale med hinanden; hun fortæller, hvorledes hun foer vild, og beder den Anden om Hjelp. Pigen paa Gaarden siger: »Du kan prise din Lykke, at Du traf paa denne Gaard, thi

Du vilde fange Spot og Spee,
Fik værre Dalens Slægt Dig see.«

Hun fører nu Pigen fra Bygden ind i et Aflukke paa den ene Side af Indgangen. Dette Kammer var fuldt af Uld, og Pigen paa Gaarden fortæller hende, at her maa hun nu opholde sig, thi hun vil ikke have at Gaardens andre Folk faae hende at see; men hun alene har Adgang til dette Aflukke, siger hun; thi hendes Moder lader Omsorgen for alt Uldarbeidet i Hjemmet hvile paa hende alene. »Men nu er det saa langt hen paa Sommeren«, siger hun, »at Du ikke kan begive Dig herfra til Bygderne.« Derpaa gaaer Pigen sin Vei, men vender tilbage med Spise til hende, og saa komme de overeens om, at Bygdepigen skal blive der om Vinteren og virke Uld efter den Andens Anviisning. Men altid sad Pigen, der havde hjemme paa Gaarden, hos hende, og hun lod hende Intet mangle. Hun fortalte, at hun havde bedet sin Moder at tildele hende i Vinter dobbelt saamegen Føde som forrige Vinter, hvorimod hun da skulde arbeide for To; hun fortalte hende om forskjellige Sæder og Skikke paa Gaarden. Men Alt hvad den fremmede Pige hørte til andre Mennesker, var kun, hvad disse Viser fortælle:

»Naar Folk stod op ved Morgengry,
Hun hørte Sang i høien Sky:
»»Gid her os blidt med Blommers Ly
Nu Lykken maatte dække!
Tag bort, tag bort hvad mig kan skrække.

»»Du, Skjæg-Aavalde, Vogter god,
Hæld over Landet Mørkets Flod,
At aldrig Bygdemandens Fod
Til denne Egn maa række.
Tag bort, tag bort hvad mig kan skrække.««

Bygdepigen saae, at der laae store Bunker af Faarebeen, og den Anden fortalte hende, at det var Folks Tro der paa Stedet, at hvis intet Faarebeen blev brudt eller fordærvet, men de alle bleve holdte sammen og lagte hen til Bunken, da stod alt Kvæget, som blev slagtet om Høsten og spiist om Vinteren, levende op om Vaaren, saaledes som her fortælles:

»Vogt Faarebeen for Brud og Stød,
Der Bondens Rigdomskilde flød:
Blier Faaret dræbt, til dagligt Brød
Det tidt dog end kan strække.
Tag bort, tag bort hvad mig kan skrække.«

Vinteren gik nu saaledes hen, at der aldrig faldt Snee. Dalpigen sagde den Anden, at hun bedst kunde forsøge paa at komme bort, uden at Nogen vidste det, paa den første Sommerdag, thi da blev der altid holdt Gilde, af Glæde over Sommerens Komme. Om Morgenen

paa den første Sommerdag hører hun i Gryet jublende Sang og hun bliver adskillige Festtilberedelser vaer; da gjør hun sig færdig til Reisen, og den anden Pige følger hende fra Gaarde og paalægger hende at blive ved at følge uafbrudt langs med Kløften, indtil hun faaer Øie paa Bygderne. Derpaa skiltes de, og Bygdepigen takker den Anden for alle hendes Velgjerninger om Vinteren. Hun gik efter Pigens Anviisning og kom uden ulykkelige Hændelser til Bygderne.

Præstedøttrene og Udliggermændene.

Paa Nordlandet boede engang en Præst, som havde tre Børn; Døttrene hed Sigrid og Helga, men Sønnens Navn fortælles ikke. Sigrid var den haabefuldeste af Børnene, hun var baade smuk og vel oplært. Præstens Søn pleiede hver Vinter at roe til Fiskeri paa Sønderlandet i en Tomandsbaad, hvis Formand var ugift. Det traf sig en Søndagmorgen, mens Præstesønnen fiskede paa Sønderlandet, at han laa vaagen i Sengen ved Siden af sin Formand. Denne siger blandt Andet, at nu kunde han nok have Lyst til at gifte sig, men at der ikke er nogen Pige her, med hvem han troer han kunde faae Mod paa at indlade sig i Ægteskab. »Hvis Du kommer til Nordlandet«, siger Præstesønnen, »da skal jeg skaffe Dig min Søster Sigrid, det er en

haabefuld Pige«, siger han, »og hun er flinkere end min anden Søster Helga.« Det blev da en Aftale imellem dem, at Formanden om Vaaren skulde drage nordpaa til Høstarbeide med Præstesønnen. Denne udvirker, at han for en Tid faaer Høstarbeide hos hans Fader og for en Tid paa den næste Gaard. Nu lægger Folk Mærke til, at Sigrid kun giver sig lidet af med Formanden, som dog alligevel frier til hende, men faaer et bestemt Afslag. Siden kommer han da frem med sit Frieri hos hendes Fader, der ogsaa hører med megen Uvillie derpaa. Alligevel taler Præstesønnen saa stærkt for den Sag, at man om Høsten lod Sigrid drage sydpaa med Formanden. Præstesønnen følger dem Syd til Fjeldene, der forlader han dem. De fortsætte nu deres Reise sydpaa over Fjeldene. Da falder der en Dag en saa stærk og sort Taage, at den Ene neppe kan see den Anden. Formanden forsvinder i Taagen fra Sigrid, men dog forekommer det hende hele Tiden, som om der gaaer en Mand foran hende. Tilsidst vender denne Mand sig om imod hende, løfter hende ned af Hesten og bærer hende ind i et Huus, hvor han sætter hende ned i et Kammer, i hvilket der ikke findes Andet end en opredt Seng og et Bord. Derpaa gaaer denne Mand ud, og nu sidder Sigrid der alene. Da det lider hen mod Aften, kommer en ung Pige til hende med Spise, lader hende lægge sig tilsengs der og tager alle hendes Klæder. Sigrid havde ondt ved at sove, og først da det led ud paa Natten, fik hun et Blund. Hun vaagnede imidlertid snart op igjen, og da laa der en Mand foran hende i Sengen. Hun bliver saare ilde tilmode

herved og skubber ham ud af Sengen, og han gaaer da ud af Værelset. Da foregjøgles hende alleslags Syner, saa hun bliver bange. En Dreng træder da ind til hende og siger, at det er ikke underligt, om hun er bange, og giver hende en Bog med de Ord, at hun skal lægge den paa sit Bryst. Hun gjør saa, og da forsvinde de onde Syner. »Lad mig nu see«, siger Drengen, »at Du ikke er slem imod min Broder«; derpaa gaaer han sin Vei. Om Morgenen kommer Pigen med Maden og bringer hende Klæderne, men hele Dagen var Sigrid der alene. Om Kvelden bringer Pigen hende atter Mad og tager Klæderne, som forrige Gang, men taler aldrig et eneste Ord til hende. Om Natten falder hun i Søvn, men da hun atter vaagner, er der en Mand foran hende, som omslutter hende med sin ene Arm. Hun farer op, men Manden holder temmelig fast; da faaer hun fat i en Kniv, hvormed hun vil gjennembore ham, men ved dette staaer han op af Sengen og gaaer sin Vei. Nu foregjøgles hende alleslags stygge Skikkelser, men aldrig saasnart har hun lagt Bogen paa Brystet, før de forsvinde. Drengen kommer da atter til hende og siger, at det gjælder hendes Liv, hvis hun er slem mod hans Broder. Natten gaaer hen, og den næste Dag yder Pigen hende den samme Opvartning, som de tidligere Dage, bringer hende Mad og tager hendes Klæder om Kvelden. Den tredie Nat falder Sigrid i Søvn og sover længe, men da hun vaagner, ligger der en Mand foran hende; hun bliver dog ved at sove hele Natten, uden at bryde sig noget derom. Om Morgenen træder en Mand, iført en rød

Kjole, ind til Sigrid og siger til hende: »Det er min Skyld, at Du er kommen hid, og det er min Hensigt, at tage Dig til Hustru; her er ikke andre Folk paa Gaarden end min Moder og mine to Søstre, som Du har seet, og min Broder hedder Thord. Denne Dal beboes af mange Mennesker, og jeg er deres Sysselmand.« Derpaa fører han Sigrid ind i et andet Kammer, hvor der ikke findes Andet end et lille Bord. Han trækker Bordskuffen ud, og den er da fuld af Fingerringe; af dem tager han een og sætter paa hendes Finger, hvorpaa han fører hende tilbage til det Kammer, hvor hun før opholdt sig. Nu fortælles der kun om deres Samliv, at de leve paa denne Gaard som Ægtefolk og at Sigrid synes ret godt om at være der; det var en stor Forskjel, tyktes hende, efter at hun fik Ringen paa Fingeren. Engang spørger Udliggermanden Sigrid, om hun ikke kunde have Lyst til at see, hvorledes det stod til hos hendes Forældre, og det vilde hun gjerne. Han fører hende da ind i et afsides Kammer, hvor der er en Brønd, giver hende et Glas og siger hende at holde det over Brønden. Da seer hun sin Faders Hjem, med alle Folkene paa Gaarden, og hvorledes det Alt har sig derhjemme. Blandt Andet seer hun Formanden fra Sønderlandet ifærd med at trække hendes Søster Helga ved Haaret. Herover blev Sigrid meget bedrøvet. En Gang opdager hun, at Thord er borte fra Hjemmet nogle Dage, men bliver glædeligt overrasket ved at han en skjøn Dag vender tilbage med hendes Søster Helga. Thord var draget til Bygden, havde seet sit Snit til at faae fat i hende, og der blev

et frydeligt Møde mellem Søstrene. Sigrid hørte nu, at forledent Aar, da de fik Taagen, var Formanden vendt tilbage og havde faaet hendes Søster Helga til Hustru, men de levede sammen som Hund og Kat. Nu længtes Sigrid meget efter at besøge sine Forældre, og hendes Husbond gav hende Tilladelse dertil. Han siger hende, at hun skal give dem Valget imellem, enten at drage hid til denne Dal, eller at modtage hans Hjelp derhjemme. Sigrid drager nu hjem, fulgt af Thord; hun kommer til sine Forældre, der tage imod hende med stor Kjærlighed, thi de vidste ikke bedre end at hun for længe siden var død. Sigrid fortæller dem nu, hvorledes hun har det samt Alt hvad der har tildraget sig, underretter dem siden om de Vilkaar, hendes Husbond byder dem, og de foretrække da, at drage til Dalen, med Alle deres. Thord fik Helga Præstedatter, men Udliggermandens Søster fik Præstesønnen, som vi før have talt om. Disse Folk nedsatte sig nu Alle i Dalen, og den blev siden til en Bygd, og dens Beboere bleve da ikke længere Udliggermænd. Man siger, at Dalboerne havde det godt lige til deres høie Alderdom og at deres Velstand tiltog Dag for Dag.

Sigrid Øfjords-Sol.

Det er Begyndelsen til denne Fortælling, at et Par rige Ægtefolk, hvis Navne ikke nævnes, engang boede paa Mødrufell i Øfjorden. De fik et Barn, en Datter ved Navn Sigrid. Hun var den fagreste iblandt alle Kvinder, og derfor kaldtes hun »Øfjords-Sol«. Hun var lige saa dydig, som hun var deilig. Da hun var bleven voxen, kom Beilere i Mængde, baade lærde Mænd og ulærde. Men hendes Fader gav enhver af Frierne Afslag, skjøndt der var En og Anden iblandt dem, hvem hun jo selv nok gad fulgt. Det var i de Dage Skik at holde Gudstjeneste Julenat, og Alle søgte da at komme til Kirke, men Ingen vilde gjerne blive hjemme ved Gaarden saalænge. En Vinter talte Tjenestefolkene paa Mødrufell om hvem der nu mon vilde blive hjemme den næste Julenat, og som de just engang vare i ivrig Trætte herom, kom Sigrid til og spurgte, hvad de vilde give hende for at være hjemme, saa at de kunde gaae til Kirke Allesammen. Da raabte Alle i Munden paa hverandre, at hvis de eiede Noget, som hun havde Lyst til, skulde det blive hendes. Hun sagde da, at det kun var hendes Spøg og at hun ikke vilde modtage det Mindste af Nogen, men hvis de ønskede det, skulde hun nok blive hjemme. De meente Alle, at det fik hun ikke Lov til for sin Fader; men hun lovede, at spørge ham derom, hvilket hun ogsaa gjorde. Hun fortæller ham, at hun har Lyst til at

blive hjemme for Folkene, thi hende vil det ikke skade, mener hun. Hendes Fader syntes ilde herom og meente, at det var underligt, om hun nu skulde blive hjemme, istedetfor, som hun pleiede, at følge med de Andre. Han har den Anelse, siger han, at der forestaaer hende en eller anden Ulykke, siden hun har en saa stor Lyst til at blive hjemme. Det meente hun ikke, hun vilde ingen Skade have deraf, det var hun vis paa, sagde hun. Den Gamle gav da efter for hendes Overtalelser og lod hende have sin Villie. Til Tjenestefolkene siger han, at nu kunde de gaae til Kirke, thi nu har hun isinde at blive hjemme. Folkene bleve saare glade over denne Tidende.

Det lider henad Julen, og det bliver Juleaften. Folkene lave sig til med stor Glæde; det var smukt Veir, Jorden var bar og frossen, men det var ingen Maaneskinsaften. Da Folkene vare færdige med deres Paaklædning, byder Bonden dem at tage Afsked med Sigrid, men selv vil han være den Sidste, som byder hende Farvel, siger han, og selv vil han tillukke Gaarden og lægge sidste Haand paa hvad der skal gjøres. Hun følger nu Folkene til Døren, hvor de tage Afsked med hende. Hendes Fader paalægger hende for Alting at tage sig i Agt for at lukke noget Menneske ind inat, om det end bliver forlangt, og ikke at have Stævne med noget Menneske; og han varer hende paa det Bestemteste imod at bryde sig det mindste om der end bliver banket paa Døren, eller hilset udenfor Ruden i Guds Navn. Nu siger han Farvel til hende, og han har det Haab, siger han, at ingen levende Skabning

kan komme ind i Huset, hvis Døren ikke bliver lukket op. Folkene drage nu afsted, men hun gaaer ind igjen og giver sig ilav med at tage sine Høitids-klæder paa. Efter at hun er bleven færdig dermed, tænder hun Lys, tager en Bog frem og giver sig til at læse i den, siddende inde i sine Forældres Sove-kammer. Det lider saa hen ad Midnat, uden at hun mærker Noget. Da bliver der paa eengang banket paa Døren, men hun bliver siddende rolig, som før. Der bliver banket anden Gang, og det gaaer paa samme Viis. Nu bliver der banket tredie Gang og meget voldsommere end før, saa man næsten skulde troe, at Gaarden maatte styrte sammen, havde den ikke været saa stærkt bygget; men hun lukkede alligevel ikke op. Nu gaaer der en liden Stund hen. Da hører hun Nogen gaae op paa Huset langs Taget og hen til det Vindue, der er ovenfor hendes Hoved. Hun hører, at der bliver raabt paa Ruden og sendt en Hilsen ind til hende, som hun besvarer. Hun seer ud igjennem Vinduet; udenfor var det mørkt, dog kunde hun see et Mandsansigt, og det forekom hende saa fagert, at hun hele sit Liv ikke havde seet et saa skjønt Ansigt før. Han beder hende om at komme ud til sig. Det hverken kan eller maa hun, siger hun. Han beder hende da desto inderligere, sigende, at det ikke skal sinke hende længe. Hun svarer, at det kan være ligemeget, hun gjør det ikke, han kan godt fortælle sit Ærinde udenfor Vinduet. Det kan han ikke, siger han; han maa tale med hende selv, thi han trænger til en Drik. Derfor er der gode Raad, mener hun, thi der hænger en Øse paa Væggen

og ved Gaarden flyder en Bæk, der kan han slukke sin Tørst; men hun har nu ikke Raad til nogen anden Svaledrik. Han kan dog ikke drikke det bare Vand, siger han. Ja, da kan hun ikke hjelpe ham, svarer hun. Han maa da forlade hende saaledes, siger han, men det kan han fortælle hende, at der kan komme den Dag, at hun kan komme i samme Knibe, som han nu. »Det gaaer os, som Skjæbnen vil«, svarer hun. Derpaa gaaer han sin Vei, og hun mærker ikke til noget Videre om Natten.

Om Morgenen komme Folkene hjem igjen. Aldrig saasnart har den Gamle hilset paa hende, før han, fuld af Bekymring, spørger hende, om hun har mærket Noget om Natten. Hun svarer benægtende derpaa. Det behøver hun nu ikke at fortælle ham, siger han, han veed godt, hvordan det har sig, og han kan desuden see det paa hende; han trænger nu saa fast ind paa hende, at hun maa fortælle ham hele Historien. Han spørger hende, om hun ikke har lukket op for ham, hvortil hun siger Nei. Deri har hun handlet vel, siger han. Det veed hun ikke, svarer hun, men det vil nu senere komme frem for Dagen, hvor godt det var for hende, at hun adlød hans Befaling. Og saa blev der ikke talt Mere om den Ting.

Nu nærmer den næste Juul sig, og Folkene tale indbyrdes om hvem der vil blive hjemme denne Gang. Sigrid erklærer, at hun ikke har Noget imod atter, som forrige Gang, at blive hjemme for dem, og det bliver da endelig vedtaget, at hun skal blive hjemme ved Huset den næste Julenat. Juleaften kommer, Veiret

er, som sidst, dog lyser Maanen og Natten er klar. Men om Dagen er hendes Moder pludselig bleven saa syg, at hun ikke trøster sig til at gaae fra Hjemmet, og Flere ville nu blive hjemme end de, der i Førstningen havde det isinde, mener Sigrid; thi nu vil hendes Fader neppe drage afsted. Folkene komme i Kirkeklæderne og begive sig paa Veien. Manden lukker selv Huset forsvarlig til, som forrige Gang, og giver sig derpaa til at læse i en Bog. Som han er færdig med sin Læsning og det lakker hen imod Midnat, bliver der dundret paa Døren. Sigrid spørger sin Fader, om hun ikke skal gaae til Døren, men han svarer Nei; han vil selv gaae de Kommende imøde, siger han; thi de ville nok først tale med ham. Den Gamle gaaer ud og bliver saalænge borte, at Ventetiden saa smaat begynder at falde Moder og Datter noget lang. Sigrid spørger derfor sin Moder, om hun ikke skal gaae ud og see til sin Fader. Men Moderen svarer hende, at hun skal bie endnu; thi det var ikke bedre, om hun gik og aldrig kom igjen, hvis det skulde være et Uhyre, som havde tilføiet hendes Fader en Ulykke. og saa gik der endnu en Tid hen for de Ventende. Da vil Sigrid ud, men idetsamme kommer den Gamle ind, i en saare voldsom Sindsbevægelse. Han befaler Sigrid i en Fart at klæde sig paa, for nu er Den kommen, til hvem han saa længe har gjemt hende. Hun staaer der som falden ned fra Skyerne, men spørger dog, hvo det er og hvorhen hun skal. Det faaer hun siden at vide, siger han, hun har blot at skynde sig, thi Manden vil ikke vente. Hendes Moder

spørger, hvorledes dette hænger sammen og i hvis Hænder han vil overgive hende; heri handler han underligt, siger hun. Men Manden svarer, at de Ingenting skulle tænke om Alt dette. Sigrid klæder sig paa. Siden byder Faderen hende at tage Afsked med Moderen, hvilket hun gjør, og man kan sagtens tænke sig, hvorledes de vare tilsinds ved at skilles saaledes. Moderen siger, at var der end før Haab om at hun kunde komme sig, saa er det nu reent forsvundet siden dette kom paa. Faderen følger Sigrid ud af Huset. Idet hun kommer ud, seer hun tre Mænd staae paa Ladet, der snarere ligne Trolde end Mennesker, men dog er een af dem størst og styggest og saa ond af Udseende, at Sigrid kommer til at bæve af Skræk, ved at see paa ham. Fire Heste staae paa Ladet, deriblandt Sigrids opsadlede Ridehest. Den styggeste af Mændene kommer nu og slynger hende op i Sadelen. De tage Afsked med den Gamle i største Venskab, især denne Ene. Sigrid byder ham ogsaa Farvel.

Saa ride de afsted; den Styggeste, hvem hun antager for Beileren, rider foran, og paa denne Maade ride de udefter Fjorden og siden op paa Fjeldene, og snart har hun ikke mere nogen Forestilling om hvorhen de drage. De talte hverken med hende eller med hverandre indbyrdes og hun begyndte at blive saa søvnig, at hun rokkede i Sadelen. Saaledes droge de fremad i halvandet Døgn, som det forekom hende, indtil de seent paa Dagen komme til en snever Gangsti, hvor de Alle stige ned af Hestene. Den Stygge gaaer hen imod hende, river hende af Sadelen og siger med haard Røst, at her

maa hun nu gaae ned. De holdt Hestene ved Tømmerne, men hun gik bagefter dem nedad Gangstien, der var saa steil, at hun maatte støtte sig paa Lænden af sin Hest, der var den bageste. Saasnart de komme ned, seer hun, at de befinde sig nede i en dyb Dal; her stige alle Mændene til Hest igjen, efter at den Samme paa en saare ulemfældig Maade har kastet hende op i Sadelen, uden at tale et Ord til hende. De ride igjennem Dalen; den var græsbevoxet og blodrød lige op til Fjeldenes Tinder og en Aa strømmede igjennem den. Hun faaer ikke Øie paa noget Menneskeværk i Dalen, men havde hun havt et let og lystigt Sind, vilde hun vist have fundet den fornøielig og fager. Tause ride de igjennem Dalen, indtil hun faaer Øie paa en stor Hob Heste af alle Slags Farver og af forskjellige Aldere. Da raaber den Ene til hende og spørger, om hun ikke nok vilde være den Mands Viv, der eier Dette. Hun svarer: »Glæde er bedre end Guld.« Nu ride de et godt Stykke længere; da seer hun en stor Flok Oxer. Den var ikke ringere end Hestene, og Nøddene vare af forskjellige Aldere. Han tilraabte hende det samme Spørgsmaal, som før, og hun gav samme Svar. Dernæst seer hun en saa vældig Faareflok, at den overgaaer al Tanke; her var flere Faar, tyktes hende, end om alt Kvæget fra hele Øfjorden var drevet sammen i een Hob. Han tilraaber hende de samme Ord, men hun svarer paa samme Viis. Saa ride de endnu en Stund. Da seer hun en stor og anseelig Gaard, en stolt og stærk Bygning, fandt hun. Flere Gaarde saae hun ikke. De kom til et stort

Gjerde om Hjemmemarken, hvorpaa der var et Led og derfra løb en Vei op til Huset; Græsmarken var jevn og oversaaet med mange Slags fagre Blomster. De ride hjem paa Ladet, hvor hun faaer Øie paa en liden, men net Kirke, der har mere Værd for hende end alt det Øvrige tilsammen. Her stige de ned af Hestene. Den Samme tager hende ned af Sadelen og siger til hende: »Hvad ønsker Du nu?« »At gaae i Kirke«, svarer hun. »Da maa Du følge med mig«, siger han. Han tager en Nøgle op af Lommen, lukker Kirken op og byder hende at gaae ind; hun skal komme hjem igjen paa Ladet, naar hun har været saalænge inde i Kirken, som hun har Lyst til. Hun gaaer da ind og sætter sig paa den inderste Bænk. Her falder hun i Søvn, efter at have gjort sin Bøn, og drømmer da, at en Kvinde i blaa Klæder stiger op af Korgulvet, gaaer hen i Kordøren og siger: »Du er da kommen hid, Sigrid Øfjords-Sol. Din Fader har ikke gjemt Dig for Ingenting. Denne Mand har havt to Hustruer; jeg var den anden, men han har dræbt os Beggeto. Det kommer af, at det er tre Brødre, over hvilke der hviler en Trolddom. Den første Kveld, han vilde gaae tilsengs hos os, gjorde han os nogle Spørgsmaal, som vi ikke kunde besvare, og derfor stak han os ihjel. Men nu veed jeg, hvad vi skulde have svaret, og jeg vil sige Dig det; thi jeg under Dig af Hjertet et længere Samliv med ham end det blev os forundt.« Hun gjentager nu Spørgsmaalene tre Gange for hende og lader hende selv gjentage dem, idet hun beder hende om for Alting at lægge vel Mærke til dem og huske

dem godt; thi hun maa ikke lade det mangle sig paa Ord; hun maa besvare hvert Spørgsmaal, saasnart han har gjort det, men hun skal ikke lade Modet falde, tykkes det hende end som han har paataget sig sin værste Ham. Sigrid drømmer, at hun gjentager Ordene tre Gange efter Kvinden, men idetsamme farer hun op af Søvnen og da er det hende, som om hun endnu seer Skikkelsen, idet den fjerner sig. Hun husker Ordene og gjentager dem atter og atter for sig selv. Hun gaaer ud af Kirken og hjem paa Ladet. Der staaer en fager Pige i Døren, som hilser paa Sigrid og leder hende ind i Huset; hun fortæller, at hun er Søster til Brødrene, og hendes Tale er fuld af Skjemt; hun viser hende nu enhver Krog i Huset og Sigrid beundrer den Orden og Skjønhed, som er bredt over det Hele. Der var en uhyre Rigdom, men hun saae ingen andre Mennesker end de tre Brødre og Pigen, deres Søster. En halv Maaned gik saaledes hen. Da fortæller Pigen Sigrid, at nu staaer hendes Bryllup med Broderen for Døren, men Sigrid bliver kun lidet glad over denne Nyhed Bryllupsdagen kommer, og Alt er indrettet paa det Prægtigste. Der kom en Præst og nogle flere Folk tilstede og Vielsen gik saa for sig; derpaa blev der holdt et Gilde, hvor der var Nok af alle Ting, baade Vine og andre gode Sager. Aldrig saasnart var Gildet forbi, før enhver af Gjæsterne skyndte sig med at komme bort i en Fart, men Brødrene ere nu blevne saa svinefulde, at de ere gaaede fra Sands og Samling og skabe sig som de værste Trolde. Der var et lille Kammer indenfor Badstuen,

her opholdt de sig saalænge de vare i denne Tilstand, men paa denne Maade bleve de ved at svire til heelt ud paa Natten. Pigen siger da til Sigrid, at nu gaaer det ikke an længere at opsætte at gaae tilsengs, og hun følger hende ind i et lidet ret kjønt Sideværelse, som var bestemt til at være Ægtefolkenes Sovekammer, men Begge have de nu et sorgfuldt Sind. Pigen beder Sigrid om at lægge sig først, saa vil han snart komme. Nu gaaer Sigrid tilsengs, men efter en liden Stund rave Brødrene bort, hver til sit Sted, og Brudgommen kommer ind. Han satte sig paa Sengekanten hos Sigrid; hans Udseende var ondt og vildt, og han forelagde hende Spørgsmaalene, medens han paa samme Tid lod som om han famlede efter Noget nede langs Sengekanten. Men aldrig saasnart har han faaet udtalt Spørgsmaalene, før hun har givet ham det rigtige Svar, som Kvinden aabenbarede hende. I samme Nu falder han i Afmagt om paa Gulvet og er da forvandlet til den skjønneste Mand. Paa samme Viis gik det hans Brødre. En Mængde Mennesker kom til for at hæge om ham og hans to Brødre. Nu begyndte det at klare op for Sigrid, og hun fandt at han i Skjønhed kom Den nærmest, der hiin Julenat kom hen til Vinduet. Kort derpaa kommer han til sig selv igjen; han lægger sig da tilsengs hos hende, men baade han og Brødrene ere nu blevne stille og høviske Mænd. Der blev nu stor Kjærlighed mellem Ægtefolkene. Da Sigrid stod op den næste Morgen, gik hun ud og saae sig om. Hun saae da Gaarde og Folk spredte rundt omkring i Dalen og mange Mænd og Kvinder paa sin egen Gaard.

Nu lever Sigrid der i Gammen og Glæde; hun har rigeligt af Alt og faaer raade, hvor hun vil; thi hendes Mand gjør hende Alt til Villie. Efter et Aars Forløb fik de en Datter, der blev kaldt Sigrid efter sin Moder. Da hun voxede op, var hun sin Moders udtrykte Billede i Udseende og alle Lader. Alle Dalboerne pleiede hver Sommer at drage til Kjøbstaden sammen og vare aldrig kortere borte end tre Uger. Sigrids Mand tilbyder hende at drage med dem til Kjøbstaden, hvis det kunde more hende, men hun vil ikke, siger hun, saameget mindre, som hun nylig har faaet et Barn, der trængte til hendes Omsorg. Han reiser nu til Kjøbstaden, men da han vender tilbage, bringer han Sigrid et Brev fra hendes Fader af det Indhold, at hendes Moder er død og at hun kan hente sin Arv i Øfjorden. Næste Sommer, da hendes Husbond atter drog til Kjøbstaden, tilskrev hun sin Fader, at han skulde uddele hendes Arv iblandt de Fattige i Øfjorden; thi hun havde Rigdom nok.

Nu er at fortælle, at den tredie Sommer, dengang den lille Pige, Sigrids Datter, var tre Aar gammel, skulde Folkene en Dag i smukt Veir binde Hø paa Engen og der var Ingen hjemme ved Huset uden Sigrid og Barnet. Da blev der banket paa Døren; hun gik ud, og Barnet fulgte hende, og hun seer da, at der staaer en fager og fornemt klædt Mand udenfor Døren og hos ham en smuk Hest, med Sadel paa. Han nærmer sig, hilser paa hende og beder hende om en Drik. Hun besvarer venligt hans Hilsen, gaaer ind og henter Melk, som hun derpaa bringer ham. Han drikker og

giver hende saa Karret tilbage; hun gaaer ind for atter at fylde det med Melk. Men da hun kommer ud, er baade han og Barnet, der imidlertid havde gaaet og leget ude paa Ladet, forsvundne. Hun bliver saare overrasket ved dette, og det forekommer hende underligt, at hun intetsteds kan see det mindste Spor af Manden, hvis hurtige Forsvinden hun slet ikke kan fatte. Hun giver sig dog til at søge baade ude og inde, og raaber paa Barnet, men det var og blev borte. I samme Øieblik kom just en Dreng hjem med Hestene, belæssede med Hø; til ham raabte hun, at han i flyvende Fart skulde tage Høbundterne ned af Hestene og tage det rappeste Hors, ride paa det til hendes Mand og fortælle ham, at det gjælder hendes Liv, at hun faaer ham snart i Tale. Drengen gjør, som hun sagde. Hendes Husbond kom øieblikkelig hjem, og da Sigrid fortalte ham om Barnets Forsvinden, blev han saare bedrøvet, men tvang sin Sindsbevægelse for sin Kones Skyld. Folkene bleve kaldte fra Høbindingen, og han fik alle Mennesker i Dalen til at søge; man søgte i tre Dage overalt, men uden Nytte. Sigrid blev syg af Sorg og maatte holde Sengen i lang Tid, og Alle meente, at hun maatte døe; hendes Husbond søgte at sætte Mod i hende saa godt han kunde. Efter et halvt Aars Tid kom Sigrid vel paa Fode igjen, men var dog oftest siden bleg og tungsindig. Aarene glede hen. Manden byder Sigrid, for at opmuntre hende, at følge med ham til Kjøbstaden, men hun siger, at hun ikke kan have nogen Fornøielse deraf. Og saaledes gaae nu tolv Aar hen, uden at noget Nyt tildrager sig.

Da skeer det en Sommer, at Brødrene lave sig til, for at drage til Kjøbstaden, og Sigrid slaaer denne Gang paa, at hun, mod Sædvane, kunde have Lyst til at drage med, og mener hun, at det kan have Noget at betyde. Hendes Husbond bliver glad herover og haaber, at hun nu vil glemme sit Tab og gaaer derfor villigt ind paa hendes Ønske. Han lader sadle sin bedste Hest til hende, og Alle drage nu afsted til Kjøbstaden, men der fortælles Intet om Reisen did. Det var Kveld, da de kom derhen, derfor læssede de af Hestene i Nærheden af Kjøbstaden. Om Morgenen siger Manden til sin Hustru, at hun skal følge med ham hen til Kjøbmandens Bod og see sig om derinde, thi der er Meget at see. Han fortæller, at han har al sin Handel med een Kjøbmand, skjøndt der dog her paa Stedet findes flere. Men som de bedst vare paa Veien til Boden, faldt der en saa stærk Regnbyge, at han maatte tye ind i et Huus med hende. Inde i Stuen sad Kjøbmanden og skrev. Ægtefolkene hilse paa ham, og han besvarer deres Hilsen med Venlighed. Der var ikke Flere i Stuen end Kjøbmanden. Sigrids Mand beder ham om at tillade hans Hustru at sidde derinde, mens Bygen driver over. Kjøbmanden siger dem Begge at være velkomne, tager en Stol og stiller den paa den anden Side af Bordet, ved hvilket han sad, og byder hende at tage Sæde der. Fjeldboen gaaer saa ud igjen, men Sigrid sidder der tilbage. Kjøbmanden sad og skrev. Intet Ord talte han til Sigrid, men hun saae, at han tidt sendte hende stjaalne Øiekast, og det forekom hende, at hun havde seet de samme Træk engang

tidligere. Tilsidst tiltaler Kjøbmanden hende og spørger, om hun aldrig har været der i Kjøbstaden før idag; hun svarer Nei. Han fandt det underligt, at hun aldrig havde fulgt derhen med sin Mand, som han kjender meget nøie, siger han. Hun svarer, at hun aldrig har havt Lyst dertil, skjøndt det har staaet hende frit for, men nu er det faldet hende ind at komme hid engang. Det var heldigt, svarer han, at det faldt hende ind at komme just nu. Kjøbmanden hører op med at skrive og spørger hende endvidere, om Ægtefolkene ingen Børn have. Hun svarede Nei og skiftede Farve. Dette bemærker han og med et Smiil siger han, at han ikke troer, at hun taler Sandhed. Hun siger, at det faaer at være hans egen Sag, hvad han vil troe, men nu eie de intet Barn. Da er han rigere end hun, siger han, thi endskjøndt han lever ugift, eier han en ung Pige, som han nu for Morskabs-Skyld skal vise hende. Han staaer op og gaaer ind i et Kammer indenfor Stuen. Efter at have været en liden Stund borte, kom han tilbage med en Pige ved Haanden, som Sigrid anslog til at være henved de femten eller sexten Aar. Hun hilser paa Pigen og seer, at hun er smuk og haabefuld, og at hun er meget pyntet. Dette er nu Pigen, siger Kjøbmanden, som han har talt med hende om. Sigrid har ikke sine Øine fra Pigen og betragter hende nøie. Idet Kjøbmanden sætter sig igjen, seer han, at Sigrid skifter Ansigtsfarve. Derpaa spørger han hende, om hun ikke stammer fra Øfjorden. Hun svarede Jo. Han spørger, om hun ikke har været paa Mødrufell. Hun bejaer det og siger,

at der boede hendes Forældre. Han spørger, om hun ikke husker, at hun blev hjemme en Julenat. Det husker hun godt, svarer hun. Han spørger, om hun kan huske, at en Mand talte til hende gjennem Vinduet. Hun svarer, at det husker hun ogsaa. Han spørger, om hun husker, hvad de talte om. Hun svarer Ja. Han spørger, om hun nu ikke troer, at de Ord ere gaaede i Opfyldelse, som Manden sidst sagde til hende. Tilvisse troer hun, at de ere gaaede i Opfyldelse, siger hun. Kjøbmanden siger, at nu kan han ikke længer dølge sig for hende: »Jeg er den samme Mand, som dengang talte med Dig, og jeg tilstaaer nu her, at havde Du dengang lukket op for mig, saa havde jeg ført Dig bort med mig. Men da det mislykkedes for mig, kom Drillesygen over mig, og det er mig, som har forvoldt din Datters Forsvinden for tolv Aar siden, dengang hun var tre Aar gammel, men det er hende, som nu er her hos mig, og jeg har behandlet hende som min egen Datter. Jeg har ladet hende lære alle kvindelige Kunster og oplært hende efter Evne. Men min Hensigt med at tage Pigen var den, at have for mine Øine et Billede af Dig, som jeg elskede saa høit. Nu har jeg tilstaaet Dig det Hele, men nu kommer det an paa Dig eller begge Jer Ægtefolk, om mit Forehavende skal lykkes. Jeg tilstaaer, at jeg har vakt din Vrede, men alligevel vil jeg bede Eder om Pigen til Hustru.« Sigrid mener, at det er sandt, at hun ikke havde kunnet oplære eller danne Pigen saa godt selv, men hun har ikke Eneraadighed til at give Pigen bort, siger hun. Kjøbmanden svarer,

at han ikke har nogen Frygt for hendes Mand, thi de ere gode Venner. I det samme Øieblik kommer en Dreng ind i Stuen, og med ham skikker Sigrid det Bud til sin Husbond, at hun vil tale med ham, og han kommer da tilstede lige efter. Sigrid fortæller ham hele Historien og der bliver megen Fryd paafærde. Kjøbmanden kommer nu frem med sit Frieri for begge Ægtefolkene, men Pigen selv er villig dertil, siger han. Pigens Fader siger, at han ikke har noget derimod, hvis det er Moderens og Datterens egen Villie. De gave Begge paa Øieblikket deres Ja, og Kjøbmanden trolovede sig med Pigen. Derefter siger han til Ægtefolkene, at siden han er vis paa, at Ingen tager Pigen fra ham, maa hun drage hjem med dem og blive hos dem i tre Aar til deres Fornøielse; han er ikke saa utaalmodig af sig, at han bryder sig om at ægte hende før hun har fyldt sine atten Aar. Pigen bliver da spurgt, om hun vil drage hjem med sine Forældre, men hun svarer, at det kan hun ikke, thi hun kan ikke undvære ham en eneste Dag. Forældrene sige da, at det Savn skal hun ikke tage paa sig, thi de vide, at hun elsker ham for al hans Adfærd mod hende; de ere vel fornøiede med at vide hende hos ham, sige de, de havde jo i saa lang Tid maattet være hende foruden; og saa blev hun da tilbage. Da Ægtefolkene havde udrettet deres Ærinde, begave de sig paa Hjemveien. Efter tre Aars Forløb drog Sigrid atter til Kjøbstaden med sin Mand, og Kjøbmanden feirede da sit Bryllup med stor Stads. Ikke veed man Andet end at Kjøbmanden og hans Hustru levede vel og lykkelige til deres høie

Alder. Sigrid drog hjem med sin Mand, men hver Sommer maatte hun tilbage til Kjøbstaden for at samles med sin Datter. Hun og hendes Husbond levede i Dalen til deres Alderdoms Dage.

Og hermed ende vi Fortællingen om Sigrid Øfjords-Sol.

Den forsvundne Brud.

I Torfestadshytte i Biskopstungerne boede der engang en ugift Mand ved Navn Jon; han var rig paa Kvæg. Paa denne Fortællings Tid vilde han just til at ægte en Pige, som var hos ham; det var om Høsten, kort efter at Kvæget var drevet sammen fra Sommergræsgangene. Der var lyst alle tre Gange, Bonden havde allerede fastsat Bryllupsdagen og havde begyndt at indbyde Gjæsterne. Nu kom den sidste Dag, paa hvilken han vilde byde Folk til Gildet. Om Dagen vilde Pigen vaske noget Tøi i en Bæk kort fra Gaarden, og de gjorde hinanden Følgeskab ned til Bækken. Hun gav sig ifærd med Tvætten, da han forlod hende. Det blev Kveld, og Bonden kom hjem igjen. Han gik langs Bækken og saae da, at der laa noget Tøi uvasket ved Bækken, noget halvfærdigt og noget endog nede i selve Bækken. Han tænkte sig, at Pigen var bleven syg og gaaet hjem. Han gik derfor hjem til Gaarden og spurgte efter hende, men hun havde ikke

været der og Ingen vidste Noget om hende. Nu begyndte Bonden at tykkes ilde om Sagerne og han gav sig, tilligemed en stor Mængde Mennesker, til at lede efter sin Brud, længe og overalt, men hun fandtes intetsteds. Man holdt derfor op med at søge. Folk hørte lidt efter lidt op med at tale om denne Begivenhed, og alle Gisninger om Brudens Forsvinden taug efterhaanden stille.

Vinteren og hele næste Sommer lige til Høsten gik nu rolig hen, uden at man hørte Noget om Pigen. Men da forsvandt engang alle de voxne Faar for Bonden i Torfestadshytte. Folk undrede sig herover. Bonden søgte efter sine Faar, men fandt dem ikke, og han fik da en Mand til at gaae ud og lede med sig. De fik sig Reisekost og nye Sko og søgte nu op til Jøklerne. De gik vide om blandt Fjeldene og paa fjerne, øde Steder, men fandt dog ikke et eneste Faar. De gik da op paa Langejøklen og nordefter den, for at have den videste Udsigt. Men neppe ere de komne vel op paa Jøklen, førend en stærk Taage, fulgt af en Vindbyge, overfaldt dem, saa de fare vild og ikke vide hvorhen de gaae. Længe gaae de saaledes, uden at vide hvor de ere, indtil de endelig mærke, at det begynder at gaae nedad. De fremskynde deres Skridt og komme tilsidst til en Dal, i hvilken de gaae ned. Der var ingen Taage og de saae nu, at det var langt henne paa Dagen. I Dalen saae de en Gaard, som de gik hen til og bankede paa Døren. En Kvinde lukkede op. De hilste paa hende og spurgte, om de kunde faae Tilladelse til at blive der om Natten, hvortil hun

svarede, at den kunde de nok faae. De spurgte om Gaardens Navn og hvor de vare, thi det vidste de ikke, sagde de, da de jo havde flakket forvildede omkring den hele Dag. Hun gjorde dem igjen det Spørgsmaal, hvor de vel selv meente, at de vare. De svarede, at de maatte vel være et eller andet Sted paa Nordlandet, om de end fandt det selsomt, at de vare komne saa langt paa saa kort Tid. Kvinden bød dem nu at komme ind i Huset, saa vilde de siden faae at vide hvorhen de vare komne. Hun fører dem ind i en Badstue og derfra ind i et ved en Skillevæg afdeelt Kammer, som var i den ene Ende. Her forlod hun dem, men øieblikkelig derpaa traadte en tyveaars, fager og muntert udseende Pige ind til dem, med et Lys i Haanden. De hilse og hun hilser venligt igjen. Siden trækker hun de vaade Klæder af dem, og samler tilsidst Klæderne, Strømper, Sko, kort sagt hvert Stykke, men idet de see, at hun vil bort med dem, bede de hende om at lade være dermed; thi de vare ikke saa ganske uden Frygt for at der jo kunde være beredt dem en eller anden Fare. Hun sagde, at dette var befalet hende, og hun gik da ud af Kammeret med alle deres Klæder. Lyset lod hun blive tilbage, men Døren slog hun i Laas efter sig. Kvægsøgerne forholdt sig nu rolige inde i deres Kammer, skjøndt de vare bange nok. Efter en kort Tids Forløb hørte de en Banken paa Døren. Ved at kige igjennem et lille Hul paa Døren saae de, at den Kvinde, der før bød dem indenfor, gik ud for at lukke op, med et Lys i Haanden. Hun kom snart ind igjen, fulgt af et Mandfolk. De

bleve staaende indenfor Stuedøren og han gav sig til at skrabe Sneen af sig. »Fandt Du alle Lammene?« spørger hun. Han bejaer det. »Det er godt«, siger hun og gaaer sin Vei. Kort derpaa hørtes en ny Banken. Den samme Kvinde gaaer, med et Lys i Haanden, til Døren og vender tilbage tilligemed et Mandfolk. De standse ved Døren ind til Stuen, og han begynder at skrabe sig. »Fandt Du alle Malkefaarene?« spørger hun. »Ja«, svarer han. »Det er godt«, siger hun og gaaer bort. Efter en liden Stunds Forløb bliver der igjen banket, og den samme Kvinde gaaer, med et Lys i Haanden, til Døren og vender tilbage, ligeledes fulgt af et Mandfolk. De blive staaende ved Døren, mens han, som de Andre, skraber Sneen af sig. »Fandt Du alle Faarene?« spørger hun. Han svarer Ja. »Det er godt«, siger hun og gaaer sin Vei. — Nu høres der atter efter en kort Tids Forløb en Banken. Kvinden gaaer, som tidligere, med et Lys i Haanden, ud for at lukke op og vender tilbage, atter fulgt af et Mandfolk. Han gav sig til at skrabe sig udenfor Døren. Konen gjør ham hviskende et Spørgsmaal, der forekom de lyttende Kammerater at være dette: »Fandt Du alt det fremmede Kvæg?« »Ja«, svarede han ligeledes hviskende. »Det er godt«, siger hun og gaaer bort. — Efter en kort Tids Forløb bankes der atter. Kvinden gaaer da atter, med et Lys i Haanden, til Døren, og denne Gang bliver hun fulgt ind af en kjoleklædt Mand, men ham giver hun sig selv til at skrabe Sneen af paa samme Sted, hvor de Andre havde staaet og skrabet sig. Han spørger hende, om der er

kommen Nogen idag, hvortil hun svarer Ja. »Bleve alle Trællenes Klæder og deres Sko og Strømper tagne fra dem?« spørger han. »Ja«, svarer hun. »Det var Ret«, siger han. Derpaa gaae de bort. Men ved denne sidste Samtale imellem Kvinden og den Kjoleklædte begyndte det for Alvor at suse de Reisende om Ørene. De troede nu fuldt og fast, at dette Pak stod i Begreb med at lægge Raad op sammen, om hvorledes de skulde dræbe dem. Men da en liden Stund var gaaet, blev Døren aabnet, og Pigen, som havde hjulpet dem ved Afklædningen, traadte ind til dem med en varm og kraftig Faarekjødsuppe, hvorpaa hun atter forlod dem, smækkende Døren i Laas. De lode Frygt være Frygt og stillede deres Hunger, og saasom de vare trætte, faldt de kort efter Maaltidet i Søvn, men vaagnede op igjen ved at der blev læst Aftenbøn. Da de hørte det, blev deres Sind betydelig lettet; thi nu meente de, at de mindre havde nogen Fare at befrygte. Saa gik Natten hen, uden at der skete Noget.

Tidlig den næste Morgen kom Pigen ind til dem. Hun bragte dem tørre og rene Klæder, men ikke deres egne; hun bad dem om at iføre sig disse; thi her skulde de blive denne Dag over. Derpaa forlod hun dem. Men neppe vare de i Klæderne, før hun bragte dem en Ret koldt Faarekjød; saa gik hun ud igjen. Medens de spiste, kom Kvinden, som de havde seet om Kvelden, ind til dem igjen. Hun spurgte dem om hvorfra de vare, hvilket de fortalte hende. Hun spurgte da om adskillige Nyheder fra Tungerne, og de besvarede hendes Spørgsmaal saa godt de kunde. Da spørger

hun, om de ikke kjende Bonden Jon i Torfestadshytte, om han har mistet sin Brud ifjor, hvad Folk har tænkt derom og hvorledes han har det. De besvarede alle disse Spørgsmaal, og Jon fortalte hvem han var. Da siger Kvinden til ham, at hun er den forsvundne Brud. »Da jeg hiin Dag stod ved Bækken og vaskede, kom en Rytter derhen, tog mig med sig og bragte mig hid. Han er Sysselmand her i Dalen; han havde kort før den Tid mistet sin Hustru, derfor hentede han mig og tog mig til Hustru. Han er ikke hjemme idag, da han er nede i Dalen for at holde Forhør i en vanskelig og indviklet Tyvssag, som har optaget ham ganske i de sidste to Dage. Men han vil tale med Dig«, siger hun til Jon, »derfor ønsker han, at Du skal slaae Dig til Ro her idag. Han vil nu baade give Dig Erstatning for Bruderanet og skjænke Dig sin Datter, Pigen, som hjalp Dig med Afklædningen igaar Kveld. For at faae Dig hid til Samtale med sig, hexede han dit Kvæg og siden Dig selv til sig, og nu vil Du faae alle dine Faar tilbage, naar Du drager afsted.«

Nu bleve da Jon og hans Ledsagere gladere; de opholdt sig der om Dagen, der blev gjort megen Stads af dem, og de morede sig saa godt de kunde. Om Kvelden kom Sysselmanden hjem igjen, men talte dog ikke med sine Gjæster før Morgenen derpaa. Men hvad enten de nu talte Meget eller Lidet, saa blev det dog afgjort imellem Sysselmanden og Jon ganske som Kvinden havde forudsagt denne. Sysselmanden indbød Jon til at komme til sig den næste Vaar; han kunde medbringe den Reisefælle, han nu havde med sig, hvis

ikke, skulde han komme alene. Han kunde da tage saa mange Bæreheste med sig, som han vilde; her hos ham skulde de nok blive belæssede, men at faae Faarekvæg her, naar det led mod Sommer, vilde ikke tjene til noget; thi det vilde aldrig blive roligt hos ham og strax løbe bort igjen.

Da Jon og hans Ledsager droge bort, gav Sysselmanden ham alt hans Kvæg fuldtalligt tilbage og fulgte ham saa langt paa Vei, som han behøvede Ledsagelse.

Næste Vaar drog Jon og hans gamle Ledsager afsted med tolv kløvsadlede Heste. Han hentede sin Fæstemø, og Sysselmanden læssede paa Hestene, til de havde fuldt Kløv af alskens Fødevarer. Efter at være hjemkommen til Torfestadshytte ægtede Jon Sysselmandens Datter, og de boede der til deres Dødsdag. Fra dem nedstammer en talrig Æt, skjøndt deres Efterkommeres Navne ikke nævnes her.

Men saavidt man har kunnet erfare, var Udliggerbygden, hvor Jon hentede sin Hustru, Hvinverjadalene eller Tyvedalene nordpaa Langejøkel. Og saa er denne Fortælling ude.

Jon Bonde og Udliggermanden.

En Bonde ved Navn Jon boede engang paa en Gaard nordpaa i Skagefjorden. Det var en temmelig uformuende Mand, som ikke tog sig meget af sin Gaard, men holdt mere af at flakke omkring. Han var meget stærk og var mindst to Mænds Lige, hvor det kom an paa at vise Kraft og Mod. En Høst blev han leiet til at bringe Breve og Sendingsgods sydpaa til Reikevig. Han gaaer sydover Fjeldene og over Ørnevandsheden. Som han kommer midt paa Heden, seer han to Mænd paa en stor Sø ifærd med at fiske Foreller i en Vaage. Med Jon fulgte en Hund, der løber foran ham henimod Mændene; da griber den ene af dem Hunden og slaaer den ned imod en Steen, saa den døer paa Stedet. Jon kan nu nok tænke sig, hvorledes dette hænger sammen og hvad han selv kan have i Vente. Da der kun er et kort Stykke Vei tilbage imellem ham og Fiskerne, siger den ene af disse: »Skal vi ikke slagte ham med?« »Det er en Selvfølge«, svarer den anden. Jon seer, at den ene af Mændene er gammel, men den anden ung. Den Gamle griber Jon i Favntag, medens den Anden angriber ham bagfra. Jon havde en Stav, med en stor Jernspids, i Haanden. Den støder han i den gamle Mands Bryst, saa han falder død til Jorden. I største Skynding vender han sig nu mod den unge Mand, og de brydes længe. Jon mærker, at det er en kraftig Karl, og han er i Uvished

om det vil lykkes ham at faae ham fældet. Dog bliver det Enden paa Legen, at efter en lang Brydekamp faaer Jon ham ned i Vaagen, og nu sætter han sig selv ved den. Han lægger Mærke til, at den Anden ikke kan være død, thi af og til seer han hans Hoved komme op og atter forsvinde i Vaagen. Han tænker sig derfor, at Udliggermanden maa kunne svømme og paa en eller anden Maade holde Livet i sig nede i Vandet. Da Jon nu har siddet der en god Stund og er bleven af med sin Træthed, staaer han op, tager den ene af den gamle Mands Sko og gjemmer den hos sig, hvorpaa han fortsætter sin Vandring sydpaa. Han udretter sine Ærinder og gaaer siden nordpaa igjen ad samme Vei. Intet Mærkeligt opdager han paa Veien, uden at den gamle Mands Lig er bragt bort fra Søen oppe paa Heden. Han kommer til sit Hjem, men fortæller ikke til noget Menneske, hvad der var mødt ham paa Veien.

Der fortælles, at den næste Vaar drog Jon Bonde sydpaa med sine Heste belæssede med Varer, som han vilde forhandle paa Sønderlandet. Han kommer til Reikevig og gaaer ind i en Varebod, som findes der i Byen. Der seer han da den selvsamme unge Mand, med hvem han, som før fortalt, brødes paa den tillagte Sø. Han seer, at denne Mand udvælger sig Kjøbstadsvarer, men har stor Hast og snart er færdig. Jon sagde til ham: »Saa sees vi da her idag, Kammerat!« Manden svarede Ja dertil. Kjøbstadsmændene spørge Jon, om han kjender denne Mand, men han svarer ikke Meget derpaa, dog siger han, at han nok eengang har

seet ham før. Den Fremmede beder Jon at følge sig afsides, og det gjør han. Da sagde den Fremmede: »Ilde forlod Du mig sidste Gang, da Du dræbte min Fader og lod mig ligge der i Vaagen, med Døden i Vente, men det faaer være din Undskyldning, at Du havde dit Liv at værge. Men har Du fortalt Nogen om vort Mellemværende?« Det benægtede Jon. »Nu er det min Bøn«, sagde den Fremmede, »at Du ikke fortæller noget Menneske om vort Møde, og her giver jeg Dig otte Specier og denne Tønde Gryn, for at jeg destobedre skal kunne lide paa din Ærlighed, men desuden maa Du i Høst, lige en Uge før Vinter, komme til det selvsamme Sted paa Ørnevandsheden, hvor vi saaes første Gang, og ville vi da mødes der igjen.« »Jeg holder ikke meget af at give det Løfte«, sagde Jon, »thi da har Du vel isinde at hævne din Fader og dræbe mig.« »Det er ikke min Hensigt«, svarer den Fremmede, men jeg vil dog lade Dig vide, at hvis jeg ikke kommer den Dag, der følger paa Dagen, vi nu fastsætte, da behøver Du ikke at vente længere paa mig.« Tilsidst lover Jon at komme, og hermed skilles de. Jon Bonde drager nordpaa til sit Hjem.

Efterat han var hjemkommen, siger en Dag hans Hustru til ham: »Det undrer mig, Husbond, hvor rigelig den Vare er, Du bringer hjem fra Sønderlandet; hvorledes det hænger sammen, forstaaer jeg ikke, men jeg haaber, at Du ikke dennegang har gjort, hvad Du ikke tidligere har gjort, at forøge dine indkjøbte Varer paa ulovlig Maade.« »Varerne ere mine med Ret og Skjel«, svarede Manden, »saa af den Grund kan Du uddele og

spise deraf med Fornøielse.« Og hermed var den Tale ude. Sommeren led, og det lakkede hen paa Høsten. Da beder Jon Bonde sin Hustru om Reisekost og et Par nye Sko, thi nu vil han sydpaa Fjeldet og samle Kvannerødder. Hun raader ham fra denne Færd, men det hjelper ikke, han drager afsted med to Rideheste og rider sydpaa Fjeldene, og han kommer til det aftalte Sted paa den fastsatte Dag. Der venter han den hele Dag og Nat og den næste Dag med lige til Midaften. Da seer han, at der kommer en Mand med to Heste, stærkt ridende. Han gjenkjender Udliggermanden, paa hvem han venter, og nu hilse de paa hinanden. »Nu har jeg en Bøn til Dig«, sagde Udliggermanden, »at Du vil følge hjem med mig.« »Da vil Du nok lade mig dræbe«, svarer Jon. »Det har jeg ikke isinde«, svarer Udliggermanden. Det bliver da en Aftale imellem dem, at Jon drager afsted med Udliggermanden, og de ride nu Øster over Fjeldene. De ride den ganske Nat og hele den næste Dag, og komme om Kvelden til en liden Dal, hvor der ligger en Gaard, udenfor hvilken de stige ned af Hestene. Udliggermanden leder Jon ind i et afsides Huus, forlader ham siden og lukker af. Efter en liden Stunds Forløb kommer en Pige ind til ham; hun bringer ham Spise, og Bordet er vel besat. Hun anviser ham en Seng til at sove i og trækker siden i hans Klæder. Han tager Sokkerne til sig, efter at hun har hjulpet ham ved Afklædningen. Da sagde hun, »de skulde blevet liggende«, ellers talte hun intet Ord. Nu ligger han vaagen ud paa Natten, men falder dog tilsidst i Søvn

og sover, til det er høilys Dag. Da klæder han sig paa, og siden kommer Pigen og bringer ham baade Mad og Viin, men gaaer øieblikkelig ud igjen og lukker Døren efter sig. Nu gaaer der en lang Tid hen, uden at Nogen kommer ind til ham. Han gaaer da udenfor og seer sig om. Siden gaaer han ind igjen og seer sig om i Huset; han kommer ind i en Badstue, hvor der sidde tre Kvindfolk, Pigen, der havde bragt ham Maden, en anden, fuldvoxen Pige og en gammel Kone. Han lægger Mærke til, at den gamle Kone bliver sort i Ansigtet, saasnart hun faaer Øie paa ham. Da sagde Jon Bonde: »Her sidder taust Folk, men Minen vidner om et stærkt Sind«. Men Ingen svarer derpaa. Han hilser og gaaer igjen ud af Stuen. Han gaaer ovenfor Gaarden, da hører han stærke Slag og han kommer da til en Smedie, hvor tre Mænd ere ifærd med at hamre Jern; een af disse Mænd var Den, der havde hentet ham paa Heden. En ung Mand hamrede just Jernet, og til ham sagde Jon: »Let falde Hammerslagene.«

Ynglingen slængte Hammeren til ham med disse Ord: »Lad mig da see, om Du gjør det bedre.« Jon Bonde griber Hammeren i Luften og hamrer Jernet, og de Andre fandt, at der faldt kraftige Slag. Den Unge vilde da angribe Jon, men den af Udliggermændene, som Jon kjendte, omsluttede den Anden med sine Arme og forhindrede ham i hans Forehavende, og det maatte nu blive, som han vilde have det. Han førte Jon afsides og sagde til ham: »Nu kunde Du nok have Lyst til at drage hjem; hermed giver jeg Dig, før vi skilles,

80 Specier, og desuden skal jeg skikke Dig en liden Sending før Jul; vi ville ikke sees igjen, og jeg beder Dig at huske dit Løfte til mig, ikke at sige Nogen det Mindste om os her. Disse Mænd, som Du her har seet, ere mine Brødre; foruden dem har jeg min Moder her og to Søstre. Nu lader jeg min yngre Broder følge Dig, og jeg saae gjerne, at Du ikke taler først til ham, men kun svarer ham paa hvad han siger til Dig.« De tage nu Afsked med hinanden som Venner, og Jon takker ham for hans høisindede Gave. Nu begive de sig paa Veien hjemefter, Jon og den unge Mand, og der fortælles Intet om deres Færd, før de kom paa Ørnevandsheden. Saalænge de vare paa Veien, talte den Unge ikke et eneste Ord til Jon, men idet de toge Afsked med hinanden, sagde han: »Jeg haaber, at Du viser Dig ærlig imod min Broder i den Sag, han bad Dig om, og den graa Hest, som jeg her rider, skal nu være din Eiendom.« Jon takkede ham for Gaven, lovede ikke at fortælle Noget om deres Mellemværende, og saa skiltes de. Nu red Jon hjem, og der er Intet at berette om Tiden til lille Juleaften. Da vogtede Jon Bonde alene paa sine Faar i en lille Dal, der laa langt fra Gaarden. Han hørte da nogle Raab ovenfor sig fra Fjeldet, og han seer en Mand drivende fem Faar foran sig. Denne Mand svinger sin Hat og vender tilbage op ad Fjeldet, men Faarene løbe Jon Bonde imøde, og det forreste har en Dusk paa Hovedet. Jon griber Faaret og efterseer det, og i Dusken finder han da et Brev fra sin Ven, Udliggermanden, hvori denne siger ham, at han skjænker ham disse Faar.

Siden bleve Faarene slagtede, og de fandtes at være ved fortrinligt Huld. Folk lagde Mærke til, at Jon Bondes Velstand tiltog efter denne Tid, men aldrig fortalte han Nogen denne Historie, saalænge han levede. Saa fortælles der, at da Jon Bonde var død, fandt man Historien efter ham, og Papiret hvorpaa den var skreven, laa ved Skoen, som han engang tog fra Udliggermanden. Og hermed ender denne Fortælling.

Høstfolkene.

Der levede engang to Mænd paa Sydnæssene, som pleiede hver Sommer at drage til Høstarbeide i Bygderne paa Nordlandet. En Sommer droge de da afsted, som sædvanlig, men neppe vare de komne nordpaa Hederne, før de overfaldtes af en stærk Taage; de fore snart vild, men bleve dog længe ved at gaae, indtil de kom til en Dal, som de ikke kjendte. Paa hver Side af en Aa, der gjennemstrømmede Dalen, saae de en Gaard; de gik hen til den ene Gaard og bankede paa Døren. En gammel Mand lukkede op, og de hilsede paa ham, men han besvarede med Venlighed deres Hilsen. Han spurgte om Nyheder og hvor de skulde hen; de fortalte ham den skjære Sandhed. Da sagde han, at de vilde komme for seent til deres Høstarbeide, saasom de vare komne langt afveien, og han bød dem at blive der

i Dalen, idet han sagde, at han vilde tage den Ene af dem i sin Tjeneste, medens han raadede den Anden til at søge over til den anden Gaard. De modtoge hans Tilbud, og den Gamle valgte sin Mand, hvorpaa den Anden gik over til Gaarden paa den modsatte Side af Aaen. Der bleve de nu om Sommeren, og den Ene kunde see over til den Anden. Der meldes Intet om, hvormange Folk der var paa Gaardene eller om de to Reisefæller traf sammen om Sommeren. Paa Høhøstens sidste Dag kom den Gamle til sin Høstkarl og sagde, at nu var det paa Tiden, han betalte ham hans Løn, og han bad ham da at følge ud med; nu var man ifærd med at betale hans Kammerat hans Løn derovre paa Bakken foran Ladet ved den anden Gaard, fortalte den Gamle. Karlen saae did, og det forekom ham, som om de vare ilav med at skjære Halsen over paa hans Fælle; den Gamle gik ind i et Pakhuus, fulgt af Høstkarlen; derinde stod et Trug, hvori der laa en Kniv. Den Gamle tog Høstkarlen og lagde ham ned ved Truget, men Karlen var ude af Stand til at gjøre nogen Modstand. Derpaa satte den Gamle ham Kniven paa Struben, men betænkte sig dog her og sagde, idet han saae ham stift ind i Øinene: »Du er ikke bange for at døe.« Høstkarlen svarede: »Jeg skal engang døe, og det er mig ligemeget, om det skeer idag eller imorgen.« Da gav den Gamle Slip paa ham, og Høstkarlen gjorde sig rede til at drage bort. Den Gamle sagde: »Nu skal jeg vel betale Dig den Løn, som jeg lovede Dig. Dine Ralliker see mig rigtignok ikke ud til at kunne bære Meget, men jeg har da et sort Hors, som jeg

vil laane Dig.« Derpaa pakkede han to store Bylter Smør og belæssede sin Hest dermed, idet han siger til Karlen, at han ikke skal tage Bylterne af Hesten, naar han raster paa Veien, »og den vil nok holde ud«, sagde han. Siden gav han Høstkarlen adskillige Ting med paa Hesten, Reisekost og Andet, som dog ikke nærmere omtales. Da Høstkarlen nu skulde til at bryde op, sagde den Gamle til ham: »Naar Du kommer hjem, skal Du slippe min Hest løs, saa vil den nok finde Veien hjem igjen. Det vilde være mig kjært, om Du kom hid til Dalen igjen til næste Sommer og tog Høstarbeide hos mig, og hvis Du kommer igjen, da gjør mig den Tjeneste, at bringe mig en Bid Fisk; min Hest skal da være paa Pletten, hvor Du slipper den løs, og paa den skal Du føre Fisken hid til mig.« Høstkarlen takkede den Gamle for Alt dette og gav ham det Løfte, at komme igjen. Derpaa skiltes de ad som gode Venner. Høstkarlen drog til sit Hjem, og gjorde som den Gamle havde sagt ham. Aldrig hørte han siden Noget til sin Kammerat. Da han kom hjem, aflæssede han den Gamles Hest, der slet ikke forekom ham at være træt, hvorpaa han slap den løs; han veiede Bylterne, der hver for sig veiede 240 Pund, men ikke talte han til Nogen om sin Færd.

Nu samlede han Fisk, til han i Alt havde faaet sex Vætter; men da han om Sommeren vilde drage afsted, var den Gamles Hest kommen hen til Gjerdet. Han læssede Fisken paa den, drog afsted og aflæssede den ikke paa hele Veien. Da han kom til Dalen og traf den Gamle, blev der et glædeligt Møde, og den

Gamle blev fornøiet over at modtage Fisken. Høstkarlen blev hos ham denne Sommer, men om Høsten betalte den Gamle ham for Fisken og gav ham en ligesaa stor Løn, som forrige Sommer, laante ham atter sin Hest, og det gik ganske, som forrige Gang. Efter den Tid drog han, saalænge han vilde drage til Høstgjerning, hvert Aar til Dalen og arbeidede hos den Gamle, og altid gik det paa samme Viis, at han bragte den Gamle Fisk, medens denne hvergang gav ham ligesaa stor Løn, som første Gang. Og saa er der ikke Mere at sige om den Gamle og hans Høstkarl.

Olaf og Helga.

Sigurd nævnes en Mand; han var en god og gild Bonde og havde en haabefuld og flink Datter, som hed Helga. Olaf hed hans Tjenestekarl; det var en haabefuld Ungersvend, ferm i alle Ting. Han var Søn af en Præst, som paa denne Fortællings Tid allerede var høit tilaars. Olaf begyndte snart at synes godt om Bondens Datter, og der hviskedes om, at han og hun vare gode Venner. Det var i sin Orden, meente Folk, og Bonden saae gjerne, at de fik hinanden; thi han havde stor Kjærlighed til dem Begge. En Sommer skete det, at alle Bondens golde Faar forsvandt og ikke fandtes, ihvor længe man end søgte efter dem. Den følgende

Sommer bleve Bondens Malkefaar borte, og det gik paa samme Viis, at om man end søgte, fandtes de heller ikke. Det gik Olaf nær til Hjertet, thi han var i en sjelden Grad sin Husbond hengiven og en saare dygtig ung Mand. Man gjorde sig forskjellige Gisninger om hvorledes dette hang sammen, men Bonden lod sig kun lidet forlyde derom. Saa gik der en Tid, uden at noget Mærkeligt indtraf.

Henimod Vinterens Begyndelse skete det en Kveld, at Bondedatteren gik ud for at see til sin Tvæt, men ikke kom ind igjen. Da man begyndte at savne hende, gik man strax ud for at see, hvor hun blev af, men intetsteds var hun at see. Siden samlede man Folk sammen og de søgte Alle, men hun fandtes dog ikke. Dette toge Alle sig meget nær, men Olaf meest. Han lagde sig tilsengs af Sorg og nød hverken Søvn eller Mad. En Nat, da han var falden i en sød Søvn, drømte han, at hans Fader kom hen til ham og sagde: »Ringe er dit Mod og liden din Kraft og mandigt er det ikke, at lægge sig fortabt tilsengs, om der end gaaer En Noget imod. Eller troer Du, at Gud ikke vil kunne hjelpe Dig ud af din Elendighed, om det end seer fortvivlet ud? Staa op, tag Reisekost og et Par nye Sko, stævn saa bestandig mod Syd og stands ikke, før Du kommer til en rund Høi, trindt omgiven af Lyngbakker. Forbi Høien flyder en Bæk, som Du skal gaae over, og da vil Du træffe paa en Gangsti; den skal Du siden følge. Forlad Dig alene paa Gud, og lad hverken Veilængde eller Uføre bevæge Dig til at vende om.«.

Da Olaf vaagnede, stod han skyndsomt op og klædte sig paa. Han forlangte Reisekost og tre Par nye Lædersko. Bonden spurgte ham, hvor han vilde hen, men Olaf lod, som han ikke rigtigt vidste det. Bonden mener, at det er bedst for ham at blive hjemme; det blev hans Død, sagde han, skulde han nu ogsaa miste ham, der nu var bleven hans eneste Glæde og hans Alderdoms Støtte. Olaf bad ham at være ved godt Mod og ikke fortvivle. Siden drog han afsted, efter med grædende Taarer at have sagt Bonden Farvel. Han gik efter Drømmens Anviisning og stævnede hele Tiden mod Syd. Saaledes blev han ved at gaae Dag og Nat, gjennem Holter og Heder. Han fandt Veiene lidet fremkommelige og blev tilsidst saare mødig af Vandringen. Endelig kom han til Høien, som Drømmen havde antydet ham, gik derpaa over Bækken og fandt Gangstien. Da fik han nyt Mod og blev længe ved at gaae endnu. Men efter at han i nogen Tid havde fortsat Vandringen fremad, hørte han nogle saare stærke Raab bagved sig. Det var allerede langt henne paa Dagen; han gik efter Lyden og fik da Øie paa en stor og stærk Mand, som drev en stor Flok Lam foran sig. Han bar en blank Øxe paa Skulderen, var iført en bruunstribet Vadmelskofte og havde en sid Hat paa Hovedet. Olaf gaaer ham imøde og sender ham sin Hilsen. Den Anden besvarer kort hans Hilsen og spørger, hvor han skal hen. Olaf siger, at han leder efter Faar. Troer Du at finde dem her? siger Koftemanden. »Du skal nu ikke kunne bilde mig Noget ind, thi jeg veed baade hvad Du hedder og hvad Du søger efter. Du søger

efter Helga Bondedatter og ikke efter Faar, og det skal Du vide forsand, at hun er gjemt ikke langt herfra og at Du aldrig faaer hende igjen. Jeg vil derfor raade Dig til at tage Foden paa Nakken og vende hjem igjen, eller ogsaa nødes jeg til at lade Øxen kløve dit Hoved, skjøndt det ellers ikke er min Vane at dræbe Mennesker.« »Det er en ringe Ære for Dig«, siger Olaf, »at anfalde mig, vaabenløs som jeg er og træt af Reisen; det vilde være ligeligere fordeelt, om vi brødes og prøvede Kræfter paa den Viis.« Det kunde de gjerne, sagde Koftemanden, og han kastede Øxen fra sig. Siden toge de Brydetag og gik hinanden haardt paa Livet. De droges i lang Tid vide om Sletten, og Olaf mærkede, at han her havde med en saare stærk Mand at gjøre. Han angreb derfor ikke med Voldsomhed, men indskrænkede sig til det blotte Forsvar, indtil Koftemanden begyndte at blive træt; da kom det Olaf til Nytte, at han var mere øvet i Brydning, og han fældede sin Modstander ved at spænde Foden bag hans Hæl. Koftemanden sagde, at det kun var en ringe Hæder for Olaf, at have fældet en Svend, der kun talte sine femten Aar; herpaa svarede Olaf, at nu vilde han dog drage Nytte af hans Fald, og han vilde nu drage Koftemanden did, hvor Øxen laa. Koftemanden spurgte, hvad han havde isinde hermed. Olaf svarede, at han vel blev nødt til at tage Livet af ham, »skjøndt jeg rimeligviis kan sige med lige saa stor Sandhed om mig, som Du før sagde det om Dig, at det ikke er min Vane at dræbe Mennesker.« Koftemanden sagde, at han skulde lade være at dræbe ham,

han kunde da blive ham til megen Nytte. Herved lod Olaf sig bevæge til at skaane ham, saameget mere, som han syntes godt om den unge Mand. Han reiste ham op og lod ham sværge sig Troskabsed.

Olaf bad ham at fortælle, hvor han havde hjemme og hvo han var. Koftemanden svarede, at han havde hjemme kort derfra og at han var en Udliggermand. »Jeg hedder Kaare«, siger han, »og jeg har en gammel Fader og Moder. To Brødre har jeg, som ere meget ældre og stærkere end jeg og de største Trolde. Den ene af dem hentede Helga og vil ægte hende, men hun vil ikke vise ham Venlighed og føler sig saare ulykkelig. Hun sidder indespærret, men mine Søstre sidde ofte hos hende for at trøste hende, og alt Optænkeligt bliver gjort for at glæde hende, men det er Altsammen til ingen Nytte. Hun hverken sover eller spiser og er bleven ligbleg af Sorg og Kvide. Min Fader er saa synsk, at han veed Alt om din Reise, og da jeg idag gik afsted til Lammene, gav han mig denne Øxe og bød mig at farve den i dit Blod; thi Du vilde komme til mig, sagde han. Jeg er derfor ganske vis paa, at en brat Bane venter Dig, hvis min Fader eller mine Brødre kunne faae fat i Dig. Nu vil jeg raade Dig til at ligge her i Lammehuset inat, og jeg skal bringe Dig Mad nok hjemmefra.« Olaf sagde, at han vilde følge hjem med ham og see hans Brødre, hvad det saa skulde koste. Han fik da have sin Villie, meente Kaare, »og skal nu een Skjæbne overgaae os Begge.« De gik siden ned i en liden Dal, hvor Olaf saae en lille Hytte, som de gik henimod, og

der saae Olaf en gammel Mand staae udenfor. Han havde stor Lighed med en Trold og saae ond ud; men at han og ingen Anden maatte være Kaares Fader, kunde Olaf nok tænke sig. Olaf sendte den Gamle sin Hilsen, men denne lod, som om han ikke hørte det, og tilkastede baade ham og Kaare onde Blikke. Kaare førte Olaf ind i Huset igjennem en lav og lang Gang, hvor der var bælmørkt. Derfra kom de ind i en Badstue, hvor Olaf saae, at der sad to unge og smukke Piger. Han syntes godt om dem og undredes over, at de kunde see saa godt ud, da de dog havde en saa styg Fader. I den ene Ende af Badstuen saae han et lidet Loftskammer, hvor der sad en gammel Kjælling, af et bistert Udseende. Kaare bød Olaf at sætte sig og satte sig selv hos ham. Derpaa lod han bringe ham Mad. Nu træder den gamle Mand ind og gaaer lige ind i Kammeret til Kjællingen. Lidt derefter hørte Olaf en stærk Støi i Gangen og Lyd af Trin, der nærmede sig, og snart derpaa saae han to Mænd komme ind i Badstuen. Det var Kaares Brødre, men de vare ham meget ulige, thi de lignede mere Trolde end Mennesker. De gik ind i Kammeret til begge de Gamle og lode, som om de ikke saae Olaf, medens de sendte Kaare vrede Blikke. Olaf hørte, at de talte halvt hviskende med hverandre derinde i Kammeret; selv talte han ikke med noget Menneske og Ingen tiltalte ham. Kaare sad ogsaa i en uafbrudt Taushed ved hans Side.

Da de en Stund havde siddet paa denne Maade, kom den gamle Mand frem paa Loftskammergulvet og

sagde: »Mon det nu ikke skulde være paa Tiden at gaae tilsengs?« Kaare tager da Olaf i Haanden og fører ham ud igjennem Gangen og derfra ind i et Kammer, hvor han siger, han skal sove. Derpaa forlader han ham. Kammeret var mørkt og lidet lysteligt at være i, og Olaf var ikke videre glad over at være Gjæst der. En Pige træder ind til Olaf og drager de vaade Klæder af ham. De talte ikke et Ord til hinanden. Men idet hun var ifærd med at tørre hans Fødder, forekom det ham, som om der trillede en Taare ned paa hans Vrist, og idet hun gik ud, sagde hun med meget lav Stemme: »Tag Dig iagt!« Men neppe havde hun forladt ham, før Kaare kom ind og sagde, at han vilde blive der hos Olaf om Natten. »Det tykkes mig ikke raadeligt«, siger Olaf, »thi det kan blive os Begge til Skade.« Kaare indsaae det Rigtige heri, men han bad da Olaf at være aarvaagen og forsigtig og atter at klæde sig paa. Han lægger en Øxe paa Sengen foran Olaf med disse Ord: »Denne vil give Dig trofast Følge, hvis Du behøver det, om end alt Andet slaaer feil.« Siden bortfjerner Kaare sig, men Olaf staaer op og klæder sig paa i en Skynding. Han tager Tæppet af Sengen og svøber det om Armene og Brystet, hvorpaa han lægger sig ned, med Haanden paa Øxeskaftet, uden dog at lade den komme tilsyne. Da han saaledes havde ligget en kort Tid, hører han Menneskestemmer og Lyden af Fodtrin udenfor Kammerdøren. Han lader da som han sover og snorker høit. Derpaa aabnes Døren, og den gamle Mand træder ind, med et stort Sværd i Haanden. Den ene af de ældre

Brødre fulgte med ham og bar et Lys i den ene Haand, men en Kniv i den anden. Midt paa Gulvet blive de staaende og see sig om. Da siger den Gamle: »Han sover«, og i samme Øieblik farer han hen til Sengen og vil rykke Olaf ud paa Sengekanten, men denne var i en Haandvending oppe og huggede Hovedet af ham med Øxen. Nu kommer Sønnen og vil hevne sin Faders Død, men Olaf lod ikke gaae lang Tid hen, før han ogsaa gav ham Banehug. I dette Øieblik træder den anden af de ældre Brødre ind i Kammeret og er nu lidet venlig at see paa. Olaf vilde nu ogsaa dræbe ham, men da han seer ham vaabenløs, slænger han sin Øxe fra sig, thi han vil ikke gjøre sig til Niding mod en vaabenløs Mand. De toge da Favntag og brødes haardt. Det var nogle voldsomme Tag, og det var som om Kammeret skulde styrte sammen derved. Olaf mærkede snart, at her havde han med en langt Stærkere at gjøre, og han kom da ogsaa tilsidst til at ligge under. Den Anden vilde saa drage ham hen, hvor Øxen laa, for at dræbe ham, men idetsamme traadte Kaare ind i Kammeret og saae, hvorledes Sagerne stode. Han tager da fat i sin Broder, idet han siger, at han skal høre op hermed. »Jeg har ikke saameget Godt at lønne Dig for«, siger han, »Du, som har villet gjøre mig til et reent Umenneske.« Den Anden vovede nu ikke Andet end at tillade Olaf at staae op, idet han lod ham sværge sig Troskabsed. Olaf takker Kaare for hans Hjelp; han har hugget ham vel nær, siger han. »Jeg har jo nu dræbt baade din Fader og din Broder.« Kaare svarer, at det jo var for at værge sit

sagde: »Mon det nu ikke skulde være paa Tiden at gaae tilsengs?« Kaare tager da Olaf i Haanden og fører ham ud igjennem Gangen og derfra ind i et Kammer, hvor han siger, han skal sove. Derpaa forlader han ham. Kammeret var mørkt og lidet lysteligt at være i, og Olaf var ikke videre glad over at være Gjæst der. En Pige træder ind til Olaf og drager de vaade Klæder af ham. De talte ikke et Ord til hinanden. Men idet hun var ifærd med at tørre hans Fødder, forekom det ham, som om der trillede en Taare ned paa hans Vrist, og idet hun gik ud, sagde hun med meget lav Stemme: »Tag Dig iagt!« Men neppe havde hun forladt ham, før Kaare kom ind og sagde, at han vilde blive der hos Olaf om Natten. »Det tykkes mig ikke raadeligt«, siger Olaf, »thi det kan blive os Begge til Skade.« Kaare indsaae det Rigtige heri, men han bad da Olaf at være aarvaagen og forsigtig og atter at klæde sig paa. Han lægger en Øxe paa Sengen foran Olaf med disse Ord: »Denne vil give Dig trofast Følge, hvis Du behøver det, om end alt Andet slaaer feil.« Siden bortfjerner Kaare sig, men Olaf staaer op og klæder sig paa i en Skynding. Han tager Tæppet af Sengen og svøber det om Armene og Brystet, hvorpaa han lægger sig ned, med Haanden paa Øxeskaftet, uden dog at lade den komme tilsyne. Da han saaledes havde ligget en kort Tid, hører han Menneskestemmer og Lyden af Fodtrin udenfor Kammerdøren. Han lader da som han sover og snorker høit. Derpaa aabnes Døren, og den gamle Mand træder ind, med et stort Sværd i Haanden. Den ene af de ældre

Brødre fulgte med ham og bar et Lys i den ene Haand, men en Kniv i den anden. Midt paa Gulvet blive de staaende og see sig om. Da siger den Gamle: »Han sover«, og i samme Øieblik farer han hen til Sengen og vil rykke Olaf ud paa Sengekanten, men denne var i en Haandvending oppe og huggede Hovedet af ham med Øxen. Nu kommer Sønnen og vil hevne sin Faders Død, men Olaf lod ikke gaae lang Tid hen, før han ogsaa gav ham Banehug. I dette Øieblik træder den anden af de ældre Brødre ind i Kammeret og er nu lidet venlig at see paa. Olaf vilde nu ogsaa dræbe ham, men da han seer ham vaabenløs, slænger han sin Øxe fra sig, thi han vil ikke gjøre sig til Niding mod en vaabenløs Mand. De toge da Favntag og brødes haardt. Det var nogle voldsomme Tag, og det var som om Kammeret skulde styrte sammen derved. Olaf mærkede snart, at her havde han med en langt Stærkere at gjøre, og han kom da ogsaa tilsidst til at ligge under. Den Anden vilde saa drage ham hen, hvor Øxen laa, for at dræbe ham, men idetsamme traadte Kaare ind i Kammeret og saae, hvorledes Sagerne stode. Han tager da fat i sin Broder, idet han siger, at han skal høre op hermed. »Jeg har ikke saameget Godt at lønne Dig for«, siger han, »Du, som har villet gjøre mig til et reent Umenneske.« Den Anden vovede nu ikke Andet end at tillade Olaf at staae op, idet han lod ham sværge sig Troskabsed. Olaf takker Kaare for hans Hjelp; han har hugget ham vel nær, siger han. »Jeg har jo nu dræbt baade din Fader og din Broder.« Kaare svarer, at det jo var for at værge sit

Liv, og derfor ville de ikke oftere tale om den Sag. Han førte nu Olaf derhen, hvor Helga var. Olaf kunde da neppe kjende hende igjen; hun laa paa Knæ og bad til Gud, og Sorgens Taarer trillede ned over hendes blege Kinder. Men nu forvandledes disse Taarer til Fryds- og Lyksalighedstaarer. Hun og ingen Anden var Pigen, som hjalp ham i Kveld, da han klædte sig af for at gaae tilsengs. Den gamle Mand havde da staaet ved Kammerdøren for at høre, om de talte med hinanden. Paa denne Maade havde han villet svale sin Forbittrelse og saare den sorgfulde Møes Hjerte.

Olaf blev nu nogle Dage der i Hytten og havde gode Dage. Siden drog han hjemad og tog foruden Helga Kaare og begge hans Søstre med sig. Kaares Broder vilde da ikke blive alene tilbage med Kjællingen, hvorfor han fulgte dem og tog hende med sig. De joge alle Faarene fra Dalen ned til Bygderne og toge med sig fra Hytten, hvad der havde Penges Værd, men stak siden Ild paa den og brændte den til Aske. De havde ingen Hændelser paa Veien og kom Allesammen i god Behold til Sigurd Bonde. Det blev en glædelig Sammenkomst, og der blev bagt og braset til et lystigt Gilde. Denne Vinter tilbragte Olaf og hans Fæller hos Sigurd Bonde, men da Vaaren kom, ægtede han hans Datter Helga. Han tog sig en Gaard, satte Bo og blev en gild Bonde. Han bortgiftede begge Kaares Søstre og skaffede ham selv en Hustru. Kaares Broder giftede sig ligeledes og blev Bonde. Altid vare de Perlevenner, Kaare og Olaf; de levede længe, fik en god Alderdom og vandt alle Menneskers Agtelse.

Præstedatteren fra Thingøsyssel.

Østerpaa i Thingøsyssel levede engang en Præst, som var gift og havde to Børn, en Søn og en Datter. De vare nær ved Sextenaars Alderen paa denne Fortællings Tid. Præsten søger om et Kald paa Sønderlandet og faaer det. Næste Foraar bryder han op og drager sydover Sprængesand. Han sendte alt sit Flyttegods i Forveien, men selv kom han bagefter med Kone og Børn, og havde een af sine Tjenestekarle med sig. Som Præsten er kommen et Stykke sydpaa Sandet, seer han ti Udliggermænd komme ned fra Jøklen og stævne imod ham. De anfalde Præsten og hans Folk med Overmagt og dræbe Alle med Undtagelse af Præstens Datter, og det hjalp hverken, at de satte sig til Modværge eller bade for sig. Høvidsmanden fór Udliggermændene siger, at han ikke nænner at dræbe Præstens Datter, fordi hun er saa smuk. Da raabte en ung Svend, som var iblandt dem, at det vilde blive deres Ulykke, hvis man lod hende leve. Det fik dog at være, som Høvidsmanden vilde have det, og de bare hende da skifteviis op til deres Heste, som stode bundne sammen oppe under Jøklen. De stige tilhest, og Høvidsmanden rider med Pigen foran sig paa Hesten. Længe ride de, indtil de komme til en smuk Dal; de ride ned og langs igjennem Dalen, indtil de træffe paa et Huus, hvor de have deres Hjem. Man lod Pigen gaae ind i Huset, og Høvidsmanden og alle hans Fæller, med

Undtagelse af den omtalte Yngling, ere gode imod hende; han derimod er altid ond imod hende og vil endog have hende dræbt.

Det lider henad Høsten, og Udliggermændene begynde at tale om, at der maa samles Kvæg, før der bliver søgt efter det fra Bygderne. Høvidsmanden tør ikke lade nogen Anden blive hjemme for at passe paa Præstedatteren end Ynglingen, skjøndt han halvveis er bange for, at denne vil berøve hende Livet; men det blev dog Enden paa hans Betænkelighed, at han lod Ynglingen blive hjemme. Neppe ere Mændene gaaede bort, før Ynglingen kommer til Præstedatteren, men nu er han glad og venlig; han siger, at han har været ond imod hende for hendes eget Bedstes Skyld. Han er en Præstesøn fra Bygden, siger han, og disse Mænd have dræbt hans Fader paa Sprængesand; ham selv vilde Høvidsmanden derimod ikke dræbe, men tog ham hid og lod ham tjene sig. »Nu skal Du«, siger han, »beklage Dig over mig, naar de komme hjem. Saa vil jeg ogsaa sige, at jeg har kjedet mig meget hos Dig, medens de vare borte; jeg gjør det, fordi jeg vil prøve paa at skaffe Dig bort herfra, men det kan ikke skee før adaare, og derfor skulle vi altid være uenige, naar de ere hjemme.« Nu komme Udliggermændene hjem, og den Ene beklager sig over den Anden for dem. Saaledes gik Tiden hen til næste Høst, uden at der indtraf noget Mærkeligt. Da drage Udliggermændene atter ud for at lede efter Faar, og Høvidsmanden siger, at Ynglingen og ingen Anden skal blive tilbage hos Præstedatteren. Han er meget uvillig dertil, men neppe

ere Mændene borte, før han og hun tale sammen og det i al Venlighed. »Jeg vil nu forklare Dig«, siger han, »hvordan Du skal bære Dig ad, for at komme bort. Du maa blive her det næste Aar med, da vil jeg om Høsten tilfjelds for at søge efter Faar. Du har nu Nøglerne til alle Gjemmer her paa Gaarden, uden til een Kiste, hvori der gjemmes Penge. See, her giver jeg Dig en Taske, den skal Du fylde med Penge fra Kisten, hvortil jeg nok skal sørge for at Du faaer Nøglen. Høvidsmanden eier en god Hest, som han ikke laaner ud til Nogen og som først nylig er bleven tæmmet. Den Hest vil blive ved Hjemmet, naar vi ere afsted for at søge; da skal Du sadle den og binde Tasken bagved Sadlen, siden sætte Dig op paa Hesten, og give den et Rap, saa vil den stævne did, hvor Du helst vil ønske Dig hen. Skulde det nu gaae saa, hvad der godt kan skee, at Kvægsøgerne faae Øie paa Dig, da skal Du give den eet Slag til, og da vil ingen af deres Heste kunne naae den, men min Hest vil dog komme den nærmest. Skulde det lykkes, at Du undkommer, da husk paa, at jeg mere end Andre har søgt at hjelpe Dig.« Udliggermændene vende tilbage, og Præstedatteren beklager sig nu svarlig over den unge Mand, ligesom han paa samme Viis beklager sig over hende og siger, at dette Efteraar er det sidste, han bliver hjemme, naar de Andre drage afsted for at søge; næste Gang vil han selv afsted med dem, til Trods for hvad Andre kunde have derimod. Nu lider det til næste Høst, og der hændes ikke Noget. Da lave Udliggermændene sig til for at drage

ud at søge efter Faar, og Høvidsmanden byder den unge Mand at blive hjemme endnu een Gang, men denne siger kort og godt Nei dertil, ligesom Præstedatteren siger, at hun godt kan være den Tid alene, den vil ikke falde hende lang. Det faldt tilsidst ud til, at alle Udliggermændene droge afsted, medens Præstedatteren blev alene hjemme. Da retter hun sig i Alt efter Ynglingens Raad, sætter sig op paa Hesten, med Tasken bagved sig, og giver den et Rap, men den løber da afsted i flyvende Fart. Efter en kort Tids Forløb seer hun alle Udliggermændene ride efter sig. Hun hører den unge Mand raabe, at saaledes har hun nu været tilsinds; nu vil hun svige dem og røbe deres Opholdssted, og saa ville de efter al Sandsynlighed blive dræbte. De ride alt hvad Remme og Tøi kan holde; men Ynglingens Hest var den hurtigste, og han var hende næsten paa Siden, da en Banke kom imellem dem og de andre Forfølgere. Da giver han Præstedatterens Hest et Slag, saa at den farer afsted som en Vind, men det havde hun selv glemt af bare Frygt. Den unge Mand opmuntrer dem til at ride efter hende, og dermed vedblive de saalænge til de have redet alle deres Heste døde. Da forfølge de hende tilfods, men hun rider foran dem heelt ned i Bygden, indtil hun kommer til en Hovedgaard, hvor der boer en Sysselmand. Ham fortæller Præstedatteren strax alle sine onde Hændelser og at Udliggermændene ere lige i Hælene paa hende. Sysselmanden lader tage Heste og forfølge dem i stor Skynding. De indhentedes snart og bleve nu satte i Fængsel. Sysselmanden undersøger deres

Sag, dømmer dem Alle til Døden og lader henrette Alle, med Undtagelse af den unge Mand, thi Præstedatteren bad for hans Liv; Sysselmanden dømte ham i Landflygtighed, men før han vilde drage udenlands, havde han en Samtale med Præstedatteren og bad hende om ikke at glemme ham, og havde han den Lykke, at komme igjen til Landet, sagde han, da vilde han atter opsøge hende. Hun gav ham den omtalte Taske, der var propfuld af Penge, og saa skiltes de.

Nu gik der mange Aar. Mange Mænd, saavel af høiere som af lavere Stand, friede til Præstedatteren, men hun gav dem Alle Kurven. Sysselmanden sagde, at det var ufornuftigt af hende, at sige Nei til saa mangen brav Mand, men hun lod sig ikke overtale. Noget derefter kom en Mand udenlandsfra til Sysselmanden; det var en flink og saare lærd Mand. Han beder Sysselmanden om at maatte blive der om Vinteren, thi han havde intet bestemt Opholdssted, og denne Tilladelse fik han. Han fatter Kjærlighed til Præstedatteren og frier til hende, men hun giver ham Afslag. Da taler han herom med Sysselmanden og beder denne om hans gode Bistand. Sysselmanden mener, at det kun vil hjelpe ham lidet, hun vil nok ikke ægte Nogen, det har hun nu engang sat sig i Hovedet. Engang taler Sysselmanden med Præstedatteren og overtaler hende meget til at ægte denne Mand, men hun vil ikke indlade sig herpaa. Sysselmanden siger tilsidst, at her vil han tage Myndigheden fra hende, og denne Mand skal hun ægte, saameget vil han raade. Hun tør da ikke Andet end rette sig efter Sysselmandens

Villie; de trolove sig med hinanden, og Bryllupsdagen bliver fastsat. Brylluppet gaaer for sig med god Skik, men Bruden er meget sorgfuld. Om Kvelden følger Sysselmanden Brudeparret til Sovekammeret, men her falder Bruden i Afmagt den ene Gang efter den anden. Det falder tungt paa Sysselmandens Hu, og han fortryder i sit stille Sind, at han har tvunget Præstedatteren til at gifte sig. Men Brudgommen var ved godt Mod og meente, at Sligt nok vilde rette sig med Tiden. Nu gaae de tilsengs sammen og Manden vil da vise sin Hustru Venlighed, men det lykkes ham ikke at opmuntre hende; hun vender ham Ryggen og taler tunge Ord til ham. Da siger han: »Du vil da lønne mig ilde for Pidskeslaget fordum.« Og nu fortalte han hende med saa mange bekjendte Omstændigheder, at hun strax maatte troe ham, at han selv var Ynglingen, som havde hjulpet hende bort fra Udliggermændene. »Pengene som Du gav mig«, siger han, har jeg anvendt til at skaffe mig aandelig Oplysning for i Udlandet.« Da vendte Brudens Sorg sig til den inderligste Glæde, og hun fortalte ham, at hun havde været saa sorgfuld, fordi hun ikke havde kjendt ham. »Fik jeg ikke Dig«, siger hun, »vilde jeg Ingen have, og mangen brav Mand har jeg givet Afslag for din Skyld.« Den næste Morgen kommer Sysselmanden og spørger til Brudens Befindende, men da er hun godt fornøiet. Nu fortælle de ham hele Historien og hvorfor Præstedatteren før var saa bedrøvet, men nu er saa glad; det glædede ham saare. Manden fra Udlandet faaer et Kald der i Nærheden og flytter did;

siden henter han fra Udliggermændenes Hytte Alt, hvad der havde Penges Værd og bringer det hjem til sig. Men Ægteparret boede der lykkelig og længe og elskede hinanden. Og saa er den Fortælling færdig.

Skalholtsbispens Fosterson.

Det er Begyndelsen til denne Fortælling, at der var en Bisp i Skalholt, men hvad han hed, berettes ikke. Dengang var der mange Disciple i Skolen der paa Stedet. Det var nogle kaade Fyre, som foruden at lægge Vind paa den Underviisning, der blev givet dem i Skolen, ogsaa lagde sig efter alskens Kogleri. Bispen fostrede en ung Svend, fortælles der, hvis Navn heller ikke vides, men som han holdt meget af. Fostersønnen var saare nyfigen efter at kjende hvad Disciplene toge sig for og fortalte altid til sin Fosterfader, naar de havde noget Usømmeligt for. Disciplene kom snart under Veir med hans Sladder og fattede Nag til ham derfor. Dette gik i nogen Tid.

En Vinter havde Disciplene stor Lyst til at faae denne Svend ud af Verden, men af Frygt for Biskoppen kunde de ikke iværksætte deres Planer, og saa gik Vinteren hen. Men da Disciplene næste Høst kom til Skolen, manglede En, der hørte hjemme i Hjaltedal og som man havde ventet, vilde komme. Disciplene

hittede da paa den Udvei, at de bøde Bispens føromtalte Fostersøn en Mængde Penge for at drage nordpaa og komme til Kundskab om af hvad Aarsag Disciplen ikke var kommen. De paalagde Svenden paa det Bestemteste, ikke at vælge nogen anden Vei, naar han drog nordpaa, end den over Fjeldene. Saasom Svenden nu havde megen Lyst til Pengene, som bleve ham tilbudte, lovede han at drage afsted, hvis hans Fosterfader tillod det. Han talte siden derom med denne, som fraraadede ham Reisen, men alligevel tilsidst gav ham Tilladelse til at drage bort. Svenden bad sin Fosterfader om at sørge for at han fik de Penge, man havde lovet ham. Bispen udrustede sin Fostersøn paa det Bedste til Reisen, men lod ham dog drage bort tilfods. Da han tiltraadte sin Reise, var han atten Aar gammel. Han gik i nordlig Retning, stævnede over Fjeldene og gik, hvor man havde fortalt ham, at Afstanden var kortest ad fremkommelige Veie. Da han havde gaaet længe, fik han Uveir med stærkt Sneefald. Øieblikkelig foer han da vild, men blev dog ved at gaae, indtil han omsider traf paa en lille Hytte. Der bankede han paa Døren, men først efter en lang Venten blev der lukket op af en gammel Mand, der havde et saare uvenligt Udseende. Svenden bad om Husly; det vilde han ikke nægte ham, svarede den Gamle. Han traadte nu indenfor, og Bonden bar en Steen hen for Døren og stængede den til dermed. Drengen stod saalænge ved Indgangen. Da Bonden var færdig med sit Arbeide, gik han indefter, og Svenden fulgte ham. Det var en lang Gang, og Bonden blev ved at gaae foran; men da Svenden til-

sidst begyndte at blive kjed af den lange Gang, blev han staaende, medens den Gamle blev ved at gaae. Der gik nu en lang Tid hen, uden at Nogen saae til Svenden, hvorfor han skreg op og sagde, at her fandt Gjæsten en usømmelig Modtagelse, da han hverken fik Lys til at see at skrabe Sneen af sine Klæder ved eller en Kniv til at gjøre det med. Men han kunde nu ikke faae fat i sin Lommekniv, fordi hans Klæder vare frosne, og der kom Ingen og bød ham, træt som han var efter Reisen, hverken at sætte sig ned eller nogen anden Bekvemmelighed, som dog en reisende Mand nok kunde trænge til. Efter at have talt dette, blev han vaer ved at Nogen gik forbi ham, og lidt derefter kommer en gammel Kvinde forude fra Huset, med et Lys i Haanden. Da seer han, at han har staaet ved Badstuedøren; han seer sig da om og opdager, at Badstuen er lille og at der ikke er Andre inde i Stuen end Bonden, som kom til Døren, Kjællingen, som bar Lyset, og et ungt Kvindfolk, der ikke saae ham synderlig fornøiet ud. Manden sad paa en Seng. Svenden tænkte sig, at han og Kjællingen raadede i Huset. Begge saae de meget onde ud. Da Drengen havde staaet der en lang Tid, mærkede han, at de to Gamle hviskede Noget til hinanden; siden tænder Kjællingen et andet Lys, og de gaae Begge ud. Aldrig saasnart ere de gaaede, før Svenden gaaer hen til Ægteparrets Seng og giver sig til at skrabe Sneen af sine Klæder der, hvorpaa han lægger sig tilsengs. Men den føromtalte Pige raader ham fra at lægge sig i Ægtefolkenes Seng, thi det vil have onde Følger for ham,

og hun beder ham at tage sig vel i Agt. Han meente, at hun skulde holde sin Næse fra disse Ting, og lagde sig saa tilsengs. Men neppe var han kommen i Sengen, før Manden og Kjællingen kom ind. Manden bar en stor Øxe i den ene Haand, men en Brynesteen i den anden, medens Kjællingen i den ene Haand holdt Lyset og i den anden bar en Træskaal. Der var to Stene paa Badstuegulvet, af hvilke den ene var saaledes dannet, at der var en Fordybning i den. Kjællingen puslede med at faae Skaalen anbragt i Fordybningen af Stenen, men Manden satte sig paa den mindre Steen og gav sig til at bryne sin Øxe. De beskjæftigede sig hermed saalænge han vaagede. Siden faldt han i Søvn og sov til den lyse Morgen. Men da han vaagnede, vare den Gamle og Kjællingen endnu ifærd med det samme Arbeide. Drengen stod op af Sengen og gik ud for at see til Veiret, som imidlertid ikke var klaret op endnu. Derpaa gik han ind og bød Husets Eiere Godmorgen. De besvarede hans Hilsen. Saa siger Svenden til Bonden, at han kan tænke sig, at han vel snart er kjed af at bryne sin Øxe, og han gjør ham derfor det Tilbud at afløse ham, da han jo nok kan vide, at Bonden vil bruge det Værktøi til at vise Gjæstevenlighed med, men han vilde da heller have, at den var dygtig skarp, for at Hovedet desto før kunde falde, sagde han. Bonden modtog hans Tilbud, og Drengen gav sig til at bryne, og efter at have brynet en Stund, gik han hen imod den Gamle med de Ord, at nu var den nok blevet noget skarpere, og nu vilde han prøve den, sagde han. Derpaa huggede han den

Gamle saa haardt i Halsen, at Hovedet faldt af. Den samme Tjeneste viste han ogsaa Kjællingen, hvorpaa han tog Begges Legemer og brændte dem til Aske. Svenden, som havde bemærket, at Pigen var saare bange, da hun saae hvorledes han tog fat, spurgte hende nu, om hun var en Datter af det nys hensovede Ægtepar, hvortil hun svarede Nei. Hun fortalte, at for tre Aar siden var hun med Flere fra Skagefjorden draget tilfjelds for at sanke Mos, men havde forvildet sig fra dem i en Taage, og at denne gamle Mand da havde fundet hende og bragt hende til sin Hytte. Han havde sagt, at hun skulde blive hans Hustru, naar hans Kjælling var død, og i de tre Aar havde han ogsaa søgt hendes Venlighed, men til ingen Nytte. Hun fortalte, at hun var en Præstedatter fra Mælifell og at den Gamle havde plyndret og røvet fra Reisende, men dræbt to Mennesker, det hun vidste af. Hun spurgte ham nu, hvem han var og hvorledes det havde sig med hans Reise, men han fortalte hende den rene Sandhed herom. Siden gav han hende Valget imellem enten at drage afsted med ham, med høist usikkert Livshaab, da han jo ikke vidste, hvad Retning han skulde tage i dette forfærdelige Uveir, og han jo godt kunde vide, at han havde forvildet sig langt fra den Vei, han havde havt isinde at gaae, eller at blive tilbage i Huset, hvor de nu vare. Men hun svarede, at hun heller vilde følge ham, skjøndt hun vidste, at hun samme Dag maatte omkomme derude paa Grund af Træthed og det onde Veir. Hun havde heller ingen Tanke om, ad hvad Kant de skulde stævne, sagde hun. De bleve nu der

i tre Dage og udrustede sig til Reisen saa godt som der var Leilighed til. De lavede et Telt af Dynevaaret og Teltstokke af nogle Pinde, de fandt, hvorpaa de brøde op. Efter megen Møie fandt de endelig, som det forekom dem, den rette Vei og da de vare komne længere frem, kjendte hun igjen de Steder, hvor den onde Mand havde taget hende, da hun, som før er fortalt, forvildede sig fra sine Medreisende. Der fortælles Intet om at de fik mere ondt Veir og Intet om deres Færd, før de kom nordpaa til Skagefjord. Da gjæstede hun paa Starrestad; men samme Kveld, som de kom ned til Skagefjorden, drog han til Mælifell og bad der om Husly, hvilket strax blev ham tilstaaet. Han blev beværtet paa det Bedste.

Om Kvelden kom Præsten op paa Badstueloftet, hvor baade Gjæsten og Tjenestefolkene sade ved deres Haandgjerning. Den Fremmede hilste paa Præsten, og denne besvarede hans Hilsen. Præsten spurgte ham ikke om Tidender, skjøndt han vidste, at han var kommen langveis fra, og uden at sige et eneste Ord, gik han siden ned igjen. Da tog Svenden tilorde og sagde, at dette var en løierlig Præst, da han ikke spurgte de Mænd om Nyt, der havde faret vide og vare komne fra fjerne Herreder. Det var et Skarn af en Præst, sagde han, og aldrig havde han endnu truffet paa nogen saa kjedelig og stilfærdig Præst. Tjenestefolkene tyktes, at han talte lidet sømmeligt om deres Præst, og de fortalte, at Grunden til hans Tungsind var den, at han for tre Aar siden havde mistet sin Datter paa den Maade, at hun var draget med Flere

tilfjelds for at sanke Mos, men var bleven borte for dem, uden at Nogen siden havde seet det Mindste til hende. Fra den Dag af var Præsten aldrig glad, sagde de. Svenden sagde, at han dog ikke havde nogen Skyld i hendes Forsvinden og at det sømmede sig ilde for slig en Mand, at lade den Uskyldige undgjælde derfor. Siden gik han tilsengs, hvor man havde anviist ham Leie. Den næste Morgen var han aarle oppe og vilde nu gjerne faae Præsten i Tale, men det blev ham fortalt, at det var for tidligt at vække ham endnu. Det var just ikke efter en reisende Mands Bekvemmelighed, at vente til heelt op ad Dagen, sagde han. Folkene sagde, at han ikke maatte gaae bort, førend han havde faaet Mad og Drikke. Han brød sig lidt om hvad de sagde og gik ned til Starrestad, hvor han hentede sin Pige, og vendte derpaa tilbage med hende til Mælifell. Her lod han hende gaae ind i en liden Hestestald og gik siden selv til Gaarden. Præsten var da staaet op; den Fremmede gik til ham, bød ham Goddag og takkede ham for god Gjæstevenlighed. Saa spørger han Præsten, om han heller vil give ham Findeløn end lade ham beholde, hvad han har fundet. Efter at have tiet en lille Stund, svarer Præsten: »Fremmed, som Du er her saa ganske, har Du neppe fundet Andet end hvad jeg godt kan miste uden stort Savn, og gjerne maa det være Dit.« Den unge Mand gaaer ud for at hente Pigen, og bringer hende til Faderen. Det lader sig nu ikke beskrive, hvor glædeligt Gjensynet blev, men efter det første Øiebliks Glæde fortæller Præsten sin Datter, hvad han og den Fremmede have talt om, og hun

svarer da, at det er hendes Villie, at ægte ham fremfor nogen Anden; thi han har med sin sjeldne Dygtighed frelst hendes Liv ud af den store Fare, hvori hun svævede. Skjøndt nu Præsten ikke kjendte den unge Mand, gav han dog villigt sit Ja til at de fik hinanden. Svenden blev nu der en Uge. Siden fortsatte han sin Reise til Hjaltedal; afhændede de Breve, han var sendt afsted med, og efter atter at have taget mod Breve til Sønderlandet, drog han tilbage til Mælifell, hvor han slog sig til Ro en Uges Tid, men derpaa lavede han sig til Hjemreisen. Da sagde Præsten til ham, at nu maatte han næste Vaar komme til Nordlandet og hente sin Fæstemø.

Han drager nu afsted, og om hans Færd meldes Intet, før han kommer sydpaa og har naaet Fjeldene. Da bliver han overfaldet af et voldsomt Uveir, og han veed ikke, hvor han styrer hen, før han endelig træffer paa en Gaard. Han banker paa Døren, og der bliver snart lukket op. En gammel Mand kommer til Døren, og den Reisende beder om Husly. Manden siger, at han ikke er vant til at jage veifarne Mænd fra sit Huus, men han regner det for et stort Under, at han har havt det Held, at komme under Tag i saa ondt et Veir. Siden gaae de ind. Bonden lukker i, bærer en Steen for Døren, og det saaes, at han havde baade et hurtigt og kraftigt Haandelag. De gik nu ind ad en Gang. Bonden siger, at der staaer en Hest, som tilhører ham, i Døren. Svenden gaaer da ind ad Gangen, indtil han til den ene Side seer Noget lysne, og hans Øie falder da ind i en lille Hytte, hvor der sidder

en Kjælling ved en Ild. Der stod en Gryde paa Gløder, som Kjællingen holdt vedlige. Han seer, at der ligger en Menneskehaand paa een af Ildstenene ved Siden af Kjællingen. Han bekymrede sig dog ikke videre herom og gik længere ind med Bonden. Da bliver han vaer ved en Hest, som staaer i Gangen. Han beder Bonden om Lys, og den Anden bringer ham det. Da Svenden seer Hesten, siger han: »Saa Du er her, Skoleblis!« Men neppe har han udtalt det sidste Ord, før han siger: »Jeg troer dog ikke, det er ham.« Bonden spørger, om han mener at kjende denne Hest, hvortil han svarer Nei. De snakke nu en Stund om Hesten og ville Begge undersøge, om den er gildet; de staae hver paa sin Side af Hesten og føle sig for. Da springer den unge Mand over Hestens Ryg ovenpaa Bonden; det blev en haard Kamp, men det gik dog saaledes tilsidst, at Bonden faldt. Svenden satte ham sit Knæ paa Maven og blev ved dermed, til Bonden var død. Derpaa vendte han sig i Skynding imod Kjællingen, som var kommen tilstede i Kampens Begyndelse, men ikke havde vovet at yde sin Husbond Hjelp, paa Grund af Gjæstens Trudsler. Han dræbte hende, som han havde dræbt hendes Ægtemage, brændte dem siden op til Aske og begyndte at see sig om i Hytten. Han fandt da en Dragt, som han huskede, havde tilhørt den Discipel fra Hjaltedal, der ventedes til Skalholts Skole om Høsten. Han fandt ogsaa Bøger og Ridetøi, og kjendte ligeledes Hesten. Der blev han i tre Dage, men siden drog han afsted. Han tog Hesten og alle den døde Discipels Efterladenskaber med

sig, fik en heldig Reise, og kom til Skalholt, hvor han blev vel modtagen af sin Fosterfader, Bispen, der tyktes at have faaet ham fra Døden til Livet. Bispen fortalte han nu Alt om sin Færd til Punkt og Prikke; men for Disciplene skjulte han Historien med Kjæresten. De syntes ikke videre godt om at han kom tilbage og paastode, at han ikke var dragen ad Fjeldveien, men han svor en Ed paa, at det var Sandhed, hvad han sagde. De vilde nu undslaae sig for at udbetale ham den lovede Sum, men da Bispen blandede sig i Sagen, maatte de ud med Betalingen. Siden bad han Bispen om Underviisning den Vinter, saa godt det lod sig gjøre, og den fik han.

Om Vaaren udrustede Bispen ham vel, og saa drog han nordpaa til Mælifell. Da havde Præsten faaet Starrestad ledig til ham og paa denne Gaard satte han Bo, men i Forveien havde Præsten fæstet Folk til ham og ladet foretage det nødvendige Arbeide med Jorden. Denne Sommer forblev han ugift, men om Høsten stod hans Bryllup med Præstens Datter. Præsten gav ham en god Medgift, og han blev siden en af de første Bønder i Skagefjorden, agtet af Alle, som kjendte ham, og den dygtigste Mand, hvor det gjaldt. Han blev anseet som en af Bygdens hjelpsomste Mænd, og man meente, at han kunde Mere end sit Fadervor, og hvor han kom frem, var det til det Bedre. Ægteparret holdt af hinanden til deres Dødsdag, men det berettes ikke, om de fik Børn. Og saa er denne Fortælling ude.

Forvalteren paa Holar.

Der fortælles, at paa Holar i Hjaltedal traf det sig en Vinter, at der blev Mangel paa Tørfisk i Husholdningen; den Tid var en Mand Forvalter der paa Stedet, som hed Odd, ret en gild og kraftig Svend. Bispen kaldte ham for sig og bebreidede ham strengt den Mangel paa Forsynlighed, han havde viist, ved ikke at forskaffe Tørfisk nok til Gaardens Forbrug; men heller ikke andetsteds var der Tørfisk at erholde paa Nordlandet. Bispen lod da en Mængde Heste beskoe og udruste Mænd til en Færd til Sønderlandet til Indkjøb af Tørfisk, og han satte Forvalteren Odd i Spidsen for denne Sendelse. Odd tyktes ilde om Bispens Bebreidelser, om han end ikke lod sig forlyde dermed; thi han vidste, at han havde indkjøbt ligesaa megen Tørfisk til Huset, som han pleiede, saa at det ikke var hans, men Husholderskens Skyld, at Fisken var sluppen op; for enhver Priis vilde han nu drage sydpaa, men siger, at han ikke har Gavn af stort Følge. Dette anseer vel Bispen for saare uklogt, men han lader ham dog have sin Villie.

Odd eiede en stor og stærk Hund, der var saa klog, at den havde Menneskeforstand; den tog han med sig, og der meldes nu Intet om hans Hændelser paa Veien til Sønderlandet. Han gjorde et heldigt Indkjøb af Tørfisk og drog atter nordpaa Fjeldene til den fastsatte Tid. Men han var ikke kommen langt op paa Fjeldene,

før der reiste sig et mørkt og stormende Uveir, og der forløb da ikke lang Tid inden Odd foer vild, saaat han ikke vidste, hvorhen han gik; paa denne Maade blev han ved at gaae i nogen Tid, indtil han mærkede, at han var kommen ned i en dyb Dal. En Tidlang gik han igjennem Dalen, indtil han kom til en temmelig stor Aa; da var Uveiret næsten ganske trukket over, men Nattens Mørke var faldet paa. Han gaaer over Aaen, og efter at være kommen et kort Stykke Vei fra den, træffer han paa en lillebitte Hytte; her banker han paa, og en Mand træder ud, stor af Væxt og saare ond af Udseende. Odd hilser paa denne Mand og spørger, om han raader her i Huset. Den Anden bejaer hans Spørgsmaal, hvorpaa Odd beder ham om Nattely og om Lov til at maatte sætte sine Heste paa Græs der. Bonden tillod ham det.

Odd lægger Mærke til, at Hunden ikke synes om Bonden, men spidser Øren og skjæver arrigt til ham. Odd giver imidlertid liden Agt herpaa, men tager af Hestene og hefter Forbenene sammen paa dem, kort fra Hytten, hvorpaa han kalder paa sin Hund, som han vil have hjem med sig. Men Hunden vil ikke af Pletten, den bliver liggende hos Hestene, med udstrakte Forbeen, og bliver ved at knurre. Odd gaaer hjem, hvor Bonden staaer i Døren og byder ham indenfor, hvilket han modtager med Tak. Bonden leder Odd ind i en Badstue, hvor der hersker et Bælmørke. Odd bliver viist til Sæde paa en Seng, som er stillet op til Badstuevæggen, medens Bonden sætter sig paa en Seng kort fra ham. Ingen Opvartning fik han, og

ikke bleve de vaade Klæder trukne af ham, men der var da heller ikke flere Folk i Huset end Bonden. Denne var saare snaksom og forespurgte sig meget om Nyt fra Bygderne og om Odds Færd og hvis Ærinder han gik. Odd gav klare Svar paa Alting. Men efter at de havde siddet og snakket en Stund mærker han, at Bonden begynder at blive drævt talende, som om han blev søvnig, og tilsidst hører han, at han falder i Søvn og snorker høit. I samme Nu falder der en Lysning ind i Badstuen, saa at Odd kan oversee den hele. Han seer da, at der over Sengen, hvorpaa han sidder, hænger en forfærdelig stor flad Steen, med en skarp Kant paa den Side, som vender nedad, medens der fra den Side, som vender opad, gaaer en Snor over til den Seng, som Bonden sidder paa. Han seer, at Bonden har Snoren i sin Magt og det kan han forstaae, at hvis Stenen falder ned, vil den dræbe hver Den, som sidder paa Sengen. Han begynder at synes ilde om at være Gjæst her og mener, at det nok vil være det Bedste, at liste bort, medens Bonden sover. Han sniger sig nu ud, og nu er det blevet klart Veir. Han seer efter sit Reisegods og opdager nu, at Hunden har jaget alle Hestene hjemad til Huset og bidt Heftebaandene af dem. Odd er nu ikke seen til at kløvsadle Hestene og hænge sine Bylter paa dem, men da han er færdig hermed, farer Hunden i Hestene og jager dem tilbage samme Vei, ad hvilken de kom. Men da Odd var kommen over Aaen, saae han sig om og fik Øie paa Bonden, som nærmede sig med en blank og stor Kniv i Haanden, hvilken han, idet han kommer til Aaen,

kaster over, sigtende lige efter Odd. Denne bøiede sig til Siden og Kniven blev siddende i en Kløv Tørfisk; da mælede Bonden: »En saare lykkelig Mand er Du, at Du nu er undsluppen; vide skal Du, at Du ved min Magt er kommen hid og at jeg agtede at dræbe Dig, men jeg kan forstaae, at Du ikke har været ene i den Leg, og aldrig vilde Du være sluppen fri, havde Du været alene om det. Tag nu den store Kniv der, og bring den hjem til Holar til Minde om vort Møde. Det lover jeg, at aldrig skal der blive Fiskemangel paa Holar saalænge Kniven findes der.« Derefter vendte Bonden hjemad, men om Afskedshilsener var der ikke Tale.

Men Odd tog Kniven op og bragte den hjem med sig. Han fortsatte nu sin Reise, og Hunden var den, som fik meest at sige paa Veien. Der fortælles Intet om Odds Hændelser til han kom hjem til Holar. Bispen modtog ham vel og spurgte om Reisens Begivenheder. Odd indlod sig ikke meget derpaa. Da havde han dog en Anelse om, at han havde været i Livsfare, sagde Bispen, »og Du behøver ikke at dølge det for mig, thi neppe var Du kommen ud af den Vanskelighed, havde jeg ikke været etsteds i Nærheden.«

Da fortæller Odd ham Alt, som det var gaaet til, og viser ham Kniven til Stadfæstelse derpaa; saa fortælles der, at denne Kniv endnu findes paa Holar, men man har da heller ikke hørt, at man siden nogensinde har manglet Fisk der paa Stedet.

Sønderfærds-Asmund.

Asmund hed en Mand. Hans Æt var fra Skagefjorden; en rask Mand var han og dygtig til al Gjerning, og paa denne Fortællings Tid var han omtrent tyve Aar gammel. Hver Vinter drog Asmund sydpaa til Fiskefangst, og som oftest havde han de samme Mænd i Følge med sig. Heraf blev han kaldet Sønderfærds-Asmund. En Vinter drog Asmund sydpaa, som han pleiede, og hans Fæller fulgte ham. De tilbragte Natten paa Melar i Hrutafjorden, hvorfra de den næste Morgen agtede at drage op paa Heden. Men om Natten faldt Asmund i en haard Sygdom, og hans Fæller ventede denne Dag paa ham. Asmund sagde, at de skulde reise afsted, han vilde da komme bagefter. Saa droge de da afsted, medens Asmund blev tilbage.

Den følgende Dag var Asmund bleven fuldkommen frisk igjen, og han brød derfor op. Det var smukt Veir, men da han kom sydpaa og var midt paa Heden, reiste der sig et stærkt Sneeveir, og Asmund saae ikke, hvor han gik. Han foer da vild, og da han mærkede det, tog han Bylterne af sine Heste og gravede sig ind i en Sneedrive, og benyttede sine Bylter som Dør for Sneehuset. Hestene bandt han sammen. Derpaa gik han ind i Sneehuset, paa hvilket han havde anbragt et Hul i Læ af Vinden, forat han kunde kige ud efter Veiret. Derpaa tog han sin Reisekost frem og gav sig til at spise. Men lige som han var begyndt sit Maal-

tid, kom en tørvebruun Hund hen til Hullet paa Sneehuset og rev sig igjennem. Hunden saae grumme bidsk og arrig ud, men blev dog værre og værre ved hver Bid Mad, som Asmund fik ned. Asmund begynder at tykkes ilde om Hunden, og han tager et Laarbeen af et meget stort Faar frem og giver den det. Hunden tager imod Benet og løber øieblikkelig ud med det. Men efter en kort Tids Forløb kommer en høivoxen, gammelagtig Mand hen til Døren paa Sneehuset. Han tiltalèr Asmund og takker ham for sin Hvalp. »Eller er Du ikke Sønderfærds-Asmund?« spørger den fremmede Mand. »Saa siger man«, svarer Asmund. »Nu giver jeg Dig Valget imellem to Ting«, siger Manden, »enten at følge med mig, eller at Uveiret ikke lægger sig, før Du er død. Thi det skal Du vide, at det er mig, som har fremkaldt dette Uveir, og det er min Skyld, at Du blev syg; thi jeg vilde tale med Dig, fordi jeg ikke kjender nogen raskere og modigere Mand i Bygden.« Asmund blev hed om Ørene og saae, at her var kun een Ting at gjøre, enten det saa var ham med eller imod. Han sagde da, at han heller vilde drage med ham end lade sit Liv der i Sneedriven. »Kom da med«, siger Manden. Asmund brød nu op med ham; Sneeveiret var hørt op og det var blevet smukt Veir. Manden gaaer i Forveien, men Asmund følger bagefter med Hestene. Hvad Vei han gik, vidste han ikke, saa vildledt var han bleven. Da de havde vandret en lang Tid fremad, kom de til en liden Dal. En Aa randt midt igjennem Dalen, og Asmund undrede sig over, at paa den ene Side af Aaen var Jorden rød, medens paa den anden Side hver

Plet var hvid af Snee. Han saae en Gaard paa hver Side af Aaen. De gik hjem til den Gaard, som laa paa den tilsneede Side. Den Gamle tog Hestene, trak dem ind i Stalden og fodrede dem. Siden førte han Asmund ind i Huset til Badstuen. Der saae Asmund en gammel Kjælling og en ung, ret kjøn Pige, men Flere saae han ikke. Efter at han havde hilset paa dem, viste den Gamle ham til Sæde. Men efter at en liden Stund var gaaet, gik de ud, den Gamle og Pigen, og Asmund og Kjællingen bleve alene tilbage. Kjællingen sad hele Tiden og smaamumlede med sig selv: »Det er ret en Ynk, at være uden Tobak.« Asmund tog en Bid Tobak op af sin Taske og kastede den til Kjællingen. Hun tog imod den og blev glad over Gaven. Nu komme de ind, den Gamle og Pigen, og hun bringer Asmund Mad. Asmund spiste, og den Gamle stod hele Tiden hos ham saalænge og var saare munter. Da Asmund havde spiist, gik Pigen atter ud, fulgt af den gamle Mand. Nu tænkte Asmund, at de vel vare ilav med at lægge Raad op om hvorledes de skulde dræbe ham. Snart kommer den Gamle tilbage og beder Asmund at gaae til Hvile. Det vilde han gjerne, og den Gamle fører ham da ud i et Kammer, hvor der staaer en opredt Seng. Den Gamle ønsker ham Godnat og gaaer sin Vei, men Pigen trækker de vaade Klæder af Asmund. Idet hun tager hans Sokker og Sko forat gaae bort med dem, beder han hende om ikke at gjøre det, thi han frygtede for, at der skjultes Svig derunder. Pigen siger, at der ingen Fare var forbunden dermed, thi her vilde Ingen tilføie ham noget Ondt. Derpaa gaaer hun

og byder Asmund Godnat med et Kys. Asmund tyktes underligt om den Behandling, han fik i Udliggermandens Huus, og han var ikke saa ganske fri for at finde et vist sært Behag i Pigens Kys. Han faldt snart i Søvn og vaagnede igjen op ved at den Gamle stod hos ham. Da var det høilys Dag. Den Gamle ønsker ham Godmorgen og siger, at nu vil han strax bede ham om den Ting, som han har hentet ham hid for at udføre. »Det er, seer Du, Sagen«, siger den Gamle, »at for tyve Aar siden boede jeg i Bygden, da fik jeg et Barn med min Søster, hvorfor jeg maatte flygte bort og drage hid. Den gamle Kvinde, som Du saae iaftes, er min Søster, men Barnet, vi fik sammen, er den unge Pige, som var Dig behjelpelig ved din Afklædning, da Du gik tilsengs. Da jeg kom hid, vare her allerede Udliggermænd, som boede i det Huus, som Du igaar Kveld har seet i Dalen paa den anden Side af Aaen. Det var de samme to Mænd, som boe endnu der paa Gaarden. De viste mig altid Fjendskab, men stedse har jeg dog kunnet værge mig imod dem lige til nu. Nu kan jeg det ikke mere og nu maa jeg bukke under for deres Overmagt, idet de lade al den Snee, som kommer i Dalen, falde paa min Side af Aaen. Det har været min Vane, at lade mit Faarekvæg græsse paa deres Land hinsides Aaen, men nu er jeg ikke længer Mand for at gjøre det. Jeg vil derfor bede Dig om strax idag at gaae over Aaen med mine Faar og bevogte dem der. Jeg veed, at Du er en modig Mand, men det kan Du ogsaa have nødig at være, thi begge mine Fjender ville komme, i den Formening, at jeg er med Kvæget. Du skal have min

tørvebrune Hund med Dig, og den vil være Dig til god Hjelp.«

Asmund staaer op af Sengen og gaaer afsted med Faarene, men den Gamle giver ham sin Kappe, til at svøbe sig ind i, og en Øxe, til at værge sig med. Som Asmund er kommen over Aaen, løbe begge Udliggermændene imod ham og sige: »Nu er han dødsens«; for de troede, at den Gamle var med sine Faar. Men idet de nærme sig Asmund, sige de: »Det er en Anden end vi tænkte«, hvorpaa de springe ind paa Asmund og angribe ham. Asmund hidser den Brune paa den Ene af dem, men angriber selv den Anden. Den Brune river sin Modstander i Stykker og løber siden imod den Anden, og nu beseire de ham i Forening, Asmund og Hunden. Asmund bliver ved Faarene til om Kvelden, da gaaer han hjem og træffer den Gamle. Denne tager vel imod Asmund og takker ham inderlig for hans Dagværk. Han havde seet paa ham, da han var ifærd med at dræbe Udliggermændene, fortalte han.

Den følgende Dag gaaer Asmund og den Gamle over Aaen til den anden Gaard, hvor der var en god og rummelig Plads til Beboelse. Intet Menneske traf de der, men en Mængde Kvæg. De undersøgte nu hele Huset. Da traf de paa en Dør, som de ikke formaaede at lukke op. Asmund løber da ind paa den og sprænger den. Det viste sig at være et lidet Sidekammer, hvori de forefandt en yndig og fager Kvinde. Hun var ved Haaret bunden fast til en Stolpe og var bleven meget bleg og mager. Asmund løser hende og spørger hende, hvorfra hun er.

Hun fortæller, at hun er en Bondedatter fra Øfjorden og at hun er bleven røvet af Udliggermændene. De havde villet tvinge hende til at ægte een af dem, sagde hun. Men da hun nu ikke vilde det, havde de bundet hende her og meent, at paa den Maade skulde de nok faae hende til at tage een af dem. Asmund fortæller hende da, hvorledes Sagerne nu staae, og at hun er i gode Menneskers Hænder; men glad blev hun over at vide sig sluppen ud af al Fare.

De flytte nu Alt bort fra den Gamles Hytte over til denne Gaard og blive her om Vinteren. Asmund syntes godt om den Gamle og Pigerne, især dog om den Gamles Datter. Hun lærte forskjellige Kunster af Pigen fra Øfjord. Om Vaaren sagde den Gamle til Asmund, at nu skulde han drage til sit Hjem; men om Høsten skal han vende tilbage til denne Dal, thi da vil han være død, siger han. Da vil han bede ham at tage sig af hans Datter og hans Søster, hvis hun er ilive, og af Pigen fra Øfjorden. Det skal være hans Medgift, siger han, hvad han kan finde her af Penges Værd. Siden drager Asmund afsted nordpaa til Skagefjorden. Folk saae paa ham, som var han opstanden fra de Døde, men hvor han havde tilbragt Vinteren, fortalte han ikke til Nogen.

Om Høsten drog han igjen afsted og kom til Pigerne i Dalen. De bleve meget glade over hans Komme, thi da vare begge de Gamle hensovede, og Pigerne havde dysset dem i en Høi der i Lien. Asmund blev hos dem om Vinteren. Men om Vaaren

brød han op og drog med alt Løsøret fra Hytten Nord til Skagefjorden. Der fæstede han Bo og ægtede den Gamles Datter, men Øfjordspigen giftede han med en Mand der i Bygden.

Og her ender Fortællingen om Sønderfærds-Asmund.

Ketilrids Historie.

I en Dal østerpaa i Søndermule Syssel boede der engang i fordums Dage en Bonde ved Navn Grim. Thorkatla hed hans Viv, men Ketilrid hed Datteren, Ægteparrets eneste Barn. Dalen var tæt bebygget. Det traf sig en Høst, at det gik usædvanlig slet med at finde Faarene, da de skulde hjem fra Sommergræsgangene, og man udrustede derfor flere Mænd til paany at gjennemsøge Fjeldørkenerne, men det hjalp ikke noget. Ketilrids Fader manglede meest Kvæg, idet han savnede næsten alle sine golde Faar. Han var som Andre ilde tilmode herover, men kunde ikke hjelpe noget derpaa. Tidlig paa Vinteren havde Ketilrid følgende Samtale med sin Fader: »Jeg beder Dig, min Fader, om Tilladelse til at drage til øde Egne for at søge efter dit Kvæg. Det aner mig, at jeg ikke vil gaae for Intet, hvis jeg faaer din Tilladelse til det.« Grim svarede med et Smiil: »Før vidste jeg, min Datter, at Du bærer en Mands Hu i et Kvindebryst, men ikke

tykkes mig denne Færd meget ønskelig. Maaskee opholde Trolde, Vætter eller Stimænd sig paa de øde Steder, og kunne ligge paa Luur efter Dig og gribe Dig. Men det vilde blive din Bane, eller idetmindste slap Du aldrig ud af deres Hænder.« Ketilrid sagde: »Jeg troer, at man har gjort Mere ud af Sligt end der er Grund til, og jeg er sletikke bange derfor.« Hun blev ved at nøde sin Fader, indtil han gav hende Tilladelse til at drage afsted, men en Hyrdedreng skulde følge hende, sagde han, og heri fandt hun sig. Hun udruster sig nu med Reisekost og Sko, thi hun venter at faae et godt Stykke Vei at gaae. Hun byder Farvel til sine Forældre og drager afsted med Pilten. Men aldrig saasnart er hun dem ude af Syne, før hun lader ham vende om igjen. Han gjør det nødigt og fortæller Grim, at hun ikke vilde vide af hans Følge. Herover blev Bonden bekymret, thi han var bange for, at her havde den nærforestaaende Død havt Bud efter hende.

Længe gaaer Ketilrid omkring i ubeboede Egne. Da begynder Veiret at mørkne, og Sneen tager paa at fyge saa stærkt, at hun neppe kan see en Haand fra sig. Hun farer vild og gaaer længe, uden at vide hvorhen, indtil hun finder en Fjeldkam for sine Fødder. Her gaaer hun ned, ihvorvel de fleste Mennesker vilde have anseet den Vei for ufremkommelig, formedelst Klipper og den glatte frosne Snee. Efter mange Besværligheder kom hun ned paa en Slette; da var Sneefoget saa tæt, at man ikke kunde see Haand for Øie. Hun meente, at dette var en Dal; en Aa med iislagte

Rande strømmede igjennem den. Hun havde kun gaaet kort nedad langs med Aaen, da saae hun et stort Faarehuus. En Mand stod ved Døren midt iblandt en Mængde Kvæg. Manden havde ikke noget ondt Udseende, fandt hun. Hun hilste paa ham, men han besvarede kun kort hendes Hilsen. Her kjender Ketilrid sin Faders og de andre Dalboeres Kvæg. Manden slipper Kvæget ind i Huset, og Ketilrid er ham behjelpelig dermed. Siden spørger hun ham om hans Navn og hvorhen hun er kommen. Han hed Thorsten, sagde han; Dalens Navn nævnede han ikke, men fortalte, at den var tyndt befolket og at der kun fandtes en eneste Gaard i den. Ketilrid sagde, at hun vilde bede om Husly der om Natten. Det var Vanvid, sagde han, hvis hun ønskede at leve; »her gives Ingen Fred, som beder om Gjæstevenlighed, men dog skal jeg sørge for, at ingen Skade rammer Dig, hvis Du vil følge hjem med mig. Jeg kjender dit Ærinde, og gjerne vilde jeg have, at din Reise gik heldigt.« Derpaa gaae de hjem og ind i Huset, hvor han rydder op i et Hjørne og løfter op en Lem, som lukker for en lille Kjælder under Jorden. Han lader Ketilrid stige ned og paalægger hende, ikke at lade mærke noget til sig, hvad der end gaaer for sig og hvad hun end hører, det vil ellers blive hendes Bane, siger han. Han tildækkede siden Nedgangen til Kjælderen og gaaer sin Vei.

Kort derpaa hører hun en stærk Støi og Lyden af Menneskestemmer; hun hører, at der ikke er færre end sex Mennesker, som søge og spørge efter Gjæsten. Hun hører Thorsten benegte, at der er kommen Nogen

hid. Ketilrid blev som lamslaaet af Frygt over denne vilde Færd, thi hver Bjælke knagede og Kjælderen rystede af Fodsparkene. Siden satte Larmen sig og der blev ganske tyst. Da faldt Ketilrid snart i Søvn, thi hun var baade søvnig og træt. Tidlig den næste Morgen vækkede Thorsten Ketilrid og bad hende at følge sig, men hun var ikke seen med at staae op. Han gik med hende til Faarehuset, udleverede hende hendes Faders og de andre Dalboeres Kvæg og fulgte hende siden ud af Dalen, i et klart og smukt Veir. Da de skiltes, sagde Thorsten til Ketilrid: »Nu skal jeg laane Dig min Hund til Følgeskab hjemad, og han vil være Dig ligesaa god, som en flink Mand, til at drive Kvæget. Han vil forlade Dig hjemme ved Markeskjellet. Men jeg vil bede Dig om at samle Folk, saasnart Du kommer hjem, som Du kan have sikkert ved Haanden, hvis det skulde gjøres nødvendigt. Dog skal Du ikke komme hid med dem, uden jeg sender Dig min Sørle (saa hed Hunden), og da vil jeg trænge til Hjelp. Derom vil jeg ogsaa bede Dig, at Du ikke gifter Dig, før Du veed, hvad det bliver til med mig.« Efter at have talt dette, skiltes de. Ketilrid stævnede hjemad, og Sørle jog alt Kvæget lige til Gjerdet om hendes Faders Hjemmemark.

Ketilrid gik nu hjem til Gaarden, og hendes Forældre bleve saare glade over at faae hende tilbage, som de troede død og fortabt. De spurgte om Nyt, og hun fortalte Alt, som det var gaaet til. Nu fik Folk deres Kvæg igjen, og man priste Ketilrid, hun havde viist en stor Dygtighed og Mod, sagde man.

Men Ketilrid gav sig strax til at samle Folk, og hun fik fireogtyve af Bygdens raskeste Svende. Den Svend hed Ketil, der skulde staae i Spidsen for dem.

Det led hen paa Vinteren, da drømte Ketilrid en Nat, at Thorsten bad hende om Bistand. Tidlig om Morgenen vaagnede hun, klædte sig paa og gik ud. Da stod Sørle udenfor Døren, og da den saae Ketilrid, sprang den hende logrende imøde. Men hun var ikke seen med at sende Bud efter de Mænd, som hun havde opfordret til at hjelpe sig. Udrustningen skete i en Fart, og Sørle gik i Spidsen for Flokken. Seent paa Dagen kom de ned i Dalen og gik lige hen til Gaarden. Intet Menneske var derude. Ketilrid taler da til sine Mænd: »Venter mig her bag Huset, jeg vil først gaae indenfor, men værer ved Haanden, saasnart jeg kalder.« Det love de. Hun gaaer ind i Huset og træder ind i Badstuen, i hvis ene Ende der findes en Forhøining. Her satte Ketilrid sig, uden at tale. Hun seer en gammel Mand og Kjælling og sex Svende, som Alle have onde og uhyggelige Miner. Kjællingen tiltaler nu Ketilrid og spørger, om hun vil have Mad, hun er sagtens sulten, kan hun tænke sig. Ketilrid takker. Da gaaer Kjællingen ud og henter et Fad Kjød, som hun bringer Ketilrid. Denne tager derimod, men synes ikke videre godt om hvad hun fik at see, thi der var Menneskekjød paa Fadet. Hun var uvant til slig Føde, sagde hun, og bad derfor Kjællingen om at skaffe en bedre tilveie. Da bringer den gamle Kvinde hende Faarekjød. Men nu seer Ketilrid, at den gamle Mand tager en Kniv frem, som han giver sig til at hvæsse.

Han siger til sine Pilte, at det vilde være bedst, at dræbe Ketilrid snarest muligt, og han beder dem at tage hende. De staae da op. Hun beder om Tilladelse til at maatte synge sin Dødsbøn, thi hun er en kristen Kvinde. Den Gamle var ikke nogen troende Mand og vilde derfor ikke give Tilladelse dertil, men hans Sønner vare nyfigne efter at høre Bønnen, da de aldrig havde hørt Sligt før, og af den Aarsag blev det hende tilladt at bede. Hun bad dem at føre hende ud til Husets Dørtærskel, thi Gud vilde da ikke gaae ind i deres Huus for at hente hendes Sjæl. Den Gamle vilde ikke tilstede dette, men hans Sønner faae atter deres Villie frem, og de bringe hende nu ud til Tærskelen, medens den Gamle kommer bagefter dem, med Kniven i Haanden. Ketilrid gav sig nu til at bede paa denne Viis:

»Keta, Keta, Keta min,
Kom nu hid med Svenden din,
Hid at hente Sjælen min.«

Neppe havde Ketil og hans Mænd hørt dette, før de løb til Døren med deres Vaaben. Piltene gave da Slip paa Ketilrid og vilde værge sig, men formaaede det ikke. Man dræbte da alt dette onde Pak og opbrændte deres Legemer, hvorpaa man gav sig til at søge efter Thorsten. Sørle viste dem Veien hen til et lukket Huus. Derinde sad Thorsten paa en Stol med Hænderne bundne fast til Stoleryggen. Hans Fødder stode i et Kar, fuldt af Vand, op til Knæene. Foran ham stod der et Fad med røget Faarekjød, men han

kunde ikke naae det. Han blev nu løst af sine Baand og blev snart opfrisket. Han fortalte dem, hvorfra han var; disse onde Mennesker havde stjaalet ham bort fra Bygden, thi han var en flink Faaremand. De stak nu Ild paa Huset og bragte bort derfra Alt, hvad der havde noget Værd. Der var en uhyre Rigdom, og Ketilrid og Thorsten kom til at eie Altsammen. De droge saa hjem til Bygden med deres Eiendom og lønnede deres Fæller vel for Færden.

Derefter beiler Thorsten til Ketilrid, og Grim gav ham villigt sit Ja. Siden holdt de Bryllup, og efter Grims Død boede de paa hans Gaard. De levede sammen i stor Kjærlighed til deres høie Alderdom, og vare de rigeste Ægtefolk i de Dage.

Bryderen.

I Skagefjorden boede en Bonde, som havde to Børn, en Søn og en Datter. De vare allerede i en tidlig Alder meget haabefulde. Da Svenden voxede op, blev han en saa flink Bryder, at Ingen formaaede at fælde ham. Han gjorde da det Løfte, aldrig at bortgifte sin Søster til nogen Anden end Den, der kunde fælde ham i Brydekamp, og han gav sig nu til at drage vide om, for at prøve sin Brydekunst med raske Mænd. Det begav sig engang, at han drog til Sønder-

landet, uden at han dog der fandt sin Overmand. Saa drog han derfra Øst til Skalholt, hvor han ankom seent paa Dagen. Der vare tolv Skoledisciple. Han bad om Gjæstevenlighed, og den blev ham villigt tilstaaet. Disciplene snakkede om Dit og Dat med ham om Kvelden og udfordrede ham til en Brydekamp. Han sagde, at han ikke var vant til at brydes, men indlod sig dog paa Kampen med een af dem, som ikke blev staaende længe paa sine Fødder. Da kom en Anden til, og ham gik det paa samme Viis, og saa kom den Ene efter den Anden, og Alle faldt de, til der blot var To tilbage. De løb ham begge ind paa Livet, men han svinger den Ene op i Luften og kaster ham igjen saa haardt til Jorden, at han falder i Afmagt, medens han kaster den Anden under sig. Efter at have udført dette, blev han der om Natten.

Morgenen efter spørger han dem, om de ikke vidste af nogle udmærkede Brydere. Men de svarede, at der vist ikke var nogen saa flink Mand som han, dog var der, sagde de, en gammel Mand i sin Hytte, som havde to Sønner; men de vilde aldrig brydes, fortalte de, og troede de dog ikke, at her fandtes dygtigere Karle end de vare. Han ønsker at blive fulgt derhen. De gjøre, som han ønsker, og skikke Bud efter den Gamle, som strax kommer ud. De bede ham om at tillade sine Sønner at brydes med dem idag. Han svarer, at det var ikke raadeligt for Børn, at brydes med slige Mænd, og gik ind igjen, med en vranten Mine. Da gik Alle ind efter ham og puttede ham hver en Specie i Haanden. Han gik da ind til

sine Sønner og bad dem at brydes med de Mænd, som vare komne. De gik ud, og Brydekampen tog sin Begyndelse om Morgenen ved 9 Slet. Den ældre af Bondens Sønner brødes med Disciplene, den yngre derimod med Nordlændingen. Men ved Middagstid havde den ældre Bondesøn fældet alle Disciplene, medens Nordlændingen havde fældet den yngre. Da gave de, som vare tilbage, sig til at brydes, og de fortsatte Kampen i lang Tid, uden at Nogen af dem faldt; de hørte derfor op en Tid. Da sagde Bondens Søn: »Kjender Du ikke flere Brydekneb.« »Nei«, svarede Nordlændingen. Saa brødes de atter en lang Tid, indtil Bondens Søn løftede sin Modstander i Veiret og spændte Fod for ham, da han kom ned, saa at han faldt saa lang han var. Da fortalte Nordlændingen dem om sin Færd og sit Løfte og indbød begge Brødrene til at drage nordpaa med sig. De bestemme sig da til at drage med ham, med deres Faders Tilladelse.

De droge ad Kjølveien. Mange ansaae det for en taabelig Handling, at drage ad denne Vei, thi det var seent paa Høsten, da de brøde op, og der var faldet Snee paa Fjeldene. De fortsatte nu Reisen og vare Alle til Hest. Som de komme op paa Fjeldene, reiser der sig et stærkt Uveir; alligevel drage de videre, men vide snart ikke, hvor de styre hen, før de see ned i en Dal. De fandt etsteds en Vei, som førte ned til Dalen, og her fik de Øie paa en Gaard og en Mængde Faar. Aftenen var ved at falde paa. De saae da et ungt Kvindfolk komme fra Gaarden og de hørte hende raabe

Kvæget sammen. De gaae hende imøde, og ihvorvel hun tyktes dem storladen og stærk, var hun dog ret kjøn. De hilse paa hende og hun besvarer deres Hilsen. Nordlændingen gav sig til at spøge med hende og udfordrede hende til en Brydekamp. Hun havde ikke Noget derimod, og de brødes længe, uden at han kunde faae hende fældet, indtil hun endelig faldt for et Kneb, som hun ikke tog sig i Agt for. De spurgte hende, hvem der boede her. Hun svarede, at det gjorde hendes Fader. De spurgte, om de da ikke kunde faae Lov til at blive der om Natten, men hun svarede, at hvis deres Liv var dem kjært, skulde de ikke gaae der hjem, men gaae op fra Dalen snarest muligt. De sagde, at deres Heste vare saa trætte, at de maatte blive der, indtil de fik udhvilet, skulde det end blive deres Bane. Pigen saae, at det virkelig var saaledes, og hun fandt da paa det Raad, at hun kradsede sig i Ansigtet, til hun blødte overalt, og rev sig i Haaret, og sagde nu, at een af dem skulde ride hjem med hende foran sig paa Hesten. Dette gjøre de.

Da de komme til Gaarden, staaer den Gamle udenfor, med et vredt og ondt Udseende. Da sagde Pigen: »Rimeligt tykkes mig, at Du viser Dig som en brav Mand imod dem, min Fader, thi de have frelst mit Liv. Jeg var styrtet ned af Fjeldet hist og kunde ikke røre mig af Pletten.« Den Gamle svarede: »Du maa sørge for dem, naar Piltene komme hjem i Kveld.« Hun førte dem ind i et Huus, hvor der stod tolv Senge, hvoraf hver var stor nok til To. Derpaa henter

hun dem Mad og tørre Klæder, men efter at de have spiist, aabner hun en Lem i Gulvet og lader dem stige ned ad en Trappe, som fører ned til en Kjælder. Der sade de en lang Tid; endelig høre de en stærk Larm og Menneskestemmer i Huset; de høre, at Pigen er der og gaaer de Hjemvendte tilhaande. De spurgte hende. om der var kommen Nogen om Dagen. Hun svarede, at der ikke var kommen Nogen. De troede hende dog ikke og gjennemsøgte hele Huset, men uden at finde noget Mistænkeligt. Nu vilde de til at gaae iseng, men til al Ulykke kom een af dem, der sade i Kjælderen, til at hoste. De sprang da Alle op, rev Lemmen op af Gulvet, og gik den Ene efter den Anden ned i Kjælderen; men kun En kunde komme ned ad Gangen, og de, som sade i Kjælderen, gjennemborede Enhver, idet han løb ned; efter at de Alle vare dræbte, løb de Andre op og ud af Huset. Da kom den Gamle, greb fat i Nordlændingen og agtede at rive ham i Stykker, men den ældre Bondesøn kom til, og i Forening fældede de Begge den Gamle og skare derpaa Halsen over paa ham. Imidlertid havde hans Kjælling faaet Tag i den yngre Bondesøn, havde faaet ham under sig og vilde til at bide ham i Struben, men de Andre grebe hende og havde isinde at knække Halsen over paa hende. Da kom Pigen i samme Øieblik til og bad dem at skjænke hendes Moder Livet, hvilket de gjorde; her tilbragte de nu den øvrige Deel af Natten.

Men den næste Morgen lavede de sig til at drage afsted; de toge deres egne og mange andre Heste, som

fandtes der paa Stedet, og kløvlæssede dem med de Ting, som fandtes der af størst Værdi. Siden toge de Pigen og alt det Faarekvæg der var, med Undtagelse af 24 Malkefaar, som de lode blive tilbage hos Kjællingen, der ikke vilde drage med dem. Nu droge de afsted, drivende alt Kvæget foran sig, men Pigen drev Lastdyrene. De vilde lægge Veien langs igjennem Dalen, men Pigen sagde, at i saa Fald var Døden dem vis. De spurgte hende, hvad hun meente dermed. Men hun fortalte, at der opad Dagen vilde komme tolv Mænd med Kvæg fra Græsgangene, som havde været Tjenestekarle hos hendes Fader og vare meget værre at komme i Kast med end deres første Modstandere. De vare nu ikke bange for disse Drenge, sagde de. Da raadede hun dem til at lægge Veien op igjennem en Kløft, som var der i Fjeldet; de svarede, at det vilde være værre for Hestene, og de reiste derfor, som det behagede dem bedst.

Nu droge de igjennem Dalen, men da de kom til Enden af den, saae de nogle Mænd nærme sig med Kvæg, og der var tolv i Følge. Som disse Mænd nu komme nærmere, kjende de Kvæget og Hestene og lade derfor deres egne Faar løbe, medens de selv komme farende med stor Vildhed. De Andre gaae hen paa en Bakke, hidslæbe en Mængde Stene og indrette sig paa Forsvar saa godt de kunne; nu komme de Tolv og angribe dem med stor Raskhed, men de forsvare sig med Stenene, og Angriberne faldt da som Fluer, medens Ingen af de Tre faldt, thi de havde lettere ved at

værge sig. De fortsatte Kampen, til alle Angriberne vare faldne, hvorefter de droge afsted, tagende med sig alle Hestene og Faarene, der nu beløb sig til sexhundrede Stykker. Nu havde de en lykkelig Reise, og efter en kort Tids Forløb naaede de Skagefjorden, hvor de fortalte, hvorledes Alt var tilgaaet. Den unge Mand fra Skagefjorden bortgiftede sin Søster til den ældre af Bondens Sønner, medens den yngre Broder fik en anden Pige der i Bygden.

Men selv ægtede han den Pige, som de fik paa Fjeldene. De nedsatte sig hver paa sin Gaard der i Bygden i Nærheden af hverandre og holdt Venskab til deres Dages Ende.

Høstkarlen.

Der boede en rig Bonde i Biskopstungerne. Han var gift og havde med sin Hustru en Søn, deres eneste Barn. Drengen viste tidlig gode Anlæg. Forældrene holdt saare meget af denne Søn og kunde aldrig afsee ham, og saaledes voxede han nu op i Fædrenehuset, til han havde naaet Sextenaars Alderen. Da begav det sig en Sommer, at to Mænd der i Nabolaget, som pleiede at drage til Høstarbeide paa Nordlandet, talte

til Bonden om at han lod sin Søn drage med dem, for saaledes at udvide sine Kundskaber. I Førstningen var Bonden uvillig dertil, men lod sig dog bevæge, da Drengen selv havde saa stor Lyst til at reise med dem. Da den Tid var forbi, paa hvilken Lammene skulle skilles fra Faarene, og Høstfolkene vilde bryde op, udrustede Bonden sin Søn; han gav ham en rigelig Reisekost, deriblandt en heel Krop af et gammelt Faar. Drengen tog Afsked med sine Forældre, som ønskede ham al mulig Lykke paa Reisen, og stævnede nu med Høstfolkene nordpaa Fjeldene. De rastede ovenfor Thjorsaa, og havde da tilbagelagt to Dagsreiser. Da var det, at Høstfolkene, efter at de havde opslaaet Telt, bleve enige om at berøve Drengen hele hans Reisekost, og de lode ham kun beholde en Bagfjerding af Faarekroppen. Han tyktes ilde om denne Medfart, men maatte dog finde sig deri. Efter at hans Kammerater havde spiist, lagde de sig til at sove, men Drengen kunde hverken sove eller spise af Vrede over sine Staldbrødres Fremfærd. Da der var gaaet en liden Tid, kom en rød Hund hen til Teltet, snusede omkring det og løftede endelig en Flig i Veiret med Snuden; Drengen kastede da den Bagfjerding, som han havde tilbage af Faaret, til Hunden, der snappede den og forsvandt dermed. Efterat Drengen endnu en Tid havde siddet i Teltet, med et tungt Sind og uden at kunne sove, gik han hen til sine Heste, som græssede kort derfra. Da seer han, at der kommer en stor Mand, fulgt af en rød Hund, som styrer hen imod ham. Den Kommende hilser

venligt paa Drengen og spørger om Tidender, og Drengen besvarer hans Spørgsmaal med Klogskab og Ro. Tilsidst fortæller Drengen ham sin Tilstand, som den nu er. Manden indbyder ham da til at tage Høstarbeide hos sig for denne Sommer, og Drengen tager imod hans Tilbud. Derpaa tog han sine Heste, sadlede dem og drog saa bort med Manden, uden at tage Afsked med sine Medreisende, som bleve sovende tilbage i Teltet. De bleve ved at reise hele denne Dag og heelt ud paa Natten i en modsat Retning af Alfarveien, og Manden tog dygtige Skridt, indtil de kom til en lille Gaard, som laa i en Dal. Gaarden var trindt omgiven af fagre Enge, men det var, som om en Taage betog dem al Udsigt i det Fjerne. Da de kom hen til Gaarden, stod et Kvindfolk udenfor Døren; hun hilste paa sin Fader og gik ham imøde, og hun var baade ung og smuk. Manden viste Bondesønnen ind i et Gjæstekammer og bød sin Datter at bringe ham Mad og være ham behjelpelig ved hans Afklædning. Han sov nu trygt den øvrige Deel af Natten. Om Morgenen kom Manden til ham og sagde, at han allerede havde tiltænkt ham hans Arbeide. Da stod Bondesønnen op i en Fart og gik ud; Manden viste ham et meget stort, men jevnt og græsrigt Stykke Eng og sagde ham, at han maatte være færdig med at slaae det til Fjeldgangstiden. Bondesønnen ansaae Arbeidet for næsten uoverkommeligt. Derpaa gav Manden ham Lee og Skaft, som begge Dele vare ypperlige Redskaber; men Datteren skulde rive sammen efter ham. Manden paalagde

ham meget, ikke at være nyfigen efter Forholdene paa Gaarden. Der var nu Bondesønnen, og hver Dag, med Undtagelse af Søndagen, gik han til Høslætten, men om Natten sov han i sit Kammer. I al den Tid saae han ingen Andre end Fader og Datter, og aldrig blev han heller vaer ved nogetsomhelst Kvæg. Han slog Græsset og hun rev sammen, men hvad der forekom ham underligt var, at Høet forsvandt saa saare det var slaaet og revet sammen. Hans Ensomhed forekom ham besynderlig, men dog meget morsom. En Uge før Fjeldgangen var han færdig med det Arbeide, der var tildeelt ham. Da kom Manden til ham, med glade Miner, og takkede ham for Sommerarbeidet. Han sagde, at nu var det paa Tiden for ham at komme hjem, for at han ikke skulde komme bagefter sine Kammerater. Han fortalte ham, at de havde sovet i Teltet, hvor de skiltes, indtil for to Uger siden, da først vare de vaagnede og vare dragne nordefter ad Spræengesand, men havde ikke kunnet faae noget Høstarbeide paa Nordlandet, fordi det var saa langt hen paa Sommeren, og nu vare de paa Reisen tilbage til Sønderlandet. Han betalte Bondesønnen hans Sommerløn, to store Bælge, med 240 Pund Smør i hver. Foruden Smørret gav han ham to gamle Faar og en god Reisekost. Siden bragte han ham hans Heste og ovenikjøbet en graa Hest, som ret var et prægtigt Dyr; denne Hest, sagde han, kunde bære hans Bylter, men selv skulde han nu følge ham did, hvor de første Gang havde seet hinanden. Da de vare færdige til at bryde op, kom Manden med et stort

Dyrehorn, rakte det til Bondesønnen og bød ham at drikke deraf. Bondesønnen tog sig en Slurk af Hornet, og det var, som om han følte, at hans Kræfter tiltoge derved. Da udfordrede Manden ham til en Brydekamp, men det varede ikke længe, før Bondesønnen faldt. Manden bød ham da at tage Hornet og drikke nok en Slurk, saa skulde de atter forsøge sig i Brydekampen. Bondesønnen gjorde, som Manden bød, hvorpaa de toge Tag i hinanden, og nu stod han noget længere end første Gang. Da lod Manden ham drikke tredie Gang af Hornet og brødes siden med ham for tredie Gang, og da værgede Bondesønnen sig. længe. Manden sagde da, at ikke vilde han bukke under, om han end mødte to raske Mænd paa sin Vei.

Nu sagde Bondesønnen Farvel til Mandens Datter og gav hende et Kys til Afsked, hvorpaa han besteg den ene af sine egne Heste, medens han førte den anden ved Tømmen tilligemed den graae Hest, som bar Kløvlæsset. Manden fulgte ham, men den røde Hund jog Faarene foran dem. Manden gik med ham, indtil de kom til Veien Syd for Sprængesand. Her sagde han, at han ikke vilde gaae længere, men han laante Bondesønnen Hesten og Hunden hjem med sig. Før de skiltes, bad han Bondesønnen at forrette Høstarbeide hos sig den næste Sommer, hvilket denne lovede; de aftalte da at mødes der, hvor de nu skiltes, og sagde derpaa Farvel til hinanden.

Da Bondesønnen havde reist en Stund, mødte han to Mænd paa Veien, før han havde naaet sit Raststed;

det var hans Kammerater, og de havde kun lidet Reisegods; de hilste paa ham og han paa dem. Han kom ikke tomhændet fra Høsttjenesten, tyktes dem, og de spurgte, hvor han havde tilbragt Sommeren, men han svarede, det ragede ikke dem. De sagde, at nu maatte han dele sin Løn med dem, men dertil svarede han Nei; da sagde de, at saa fik Styrken at raade; ja, det havde han ikke Noget imod, svarede han; han havde desuden gammelt Fjendskab at huske dem, sagde han. De stege nu alle ned af Hestene, og begge Kammeraterne havde nu isinde at tage alt det Gods, han førte med sig, men han greb dem, een i hver Haand, og kastede dem et langt Stykke fra sig, saa at de stødte sig og havde deres Nød med at komme paa Fode igjen; de vilde da heller ikke gjerne have med en slig Pokkers Karl at gjøre, som Bondesønnen var, og han fortsatte derpaa sin Reise. Da han kom hjem til sine Forældre, slap han Hesten, som strax vendte tilbage, hvilket ogsaa den røde Hund gjorde. Forældrene vare saare glade over Sønnens Hjemkomst og fandt, at han havde havt en lykkelig Høstfærd, og alle Mennesker undredes over de Faar, som han drev hjem, thi aldrig havde man der i Bygden seet deres Mage, hverken med Hensyn til Størrelse eller Huld. Lidet gad han melde om sin Færd eller om, hvor han havde tilbragt Sommeren. Den følgende Vinter blev han hjemme hos sine Forældre lige til man havde skilt Lammene fra Faarene om Vaaren, og han var Bygdens ypperste Mand med Hensyn til Styrke og anden Dygtighed, fandt man.

Siden gjorde han sig færdig og drog afsted til Høstarbeide. Han traf sin Husbond paa det bestemte Sted, og de mødtes som gode Venner. Han fulgte ham til Gaarden, hvor Alt var som forrige Sommer; han forefandt der intet andet Menneske end Husbondens Datter, som tog imod ham med stor Glæde. Da Bondesønnen havde hvilet sig, gav Husbonden ham Skaft og Lee og anviste ham et Stykke Eng, som han skulde være færdig med, før man drog tilfjelds efter Faarene; det var et meget større Stykke end man havde anviist ham forrige Sommer. Bondesønnen gav sig ifærd med sin Gjerning, og saaledes gik det om Sommeren, at han slog Græsset, men Datteren rev det sammen, og i samme Nu forsvandt det fra Engen; han var færdig med sit Stykke en halv Maaned før Fjeldgangstiden. Da kom Husbonden til ham, medens han sad i sit Kammer, og takkede ham for hans Sommergjerning; han fandt, sagde han, at Arbeidet var gaaet ham raskt fra Haanden, skjøndt det jo ikke var undgaaet hans Opmærksomhed, at han havde sinket sig imellemstunder med at passiare med hans Datter; det kunde han see, sagde han, at det ikke var dem imod at arbeide sammen, og herimod havde Bondesønnen Intet at indvende. Manden sagde, at han havde handlet vel i ikke at vise Nyfigenhed efter at komme paa Spor efter Forholdene her paa Stedet, saa underlige de end maatte have forekommet ham. Han fortalte nu Bondesønnen oprigtigt, at han drev sin Gaard efter en stor Maalestok og holdt mange Tjenestefolk; han havde havt tolv Døttre med

sin Hustru, fortalte han, hvoraf elleve vare gifte Koner der i Dalen, thi saa mange Gaarde vare der, men hans tolvte Datter, den, han havde seet, var yngst og ugift, og hende vilde han give ham, saasom de Begge havde det Ønske at faae hinanden. Bondesønnen tog med Fryd imod hans Tilbud. For at stadfæste sin Fortælling, tog Manden et Glas op af sin Lomme, som han bad Bondesønnen at kige igjennem. Da saae han vide om Dalen, som baade var stor og smuk; der var tolv Gaarde, og trindt syslede Folk med Høhøsten. Trindt paa Græsgangene saae han store Flokke af Hornkvæg og Heste, og i Lierne, der omgave Dalen, græssede talrige Faarehjorde; ogsaa saae han, at mange Folk syslede med Høet paa Mandens egen Gaard, men aldrig saa snart tog han Glasset bort fra sine Øine, før han ikke saae Andet end hvad der før var at see. Dagen efter lavede Bondesønnen sig til for at drage bort med sin Fæstemø, og Husbonden udrustede dem til Reisen. Han forærede dem sexten fortrinlige Faar, som den Røde skulde drive til Bondesønnens Hjem. Han gav dem endvidere saa mange andre gode Ting, som den føromtalte graae Hest fik at bære, at den havde fulde Kløv. Selv sagde Husbonden, at han vilde følge dem paa Veien saa langt som forrige Sommer. Alle Tre droge da nu bort fra Dalen og vare sammen, til de kom til Hvilestedet Nord for Thjorsaa; da sagde Manden, at nu maatte han vende om igjen, men Hesten og Hunden skulde de tage med sig, Dyrene vilde jo godt siden af sig

selv kunne finde Veien hjem igjen. Han ønskede Bondesønnen og sin Datter al Lykke paa Reisen, kyssede dem med den største Blidhed og vendte derpaa hjemad, medens Bondesønnen drog til sit Hjem med sin Fæstemø. Hesten bar sine Bylter, og Hunden drev Faarene derhen, men siden forsvandt de begge.

Med stor Fryd modtoge Forældrene Sønnen og hans Fæstemø. Hun blev anseet for en Prydelse blandt alle Kvinder og en Hæder for Bygden; ogsaa fandt man, at hun havde bragt sin Husbond en anseelig Medgift. Efter et halvt Aars Forløb stod deres Bryllup, og de begyndte deres Husstand paa hans Forældres Gaard. De levede længe og holdt altid meget af hinanden og bleve regnede for Hædersfolk der i Herredet. Der stammer da ogsaa en stor Æt ned fra ham og hende.

Dronning Mjadveig.

Der fortælles, at i gamle Dage herskede en Konge i sit Rige; han hed Maane, og med sin Dronning fik han en Datter, der blev kaldt Mjadveig og allerede i en ung Alder var prydet med mange kvindelige Fuldkommenheder. Kongen lod bygge hende et fagert Jomfrubuur og gav hende en Mængde Terner til Opvartning. Men den sørgelige Hændelse intraf, at Dronningen, Mjadveigs Moder, faldt i en Sygdom, der blev hendes Bane. Efter hendes Død betoges Kongen af en saa svar Sorg, at han neppe kunde være oven Senge og ikke mere tog sig af nogen Ting. Men saasom Sagerne forekom hans Raadgivere at tage en bedrøvelig Vending, raadede de ham til at søge sig en Viv, der var ham værdig, og Kongen tog da den Beslutning, at sende sine to ældste Raadgivere med et fagert Følge ud paa en Beilerfærd, og snart seilede de fra Landet. De fore imidlertid vild ude paa Havet, saa at de ikke vidste, hvor de vare eller hvorhen de skulde stævne. Omsider fik de Land i Sigte, og did vendte de nu Stavn. De kjendte ikke dette Land, men gik dog fraborde. Først kom de til en Ørken, som de gik igjennem, søgende længe forgjæves efter Menneskeboliger. Endelig hørte de en saa liflig Harpeklang, at det forekom dem, at de aldrig havde hørt dens Mage tilforn, og de gaae nu efter Lyden, indtil de faae Øie paa et

lidet Silketelt, hvorhen de da ile paa hastig Fod. I Teltet saae de en Kvinde, siddende paa en Stol, med Harpen i sin Haand, og spillende den Sang, som havde lokket dem hid; men en ung Pige saae de ved hendes Side. Da hun seer Mændene, bliver hun saa overrasket, at hun taber Harpen ud af Haanden og er nærved at falde i Afmagt. Men da hun kommer til sig selv igjen, spørger hun dem, hvorhen de drage eller hvorfor de ere komne hid. De fortalte, at de havde forvildet sig paa Havet, men at de vare Sendebud fra Kong Maane, som havde mistet sin Dronning og nu sørgede saa saare over hendes Død. Derfor ønske Raadgiverne at erfare af hendes Mund, hvorledes hendes Kaar ere, thi hun har gjort et behageligt Indtryk paa dem, fortælle de. Kvinden opfyldte deres Ønske og fortalte da, at hun havde været en mægtig Konges Viv i dette Land, men at en utallig Hær havde ødelagt Landet og dræbt Kongen, og det var da Høvdingens Hensigt, at underkaste sig Riget og tage hende til sin Hustru; men deri havde hun ikke villet indvillige, fortalte hun, og derfor var hun med sin Datter flygtet hid til denne Ørken, for her at opholde sig skjult. Raadgiverne tyktes, at her var Alt, som det burde være; de fandt, at hun var en passende Viv for Kong Maane, og beilede derfor til hende paa hans Vegne. Hun viste sig ikke meget tilbøielig til at gaae ind paa deres Beilen; hun havde ikke havt Tanker for Ægteskab, sagde hun, men gav dog tilsidst efter for deres Overtalelser. De indskibede sig nu med hende og finge Medbør, ligetil de kom hjem til Kong Maanes Rige.

Men da Skibene saaes fra Land, satte Kongen sig i en Vogn og agede ned til Stranden, og aldrig saasnart fik han sin Fæstemø at see, før med Eet al hans Sorg forsvandt. Siden vendte han tilbage til Staden og lod berede et stort Bryllupsgilde, som varede i fjorten Dage. Da Gildet var forbi, drog Kongen i Leding, for at kræve Skat i sine Lande.

Men nu vender Historien sig til Kongens Datter Mjadveig. Engang, hun sad i sit Jomfrubuur, kom hendes Stedmoder til hende og sagde, at hun kjedede sig derhjemme i sin Ensomhed; derfor vilde hun for sin Fornøielses Skyld spadsere ud af Staden, og hun bad nu Mjadveig om at følge med, hvilket denne gjorde. Dronningen lader den Pige, som hun kaldte sin Datter, ledsage dem. Saaledes gaae de alle Tre afsted, og Dronningen er saare venlig imod sin Steddatter. Men da de vare komne et langt Stykke bort fra Staden, beder Dronningen Mjadveig om at tillade hendes Datter at bytte Klæder med hende, og Mjadveig tillader derfor Pigen at tage sin Kaabe paa, medens hun selv ifører sig Pigens Dragt. Da siger Dronningen: »Nu er det min Villie og saa skal det være, at min Datter faaer Mjadveigs hele Udseende og Miner, saa at Ingen skal antage hende for nogen Anden end Mjadveig. Derpaa binde Moder og Datter Hænder og Fødder paa Mjadveig og lade hende saaledes der tilbage, medens de selv vende om til Staden, hvor Dronningen sætter sin Datter ind i Mjadveigs Buur. Alle troede, at det var Mjadveig selv, men Ternerne fandt dog, at hendes Sind havde forandret sig svarlig, medens hun spadserede derude med

Dronningen for sin Fornøielses Skyld. De anede Intet, og Intet vidste de om den udenlandske Pige, som før kom derhen med Dronningen; de brød sig da heller ikke om at faae Noget at vide om hende.

Men om Kongens Datter Mjadveig er at melde, at hun ligger ilde behandlet paa den Viis, som før er fortalt, indtil hun tilsidst falder i Søvn af Smerte og Fortvivlelse. Da drømmer hun, at hendes afdøde Moder kommer til hende, taler medlidende Ord til hende, løser hendes Baand og giver hende en Dug, hvorpaa der forekommer hende at være Mad, sigende, at hun aldrig skal tømme den ganske, men undgaae at lade Nogen see den og vogte sig for sin Stedmoder og hendes Datter. Da vaagner Mjadveig, og Alt forholder sig, som hun har drømt.

Om Dronningen er at fortælle, at hun faaer en Mistanke om at Mjadveig endnu er ilive. Hun udsender derfor lønligt sin Datter for at udspeide hvorledes hun har det. Datteren traf Mjadveig og saae, at der var skeet nogen Forandring med hendes Kaar. Hun anvender da al sin sledske Venlighed for at komme efter, hvorledes det hænger sammen med denne Forandring, og siger til Mjadveig, at ilde har hendes Moder handlet, da hun saaledes sveg hende, men nu vil hun dele Landflygtigheden med hende; saa kunne de komme til deres Ret, naar Kongen kommer hjem igjen, og nu skal een Skjæbne overgaae dem Begge. Mjadveig synes ilde om Pigens Tale, men er dog nødt til at finde sig i at hun bliver hos hende. Efter nogen Tids Forløb lægger Pigen sig ned og lader som hun

sover. Saasnart Mjadveig troer, at hun er falden i Søvn, vender hun sig lidt til Siden, tager Dugen frem og giver sig til at spise; men nu havde Dronningens Datter naaet sin Hensigt, i et Nu springer hun op, snapper Dugen fra Mjadveig og vender hjemad, idet hun siger, at aldrig skal denne Mad komme til at gavne Mjadveig.

Nu var denne fast i en ligesaa slet Tilstand som før, og hun vankede om fra det ene Sted til det andet, indtil hun af Træthed og Lede tilsidst faldt i Søvn. Da drømmer hun, at hendes Moder kommer anden Gang til hende og siger, at hun har handlet saare uforsigtigt; men siden det nu engang er saaledes, da skal hun gaae den lige Vei ned til Søen; der vil hun see en Tange, som skyder sig ud i Havet, og en snever Fodsti, som fører ud til den; ad den skal hun gaae og hun vil da finde der et lille Huus, som er lukket, men hvortil Nøglen staaer i Døren. Derpaa skal hun gaae tre Gange med Solen og tre Gange imod Solen rundt om Huset og hvergang tage fat i Nøglen. Da vil Huset aabne sig og hun skal saa blive i det for det Første, men hun vil ikke kjede sig derinde; thi, sagde hun:

»Der Gjøgene mon kukke,
Der Blomster sig oplukke,
Der Væderens Pels er glat og blød.«

Nu vaagner Mjadveig og gaaer den Vei, som Drømmen havde viist hende. Alt gik ganske til, som det var blevet hende forudsagt, og den ene Dag fløi

nu efter den anden forbi hende i Fryd og Gammen. Men engang, da hun var gaaet op paa Land for sin Morskabs Skyld, saae hun en Flaade komme seilende i Nærheden af Landet, og hun saae, at Skibene styrede her i Havn. Ved dette Syn blev hun saare bange og løb saa hurtigt, som Fødderne kunde bære hende, tilbage til sit Huus, men da løsnedes hendes ene Sko, der var af Guld, og hun tabte den i Løbet. For Flaaden raadede en Kongesøn, som netop seilede hid til Landet for at beile til Kong Maanes Datter Mjadveig. Idet han gik fraborde for at gaae til Staden, finder han en Kvindesko af Guld, der er saa deilig formet, at han lover at ægte den Pige, hvem denne Sko har tilhørt. Han kommer til Staden og beiler til Mjadveig Kongedatter, men tilføier dog samtidig dermed, at han har gjort det Løfte, kun at ægte Den, hvis Sko han har fundet paa Veien til Staden. Dronningen ønsker at faae Skoen at see, og Kongesønnen rækker hende den. Den kjender hun godt, siger hun, den har hendes Datter Mjadveig tabt engang, da hun spadserede for sin Fornøielses Skyld; saaledes bærer Ungdommen sig jo gjerne ad. Siden gaaer hun ind til sin Datter, fortæller hende, hvorledes Sagerne nu staae, og gaaer ind med hende i et Lønkammer for at give hende Guldskoen paa; men da kan hun ikke engang faae sin halve Fod ned i den. Dronningen hugger da baade Tæerne og Hælen af Foden og giver hende saa Skoen paa. Pigen tykkes, at hendes Moder farer vel haardt med hende, men Dronningen sagde, at man maatte gjøre Noget for at faae en Kongesøn. Siden iforer

hun hende al hendes deiligste Pynt og leder hende ved Haanden ind i Hallen og viser Kongesønnen, at Skoen passer til Foden, hvilket ogsaa forekom ham at være saa. Da beiler han paany til Kong Maanes Datter Mjadveig, og den Bøn blev vel hørt. Kongesønnen sagde, at nu vilde han seile hjem med hende til sit Rige, men komme tilbage senere hen for at indbyde til Gildet, og saa drager han bort med hende. Men idet han seiler forbi det Sted hvor Mjadveig Kongedatters Huus ligger, hører han en saa stærk Fuglekvidder, at han maa lægge nøiere Mærke til den; han forstod sig paa Fuglenes Maal og det tyktes ham, at de sagde:

»I Stavn sidder Hugget-Hæl,
Med Skoen fuld af Blod;
Men paa Land sidder hun Mjadveig
Maanes Datter.
Meget bedre
Brud er hun!

Vend om, vend om igjen, Kongesøn!«

I Førstningen vilde han ikke troe denne Fuglepassiar, men da han dog endelig gav sig til at see nøiere efter, fandt han, at det var, som de sagde, for Pigens Vedkommende. Da tager han en Tryllestav og maaler hende over Skuldrene med den, og da blev hun med Eet til en stor og styg Troldkvinde, og nu maatte hun fortælle Alt om sig og om sin Moder Dronningen. Derpaa dræber han hende og salter hende ned, men Kjødet af hende, der fyldte tolv Tønder, lader Kongesønnen bringe ombord i et Skib, som i Forveien blev

ladet med en stor Mængde Krudt. Siden lader han en Baad lægge fraborde, roer til Land og finder Huset. Efter Fuglenes Anviisning lykkes det ham at aabne det, og han seer da en vidunderlig fager Pige, som han spørger om Navn. Hun fortæller, at hun hedder Mjadveig og er Kong Maanes Datter og at hun maa opholde sig her i Løndom, formedelst sin Stedmoders Ondskab. Kongesønnen beretter hende da, hvorledes Tingene nu have vendt sig, viser hende Guldskoen, som han selv sætter paa hendes Fod, og han seer da, at hun har Magen til den paa sin anden Fod. Nu tykkes det Kongesønnen, at denne Pige er hans rette Fæstemø, skjøndt man har fordulgt Sandheden for ham; med hendes Villie bringer han hende ombord paa sit Skib, og lægger siden af List Flaaden ind i en skjult Vig, hvor han forbliver en Tid. Men siden lader han alle Skibene seile ind til Stadens Havn, gaaer derpaa hjem til Kongehallen og indbyder Kongen og Dronningen til sit Bryllupsgilde. Kongen er villig til at komme, men Dronningen ikke; hun er ikke vant til Søreiser, siger hun, hun vil derfor heller blive hjemme end drage paa saa langt et Togt. Kongesønnen sagde, at hendes Datter vilde blive bedrøvet, hvis hun afslog denne Indbydelse, og han blev ved at overtale Dronningen, indtil hun tilsidst lod sig bevæge. Nu bleve de Alle førte ned til Stranden tilvogns, og gik siden ombord, hvorpaa Skibene stak i Søen. Men underveis bliver Dronningen saa kummerfuld, at hun ikke har Tanke for noget Menneske. Kongesønnen beder hende da i Eenrum at fortælle, hvad der volder hende Sorg. Hun gjorde det

saare nødigt, men lod sig dog omsider overtale dertil, og fortæller da, at det staaer saadan til med hendes Helbred paa denne Reise, at hun ikke har Lyst til at spise, naar Andre spise, og at det vist kommer af, at hun er søsyg. Hun beder Kongesønnen om at raade Bod herpaa, men han svarer, at det kan han ikke, han veed ikke af nogen Spise, der kan være hende tjenlig; han har kun noget salt Kjød paa eet af Skibene, men det er raat, siger han, og derfor kan hun ikke have nogen Nytte deraf. Hun svarer, at det kan hun selv koge til sig, og faaer nu atter et straalende Ansigt, men beder Kongesønnen om at tie stille med disse Smaating. Der fortælles, at Dronningen hver Dag spiste en Tønde og at hun, saalænge hun nød sit Maaltid, altid var den styggeste Troldkvinde, men atter skiftede Ham, saasnart hun havde spiist. Saaledes gik nu elleve Dage hen, men paa den tolvte Dag, just som hun var ifærd med at faae den tolvte Tønde tillivs, kaldte Kongesønnen Kong Maane hen for at see, hvad hun havde for, og fortalte ham, hvor ofte hun har været saaledes paa denne Reise. Men Kongen taber baade Næse og Mund, da han nu seer, hvorledes et sligt Uhyre har faaet ham i sit Garn. De satte saa Ild til Krudtet paa det omtalte Skib, som strax sprang i Luften derved, og Dronningen, eller rettere sagt Troldkvinden, fik der en brat Bane. Endelig beder Kong Maane Kongesønnen om at fortælle, hvordan det hænger sammen med disse forfærdelige Historier. Han gjør det, og fører ham siden til Mjadveig, som nu til Punkt og Prikke beretter ham Moderens og Datterens hele Adfærd og

Svig; men Kongen undrer sig storlig over disse Tidender.

Nu seilede de hjem til Kongesønnens Rige, hvor der blev holdt et lystigt Bryllupsgilde, som varede en heel Maaned, og i al den Tid gik Bægerne flittigt rundt. Efter at den Herlighed var forbi, blev Kong Maane fulgt paa Vei med gode Gaver. Saa seilede han hjem til sit Rige, hvor han herskede til sin høie Alderdom, og dermed er han ude af Fortællingen.

Men om Kongesønnen er at melde, at han bliver Konge efter sin Fader, og der gaaer nu et Aar hen, uden andre Hændelser end den, at Dronning Mjadveig føder et fagert Drengebarn. Efter Barnets Fødsel gaaer hun en Dag med en af sine Terner til Badet, men da hun er kommen derhen, mangler hun Sæbe, hvorfor hun sender Ternen hjem for at hente den, medens hun selv bliver alene tilbage paa Badestedet. Da kommer en Kvinde til hende og hilser høvisk. Dronningen besvarer hendes Hilsen. Kvinden beder hende om at bytte Klæder med sig og Mjadveig opfylder hendes Forlangende. Da fremsiger Kvinden et Trylleord og byder, at hun selv faaer hele Dronningens Udseende, men at Mjadveig skal drage til hendes Broder, og i samme Stund forsvandt den rette Dronning. Ingen vidste Noget om Dronningebyttet, men fra den Dag af syntes hvert Menneske ilde om Dronningen, som da ikke var saa underligt. Saa fortælles der, at dengang Kongen tog Mjadveig ud af hendes Huus paa Tangen, tyktes det ham saa fagert og yndigt, at han med sin Trolddom flyttede det hid, hvor det siden stod ved Dron-

ningens Sal, ganske som det var forhen, medens Alt gik godt:

»Thi Gjøgene mon kukke
Og Blomster sig oplukke;
Og Væderens Pels var glat og blød.«

Men nu forandrede det sig saaledes:

»At ingen Gjøg vil kukke,
Ingen Blomst sig oplukke;
Ei Væderens Pels er glat og blød,
Og Gutten, som taug paa Moderskjød,
Nu græder i sin Vugge.«

og Alt syntes nu at gaae aflave i Riget. Da skete det en Dag, at Kongens Faarehyrde vankede nede ved Søen. Han seer da, at der nedenfor nogle bratte Klipper dukker en Glashal op af Havet, hvori der sidder en Kvinde, saa liig Dronning Mjadveig, at han ikke kunde skjelne dem fra hinanden; men om Hallen var slynget en Jernlænke, som blev holdt af en styg Jette, der atter trak Hallen ned paa Havets Bund. Manden blev saare forundret over dette Syn og blev staaende stille ved en Bæk. Men som han staaer der i sine dybe Tanker, seer han et Barn øse Vand af Bækken. Han giver Barnet en Fingerring af Guld; det blev saare glad over Gaven og forsvandt siden ind i en Steen, som saaes der i Nærheden. Strax derefter kommer en Dverg ud af Stenen, hilser paa Manden, takker ham for sit Barn og spørger ham, hvad han nu vil have af ham i Stedet. Men Hyrden ønsker kun

at vide, hvorledes det hang sammen med det Syn, han saae nedenfor Klipperne. Dvergen fortæller da, at det er Dronning Mjadveig, som boer i Glashallen; at hun er fortryllet af onde Vætter, medens en Troldkvinde, som er en Søster til den Jette, han saae holde i Lænken, nu har indtaget hendes Sted. Endvidere fortæller Dvergen ham, at Jetten har givet efter for Mjadveigs Bønner og tilladt hende fire Gange at komme paa Land paa den Maade, som han selv har seet, og skulde det vorde hendes Frelse, hvis Nogen var saa heldig paa den Tid at kunne udløse hende af hans Kløer; men nu havde hun allerede tre Gange været paa Land, og naar hun den næste Dag kom op, var det for sidste Gang. Hyrden beder Dvergen om at raade ham, hvorledes han skal udfrie Dronningen af Trolddommen. Dvergen giver ham en Øxe og byder ham at hugge Lænken med den, naar Hallen den næste Dag kommer op igjen. Hyrden venter i Stenen hos Dvergen om Natten, men Morgenen derpaa gaaer han did, hvor Hallen pleiede at komme op. Efter en kort Tids Forløb kommer Hallen op til Klippen, og Hyrden tager sig nu ikke lang Betænkningstid, men hugger paa Lænken, og har Lykken med sig. Men nu kommer Jetten op, og vil dræbe Den, der huggede i Kjæden. Da hidiler Dvergen med en lille Pose, hvis Indhold han strøer over Trolden, som øieblikkelig blindes derved, saa at han styrter ned af Klipperne og strax lader sit Liv. Men Mjadveig bringe de ind i Stenen, og der forbliver hun. De Andre gaae hjem til Staden og maale den formeentlige Dronning med en

Tryllestok; i et Nu forvandledes hun til en hæslig Troldkvinde, og de tvang hende nu til at fortælle dem sin Historie.

Hun fortæller da, hvorledes hun har behandlet Mjadveig og hvor hendes Broder har sin Bolig. Ligeledes fortæller hun dem, at Kong Maanes anden Dronning var deres Søster; dette har hun gjort for at hevne sig paa Dronning Mjadveig, siger hun. Men Kongen vredes saare og lader dette Uhyre lide den forsmædeligste Død.

Hyrden spørger nu Kongen, hvorledes han vilde lønne den Mand, der formaaede at udfrie Dronningen af Trolddommen. Men Kongen svarede, at ham vilde han hædre med store Pengegaver, give ham Jarlenavn og Lande til at raade over. Hyrden var da ikke længe om at hente Dronningen og bringe hende til Kongen. Det blev et Møde saa frydefuldt, at det ikke lader sig beskrive. Dengang Dronningen atter kom til sin Lykke,

»Da Gjøgene mon kukke
Og Blomster sig oplukke,
Og Væderens Pels var glat og blød.
Den Smaagut smiilte paa Moderskjød
Og taug nu i sin Vugge.«

Efter den Tid levede Dronningen i Lykke til sin høie Alderdom. Og hermed ender Fortællingen om Kong Maanes Datter Mjadveig.

Asmund og Signe.

Der levede engang en Konge i sit Rige; han var gift og havde med sin Hustru to Børn, en Søn og en Datter. Sønnen hed Asmund, men Signe hed Datteren. Det var de haabefuldeste Kongebørn, som man kjendte paa den Tid, og de bleve oplærte i alle de Kunster, som det sømmede sig for Kongebørn at nemme. De voxede nu op derhjemme hos Faderen og fik ethvert af deres Ønsker opfyldt. Kongen gav sin Søn Asmund to Egetræer, som stode ude i Skoven, og det var siden Sønnens Fornøielse at udhule dem og indrette forskjellige Kamre indeni Stammerne. Signe fulgte ham ofte derhen og beundrede Egetræerne, og fik da Lyst til at eie dem med ham. Han opfyldte hendes Ønske, og nu bar hun did alskens Ædelstene og Klenodier, som hendes Moder forærede hende.

Da skete det engang, at deres Fader drog i Leding; men medens han var borte blev Dronningen syg og døde. Sødskendene gik da ud i Skoven og satte sig i Egetræerne, efter at de havde forsynet sig med Føde for et Aar.

Nu er at melde, at der i et andet Land herskede en Konge, som havde en Søn ved Navn Ring. Ring havde hørt tale om Signes store Skjønhed og besluttede at beile til hendes Haand. Han faaer et Skib hos sin Fader til Reisen, fanger Medbør og kommer til det Land, hvor Signe har hjemme. Men som han vil gaae

op til Hallen, møder han paa sin Vei saa deilig en Kvinde, at det tykkes ham, at han aldrig har seet hendes Mage tilforn. Han spørger, hvem der gaaer, men hun svarer, at det er Signe Kongedatter. Han spørger, hvi hun vanker der saa eensom; hun svarer, at det er af Sorg over hendes Moders Død og fordi hendes Fader heller ikke er hjemme. Kongesønnen siger, at siden det nu engang er hende, da har han det Ærinde til hende, at han vil beile til hendes Haand. Hun lytter venlig til hans Beilen, men beder ham at gaae til sit Skib, thi hun vil længere ind i Skoven, siger hun. Hun gaaer nu til Egetræerne, rykker dem op med Rode, tager det ene paa Ryggen, men det andet paa Brystet, og bærer dem saaledes ned til Søen og vader ud til Skibet med dem; her paatager hun sig atter en fager Skikkelse, som før, og fortæller Kongesønnen, at nu er hendes Reisegods kommet ombord, andet Gods eier hun ikke, siger hun. Saa seile de hjem, hvor hans Forældre og Søster toge med stor Glæde imod ham. Han giver Signe et fagert Buur, og lader plante de to Egetræer foran hendes Vinduer. Efter en halv Maaneds Forløb kommer han til hende, sigende, at inden fjorten Dage vil han gifte sig med hende, og han giver hende med det Samme noget ypperligt Tøi til Brudeklæder til dem Begge, som hun skal sye. Men neppe er han gaaet sin Vei, før hun kaster Klæderne paa Gulvet, farer omkring med stor Voldsomhed og forvandles ganske, saa at hun er bleven til den værste Troldkvinde; hun siger, at ikke veed hun, hvad hun skal gjøre med slig Pynt, hun, som aldrig har taget sig Andet for end

spise Menneskekjød og bryde Hestebeen; hun gjør endnu mere Støi og siger, at hun maa omkomme af Hunger, thi aldrig kommer hendes Broder Jernhoved med Kisterne, som han har lovet. Men i samme Nu aabne tre Brædder sig i Burets Gulv, og op igjennem det kommer en Jette med en uhyre stor Kiste i Favnen. De give sig Begge til at bryde Kisten op, og den er da fuld af Menneskebuge. Begge give sig til at æde med stor Graadighed, men siden gaaer hendes Broder ned igjen ad samme Vei, uden at efterlade sig noget Spor i Gulvet. Da hun har sat sig, gjør hun endnu stærkere Støi end før, river i Tøiet og vil slide det i Stykker.

Men om Kongebørnene er at melde, at de befinde sig i Egetræerne, hvorfra de have seet, hvorledes Alt dette gik til. Da beder Asmund Signe at gaae ud af Egen og søge at faae fat i Tøiet til Klæderne, for at de kunne blive fri for at høre Nat og Dag paa denne vilde Færd. Signe opfylder hans Forlangende; hun syer nu Klæderne saa godt hun kan paa sex Dage, gaaer derpaa ud med dem og kaster dem paa Bordet. Troldkvinden bliver saare glad herover. Kongesønnen kommer ind til hende og modtager Klæderne af hendes Haand; han beundrer hendes Haandfærdighed, og de skilles med stor Venlighed. Troldkvinden bærer sig nu ad paa samme Maade som før, indtil Jernhoved kommer; da Asmund seer hele denne vilde Adfærd, gaaer han hen til Kongesønnen, hvem han beder at komme og see paa en Leg, som opføres inde i den nysankomne Kongedatters Buur. Kongesønnen bliver underlig

ved at høre Sligt om sin Fæstemø. De gaae Begge did og skjule sig imellem Panelet, hvorfra de kunne kige ind til hende. Hun raser som før, og siger til Jernhoved, da han kommer: »Naar jeg er bleven gift med Kongesønnen, skal jeg nok leve bedre end nu, og da skal jeg dræbe hele Pakket inde i Hallen og komme med hele min Slægt; naa da! saa ville nok Troldene glæde sig over mig og min Husbond.« Kongesønnen blivèr saa vred over at høre dette, at han stikker Ild paa Buret og brænder det op til Aske. Asmund fortæller ham nu Alt om Egetræerne, og han undrer sig da saavel over Signes Skjønhed, som over Alt, hvad der findes derinde. Han beiler nu til Asmunds Søster Signe, men Asmund beiler til Rings Søster, og snart holdt begge Parrene Bryllup. Asmund drager saa hjem til sin Fader. Men siden overtoge begge Svogrene Riget efter deres Fædre og herskede til deres høie Alderdom. Og saa er denne Fortælling ude.

Jonides og Hildur.

Der regjerede engang en Konge og en Dronning, som just paa denne Fortællings Tid havde faaet sig en Datter, der blev kaldt Hildur. Kongen red ofte paa Jagt for sin Fornøielses Skyld, og da han engang jagede i Skoven, saae han en stor Drage komme fly-

vende med et Barn i Kløerne. Kongen sigtede efter Dragen og var saa heldig at træffe den midt i Hjertet, saa at den faldt død til Jorden, og han fik fat i Barnet, medens det end var ilive. Det var en saare smuk Dreng, omtrent et Aar gammel. Kongen bragte Drengen hjem med sig og gav ham Navnet Jonides; han lod ham opfostre med sin Datter Hildur og viste ham altid stor Kjærlighed. Børnene voxede op sammen, og da de bleve ældre, fattede de Kjærlighed til hinanden. Hildurs Bedstemoder, der var meget troldkyndig, lærte hende megen Troldom, og Hildur var saa lærvillig, at hun alt i Ungdommen viste sig saare erfaren i Sligt. Bedstemoderen lagde Mærke til, at Hildur og Jonides holdt af hinanden, men da hun ikke paa nogen Maade vilde have, at han fik hende, besluttede hun at tage ham af Dage ved Gift. Hun kom derfor en Dag ind til dem med en Ret Mad, hvoraf hun bad dem at spise, men Hildur saae, at Maden var forgiftet og advarede Jonides imod at smage paa den. Da gjorde hun et nyt Forsøg, idet hun vilde myrde dem i Sengen, men Hildur havde forudseet dette og lagt Træklodse i Sengene. Kjællingen huggede til, men Sværdet stod fast i Træklodsen, og Hænderne hang fast ved Sværdet, og saaledes sad hun til den gryende Dag.

Hildur saae nu, at de ikke længere kunde være i Sikkerhed for hendes Bedstemoders Efterstræbelser i hendes Faders Hovedstad, og de forlode derfor Byen og gik ud til en Bæk, som flød der i Nærheden. Der forvandlede hun sig og ham til Foreller, hvorpaa de sprang ned i Bækken. Bedstemoderen fik Nys herom, og kom

nu og forsøgte alle sine Kunster for at faae fat i Forellerne, men det lykkedes hende ikke. Natten derefter paatoge de sig atter deres egne Skikkelser, og nu sagde Hildur, at det gik ikke længere paa denne Maade, thi nu sad hendes Bedstemoder ifærd med at lave et Net til at fange dem i, derfor skulde de nu gaae ud i Skoven. Bedstemoderen fik Nys herom, og sendte to Trælle ud i Skoven med den Befaling, at de skulde dræbe alt Levende, som de saae paa deres Vei. Trællene gaae ud i Skoven, men see ingen Dyr, før henad Kvelden, da faae de Øie paa to saa smukke Hunde, at det forekom dem, at de aldrig tidligere havde seet deres Mage. Hundene viste Trællene stor Venlighed, men vare alligevel ikke til at fange. De gik derfor siden hjem og fortalte, hvorledes det var gaaet dem. Kjællingen sagde, at det havde været Hildur og Jonides, og at de havde viist stor Udygtighed, og hun lod derfor Begge dræbe.

Nu saae Hildur, at det heller ikke kunde gaae paa denne Maade; hun tog derfor et grønt Klæde, bød ham at bestige det med sig og svang sig nu i Veiret. De svævede saa fremad en stor Deel af Dagen, indtil hun atter lod Klædet dale ned til Jorden. De satte Fod paa en smuk Slette, ret den yndigste Egn, man vilde see for sine Øine. »Dette er nu din Fødejord«, siger Hildur; »og Du er en Søn af den Konge, som raadede her, men er død for nogle Aar siden. Da Du gik i dit første Aar, vankede din Moder engang med Dig i sin Abildgaard; da kom Dragen til hende og rev Dig ud af hendes Favn; denne Tildragelse voldede din

Fader en stor Sorg, thi han havde ikke flere Børn, og dette blev tilsidst en Pind til hans Ligkiste. Nu er Riget uden Styrelse, thi din Moder maa holde Sengen paa Grund af Kummer og Smerte. Nu skal Du gaae til Staden og berette din Moder din Historie; saa vil hun gjenkjende Dig og lægge Rigets Styrelse i din Haand. For det Første vil jeg nu opholde mig her i en lille Hytte, men jeg beder Dig ikke at glemme mig.« Jonides svarede, at Sligt skulde aldrig skee, thi han elskede hende som sin Øiesteen; hun havde dog Frygt for at det kunde gaae saa, sagde hun. Derpaa smurte hun ham med en Salve af en Krukke, som hun havde, og tog grædende Afsked med ham.

Jonides stævner nu til Staden, men da han er paa Halvveien, kommer en Hunhund hen til ham og slikker al Salven af ham, og i samme Øieblik glemmer han Hildur og taber hende for bestandig af sin Tanke. Da han kommer til Staden, beder han om at faae Dronningen i Tale, og det bliver ham tilstaaet. Han fortæller hende hele sin Historie og at han er hendes Søn. Hun kjendes strax ved hans Fortælling og sagde, at hun nu kunde kjende ham paa hans Lighed med hans salig Fader. Saa blev han Konge der i Riget, og nu gik Alt godt, fandt man. Kort efter at han var bleven Konge, kom en fager Pige til Staden. Ingen vidste, hvorfra hun kom, men heller Ingen kunde mindes, at have seet en saa deilig Mø tilforn. Kongen fattede Kjærlighed til hende og holdt Bryllup med hende; men ikke fandt man, at hun var saa god, som hun var smuk. Det skete engang, at een af Kongens Svinehyrdes Trælle

forvildede sig ude i Skoven og kom til en lille Hytte, hvor der boede en gammel Stodder og hans Kjælling, og Hildur, som de kaldte deres Datter. Trællen bad om Gjæstevenlighed i Hytten, og den fik han. Men da Folkene skulde tilsengs, sagde den Gamle, at han ikke havde nogen Seng til ham, med mindre han vilde sove hos hans Datter Hildur. Trællen svarede, at det vilde han ikke have Meget imod, thi aldrig havde han seet en fagrere Mø end hun var, sagde han. Han lagde sig nu i Hildurs Seng, men hun sagde, at hun maatte ud, da hun endnu ikke havde faaet gjemt Ilden under Asken. Trællen sagde, at det skulde han udrette for hende, imidlertid bad han hende at gaae iseng. Han gik nu ud for at skjule Ilden, men derude bleve hans Hænder hængende fast ved Ildstenene, og han stod nu der og anstrengte sig for at faae dem løs til om Morgenen, da først slap han løs, og gik strax slukøret sin Vei.

Da Trællen kom hjem, spurgte Svinehyrden, hvor han havde været om Natten, men Trællen sagde ham det, og føiede endvidere til, at han havde sovet hos den Gamles Datter. Derved tændtes ogsaa Svinehyrdens Længsel efter at komme derhen og tilbringe en Nat paa det Sted. Han gjør sig derfor istand til at drage afsted, og kommer nu did om Kvelden og beder om Husly. Den Gamle sagde Ja dertil og bød ham at træde indenfor. Svinehyrden syntes godt om den Gamles Datter og glædede sig allerede i Tanken til Natten. Da man skulde tilsengs, sagde den Gamle, at han ikke fik Lov til at hvile sig nogetsteds, medmindre han da vilde sove hos deres Datter. Svinehyrden meente, at man jo nok

kunde faae et værre Leie, og gik tilsengs. Men idet Hildur skal selv gaae tilsengs, siger hun: »Aa, saa har jeg da glemt at lukke Huset«, og vil nu gaae ud; men da siger Svinehyrden: »Nei, der skal ikke blive noget af at Du gaaer ud, nu gaaer jeg og lukker Huset.« Derpaa gaaer han ud og slaaer Slaaen for, men bliver selv hængende fast ved den og kan ikke befrie sig førend om Morgenen; da skynder han sig beskjæmmet bort.

Det traf sig saa nogen Tid derefter, at Kongen var paa Jagt og blev overfalden af en stærk Taage, saa at han forvildede sig fra sine Mænd og blev alene. Længe vankede han forvildet omkring, indtil han tilsidst kommer til den samme Hytte, hvor han banker paa Døren. Den Gamle træder ud og byder ham ind; da kjender han Kongen og beder ham at tage tiltakke med den ringe Leilighed, han har at byde. Han beværter Kongen efter fattig Evne, men da hans Sengetid var kommen, siger han til Kongen, at han ikke har noget Leie at byde ham, hvis han ikke vil sove hos hans Datter. Herimod skulde han ikke indvende Noget, sagde Kongen, thi Pigen faldt ret i hans Smag, og han lagde sig nu i hendes Seng. Men da Hildur skulde op i Sengen, siger hun: »Aa, der har jeg da glemt at tage Kalvene ind.« »Jeg skal løbe ned«, siger Kongen, »og sætte dem ind i Stalden«, og dermed løber han ud. Han giver sig til at forfølge Kalvene, som vare meget uregjerlige. Endelig faaer han dog fat i Halen paa een af dem, men øieblikkelig bliver han hængende fast ved den, og saadan hang han nu ved

Halen paa Kalven til om Morgenen, da Hildur kom ud. Hun opslaaer en Skoggerlatter og siger: »Det kan man kalde Kongeligt, at hænge sig fast bag i Kalverumpen!« Kongen bad hende da med stor Ydmyghed om at frie ham ud af denne Vaande, og det gjorde hun. Nu spurgte hun Kongen, om han ikke kjendte hende; hertil svarede han Nei. Hun spurgte ham da igjen, om han huskede Hildur Kongedatter, som havde bragt ham til hans Rige; det huskede han heller ikke, sagde han. Da hentede Hildur Krukken med Salven og smurte ham, og øieblikkelig huskede han Hildur, gjenkjendte hende og tog hende i sin Favn. Hildur fortalte ham saa, at den Dronning, han nu har, er hendes gamle Bedstemoder, som har paataget sig Jomfruskikkelse i den Hensigt at dræbe ham; men indtil denne Dag har hun kunnet forhindre det, siger hun, men nu bad hun ham at gjøre en Ende paa Bedstemoderens Liv, saasnart han kom hjem.

Med stor Kjærlighed toge de derpaa Afsked med hinanden. Kong Jonides drager hjem til sit Rige og lader strax efter sin Hjemkomst sin Dronning gribe, putte i en Sæk og drukne. Derefter sender han et fagert Følge efter Hildur, og feirer med Sang og Bægerklang sit Bryllup med hende. De levede siden i mange Aar, fik Børn og Børnebørn og døde i en høi Alderdom.

Linus og Signe.

Der levede engang en Konge og en Dronning i deres Rige. Han hed Ring, men hvad hans Dronning hed, veed man ikke. De havde en Søn, som hed Linus og tidlig viste ypperlige Anlæg og ansaaes for den kraftigste Knøs. Saa fortælles der, at der var en gammel Mand og hans Kjælling, som boede i deres lille Hytte og eiede en Datter ved Navn Signe.

Engang var Kongesønnen paa Jagt i Skoven med sin Faders Hirdmænd. Efterat de havde fanget nogle Dyr og Fugle og vilde til at drage hjem igjen, bleve de omspændte af en saa tæt Taage, at Hirdmændene aldeles tabte Kongesønnen af Syne. De søgte længe efter ham, men fandt ham ikke, og vendte saa hjemad, uden ham. Da de kom til Kongshallen, fortalte de, at Linus var forsvunden for dem og at han intetsteds havde været at finde. Kongen blev saare kummerfuld over denne Tidende og sendte den følgende Dag en Mængde Mennesker ud for at søge efter Sønnen. De søgte den hele Dag lige til Kveld, men fandt ham ikke, og saaledes gik tre hele Dage tilende med Søgning efter ham, men forgjæves. Herover blev Kongen saa betagen af Sorg, at han lagde sig i sin Seng, som en syg Mand. Han lod bekjendtgjøre for hver Mand, at hver Den, som fandt hans Søn og bragte ham tilbage, skulde faae hans halve Rige i Eie.

Signe hørte i sin Hytte tale om Kongesønnens forsvinden og hvilken Belønning hans Fader havde udlovet, dersom han fandtes. Hun gik derfor til sine Forældre og bad dem om Reisekost og nye Sko, og drog saa ud at søge efter Kongesønnen Men det er at melde om hendes Færd, at efterat hun havde vandret den største Deel af Dagen, kom hun henimod Aften til en Hule; hun traadte ind i den og saae der to Senge, hvoraf den ene havde et Tæppe af Sølvvæv, men den anden et af Guldvæv. Hun seer sig nu bedre om derinde, og seer da Kongesønnen ligge i den Seng, hvorpaa det guldvævede Tæppe er bredt, og hun vil nu vække ham, men formaaer det ikke. Hun lægger da Mærke til, at der var ristet nogle Runer paa Sengen, som hun ikke kan udtyde. Hun gaaer siden ud imod Hulens Indgang og skjuler sig der bag Døren. Neppe var hun kommen i dette Skjul, før hun hørte stærke Drøn udenfor, og hun seer da, at to vældige Troldkvinder komme ind i Hulen. Som de ere komne indenfor, siger den ene Troldkvinde: »Fy, for Pokker! her lugter af Mennesker i vor Hule.« Men den anden Troldkvinde svarer, at det kommer af Linus Kongesøn. Derpaa gaae de hen til den Seng, hvori han sover, og sige:

»Syng, syng mine Svaner,
Syng til Linus vaagner.«

Nu synge nogle Svaner, og Linus vaagner. Den yngre Troldkvinde spørger ham da, om han ikke vil have Noget at spise. Han svarer Nei. Da spørger

hun, om han vil have hende til Viv. Han svarer kort og fyndigt Nei. Da skriger hun op og siger:

»Syng, syng mine Svaner,
Syng til Linus sover.«

Svanerne sang, og han faldt i Søvn. Derefter lægge de sig selv til Hvile i den Seng, som var tildækket med det sølvvævede Tæppe. Da de vaagne om Morgenen, vække de Linus og byde ham Spise, men han vil Intet nyde; derpaa spørger den Yngre, om han vil ægte hende, men han svarer Nei, som forrige Gang. Derpaa dysse de ham paany i Søvn paa samme Viis, som tidligere, og forlade siden Hulen.

Da de vel vare ude af Hulen, forlod Signe sit Skjul og vækkede Kongesønnen, idet hun bar sig ad dermed, som Troldkvinden; saa hilste hun paa ham, men han besvarede med Venlighed hendes Hilsen og spurgte om Nyheder. Hun fortæller ham Alt om den store Sorg, der har grebet hans Fader efter hans Forsvinden. Derpaa spørger hun ham, om hvorledes det da er gaaet ham. Men han siger, at efter at han var kommen bort fra sin Faders Hirdmænd, traf han to Troldkvinder, som bragte ham hid; den ene af dem vilde tvinge ham til at ægte sig, som hun jo selv har hørt, men han har hele Tiden sagt Nei dertil. «Nu skal Du«, siger Signe, »naar Troldkvinden iaften spørger Dig, om Du vil tage hende til Viv, give hende Jaord paa det Vilkaar, at hun fortæller Dig, hvad der staaer skrevet paa Sengene og hvad de tage sig for om Dagen.« Det var et herligt Raad, fandt Kongesønnen. Saa tog han et Tavl-

brædt frem og bød hende at lege Tavlbord med sig, og de legede Tavlbord til om Kvelden. Men da Mørket faldt paa, dyssede hun ham i Søvn og krøb selv i sit Skjul. Lidt efter hører hun, at Troldkvindene komme trampende ind i Hulen, med en Knippe Fugle i Haanden. De optænde en Ild, og den Ældre giver sig til at tilberede Fuglene, medens den Yngre gaaer hen til Sengen, vække Linus og spørger, om han har Lyst til at spise. Han svarer Ja. Da han er færdig med sit Maaltid, spørger hun, om han ikke vil ægte hende. Han siger, at det vil han, hvis hun fortæller ham, hvad Runerne betyde, som ere ristede paa Sengene. Hun siger, at der staaer ristet:

»Rul, rul min Seng,
Rul hvorhen Manden vil.«

Han tilkjendegiver sin Fornøielse over at have faaet dette at vide, men føier til, at hun maa gjøre Mere endnu herfor og fortælle ham, hvad de tage sig for om Dagen derude i Skoven. Hun siger, at de fange Dyr og Fugle, men naar de have en lille Frist, sætte de sig under en Eg og kaste deres Livsæg til hinanden. Han spørger, om de have nødig at fare varlig med det. Troldkvinden svarer, at det ikke maa knækkes, thi saa ere de Begge dødsens. Kongesønnen siger, at hun har handlet vel i at fortælle ham disse Ting, men nu vil han hvile til den næste Morgen; hun svarer, at han skal have sin Villie, og dysser ham derpaa i Søvn. Om Morgenen vækker hun ham og byder ham Spise, hvorfor han takker. Da spørger Trold-

kvinden ham, om han ikke vil følge dem ud i Skoven idag, men han svarer, at han heller vil blive hjemme. Siden tager Hexen Afsked med ham, og efter hun havde dysset ham i Søvn, forlode de Begge Hulen.

En rum Tid efter at de havde forladt Hulen, træder Signe hen og vækker Kongesønnen, beder ham at staae op, »og nu skulle vi«, siger hun, »gaae ud i Skoven til Hexene. Du skal tage dit Spyd med Dig, og saasnart de begynde at kaste Livsægget til hinanden, skal Du kaste Spydet efter Ægget, men Du er dødsens, hvis Du ikke træffer det.« Kongesønnen blev saare glad over dette Raad. Derpaa stige de Begge op i Sengen idet de fremsige disse Ord:

»Rul, rul min Seng, ud i Skoven!«

Sengen farer afsted med dem og standser først ved en Eg ude i Skoven. Her høre de en stærk Latter. Da byder Signe Kongesønnen at klattre op i Egen, og det gjør han. Han seer da begge Hexene under Egen; den ene af dem har et Guldæg i Haanden, som hun kaster til den anden. I samme Nu slyngede Kongesønnen Spydet og traf Ægget i Farten, saa at det knækkedes. Aldrig saa snart var det skeet, før Hexene faldt om, med Fraaden ud af Munden. Strax forlader Kongesønnen Egen, og han og Signe vende i Sengen tilbage til Hulen paa samme Viis, som de vare komne. De toge derpaa alle Hulens Kostbarheder og fyldte Sengene dermed. Siden bestege de hver sin Seng og fremsagde Sengerunerne. Men Sengene rullede hjem til Hytten med dem og alle Kostbarhederne. Den Gamle

og hans Kjælling toge vel imod dem og bøde dem at blive der. De modtoge med Tak Indbydelsen og bleve nu her om Natten.

Aarle den næste Morgen gaaer Signe hjem til Kongens Rige, træder frem for Kongen og hilser paa ham. Kongen spørger, hvem hun er; hun svarer, at hun er en Datter af den Gamle i Hytten, og spørger, hvorledes han vil belønne hende, hvis hun kan bringe ham hans Søn levende tilbage. Kongen siger, at herpaa behøver han neppe at svare, hun vil vist ikke kunne finde ham, eftersom ingen af hans Mænd har kunnet det. Signe spørger, om han ikke vil tillade hende at modtage den samme Belønning, som han har lovet Andre, hvis hun kan finde hans Søn. Han siger, at saa skal det være. Signe vender da tilbage til Hytten og beder Kongesønnen at følge med hjem til Kongshallen, og han følger hende. Saa fører hun ham ind i Hallen til Kongen. Kongen tager kjærligt imod sin Søn og byder ham at sætte sig ved sin høire Haand og berette alle sine Hændelser fra den Dag af, han forvildede sig fra Hirdmændene. Kongesønnen sætter sig i Høisædet ved Siden af sin Fader og byder Signe at sætte sig ved sin anden Side; derpaa fortæller han Historien, som den var gaaet til, og at denne Pige har frelst hans Liv, thi hun har friet ham ud af Hexenes Hænder. Siden staaer Linus op, træder hen for sin Fader og beder ham at tillade, at han tager denne Pige til sin Viv. Kongen giver med Glæde sit Samtykke og lader strax berede et Gilde, hvortil han indbyder alle sit Riges Høvdinge. Brylluppet varede

en heel Uge, men efter at det var forbi, drog hver Gjæst hjem til Sit, og Alle priste de Kongen for hans Gavmildhed, thi han havde skjænket Enhver gode Gaver. Men Kongesønnen og Signe levede længe sammen og holdt saare af hinanden. Dermed ender denne Fortælling.

Lille, Trille og Fuglene.

Der var engang en Konge og en Dronning i deres Rige og en gammel Stodder og en Kjælling i deres Hytte. Kongen eiede en eneste Datter, og hun var hans Øiesteen; men den Sorg skulde nu engang times ham, at hun forsvandt og ikke var nogetsteds at finde, hvormeget man end søgte efter hende. Da gjorde Kongen det Løfte, at hun skulde blive den Mands Viv, som fandt hende og bragte ham hende tilbage. Men var der end Mange, som nok gad anstrenge sig for at gjøre et saa godt Giftermaal, saa fandtes Kongedatteren dog ikke, og alle Søgerne maatte da vende hjem igjen med uforrettet Sag.

Om Stodderen er at melde, at han eiede tre Sønner; de to ældste yndede han over al Maade, medens den yngste var et Skumpelskud saavel for Forældrene som for Brødrene. Da Sønnerne vare komne til Skjelsaar og Alder, sagde engang den ældste Broder, at nu

vilde han drage ud i Verden for at hente sig Rigdom og Ære. Forældrene gave deres Minde hertil, og snart drog han da afsted, med et godt Reisefoder og nye Sko, og gik saa længe længe. Endelig kom han til en Høi, hvor han satte sig ned for at hvile sig, tog sit Reisefoder frem og gav sig til at spise. Da kom der en lillebitte gammel Mand til ham og bad ham om en Bid Mad. Stodderens Søn negtede at give ham Noget, jog ham bort fra sig og lod ham gaae dermed. Siden gaaer han længe længe fremad, indtil han kommer til en anden Høi, hvor han ogsaa sætter sig ned og begynder at spise. Som han er bedst ilav med sit Maaltid, kommer en saare lillebitte pudsig gammel Mand hen til ham og beder ham ligeledes om en Bid Mad; Stoddersønnen negter ham hans Bøn og jager ham bort fra sig med Haansord. Siden gik han endnu længe længe, indtil han kom til en aaben Plads i Skoven. Der satte han sig ned for at spise. Medens han sidder her, kommer en Flok Fugle hen til ham og sætter sig lige i hans Nærhed. Han vredes paa Fuglene og slaaer dem bort fra sig. Stoddersønnen fortsætter nu sin Vandring, indtil han til Syvende og sidst kommer til en stor Hule. Han gaaer ind i Hulen, men bliver ikke vaer ved nogen levende Skabning derinde. Han foresætter sig da at vente der, til dens Beboer kommer hjem. Henimod Aften kommer en forfærdelig stor Troldkvinde ind i Hulen. Han beder hende om Tilladelse til at blive her. Hun siger, at den skal han faae, hvis han imorgen vil udrette for hende, hvad hun forlanger af ham. Dette lover han, og han bliver nu i Hulen

om Natten. Om Morgenen befaler Troldkvinden ham at rense Hulegulvet med en Skuffe, men saasnart han stak Skuffen ned, blev den siddende saa fast i Gulvet, at han ikke formaaede at rokke den. Som man let kan tænke sig, var Snavset da ikke skuffet bort af Hulen, da Troldkvinden om Kvelden kom hjem; men hun betænkte sig da heller ikke længe paa at tage Stoddersønnen og slaae ham ihjel, og hermed er han ude af Fortællingen.

Saa vende vi os igjen til Stodderen og hans Kjælling, som boede i Hytten. Den mellemste Søn kom og bad dem om Tilladelse til at maatte drage ud at søge Rigdom og Ære. Han kan nu ikke finde sig i at blive længer derhjemme, siger han, saasom hans ældre Broder uden Tvivl nu er bleven til en stor Mand derude i Verden hos en eller anden Konge. Hans Forældre tillade ham at drage bort og udruste ham med en god Reisekost og et Par nye Sko. Om ham er der ikke Videre at sige end at det gik for ham ganske paa samme Viis, som for den ældste Broder.

Nu var den yngste af Sønnerne tilbage, men skjøndt han var bleven Enehøne i Kurven, havde han det dog ikke bedre hos Forældrene alligevel. Han beder dem da ogsaa om Tilladelse til at drage bort. »Jeg har nu ikke isinde at hente mig Rigdom og Ære«, siger han, »jeg vil kun prøve paa at skaffe mig mit Udkomme paa en eller anden ærlig Maade, for at jeg ikke længer skal falde Jer til Byrde, som jeg nu gjør.« Den Gamle og Kjællingen gave ham Lov til at drage bort, og gave ham Reisefoder og Sko, blev det end ikke

tildeelt ham saa rigeligt, som de andre Brødre. Han drager nu afsted, og det træffer sig saaledes, at han kommer ad den samme Vei, som hans Brødre før gik. Han kommer til den første Høi; da siger han: »Her seer jeg at mine Brødre have hvilet sig, jeg vil nu gjøre ligesaa.« Han sætter sig ned og giver sig til at spise. Da kommer den lille Mand hen til ham og beder ham om en Bid. Svenden er strax rede til at dele med ham og indbyder ham til at tage Sæde og spise med sig saa Meget, som han har Lyst til. Efterat de havde stillet deres Madlyst, siger den lille Mand: »Kald paa mig, hvis Du trænger til en lille Haandsrækning. Jeg hedder Trille.« Derpaa trillede han bort og forsvandt. Stoddersønnen gaaer nu videre, indtil han kommer til den anden Høi. Da siger han: »Her seer jeg at mine Brødre have hvilet sig, jeg vil nu gjøre ligesaa.« Han giver sig derpaa ilav med sit Maaltid, men som han er bedst ifærd dermed, kommer en lillebitte Mand til ham og beder om en Bid. Stoddersønnen er strax tilbøielig til at dele med ham og indbyder ham til at tage Sæde og spise med sig saa Meget, som han har Lyst til. Efterat de have spiist sig mætte, siger den lille Mand: »Kald paa mig, hvis Du behøver en lille Haandsrækning. Jeg hedder Lille.« Derpaa satte han sine smaae Fødder i Gang og forsvandt.

Nu fortsætter Stoddersønnen sin Vandring, og kommer til den før omtalte aabne Plads i Skoven. Da siger han: »Her seer jeg at mine Brødre have hvilet, jeg vil nu gjøre ligesaa.« Saa satte han sig ned og gav sig til at spise. Da kom en forfærdelig stor Flok Fugle

flyvende hen til ham; de teede sig, som om de vare meget forsultne. Han smuldrede da noget Brød mellem sine Fingre og kastede det for Fuglene, der pikkede Smulerne op og spiste dem. Da de vare færdige med alle Smulerne, siger een af Fuglene: »Kald paa os, hvis Du trænger til en lille Haandsrækning, og kald os dine Fugle.« Derpaa fløi de bort og forsvandt. Men Stoddersønnen fortsatte sin Vandring, indtil han kom til Hulen, ligesom hans Brødre havde gjort. Der gik han ind, uden at faae Øie paa noget levende Væsen inde i Hulen, men sine Brødres Liig saae han hænge ned fra Hvælvingen lidt indenfor Døren. Skjøndt dette Syn ikke var ham særdeles behageligt, bestemte han sig dog til at vente paa Hulens Beboer. Det varede da heller ikke længe, før den store føromtalte Troldkvinde, som eiede Hulen, kom ind ad Døren. Stoddersønnen heder hende om at maatte blive der. Hun siger, at det skal være ham tilstaaet, hvis han kun vil udrette, hvad hun byder ham. Dette lover han og bliver saa der i Hulen om Natten. Morgenen efter byder Troldkvinden ham at skuffe Hulens Gulv reent, men er han ikke færdig dermed, naar hun om Kvelden kommer hjem, da dræber hun ham, siger hun. Derpaa gik hun sin Vei. Stoddersønnen tager Skuffen og vil give sig til at skuffe Hulen, men aldrig saasnart har han stukket den ned, før den er som naglet fast til Gulvet, saa at han er ude af Stand til at røre den af Stedet. Nu mærker Stoddersønnen, at det er galt fat med ham, og i sin Angst raaber han: »Kom nu, lille Trille!« I samme Nu kommer Trille og spørger, hvad

han ønsker. Den Anden fortæller ham, hvorledes han nu sidder i det. Da siger Trille: »Stik Du, Hakke, og skrab Du, Skuffe.« Da begyndte Hakken at stikke og Skuffen at skrabe, og i kort Tid var Hulegulvet skuffet og skrabet saa reent, at det var en Lyst at see derpaa. Da gik Trille sin Vei. Men om Kvelden kom Troldkvinden hjem, og da hun saae, hvad der var gjort, siger hun til Stoddersønnen: »Du har havt Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand. Dette lader jeg nu være, som det er.« Nu sov de Natten hen. Men om Morgenen byder Troldkvinden ham at lufte hendes Sengeklæder, tage hele Fylden ud af Dynerne, sole den og siden stoppe den i Vaaret igjen; men hvis han om Kvelden mangler en eneste Fjer, da vil hun dræbe ham, siger hun. Dermed forlod hun ham.

Stoddersønnen breder nu Sengeklæderne ud. Der var i Troldkvindens Seng tre Dyner, og saasom det var blikstille og Solskin, sprættede han dem op og spredte Fylden, men hvad han mindst tænkte paa, skete: der reiste sig en saa stærk Hvirvelvind, at hele Fylden hvirvledes op i Luften, saa at han ikke saae en eneste Fjer tilbage. Det saae galt ud, tyktes Stoddersønnen. Da raaber han midt i sin Kvide: »Trille min, Lille min, og alle mine Fugle, kom nu hid!« Strax kom Trille og Lille og hele Fugleflokken og bragte ham al Fylden. Trille og Lille hjalp Stoddersønnen med at stoppe Fylden i Dynerne og med at sye Aabningen paa Vaaret sammen. De toge een Fjer ud af hver Seng, bandt dem sammen i et Bundt, og sagde til Stoddersønnen, at hvis Troldkvinden savnede dem, skulde han

stikke Bundtet op i Næsen paa hende. Saa gik Trille, Lille og Fuglene deres Vei. Da Troldkvinden om Kvelden kom hjem, kastede hun sig med stor Larm og Voldsomhed ned i sin Seng, saa at det bragede i hele Hulen. Derpaa føler hun overalt paa Dynerne og siger til Stoddersønnen, at nu dræber hun ham, for der mangler een Fjer i hver Seng. Da tager han Fjerene op af sin Lomme og stikker dem op i Næsen paa Kjællingen og siger, at her har hun alle sine Fjer. Troldkvinden tog imod dem og sagde: »Du har havt Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand. Dette lader jeg nu være, som det er.« Nu gik denne Nat hen, og Stoddersønnen blev i Hulen hos Troldkvinden. Om Morgenen siger hun til ham, at idag skal han slagte hendes Oxe, koge Indmaden, rage Huden og lave Skeer af Hornene, men være færdig med det Hele om Kvelden. Hun eier halvtredsindstyve Oxer, siger hun; een af dem vil hun lade slagte, men han maa selv fortælle sig, hvad det er for en. »Hvis Du bliver færdig med Alt dette i Kveld«, vedbliver Kjællingen, »saa maa Du imorgen drage, hvorhen Du vil med min Villie og desuden vælge Dig til Belønning de tre Ting, Du helst vil have af mit Eie. Men staaer der Noget tilbage ugjort, eller tager Du en gal Oxe, da dræber jeg Dig.« Efterat Troldkvinden havde sagt dette til ham, gik hun bort, som hun pleiede.

Nu stod Stoddersønnen der og vidste hverken ud eller ind. Da raaber han: »Trille min, Lille min, kom nu Beggeto.« Han seer da Begge komme, førende en forfærdelig stor Oxe imellem sig, som de slagte paa

Stedet. Da det var gjort, giver Stoddersønnen sig til at koge Indmaden, Trille sætter sig ned og rager Skindet, medens Lille giver sig ifærd med at lave Skeer af Hornene. Arbeidet gik hurtigt fra Haanden, og det Hele var færdigt i god Tid. Stoddersønnen fortalte de to smaa Gamle, hvad Troldkvinden havde lovet ham, hvis han blev færdig med sit Arbeide om Kvelden. Da sagde de Smaa, at han skulde vælge det, som var ovenfor hendes Seng, Kisten som hun havde foran Sengen og det, som stod nede ved Hulens Væg. Stoddersønnen lovede at gjøre det. Derpaa forlode de to Gamle ham, efterat han med stor Venlighed havde taget Afsked med dem. Da Troldkvinden kom hjem om Kvelden og saae at Stoddersønnen havde gjort Alt, som det skulde gjøres, sagde hun: »Du har havt Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand. Dette lader jeg nu være, som det er.« Saa sov de Natten hen.

Den næste Morgen beder Troldkvinden Stoddersønnen at vælge den Belønning, som hun har lovet ham; thi nu skal det staae ham frit for at forlade hende og gaae, hvorhen han vil. »Da vælger jeg«, siger Stoddersønnen, »det, der er ovenfor din Seng, Kisten foran Sengen og det, som staaer nede ved Hulens Væg.« »Du har Nogen paa Raad med Dig, Mand, Mand«, siger Kjællingen, »dette lader jeg nu være, som det er.« Siden giver hun ham hans Løn. Men det, som var ovenfor Troldkvindens Seng, var den tabte Kongedatter. Kisten foran Sengen var en uhyre stor Kiste, fuld af Guld og Ædelstene. Men det, som stod nede ved Hulens Væg, var et stort søgaaende Skib

med Ræer og Seil, som havde den Natur, at det af sig selv gik, hvorhen man ønskede det. Efterat Troldkvinden havde betalt Stoddersønnen hans Løn, bød hun ham Farvel, med de Ord, at han i alle Ting vilde faae Lykken med sig. Derpaa gik hun sin Vei, som hun pleiede.

Stoddersønnen bragte nu Kisten ombord paa Skibet, og besteg det derpaa selv med Kongedatteren. Saa heisede han Seil og seilede hjem til det Rige, hvor skjøn Jomfrus Fader var Konge. Han bragte Kongen den tabte Datter og berettede ham alle sine Hændelser. Kongen undrede sig storlig over Stoddersønnens Æventyr, og var, som man kan begribe, glad over at have faaet sin Datter igjen. Han lod berede et Glædesgilde for sin Datter og hendes Frelser, som endte med Kongedatterens og Stoddersønnens Bryllup. Stoddersønnen blev nu først Kongens Landeværnsmand og Minister; men efter sin Svigerfaders Død arvede han hele Kongeriget, og styrede det siden baade vel og længe lige til sin Dødsdag.

Og saa er Fortællingen ude.

Gnierens Søn og hans Kat.

Der var engang en gammel Gnier og hans Kjælling i deres Hytte og en Konge og Dronning i deres Rige. Først ville vi da fortælle om den Gamle og hans Kjælling. Han var saa gjerrig, at han fik skrabet uhyre mange Penge sammen, og det var et Ordsprog blandt Folk, at han altid fik to Penge for en. Men den Dag kom dog endelig engang, at den gamle Gnier blev syg og maatte gaae tilsengs, og af den Sygdom døde han. Han og hans Kjælling havde kun een Søn. Den første Nat efter Gnierens Død drømte hans Søn, at der kom en ukjendt Mand til ham og sagde: »Her ligger Du, Mand; din Fader er nu død, og al hans Rigdom er nu din Eiendom, thi din Moder døer snart. Halvparten af denne Rigdom er tilveiebragt ved Uretfærdighed, derfor skal Du nu give din halve Formue til de Fattige, men den anden Halvdeel skal Du kaste i Søen; men hvis Noget flyder ovenpaa Søen efter at det Andet er sunket, det være sig et Stykke Papiir eller Andet, da skal Du fiske det op og gjemme det godt.« Derpaa forsvandt Manden, men Svenden vaagnede.

Nu bliver han fuld af Bekymring over denne Drøm og tænker meget over, hvorledes han skal bære sig ad, for det forekommer ham ikke saa lige en Sag, at give Slip paa sin Formue; tilsidst tager han dog den Beslutning, at give Halvparten til de Fattige, men Resten kaster han i Søen. Da gaaer det, som Manden sagde

ham i Drømmen, at han seer Noget flyde ovenpaa Søen; han gaaer hen og faaer fat i det og seer, at det er et Stykke sammenlagt Papiir, som han lukker op, og han finder da sex Skilling, som ere indsvøbte i det. Da tænker han ved sig selv: »Hvad skal jeg nu vel gjøre med disse sex Skilling, efterat jeg har tilintetgjort en saa stor Formue.« Han putter dem alligevel i sin Lomme. Han blev nu fuld af Sorg og tunge Tanker over at have mistet sin Formue, og lægger sig i Førstningen tilsengs, men staaer dog snart op igjen. Efterat han havde fulgt sin Moder til Graven, vandrede han nu bort med et tungt Sind. Han gik ud i Skoven og vandrede længe omkring, indtil han kom til en lille fattig Hytte; her bankede han paa Døren, og en gammel Kvinde traadte ud af den. Han beder om Tilladelse til at maatte blive her, men siger dog med det Samme, at han Intet har at betale sit Nattely med; hun svarer, at han ikke vil blive lukket ude af den Grund. Han træder da indenfor, og strax bragte man ham Spise. Han faaer ikke Øie paa andre Mennesker end to Kvinder og tre Mandfolk. De talte ikke meget sammen, og det var vel stilfærdige Mennesker, tyktes ham. Blandt Andet seer han derinde et Dyr, hvis Farve var graa, men som ikke var meget stort. Et saadant Væsen har han da aldrig før seet; han spørger, hvad man kalder dette Dyr og faaer det Svar, at det hedder »Kat.« Derpaa spørger han, om den Kat er tilfals, og hvad den i saa Fald skal koste? Den faaes for sex Skilling, svarer man ham, og saa kjøber han Katten for sine Skillinger og tilbringer derpaa Natten

med at sove. Men om Morgenen tager han Afsked fra Folkene, putter Katten indenfor sin Kappeflig og gaaer sin Vei. Han gaaer nu hele Dagen igjennem Skove og Ørkener, indtil han om Kvelden kommer til en Gaard. Her banker han paa Døren, og en gammel Mand, som siger, at han eier Huset, kommer ud til ham. Svenden beder om Gjæstevenlighed, men tilføier dog med det Samme, at han ikke har Noget at betale den med. »Man maa da give Dig Natteleie for Intet«, siger den Gamle, og fører ham derpaa ind i Badstuen, hvor han faaer Øie paa to Mandfolk og to Kvinder, af hvilke den ene var den Gamles Hustru og den anden deres Datter. Saa lader han Katten springe ned fra Kappefligen, men Alle bleve de da selsomt tilmode, thi Ingen af dem havde før seet et sligt Dyr. Her blev han nu om Natten. Men om Morgenen raadede man ham til at gaae op til Kongsgaarden, som laa kort derfra; thi den Konge, som boer der, er en skikkelig Mand, som uden Tvivl vil vise ham en eller anden Villighed. Saa gaaer da Svenden afsted og bliver ved at gaae, indtil han kommer til Kongens Hal. Han skikker Bud ind til Kongen og beder om at faae ham i Tale, men Kongen lader melde til ham, at det skal være ham tilladt, at træde frem for ham i Hallen, og det gjør nu Svenden.

Da Svenden kommer ind i Hallen, seer han Folk sidde tilbords; han hilser paa Kongen og hans Hirdmænd, men er nær ved at tabe baade Næse og Mund over en saare stor Bunke Smaakryb i Hallen, der tee sig saa næsviist imod Kongen og hans Hirdmænd, at de springe paa Bordet op paa Kongens Tallerkener og

opæde hans Lækkerbidskener, ja endogsaa bide ham i Hænderne, saa at han slet ingen Fred har for dem. Kongens og nogle af Hirdmændenes Hænder vare blodige og man søgte at værge sig imod dem og deres Angreb, men det holdt haardt. Svenden spørger, hvad denne Jammer har at betyde og hvad det er for noget Kryb. Kongen svarer ham, at de kaldes »Rotter« og at de i mange Aar have hærget ham, men at han ikke kjender nogetsomhelst Middel til at udrydde dem. Da løber Katten i en Svip ned fra Svendens Kappeflig, farer ind paa Rotterne og dræber dem for Fode, men jager hele Resten bort fra Hallen. Kongen og hans Hirdmænd undre sig saare herover, og Kongen spørger, hvad det er for et Dyr. Svenden svarer, at det hedder Kat og at han har kjøbt det Dyr for sex Skilling. Da siger Kongen: »Fordi Du kom hid og for den Lykke, Du har bragt mig, skal Du hos mig have Lov til at vælge hvad Du helst ønsker, enten Du nu helst vil være min første Minister eller ægte min Datter og faae Riget efter mig.« Svenden svarede, at siden Kongen var saa god at lade ham vælge, tog han helst hans Datter og Riget. Siden blev Brylluppet holdt, men da det var forbi, sendte Svenden Bud efter de Bønder, som havde huset ham, og dem gjorde han til sine Ministre, da han efter Kongens Død selv havde tiltraadt Regjeringen.

Sigurd Kongesøn.

Der var engang en Konge og Dronning i deres Rige. De eiede fire Døttre, som alle vare haabefulde; men dog holdt Kongen meest af sin yngste Datter. En Dag red Kongen paa Jagt med sine Mænd. I Skoven traf de paa en Hind, som de gave sig til at forfølge. En stor Deel af Dagen gik hen dermed, og Kongen, som havde den rappeste Hest, lod efterhaanden alle sine Mænd tilbage. Han forfulgte da Dyret alene, indtil han var kommen dybt ind i Skoven, der taber han det af Sigte, og farer nu vild inde i Tykningen af Skoven. Da Mørket faldt paa, kom han dog endelig til et Huus, hvis Dør stod halvt paa Klem. Kongen gaaer indenfor og finder et Kammer, hvor der stod et Bord med Lys og Mad og Viin. Der stod ogsaa en opredt Seng, men intet Menneske saae han. Der laa en tørvebruun Hund paa Gulvet. Kongen gik ud igjen og fandt en aaben Stald, hvor der var Plads for een Hest og rigeligt Foder til den; han satte sin Hest ind i Stalden, gik derpaa atter ind i Kammeret og ventede nu paa, at Eieren af Huset skulde komme. Men da det lakkede henad Midnat, uden at Nogen kom, ind-rettede Kongen sig, som han var hjemme, spiste tilaften og gik i Seng. Han faldt snart i Søvn og det var høilys Dag, da han vaagnede. Han forlod Sengen, men endnu fik han ikke Øie paa noget Menneske; dog stod der tilstrækkelig Mad og Viin paa Bordet, og den

tørvebrune Hund laa paa Gulvet. Kongen gik ud og saae til sin Hest, som ogsaa havde Foder nok; da det var gjort, gik han ind igjen og spiste Frokost, tog siden sin Hest og red bort.

Da han havde redet en Stund, kom han til en Høi; her kom den tørvebrune Hund løbende efter ham, naaede ham og saae meget arrig ud. Hunden siger, at Kongen er meget utaknemlig; den har nu huset ham inat, givet ham selv Mad, Viin og en Seng til at sove i og hans Hest Foder, men dog er han reden bort, uden saameget som at sige Tak til den derfor; nu vil den paa Øieblikket rive ham ihjel, siger den, medmindre han vil love den Det, som først møder ham, naar han kommer hjem. Kongen lover strax Alt, for at frelse sit Liv, og den Brune erklærer at ville komme efter tre Dages Forløb og hente sin Eiendom. Saa red Kongen hjemad.

Nu er at melde, at da Kongen ikke kom hjem om Kvelden, bleve Alle i hans Hal saare betagne af Sorg, men meest dog hans yngste Datter. Om Morgenen gik hun op i et høit Taarn i Staden og speidede derfra, om hun ikke kunde see sin Fader komme, og da hun saae ham komme ridende, løb hun ham imøde for at tage kjærligt imod ham. Kongen blev bedrøvet, da han mødte sin Datter. Saa fulgtes de hjem til Hallen, hvor Alle bleve glade ved hans Komme. Da Kongen havde bænket sig, fortalte han sine Hændelser og hvilket Løfte han havde gjort, men aldrig skulde han lade sig bevæge til at afstaae sin Datter, sagde han. Nu gik Tiden og den tredie Dag kom; da blev der banket paa

Hallens Dør. En Mand blev sendt ud, og da han kom ind igjen, meldte han, at han ikke havde seet Andet end en tørvebruun Hund. Nu vidste man, hvad det havde at betyde, og Datteren vilde gaae, men Kongen sagde, at det skulde aldrig skee. Da blev en Terne sendt ud til Døren. Da hun kom, sagde Hunden: »Er Du sendt til mig?« Ternen taug, men Hunden lod hende strax sætte sig op paa Ryggen af sig og løb afsted med hende ud i Skoven. Den standsede ved en Høi og lod hende stige ned af Ryggen. Da siger den: »Hvormange mon Klokken er?« Det veed hun ikke, svarer hun, men det er vel omtrent den Tid, hun pleier at feie Kongens Hal. »Er Du da ikke Kongens Datter?« siger den. »Nei«, svarede hun. Da rev Hunden hende ihjel.

Den følgende Dag blev der atter banket paa Hallens Dør, og en Mand gik ud for at lukke op. Da han kommer ind igjen, melder han, at den tørvebrune Hund staaer derude og er meget vredladen. Hvad det har at betyde, forstaaer man godt, og nu vil Kongedatteren gaae, men Kongen forbyder hende det, og en anden Terne bliver sendt ud. Da hun kommer ud til Hunden, spørger den, om hun er sendt til ham, men hun tier. Den Brune lader hende sætte sig op paa Ryggen af sig og løber derpaa afsted med hende, men da den kommer til Høien, ryster den hende ned af sig og spørger, hvad Klokken vel nu kan være. Hun svarer, at det vel omtrent er den Tid, hun pleier at dække Kongens Bord. »Er Du da ikke Kongens

Datter?« spørger den. Hun svarer Nei, men øieblikkelig river den hende da ihjel.

Den næste Dag blev der atter banket paa Hallens Dør, og en Mand blev sendt ud. Han vender i en Skynding tilbage og melder, at den Brune staaer derude igjen og seer arrigere ud end nogensinde. Da vil Kongedatteren ud, men Kongen vil ikke tillade det. Hun sagde, at hun Intet ønskede hellere end at frelse hans Liv, og gik, hvad han end sagde. Da hun traadte ud af Hallen til Hunden, siger den: »Er Du sendt til mig?« »Ja«, svarer hun. Den lader hende sætte sig op paa Ryggen af sig og løber derpaa afsted med hende. Da den kommer ud i Skoven til Høien, ryster den hende af sig og siger: »Hvormange mon Klokken er nu?« Hun meente, at det nu var den Tid, hun pleiede at gaae ind i sin Faders Hal. »Du er da Kongens Datter?« spørger den. »Ja«, svarer hun. Saa lader den hende atter bestige sin Ryg og bærer hende, indtil de komme til et Huus, hvor Hunden gaaer ind med hende, idet den fortæller, at her skal hun boe. Der stod et Bord, en Seng og en Stol, og Alt fandtes derinde, som hun trængte til, ligesom ogsaa hvad der kunde være til hendes Fornøielse. Her skulde hun nu ene raade over Alt.

Saa randt Dagene hen. Aldrig saae hun noget Menneske, men hver Nat sov en Mand i Sengen hos hende. Om Morgenen og om Aftenen opholdt den Brune sig der, men om Dagen var den ofte borte. Nu gik Kongedatteren med Barn. Da siger den Brune til hende, at nu nærmer den Stund sig, da hun skal føde

et Barn, som vil blive taget fra hende. Den beder hende at gjøre sig saa haard, som hun kan, og ikke fælde Taarer, thi dette er af stor Vigtighed for den; men skulde det nu skee, at hun kommer til at græde, da skal hun lade Taarerne rinde i den Dug, som han hermed giver hende. Derpaa gik den sin Vei.

Kongedatteren føder nu et smukt lille Pigebarn; hun toer det og svøber det, lægger det derpaa ned i Sengen ved Siden af sig og bøier sig bedende udover det. Da drager en Skygge sig forbi Vinduet, og i samme Nu kommer en Grib flyvende, tager Barnet i sine Kløer og flyver bort med det. Dette Tab gik Kongedatteren nær til Hjerte, dog græd hun ikke. Den Brune kom nu ind til hende og viste sig saare venlig. Den bragte hende en Guldkam og sagde, at den skulde hun nu have fordi hun havde været saa standhaftig.

Saa gik der en lang Tid hen. Da fortalte den Brune engang, at nu var der kommen en Kongesøn til hendes Fader og havde beilet til hendes ældste Søster, og nu stod deres Bryllup for Døren. Den spørger hende, om hun kunde have Lyst til at være med ved sin Søsters Bryllup. Det havde hun nok, svarede hun. Saa bærer den hende til den Høi, som før er nævnt, og viser hende Veien hjem til hendes Faders Hal. Den giver hende to fagre Kvindedragter; den ene skal hun give sin Søster til at bære paa Bryllupsdagen, men den anden skal hun selv eie. Idet de skilles, beder den hende om ikke at fortælle Noget om sine Kaar, ikke at blive borte mere end tre Dage, men efter den Tids Forløb

at vende tilbage til denne samme Høi. Nu kommer Kongedatteren hjem og bliver modtagen med stor Glæde. Hun var tilstede ved sin Søsters Bryllup, efterat have givet hende den smukke Dragt, som vakte hver Mands Beundring. Intet vilde hun fortælle om sine Kaar, hvormeget hun end blev spurgt derom; hun sagde kun saa Meget, at hun havde det godt. Paa den tredie Dag vender hun hjem igjen, og da hun kom til Høien, stod den Brune der og ventede. Saa bragte den hende hjem til hendes Huus.

Der gik nu en Tid hen, og Kongedatteren gik anden Gang med Barn. Da siger den Brune atter til hende, at hun vil nu føde et Barn, der ligesom det første vil blive taget fra hende; den beder hende at vise sig saa stærk, som det er hende muligt, og ikke at græde; thi det er af stor Vigtighed for den. Dog skal hun have Dugen ved Haanden, siger den, thi denne Gang vil hun tage sig sit Barns Tab meget nær. Siden gaaer den bort. Men Kongedatteren føder et smukt Pigebarn. Hun toer det, svøber det og lægger det ned foran sig i Sengen, og hælder sig op til det, med en øm Moderkjærlighed. Idetsamme seer hun at der glider en Skygge forbi Vinduet, og hun kan nok tænke sig, hvoraf den kom. Saa vender hun sig ind til Væggen, thi hun trøstede sig ikke til at see paa at Barnet blev taget fra hende. Gribben kom ind, greb Barnet med sine Kløer og fløi bort med det. Heller ikke denne Gang græd Kongedatteren.

Da den Brune kom, var den saare venlig og bragte Kongedatteren en Halskjæde af Guld, prydet

med ædle Stene, og sagde, at den skulde være hendes, siden hun havde viist sig saa standhaftig.

Der gik nu atter en Tid hen. Da fortæller Brune hende, at nu er der kommen en anden Kongesøn til hendes Fader for at ægte hendes anden Søster, og at hun gjerne maa drage til hendes Bryllup, hvis hun har Lyst dertil. Hun tog med Tak derimod. Saa giver den hende atter en prægtig Klædning til denne Søster og en anden til hende selv, følger hende derpaa til Høien og beder hende at blive ikke længere borte end tre Dage og Intet at fortælle om sine Kaar. Kongedatteren drager hjem og bliver, som forrige Gang, modtagen med Jubel og Glæde. Hun er tilstede ved sin Søsters Bryllup, efter at have givet hende den prægtige Dragt, men hun beretter ikke Andet om sine Kaar end at hun har det godt, og efter tre Dages Forløb vender hun atter tilbage til Høien. Brune, som sad der og ventede paa hende, modtog hende med stor Fryd og bar hende hjem til hendes Huus. Saa gik der endnu en Tidlang. Da gik Kongedatteren tredie Gang med Barn, og da hendes Nedkomst var nær, sagde Brune til hende, at nu skulde hun føde et Barn, som atter vilde blive taget fra hende. Den beder hende, som de andre to Gange, at vise sig stærk og ikke fortvivle; men det siger den, at denne Gang vil det gaae hende meest nær, og hun maa passe nøie paa, hvis hun græder, at lade Taarerne rinde i Tørklædet; thi dette er af største Vigtighed for den. Siden gaaer den bort, men Kongedatteren føder et fagert Svendbarn. Hun toer det, svøber det og lægger det ned i Sengen

hos sig, og viser det en stor Kjærlighed. Da seer hun at der drager en Skygge forbi Vinduet, og hun vender sig da fra Barnet, holdende Tørklædet for sit Ansigt. Idetsamme kommer Gribben, griber Barnet med sine Kløer og flyver bort med det. Da sprang en Taare fra Kongedatterens Øie og randt ned i Hjørnet paa Tørklædet, men hun knyttede derfor. Siden kom Brune, venlig, som de andre Gange, ind til hende, men dog var den ligesom mindre glad denne Gang. Den siger, at det nu er gaaet mindre heldigt end den havde ønsket. Derpaa forærer den hende et Speil, indfattet i en Guldramme, og siger, at det skal hun have for sin Udholdenhed.

Nogen Tid derpaa fortæller den hende, at nu vil en Kongesøn ægte hendes tredie Søster, og at hun ligeledes maa drage til hendes Bryllup, og den giver hende da atter to prægtige Kvindedragter, den ene til hendes Søster, den anden til hende selv; siden følger den hende til Høien og beder hende at huske paa, Intet at fortælle om sine Kaar og komme igjen efter tre Dages Forløb. Hun gaaer da hjem og bliver modtagen med Fryd; saa skjænker hun sin Søster den ene kostelige Dragt, for at hun kan iføre sig den paa sin Høitidsdag, medens hun selv ifører sig den anden Dragt. Hun opholdt sig her i tre Dage, men fortalte ikke Andet om sine Kaar end at hun havde det godt. Da hun drog afsted, fulgte hendes Moder, Dronningen, hende et Stykke paa Vei og trængte da først ind paa hende, for at faae at vide, hvorledes hendes Kaar egentlig vare. Hun fortalte hende dog ikke Andet end at en Mand, som hun aldrig havde seet, hver Nat sov hos hende. Da gav Dron-

ningen hende en Steen og sagde, at naar Manden, som laa hos hende, var falden i Søvn, skulde hun lade denne Steen glide forbi hans Ansigt, da vilde hun kunne see ham. Siden toge de Afsked med hinanden, og Kongedatteren kom til Høien, hvor Brune stod og ventede paa hende for at bringe hende hjem. Natten derpaa, da Manden, som hviilte hos hende, var falden i Søvn, lod hun Stenen glide henover ham, og saae at han var ung og fager af Udseende, men i samme Øieblik vaagnede han og blev saare bedrøvet derved. Dette var en stor Ulykke, sagde han, og det vil vare længe, før dens Følger forlade dem, thi nu maae de skilles, og rimeligviis ville de ikke faae hinanden at see tiere. Han fortæller hende derpaa, at han er en Kongesøn og hedder Sigurd; at hans Moder engang døde og at hans Fader gik længe og sørgede saare derover. Engang, fortalte han, gik han, for at fornøie sin Fader, ud i Skoven med ham; da saae de der et Silketelt, hvori der sad to Kvinder, den ene tilaars, den anden ung, og den Ældre var saare tungsindig. De vare Begge ret kjønne. Hans Fader spurgte dem om deres Kaar, og den Ældre fortalte da, at hun havde været en Konges Viv og at denne Pige var hendes Datter. Fjender havde hærget hendes Huusbonds Rige, han faldt i et stort Slag, men hun flygtede da bort med sin Datter, og nu vare de komne hid. Hans Fader ynkedes over dem, fortalte han, og bød dem hjem til Hallen, og kort derefter holdt han Bryllup med den ældre Kvinde. Selv havde han altid havt Modbydelighed for sin Stedmoder og aldrig kunnet vise hende Hengivenhed, men hun blev

ved at trænge ind paa ham med at han skulde ægte hendes Datter.

Det var netop paa den Tid, fortalte han, at hans Fader drog hjemmefra for at kræve Skat i sine andre Lande; da kom hans Stedmoder til ham og forlangte med Ivrighed, at han skulde tage hendes Datter tilægte, men han svarede kort og godt Nei. Herover blev hun saare gram i Hu og lagde den Trolddom paa ham, at han skulde forsvinde ud i Skoven og hver Dag blive til en tørvebruun Hund, men beholde sin egen Skikkelse om Natten, og skulde denne Fortryllelse vare i ti Aar. Efter dens Forløb skulde han blive nødt til at komme hjem igjen og ægte hendes Datter, hvis han fandt mere Behag i det paa den Maade end i at ægte hende villigt, medmindre han kunde faae en af de herligste Kongedøttre i Verden til at blive hos sig og han fik med hende tre Børn, uden at hun nogensinde saae ham eller forsøgte at løbe bort fra ham. Dog skulde alle hendes Børn tages fra hende strax efter Fødselen, men hvis hun fældede en Taare derover, skulde den blive til Stær paa hendes Barns Øie, som ikke kunde borttages igjen, uden af de Taarer, hun selv fældede. Da var det, at han kom til dette Huus, fortalte han, og der var nu kun en Maaned tilbage, indtil han vilde have kunnet vorde befriet fra denne tunge Trolddom, men nu maa han forlade hende og vende hjem til sin Faders Stad, og, hvad der var det Forfærdeligste, nu skulde han ægte sin Stedsøster; hvor gjerne hun nu end gad det, sagde han til hende, kunde hun dog paa ingen Maade frelse ham ud af denne Elende. Dog har han, siger

han, tre Farbrødre, som Alle for hans Skyld havde offret Hjem, Rigdom og Rang, og to af dem ere flyttede hid i hans Nærhed og boe i fattige Hytter. Dette havde de fundet paa, for at kunne undgaae hans Stedmoder, men yde ham Hjelp, og de have givet ham Alt, hvad han har behøvet til sit Underhold og Fornøielse, saalænge denne Fortryllelse har varet. Den af Farbrødrene, som boer ham nærmest, siger han, var det netop, som paatog sig Skikkelsen af den Hind, der lokkede hendes Fader ud i Skoven til ham. De ville nu ogsaa være de Eneste, som ere istand til at hjelpe hende ud af hendes Nød; derfor skal hun nu gaae fra Huset langs med Bækken, som flyder hist, da vil hun komme til den ene af hans Farbrødres Hytte. Han beder hende at gjemme den Dug omhyggelig, som Taaren faldt i, og aldrig lade den komme fra sig; heller ikke skal hun, uden hun kommer i stor Forlegenhed, skille sig ved de Klenodier, han har givet hende. Derpaa gav han hende en stor Pose fuld af Guldpenge og bad hende at dele dem gavmildt med hans Farbrødre, hvis hun traf paa dem, thi de ere nu saare fattige, sagde han. Derpaa forsvandt han, men hun blev alene tilbage i Huset, fuld af Sorg og Kvide.

Hun laver sig da strax istand til at drage bort, gaaer langs Bækken, som han havde beskrevet hende, og kom om Kvelden til en Hytte. En fattigklædt Stodder, med en sid Hat paa Hovedet, stod udenfor Døren. Hun hilste paa ham, men han besvarede hendes Hilsen med en sørgmodig Stemme. Hun bad ham om Husly, men han svarede, at han ikke var meget

for at have Gjæster; der vilde vist heller neppe være stort Held ved hende. Hun bad ham desto inderligere, og gav ham en Mængde Penge af sin Pose; da klaredes hans Pande, han tilstod hende Husly, og saa blev Kongedatteren der, om Natten. Hun fortæller nu den Gamle Alt om sig og beder ham at hjelpe hende til at faae fat i Kongesønnen igjen. Det vilde falde vanskeligt, meente han, og ikke kunde han det, men det var sandsynligere, at hans Broder kunde det; han boede et langt Stykke derfra, nede ved denne samme Fjeldli, og han tilbød at ville vise hende Veien did.

Morgenen derpaa forlod hun Hytten og stævnede langs Fjeldlien; gjorde hun det, havde den Gamle sagt hende, vilde hun komme til hans Broders Hytte. Hun kom da ogsaa om Kvelden til en lille Hytte, hvor hun bankede paa Døren. En gammel Mand, med haarde Miner og af et stygt Udseende, lukkede op; han var iført en sort Kofte og havde en bredskygget Hat paa Hovedet. Kongedatteren bad ham om at maatte være der om Natten. Men han svarede, at den Mand fik vist liden Fordeel, som gav hende Tag over Hovedet, thi hende fulgte vist ringe Lykke. Hun bad ham dog om at give hende Tag over Hovedet blot for denne Nat og gav ham en utallig Mængde Guldpenge af sin Pose. Det formildede den Gamle, og han førte hende ind i Hytten.

Derinde sad en Kvinde paa en Forhøining, med et Barn, der laa i Svøb, paa sit Skjød, medens to andre Børn løb omkring paa Gulvet og legede. Hun tog vel imod Kongedatteren, bad hende at sætte sig,

og var meget snaksom. Samtalen faldt paa Børnene, som Kongedatteren fandt overmaade smukke. Kvinden omtalte med Sorg, at Drengen, som hun havde paa Skjødet, havde Stær paa det ene Øie, men om der kunde gjøres Noget derved, vidste hun ikke. Det var stor Skade for saa smukt et Barn, meente Kongedatteren. Siden forlode de dette Æmne, og Kvinden bad Kongedatteren at passe Drengen, medens hun gik ned for at tage sig af anden Husgjerning; derpaa gik hun ned for at tilberede et Maaltid til sin Gjæst. Da Kongedatteren var bleven alene og sad med Drengen paa Skjødet, faldt det hende ind, om ikke hendes Taare, der var gjemt i Tørklædet, havde den Egenskab, at kunne borttage Stær af andre Børns Øine end hendes egne. Hun løste Knuden og strøg Hjørnet af Tørklædet over Barnets Øie, og strax forsvandt Stæren. Da Kvinden kom ind igjen og saae hvad der var skeet, blev hun saare glad og takkede Kongedatteren for hendes gode Gjerning. Derpaa bragte hun hende Spise. Kongedatteren blev nu der om Natten; hun fortalte den Gamle hele sin Lidelseshistorie lige til denne Dag. Da blev han blid i sin Tale imod hende og sagde, at hendes Sorger gik ham nær til Hjerte, men det vilde falde vanskeligt at raade Bod herpaa, thi nu var Tiden saa knap, da Kongesønnen imorgen vilde holde Bryllup med sin Stedmoders Datter, men Veien did var lang og førte omkring et stort Fjeld, og skulde hun gaae den Vei, vilde hun komme for seent. Men der var dog en kortere Vei over Fjeldet, ad hvilken man kunde komme did paa een Dag, men den var næsten ufrem-

kommelig, formedelst Dronningens Trolddom, som vilde forsinke hendes Ankomst. Han vilde dog prøve paa at hjelpe hende, sagde han, saa at hun kom den korteste Vei over Fjeldet, og før hun gav sig til at bestige det, gav han hende en Stav med Jernspids paa Enden, for at hun kunde skride sikkert opad den bratte Vei, der desuden var glat som et Speil. Han svøbte en Dug om hendes Hoved, for at hun ikke skulde høre og blive fortumlet af de Undere, der vilde møde hende ifølge Trolddommen. Han siger ogsaa, at hun aldrig maa see tilbage. Paa den anden Side af Fjeldet boer en Ven af ham, siger han, hos hvem hun skal tage ind og bede om at blive fulgt til Kongsgaarden, men han skal selv sørge for at Dronningen ikke kan kjende hende.

Kongedatteren tager nu Afsked med den Gamle, og gaaer over Fjeldet efter hans Anviisning; aldrig saae hun tilbage paa Veien, og hun lod sig ikke forskrække af de Undere og al den Ulyd, hun hørte. Tørklædet, hun havde om Hovedet, var hende da ogsaa en god Hjelp. Om Kvelden kom hun til det Huus, hvor den Gamles Ven boede; det var et smukt lille Huus, og hun fik en god Modtagelse og gjæstede der om Natten. Hun bad Manden at følge sig til Kongens Hal; det var en let Sag for ham, sagde han, thi han gik nu selv derhen for at være tilstede ved Kongesønnens Bryllup.

Da de kom til Kongens Hal, var der stor Stads paafærde i Anledning af Kongesønnens Bryllup. Konge-

datteren gik til Hallens Dør, hvor hun saae Kongen og Dronningen paa deres Throne og Kongesønnen med Stedmoderens Datter, siddende for sig. Alle saae de meget glade ud, med Undtagelse af Kongesønnen, paa hvis Ansigt Sorgen stod malet. Ingen kjendte Kongedatteren, ikke engang Kongesønnen selv. Hun stod der hele Dagen og saae paa Stadsen, indtil Brudeparret blev ført til Sovekammeret. Da blev hun betagen af Kummer og opgav allerede alt Haab, dog randt det hende i Hu, at hun maaskee aldrig kunde have større Nytte af sine Klenodier end nu. Det var en klar Maaneskinsaften, og hun gav sig til at kæmme sit Haar med Guldkammen udenfor Brudeparrets Sovekammervindue. Brudens Øine faldt hen paa Vinduet, hvorved hun stod, og da hun saae Guldkammen, bad hun hende at bytte den mod sin Kam, thi hun saae, at den anden var meget kosteligere end hendes. Kongedatteren sagde Nei. Bruden bad hende da om at sælge den, thi den passede bedre for hende end for en Tiggertøs. Kongedatteren sagde, at hun ikke vilde sælge den. Bruden spørger, om den da ikke er tilfals for nogen Priis? Den Anden svarer, at den kun er tilfals, hvis hun denne Nat maa sove hos Brudgommen, og dette Kjøb blev afsluttet. Bruden gav Kongesønnen en Sovedrik, og lod siden Kongedatteren komme ind til ham. Hun blev hos ham den hele Nat, men formaaede ikke at faae ham vækket. Han rørte sig ikke i sin Seng, tiltrods for alle hendes klagende Bønner, og da Morgenen kom, traadte Bruden ind og bød hende at gaae bort, hvorpaa hun vækkede

Brudgommen. Hele denne Dag var Kongedatteren endnu mere sorgfuld end før, men opholdt sig dog ofte inde i Hallen, uden at blive kjendt. Da Brudeparret var gaaet til deres Sovekammer denne Kveld, gjorde hun nok et Forsøg paa at lokke Bruden med sit Halsbaand, og det blev afgjort imellem dem paa samme Maade, som forrige Gang. Nu havde Kongedatteren skilt sig ved to af sine Klenodier, men kunde dog ikke faae Kongesønnen vækket om Natten. Sorgen tyngede paa hende, og hun udstødte bittre Klager over sin Modgang, og om Morgenen maatte hun forlade ham med uforrettet Sag Men Bruden treen ind til Kongesønnen, og siden gik de ind i Hallen sammen. Denne Dag var det en stor Kval for Kongedatteren, at see paa alle de Ting, der gik for sig.

Kongesønnens tredie Farbroder kom engang opad Dagen og talte med ham i Eenrum. Han boede i denne Stad tæt op til Kongsgaarden og havde sit Sovekammer lige ved Brudeparrets. Han spørger sin Brodersøn, hvo den Kvinde er, som vaager hos ham om Natten og udstøder saa tunge Klager; der er noget Underligt ved hele den Sag, siger han. Kongesønnen svarer, at han ikke veed af nogen anden Kvinde end sin Hustru. Den Anden spørger da, hvorfor hun klager saa. Kongesønnen svarer, at det veed han ikke, thi han sover hele Natten. Den Anden spørger, hvoraf det mon kan komme, at han sover saa haardt, om ikke hans Hustru giver ham en Drik om Aftenen. Kongesønnen svarer, at saaledes er det. Da skal han i Kveld lade den

Drik rinde ned i sine Klæder, siger Farbroderen, og lade, som om han sover og see til, om han da ikke faaer noget Mere at vide.

Nu gik Dagen hen, og det blev Kveld. Kongedatteren var bøiet af sin Sorg, skjøndt hun skjulte den, og da Brudeparret om Aftenen var i deres Sovekammer, stod hun atter udenfor Vinduet, holdende sit Speil i Haanden, og det gik da, som de andre Gange, at Bruden fik stor Lyst til Speilet og at de endelig afsluttede Kjøbet. Kongedatteren skulde atter denne Nat sove hos Kongesønnen, imod at afstaae Speilet. Bruden rakte Kongesønnen Sovedrikken, men han lod, som han drak, skjøndt han i Virkeligheden spildte den, og derpaa lod han, som han faldt i Søvn. Kongedatteren gik da op i Sengen til ham og forsøgte at vække ham, men han lod endnu, som han sov. Da opregnede hun ham alle sine Lidelser og klagede saare; hun bad ham at mindes deres Samliv og høre paa hende, der nu saa sorgfuld anraabte ham om Bønhørelse. Nu havde hun afhændet alle sine Klenodier, sagde hun, for at have en Sammenkomst med ham. Formedelst Stedmoderens Trolddom var det Kongesønnen, som om han vaagen drømte alle disse Tildragelser, men tilsidst gjenkjendte han dog Kongedatteren og da blev deres Fryd usigelig. Han trøstede hende saa godt han kunde og sagde, at nu vilde snart deres Lidelser faae en Ende; nu skulde hun, naar Bruden kom om Morgenen, gaae til hans Farbroders Huus, som var der i Nærheden, men selv vilde han lade, som han sov, sagde han.

Da Bruden om Morgenen treen ind i Kammeret, jog hun Kongedatteren bort, gav sig derpaa til at vække sin Brudgom, og saa gik de sammen ind i Hallen. Som Glæden var paa sit Høieste inde i Hallen denne Dag, og Alle sade og drak, Kongen og Dronningen paa deres Throne, og Brudeparret for sig, kom tre Mænd ind i Hallen; det var alle Kongens tre Brødre. En af dem bar to smaa Pigebørn paa den ene Arm og førte en Kvinde ved den anden Haand, som bar et spædt Barn paa Armen; men de to andre Brødre havde hver en Træstav i Haanden. De stillede sig Alle foran Kongens Throne. Den, der førte Kvinden, spørger da Kongesønnen, om han ikke kjender denne Kvinde og de tre Børn, som følge hende; han svarer: »Jo.« Moder og Datter skiftede Farve herved og bleve paa eengang overvættes store; de vilde tale, men Kongens Brødre, som holdt paa Stokkene, stødte disse ned i Gabet paa dem, medens sexten Mænd, som de havde ladet skjule sig under Bordene, i samme Nu sprang frem og grebe dem, Otte om Hver, og bastede dem. Kongen blev i Førstningen vred over Alt dette, men da han saae, af hvad Æt Moder og Datter vare, tyktes det ham, at Alt gik godt saaledes, og han tog nu med Glæde imod sin Søn og Kongedatteren. Da blev der strax skikket Bud efter hendes Forældre, Kongen og Dronningen, og med stor Gammen og Bægerklang blev Kongesønnens og Kongedatterens Bryllup feiret.

Kort Tid derefter døde Kongesønnens Fader, og han blev da kaaren til Konge over hele Landet. Han

regjerede vel og længe med sin Dronning, og de levede sammen i stor Kjærlighed. Alle sine Farbrødre gjorde han til Jarler i sit Rige. Det var Mænd, som holdt god Orden i Kongens Rige og forøgede dets Magt, og saalænge de levede, vare de ham troe Venner.

Kjællingen og hendes Guldknap.

I en Hytte boede engang en Stodder med sin Kjælling; de vare saa fattige, at de ikke eiede nogen Ting af Værdi, uden en Guldknap, der sad paa Kjællingens Haandteen. Det var Stodderens Skik hver Dag enten at jage eller fiske for at skaffe tilveie, hvad de behøvede til deres Underhold. Kort fra Hytten var der en stor Høi, om hvilken Folk meente, at derinde boede en Huldremand, som hed Kidhuus, og som man meente, at det var bedst at tage sig i Agt for.

Engang gik Stodderen, som han pleiede, paa Jagt, men Kjællingen sad hjemme, som det nu var hendes Vane. Saasom det var et smukt Veir den Dag, satte hun sig udenfor med sin Teen og spandt en liden Stund paa den. Da skulde det netop træffe sig saaledes, at Knappen faldt af Tenen og trillede bort, saa at Kjællingen ikke kunde faae Øie paa den. Dette gik hende nær til Hjerte; hun søgte og søgte overalt, men ligemeget hjalp det, Guldknappen var og blev borte. Stod-

deren kom hjem, og hun fortalte ham sit Uheld; han meente, at Kidhuus havde taget Knappen, det kunde ligne ham. Han lavede sig da til at gaae hjemmefra, og fortalte sin Kjælling, at han vilde hen til Kidhuus og forlange Knappen tilbage eller noget Andet istedenfor den. Kjællingen satte store Øine op ved at høre dette. Stodderen gaaer nu afsted og lige hen til Høien hvor Kidhuus boer; der banker han længe og voldsomt paa med en tyk Kjæp. Endelig siger Kidhuus: »Hvem banker paa mit Huus?«

Stodderen svarer:

»Det er Stodderen, Kidhuus min,
Betal min Kjælling Knappen sin.«

Kidhuus spurgte, hvad han vilde have for Knappen. Stodderen bad ham om en Ko, som malkede ti Potter ad Gangen, og denne Bøn opfyldte Kidhuus. Saa bragte Stodderen Koen hjem til sin Kjælling. Dagen efter, da Kjællingen havde malket Koen Morgen og Aften og havde fyldt alle sine Bøtter med Melk, fik hun Lyst til at lave Grød, men da husker hun, at hun mangler Meel til Grøden. Hun gaaer da til sin Gamle og beder ham at gaae til Kidhuus for at anmode ham om Meel. Stodderen gaaer til Kidhuus og banker med sin Trækjæp paa Høien, som forrige Gang. Da siger Kidhuus: »Hvem banker paa mit Huus?«

Stodderen svarer:

»Det er Stodderen, Kidhuus min,
Betal min Kjælling Knappen sin.«

Kidhuus spørger, hvad han ønsker. Stodderen beder om en Smule Meel til at putte i Gryden, for hans Kjælling vil gjerne koge sig lidt Grød. Da forærer Kidhuus ham en Tønde Meel, som Stodderen bringer hjem, og nu laver hans Kjælling Grøden. Da den var kogt færdig, satte Mand og Kone sig tilbords og spiste, til de vare nærved at revne. Da de nu havde spiist sig mætte, var der Meget tilbage i Gryden endnu. De begyndte da at tænke over, hvad de skulde gjøre med Levningerne. Det Bedste var da, meente de, om de kunde bringe dem til deres kjære Jomfru Maria. Men de indsaae da snart, at det ikke var saa lige en Sag at løbe op til hende. De bleve derfor enige om at bede Kidhuus om en Stige, som kunde række op til Himmelen, det var ikke for Meget, om han gav dem den for Knappen, fandt de. Stodderen gaaer hen og banker paa Høien. »Hvem banker paa mit Huus?« spørger Kidhuus, som tidligere, men Stodderen svarer:

»Det er Stodderen, Kidhuus min,
Betal min Kjælling Knappen sin.«

Nu blev Kidhuus vred og sagde: »Er den Skarns Knap da aldrig betalt?« Stodderen blev ved at bede ham, han havde isinde at bringe sin kjære Jomfru Maria Grødlevningerne, sagde han. Kidhuus lod sig endelig bevæge, gav ham Stigen og reiste den op for ham. Da blev Stodderen glad og vendte med den Besked hjem til sin Kjælling. De gjorde sig snart færdige til Reisen og toge Grødfadene med sig. Men som de vare komne et godt Stykke opad Stigen, bleve de

svimle. De tabte Ligevægten, saa at de faldt ned af Stigen og knuste deres Hoveder i Faldet. Hjernestumperne og Grødklumperne fløi ud over hele Verden; men der, hvor Stodderens og Kjællingens Hjernestumper faldt ned paa Stenene, fik disse hvide Pletter, medens Grødklumperne efterlode gule Pletter, og den Dag i Dag kan man see de to Slags Pletter paa Stenene rundtom i Verden.

Finna den Fremsynede.

Thrond hed en Mand; han var Lagmand. Hans Hustru var død paa denne Fortællings Tid, og han var da bleven en gammel Mand, men en saare kløgtig Mand var han. Han havde to Børn, en Søn ved Navn Sigurd og en Datter ved Navn Finna. Hun var en klog Kvinde, om hvem Folk sagde, at hun kunde Mere end sit Fadervor.

Da hendes Fader engang red til Thinge, sagde hun: »Det aner mig, min Fader, at paa denne Reise vil der melde sig en Beiler til min Haand, men jeg beder Dig om ikke at gifte mig bort, medmindre det skulde gjælde dit Liv.« Faderen lovede dette, og red siden til Thinget. Mange gjæve Mænd beilede der til Finnas Haand, men han gav dem Alle Afslag. Efter Thingets Slutning red Thrond Lagmand hjem, og en Kveld, som han red alene foran alle sine Svende, mødte

ham en Mand af et saare vildt Udseende, der red paa en bruun Hest. Manden steg af Hesten, greb Thronds Hest i Tømmen og sagde: »Guds Fred, Throng Lagmand!« Throng besvarede hans Hilsen og spurgte ham om Navn. Han hed Geir, sagde han, og det var hans Ærinde, at beile til hans Datter Finna. Throng svarede: »Ikke bortgifter jeg hende til Dig, thi hun skal selv raade for sin Skjæbne.« Da drog Geir sit Sværd og satte Throng Spidsen for Brystet, idet han gav ham Valget imellem at give ham Kvinden eller strax falde for dette Sværd. Throng saae nu ingen anden Udvei end at love ham Datteren, og det blev bestemt, at han skulde komme efter en halv Maaneds Forløb og hente hende. Siden skiltes de og Hver red til Sit.

Da Throng kom hjem, stod Finna udenfor Huset; hun hilser paa sin Fader og siger: »Er det, som min Hu siger mig, at Du har giftet mig bort?« Han svarer, at saa er det, men det var for at frelse sit Liv, siger han. Det faaer nu saa være, meente hun; dog siger hendes Tanke hende, at hun ikke vil høste megen Glæde heraf.

Paa den bestemte Dag kom Geir for at hente hende; han blev vel modtagen, men han sagde, at han ikke kunde vente længe, og han bad Finna om at gjøre sig snart færdig, thi han vilde bort igjen den næste Morgen. Det gjorde hun. Ingen tog hun med sig hjemme fra sin Faders Huus, uden sin Broder Sigurd. Saa toge de Afsked med Throng, og rede nu alle Tre deres Vei, til de kom til en Fjeldgræsgang, hvor der græssede mange Stude. Finna spurgte Geir,

hvo der eiede dem, men han svarede, at det gjorde ingen Anden end han og hun. Den næste Dag kom de til en anden Græsgang, hvor der kun græssede golde Faar. Finna spurgte Geir, hvo der eiede dem, men han svarede, at det gjorde Ingen uden han og hun. Den tredie Dag kom de til en tredie Græsgang, hvor der alene gik Heste og græssede. Finna spurgte Geir, hvo der eiede dem, men han svarede, at det gjorde heller Ingen uden han og hun. Saa rede de videre den hele Dag. Om Kvelden kom de til en stor Gaard, hvor Geir steg af Hesten, idet han bad Finna at følge med, thi dette var hans Hjem.

Her fik Finna en god Modtagelse, og strax overtog hun hele Huusførelsen. Geir viste hende liden Venlighed, men hun tog sig det ikke videre nær. Hendes Broder Sigurd blev ogsaa godt behandlet der. Juleaften vilde Finna lade toe Hovedet paa Geir, og man søgte længe efter ham, men forgjæves. Finna spurgte Geirs Fostermoder, som var der, om dette var hans Vane; hun svarede, at i lang Tid havde han aldrig været hjemme nogen Juul, og idet hun sagde dette, faldt hun i en heftig Graad. Finna bad Folkene om ikke at lede; naar hans Tid var kommen, vilde han nok af sig selv komme tilbage, sagde hun. Som hun pleiede, lavede hun til Høitidsgilde. og lod sig slet ikke anfægte af Geirs Fraværelse. Da Høitidsgildet var forbi og alle Folkene vare gaaede tilsengs, stod Finna op og tog sin Broder Sigurd med sig. De gik ned til Søen, skjøde en Baad ud paa Vandet og roede ud til en Ø, som var ikke langt derfra. Finna bad Sigurd at passe paa

Baaden, medens hun gik iland, og saa blev han tilbage i Baaden. Finna gik op paa Land, og gik, indtil hun kom til et lidet velbygget Huus. Døren stod halvt paa Klem, der brændte Lys i Stuen og der stod en smukt opredt Seng, hvori hun saae sin Husbond Geir med en Kvinde i Favnen. Finna satte sig paa Gulvet nedenfor Sengen og sang én Vise. Siden gik hun ned til sin Broder, bad ham at roe ind til Land, men ikke sige Nogen, hvor de havde været. Det lovede han, og nu roede de hjem og lode som Ingenting. Da Julen var forbi, stod Finna en Morgen tidlig op og gik ind i det Kammer, hvor Geir og hun pleiede at sove, naar han var hjemme. Da var Geir derinde og gik op og ned af Gulvet, men der laa et Barn i Sengen. Geir spurgte, hvo der eiede det Barn. Hun svarede, at Ingen uden hun og han eiede det, hvorpaa hun tog det og bragte det til Geirs Fostermoder, for at hun kunde opfostre det. Saa randt det Aar tilende, uden at noget Videre skete. Den næste Juul gik det ganske paa samme Viis, som første Gang, kun med den Forskjel, at denne Gang satte hun sig paa Sengebrædtet og sang der en Vise.

Den tredie Juul blev der atter lavet til Gilde, og man søgte atter efter Geir, men han fandtes ikke. Finna bad hans Folk om ikke at søge. Da Gildet var forbi og Folkene vare gaaede tilsengs, roede Sigurd og Finna atter ud til Øen. Sigurd bad Finna, om han maatte gaae iland med hende. Hun tilstod ham hans Begjæring, men bad ham ikke at tale et eneste Ord. Saa kom de til Huset, hvor Finna bad Sigurd at vente

udenfor, medens hun gik ind. Han blev da udenfor, men Finna gik ind, satte sig paa Sengekanten og kvad denne Vise:

»Forladt nu her paa Sengens Kant
Jeg sidde maa; min Glæde svandt.

Den kloge Mand forødte den,
Alt medens Sommeren gik hen.

En Anden, ak, min Elskte tog —
Som Skum, os Lykken tidt bedrog.«

Geir reiste sig da op og sagde: »Det skal nu ikke skee længere«, men Kvinden, der laa hos ham i Sengen, faldt i Afmagt. Finna hentede Viin og dryppede den paa hendes Læber. Da vaagnede hun til Besindelse igjen og var den fagreste Mø. Geir sagde da til Finna: »Nu har Du forløst mig af en svær Nød, thi dette var det sidste Aar, i hvilket jeg kunde blive befriet. Min Fader var Konge og herskede over Garderige. Da min Moder var død, ægtede min Fader en ukjendt Kvinde. Efterat de havde levet sammen en kort Tid, dræbte hun min Fader ved Gift, men efterdi jeg og denne min Søster, som hedder Ingeborg, ikke vilde lyde hendes Villie, lagde hun paa mig, at jeg skulde faae tre Børn med min Søster, og hvis jeg ikke fik den Hustru, som vidste af Alt dette, men dog taug dermed, skulde jeg blive til en Orm, men min Søster skulde forvandles til en utæmmet Fole og gaae paa Græsgangen blandt vilde Heste. Men nu har Du befriet

mig af denne Nød, og nu vil jeg gifte denne min Søster med din Broder Sigurd og lade følge i Medgift hele det Rige, som min Fader eiede.«

Nu roede de Alle bort fra Øen og kom til Geirs Gaard. Der blev paany braset og bagt til et stort Gilde, og der blev skikket Bud efter Finnas Fader Throud, hvorpaa Sigurds og Ingeborgs Fæstensøl blev drukket. Saa drog han til Garderige og underkastede sig det ganske. Geirs Stedmoder blev greben og bunden imellem to Heste, som slede hende i Stykker; hver tog sin Halvdeel. I mange Aar herskede Sigurd og Ingeborg over Garderige, men Geir blev Lagmand efter Throud. Fra ham og hans Hustru stammer en stor Æt.

Historien om de tre Kongesønner.

Man fortæller, at der i gamle Dage levede en mægtig og god Konge, som herskede over et stort og mægtigt Rige, men hvor det laa i Verden, eller hvad Kongen hed, har Historien glemt. Med sin Dronning havde han tre Sønner, der alle vare haabefulde unge Mænd og derfor meget elskede af ham. Kongen havde taget en Kongedatter fra Nabolaget til sig som Fosterdatter, og opdrog hende med sine Sønner. Hun var omtrent paa Alder med dem, og var den fagreste og

meest høviske Mø, som man i de Tider havde seet, og Kongen elskede hende ikke mindre end sine Sønner.

Da Kongedatteren var giftefærdig, fattede alle tre Kongesønner en Kjærlighed til hende, der blev saa stærk, at alle Tre friede til hende, Hver i sit Navn. Kongen, deres Fader, skulde bortgive hendes Haand, eftersom hendes egen Fader var død og borte, men saasom alle tre Sønner vare ham lige kjære, gav han dem det Svar, at Kongedatteren selv skulde kaare den af dem til Brudgom, som hun fandt meest Behag i. Paa en bestemt Dag lod han derfor Kongedatteren kalde for sig og forkyndte hende sin Villie, at hun skulde kaare en af hans Sønner til Ægtemand. Kongedatteren sagde: »Det er min Pligt at adlyde Dig i hvad Du byder, men skal jeg kaare en af dine Sønner, da er jeg stedt i en stor Forlegenhed, thi jeg maa tilstaae, at de ere mig Alle lige kjære og at jeg ikke kan foretrække den Ene for den Anden.« Da Kongen fik dette Svar at høre, tyktes det ham, at Vanskelighederne voxede, og han grublede nu over, hvorledes han skulde finde paa en Udvei, som var dem Alle tjenlig; han afsagde da endelig den Dom, at enhver af hans Sønner efter et Aars Forløb skulde have skaffet et Klenodie tilveie, da skulde Den faae Kongedatteren, som bragte det kosteligste. Kongesønnerne vare vel tilfredse hermed og kom overeens om, at de Alle skulde mødes efter et Aars Forløb i et Lystslot ude paa Landet, hvorfra de skulde stævne hjem til Staden, for der at fremlægge Klenodierne. Nu bleve Kongesønnerne udstyrede paa det Bedste til Reisen.

Saa berettes der først om den Ældste, at han drager fra Land til Land og fra Stad til Stad, uden dog nogetsteds at finde et Klenodie, der forekommer ham at være noget værdt. Endelig hører han dog tale om en Kongedatter, der siges at eie en Kikkert, som skal være en kostelig Skat. I den kan man see ud over hele Verden, hvert Sted, hvert Menneske og hvert Kryb, og hvad enhver levende Skabning tager sig for. Kongesønnen tænker nu, at en mere kostelig Ting end denne Kikkert vil man aldrig kunne faae, og han drager derfor hen til Kongedatteren, i den Hensigt at bede om Kikkerten. I Førstningen vilde hun ikke for nogensomhelst Priis afstaae Kikkerten, men da Kongesønnen blev ved at trygle hende om den og hun hørte, hvorledes det Hele hang sammen, lod hun sig dog bevæge til at sælge ham Kikkerten, og man veed da heller ikke Andet end at Kongesønnen har betalt hende rigelig for den. Han drager nu til sit Hjem igjen, fornøiet med sin Fangst og med godt Haab om at faae Kongedatteren. Og saa vender Historien sig til den næste Kongesøn.

Det gik ham paa samme Viis, som den ældste Broder, at han intetsteds faaer nogen Ting, som er god nok, og længe reiste han omkring, uden nogensinde at faae Haab om at see sit Ønske opfyldt. Engang kom han til en stor og tætbefolket Stad, hvor han, som andetsteds, forespørger sig efter Klenodier, men ikke finder Noget, som er ham tilpas. Da hører han, at der kort fra Staden boer en Dverg, som er en sand Vølund i Snille og Kunstfærdighed. Det falder ham ind, at

besøge denne Dverg og prøve paa, om han kan faae ham til at smedde et eller andet Klenodie. Han lader ledsage sig hen til Dvergen, træffer denne hjemme og siger ham sit Ærinde. Dvergen svarer, at han fordetmeste har opgivet Smedekunsten og at han ikke kunde indlade sig herpaa for Kongesønnen. Et Klæde eiede han, sagde han, som han havde forarbeidet i sine yngre Aar, men det vilde han nødig skille sig ved. Kongesønnen spørger, hvad Egenskab det Klæde da har, eller hvad Nytte man kan have deraf. Dvergen siger, at paa det Klæde kan man gaae hele Verden rundt, saavel i Luften som paa Havet; »men der er ristet Runer paa Klædet, som den maa nemme, der vil styre det.« Kongesønnen tænker nu, at man neppe faaer nogen kosteligere Ting, og beder derfor Dvergen om for enhver Priis at sælge Klædet, og var end Dvergen meget utilbøielig hertil, lod han sig dog tilsidst bevæge, da han hørte, hvad det gjaldt for Kongesønnen at faae det, og han solgte ham derpaa Klædet for en uhyre Sum Penge. Kongesønnen seer, at Klædet er et herligt Klenodie, overalt indvirket med Guld og besat med Ædelstene. Saa drager han hjemad med godt Haab om at seire i Friersagen.

Den yngste Kongesøn drog sidst afsted, og først foer han indenlands omkring fra den ene Landsby til den anden. Hvor han møder en Kjøbmand paa sin Vei, som andetsteds, hvor der er Haab om at faae Klenodier, forespørger han sig om dem, men alle hans Bestræbelser ere frugtesløse, og den største Deel af Aaret gaaer da hen, uden at han nogetsteds har havt

Held med sig, hvorfor han begynder at blive meget bekymret for Udfaldet af sin Sag. Endelig kommer han engang til en tætbefolket Stad, hvor der just holdes et stort Marked og er en stærk Tilstrømning af Mennesker fra alle Verdens Kanter. Han gaaer rundtom i Staden, fra Kjøbmand til Kjøbmand, indtil han træffer paa een, som handler med Æbler. Denne Kjøbmand sagde, at han eiede eet Æble, som havde den Egenskab, at naar det blev lagt indeni det Menneskes høire Haand, som alt var indviet til Døden, da vilde den Syge øieblikkelig vende karsk tilbage til Livet. Dette Æble havde været i hans Forfædres Eie, fortalte Kjøbmanden, og havde altid tjent istedenfor Lægedom. Da nu Kongesønnen fik dette at høre, ønskede han for enhver Priis at komme i Besiddelse af Æblet, thi han meente, at han neppe vilde faae nogen Ting, der mere faldt i Kongedatterens Smag. Han bad derfor Kjøbmanden om at sælge Æblet; fortalte ham hele Historien og at hele hans timelige Velfærd beroede derpaa, at han ikke kom til at staae tilbage for sine Brødre i at skaffe Klenodier tilveie. Kjøbmanden, der hørte Kongesønnens Historie, fattede saa stor Medlidenhed med ham, at han solgte ham Æblet, og glad og fornøiet drog nu Kongesønnen hjemad.

Nu meldes Intet om Brødrene, før de Alle træffe sammen paa det aftalte Sted, hvor de strax fortælle hverandre Reisens mærkeligste Hændelser. Den ældste Broder tænker nu at gjøre sig en Fornøielse med at være den Første, som faaer Kongedatteren at see og hvorledes hun befinder sig; han tager derfor Kikkerten

op og retter den ind imod Staden. Men hvad seer han? Hvid som Sneen og døende ligger hans Elskte, Kongedatteren, paa sit Leie. Hans Fader, Kongen, og de fornemste Hirdmænd staae omkring hendes Leie, iførte sorte Sørgedragter og sorgfulde i Sind, rede til at tage imod den deilige Kongedatters sidste Suk. Da Kongesønnen fik dette sørgelige Syn at see, blev han aldeles overvældet af Sorg, og da han fortalte sine Brødre hvad han havde seet, vakte han ogsaa hos dem en umaadelig Kummer. Gjerne havde de givet hele deres Eie til at de ikke havde foretaget sig denne Reise, thi saa havde de dog kunnet yde den skjønne Kongedatter den sidste Tjeneste. Men midt i disse sørgelige Klager kommer den mellemste Broder til at tænke paa sit Klæde, og at han paa det i et Nu kan komme til Staden. Han fortæller sine Brødre dette, og glade blive de over denne gode og uventede Udvei. De brede Klædet ud paa Jorden og bestige det Alle paa eengang. Øieblikkelig svæver det op i Luften med dem, og i nogle Minutter have de naaet Staden. Nu skynde Brødrene sig, det Bedste de have lært, hen til Kongedatterens Kammer, hvor de fandt alle Tilstedeværende i dyb Sorg. Det blev fortalt dem, at hvert Aandedræt snart var hendes sidste. Da kom den yngste Broder til at tænke paa det gode Æble; aldrig kan det være mere nyttigt for ham, at forsøge dets Kraft, end nu, veed han forvist. Derfor gaaer han uopholdelig hen til Kongedatterens Leie og lægger Æblet i hendes høire Haand. Men i samme Nu var det, som om der strømmede et nyt Liv igjennem hele hendes Legeme, hendes Øine

aabnede sig, og efter nogle Minutters Forløb begyndte hun at tale med de Omkringstaaende. Som Enhver kan forstaae, blev der en usigelig Glæde ved Kongens Hird over Brødrenes Hjemkomst og Kongedatterens Gjenoplivelse.

Der gik nu nogen Tid hen, inden Kongedatteren havde gjenvundet sin fulde Sundhed. Da blev der holdt et talrigt Thingstævne, og paa dette Thing skulde nu Brødrene fremlægge Klenodierne. Først kommer da den ældste Broder med sin Kikkert, som han viser dem, og forklarer, hvilken kostelig Skat det er, og at man kan takke den for at den fagre Kongedatters Liv blev frelst, thi i den har han seet, hvorledes det stod til i Staden. Han har derfor et gyldigt Krav paa at faae Kongedatteren, mener han. Dernæst træder den mellemste Broder frem, foreviser sit Klæde og forklarer, hvortil det er godt. Ringe Nytte havde det været til, om ogsaa hans Broder først havde seet Kongedatterens Sygdom, hvis de ikke havde havt Klædet, sagde han, »thi paa det kom vi tidsnok til Staden til at frelse hendes Liv, og jeg mener derfor, at det helst var Klædets Magt, man maa takke for at Kongedatteren ikke døde«, siger han. Nu kom den yngste Broder frem med Æblet og sagde: »Lidet havde Kikkerten og Klædet hjulpet, havde vi ikke havt mit Æble til at frelse Kongedatterens Liv. Thi hvad Gavn havde vi Brødre havt af, at være Øienvidner til den Fagres Død? Havde det vel gjort Andet end vakt vor Sorg og Savn? Æblet alene kan man takke for at Kongedatteren end er ilive, og jeg mener derfor, at jeg er den Værdigste til at faae

hende.« Der blev nu talt og raadslaaet herom paa Thinget, og Folk kom da tilsidst overeens om, at alle Klenodierne i lige Maal havde bidraget til at frelse Kongedatterens Liv, thi havde noget af dem manglet, vilde de andre ikke have været til nogen Nytte. Dommen faldt da saaledes ud, at alle Klenodierne vare lige gode, saa at det endnu ikke kunde bringes til Endelighed, hvilken af Brødrene der skulde vinde Kongedatteren.

Da faldt Kongen paa den Beslutning, at lade alle Brødrene skyde omkaps, og den af dem, der viste sig at være den bedste Skytte, skulde da faae hende til Viv. Der blev opreist et Mærke, og først træder den ældste Broder frem, med Bue og Kogger. Han skyder, men der mangler Meget i at Pilen naaer Maalet. Derpaa træder den næste Broder frem, og hans Piil fattes kun Lidet i at naae Mærket. Tilsidst kommer den tredie og yngste Broder, og det syntes, som om hans Piil rakte længst, men til al Ulykke kunde den ikke findes, skjøndt der blev søgt efter den i flere Dage. Derfor fældte Kongen tilsidst den Dom i Sagen, at den mellemste Broder skulde have Kongedatteren. Saa bleve de viede til hinanden, og saasom den Konge, der var Fader til Bruden, nys var gaaet til sine Fædre, droge de til hans Rige, hvor Kongesønnen nu overtog Regjeringen. Der høres saa ikke Videre om dem i denne Fortælling. Den ældste Broder drog ligeledes af Landet og blev efter den Tid udenlands, og derfor have vi heller ikke Mere om ham at berette.

Den yngste Broder derimod blev hjemme hos sin Fader, ilde fornøiet med det Udfald, Beilersagen fik. Hver Dag vankede han omkring paa de Steder, hvor han troede, at Pilen maatte ligge, og endelig fandt han den da og saae, at den var gaaet langt forbi Maalet og stod fast i en Eg i Skoven. Han førte nu Vidner did, hvor Pilen fandtes, og ventede at faae Opreisning i sin Sag, men derom var der slet ikke Tale, thi Kongen sagde, at han ikke kunde forandre den Dom, han engang havde fældet. Var Kongesønnen før utilfreds med sine Kaar, saa blev han det endmere nu, og det var ham snart ikke muligt at omgaaes med Nogen længere. Han tog derfor en Dag den Beslutning, at drage bort af Landet, og lovede sig selv, aldrig oftere at sætte sin Fod i dette Rige. Han medtager alle sine Kostbarheder, men Ingen vidste Noget om hans Beslutning, ikke engang hans Fader, Kongen.

Han drager ud i en stor Skov, og bliver ved at vandre i mange Dage, uden at vide, hvorhen han gaaer. Han bliver baade hungrig og træt, og endelig kommer det da dertil, at han ikke trøster sig til at gaae længere. Da sætter han sig ned under en stor Steen i den Tanke, at her skal han nu ende sit elendige og sorgfulde Liv; men som han har siddet og hvilet en Stund paa dette Sted, seer han ti velvæbnede og velklædte Mænd komme henimod sig. De ere alle ridende og stævne lige henimod Stenen. Saasnart de ere komne hen til ham, stige de ned af deres Heste og hilse paa Kongesønnen. De indbyde ham til at følge dem paa den ledige, prægtigt opsadlede Hest, som de have med-

bragt. Han takker for deres Tilbud og bestiger Hesten. De ride nu henad Veien, indtil de komme til en stor og prægtig Stad. Rytterne stige ned af Hestene og føre Kongesonnen ind i Staden. I den raadede en ung og herlig Kongemø. Rytterne føre Kongesønnen frem for hende, og hun tager med den største Blidhed imod ham. Hun fortæller ham, at hun har hørt tale om alle hans Dages Lidelser og om at han er løben bort fra sin Fader. »Da tændtes i mit Bryst den hedeste Kjærlighed til Dig og en Længsel efter at raade Bod paa din Ulykke. Vide skal Du, at jeg sendte ti Ryttere ud for at lede Dig op og bringe Dig hid. Nu byder jeg Dig at blive her og raade over mit hele Rige, og jeg skal forsøge at gjøre en Ende paa din Kummer, saavidt det staaer i min Magt.« Skjøndt nu Kongesønnen var saare nedstemt og kummerfuld, saae han dog ingen anden Udvei end at tage imod dette Tilbud og gaae ind paa Kongemøens Frieri. Der blev nu gjort Tilberedelser til et stort Gilde, og de bleve viede til hinanden efter dette Lands Skik. Den unge Konge overtager strax hele Styrelsen af Riget og kommer godt fra Alting. Og saa gik der nogen Tid.

Nu vender Fortællingen tilbage til den gamle Konge igjen. Efter Sønnens Forsvinden blev han saare træt af Dage, men han var da ogsaa allerede høit tilaars, og hans Dronning var sovet hen for nogen Tid siden. Da skete det en Dag, at der kom en omvandrende Kvinde til Kongens Hal. Hun var saare erfaren i mange Ting og havde Meget at fortælle. Det var en stor Fornøielse for den gamle Konge, at høre paa hendes

Historier, og hun kom snart i Kridthuset hos ham derved. Saaledes gik der en lang Tid, indtil Kongen tilsidst fattede stor Kjærlighed til denne Kvinde, og Enden paa Legen blev da den, at han tog hende til Dronning, skjøndt det var hele Hirden imod. Det varede ikke længe, før den nye Dronning blandede sig meget i alle Regjeringssagerne, og hvor hun kunde, gjorde hun Ondt værre, tyktes det Folk. Engang sagde hun til Kongen: »Underlig tykkes det mig, at Du ikke søger at komme paa Spor efter din bortløbne Søn; ofte straffer man dog en mindre Brøde, veed jeg. Du har dog vel hørt, at han er bleven Konge over et af Rigerne her i Nærheden, og det er i Folkemunde, at han, naar han seer sig istand dertil, vil angribe Dig med sin Hær, for at hævne den Uret, han troer sig at have lidt i Beilersagen. Nu vil jeg, at Du kommer ham i Forkjøbet og bortfjerner denne Fare fra Dig.« Kongen gik ikke videre ind herpaa og brød sig kun lidt om denne Snak, men Dronningen blev ved at snakke for ham saa længe, at han tilsidst fæstede Lid til hendes Ord. Han bad hende da at raade ham, hvorledes han skulde bære sig ad, for at det kunde gaae af saa hemmeligt, som muligt. Dronningen svarede: »Du skal sende Mænd til ham med store Gaver og bede ham at komme og tale med Dig, for at I kunne raadslaae sammen om Rigets Styrelse efter din Død og befæste Eders Venskab og Frændskab. Saa skal jeg nok raade siden, hvad der videre skal gjøres.« Kongen syntes godt om dette Raad, og Sendemænd blive skikkede afsted med gode Gaver. De træde frem

med dem for den unge Konge og fremlægge klare Beviser paa, at hans Fader snarest muligt udbeder sig et Møde med ham. Kongen gaaer villigt ind herpaa og gjør sig rede til strax at drage afsted. Men da hans Dronning seer dette, synes hun ikke om hans Forehavende og siger, at han nok vil komme til at fortryde denne Færd. Ikkedestomindre drager Kongen afsted, og der meldes nu Intet om hans Reise, før han kommer hjem til sin Faders Stad. Den gamle Konge tager temmelig koldt imod ham, hvorover Sønnen svarlig undres. Efterat han har været der en liden Stund, kalder hans Fader ham for sig og irettesætter ham med Haardhed, fordi han løb bort. Han siger, at han dermed har viist ham Ringeagt og forvoldt ham den Sorg, der let kunde have bragt ham i Graven. »Du vilde derfor være hjemfalden til Dødsstraf efter Retfærdighedens Love, men da Du nu har givet Dig i min Magt og Du desuden er min Søn, saa nænner jeg ikke at lade Dig dræbe; men tre besværlige Arbeider vil jeg lægge paa Dig, og dem skal Du have udført efter et Aars Forløb, ellers gjælder det dit Liv. Det første er, at Du skal bringe mig et Telt, som rummer hundrede Mennesker, men som man dog kan skjule i sin Haand. Det andet er, at Du skal bringe mig det Vand, som læger alle Sygdomme. Det tredie er, at Du skal bringe mig hid og vise mig den Mand, der er ulig alle andre Mennesker i Verden.« »Hvor viser Du mig hen, for at udføre disse Arbeider?« spørger den unge Konge. »Det skal Du fortælle Dig selv«, svarer den gamle Konge, hvorpaa han vender sig bort fra ham, medens

Sønnen belaver sig til Hjemreisen, og der blev da ikke stort af Hilsener imellem dem dengang, kan jeg troe. Uden videre Hændelser kommer den unge Konge hjem til sit Rige; men da er han indesluttet i sig selv og saare tungsindig, og hans Dronning trænger ind paa ham for at han skal sige hende, hvad han grubler over. Han svarer, at det kommer ikke hende ved. Dronningen sagde: »Jeg veed, at man har paalagt Dig nogle besværlige Arbeider, som det ikke vil være let at udføre, men hvad hjelper det Dig, at være bekymret over Sligt? Mand Dig op og forsøg, om disse Foretagender ikke lade sig udføre. Det kunde jo ogsaa være, at jeg kunde give Dig en lille Haandsrækning; lad mig derfor vide, hvad der foruroliger Dig.«

Kongen indseer nu, at det vil være rigtigst at lade Dronningen faae den hele Sandhed at vide og fortælle hende Alt, som det er. »Dette skeer vist efter din Stedmoders Raad«, siger Dronningen, »og det vilde være vel, om hun ikke kunde lægge flere onde Raad op imod Dig eller Andre. Hun har sagtens tænkt sig, at det ikke skulde falde let at komme bort fra disse Vanskeligheder, men maaskee jeg dog ogsaa kan gjøre Noget i den Sag. Teltet eier jeg selv, og saaledes er den Prøve fra Haanden. Vandet, som Dig er paalagt at hente, er kort herfra, men det er ikke let at faae fat i; thi det findes i en Brønd og Brønden findes i en saare mørk Hule. Syv Løver og tre Hugorme bevogte Brønden, og intet Menneske slipper levende bort fra disse Uhyrer. Men den Egenskab har Vandet, at det taber al Lægekraft, hvis ikke alt dette Kryb er vaa-

gent. Nu skal jeg forsøge paa at naae Vandet.« Dronningen drager afsted til Hulen og tager med sig derhen syv Stude og tre Sviin. Da hun kommer til Hulen, lader hun Studene og Svinene slagte og kaster derpaa Studene for Løverne, men Svinene for Ormene. Men medens disse Uhyrer ere ifærd med at sluge Kroppene i sig, stiger Dronningen ned i Brønden og henter Vandet, som hun vil have. Det slog lige til, at Dronningen kom bort fra Hulen, som Dyrene vare blevne færdige med deres Maaltid. Derpaa vender Dronningen hjem til Staden, og saaledes er nu den anden Prøve overstaaet.

Nu siger Dronningen til Kongen: »De to Besværligheder ere nu fra Haanden, men den sidste og værste staaer endnu tilbage, og den er Du desuden nødt til at udføre selv, men jeg kan dog maaskee anvise Dig, hvor den skal udføres. Jeg har en Halvbroder, som raader over en Ø kort fra dette Land. Han er tre Fod høi og har et Øie midt i Panden. Han har et tredive Alen langt Skjæg, der er saa stridt, som Svinebørster. Desuden har han en Hundesnude og et Par Katteøren, og jeg anseer det ikke for rimeligt, at han ligner noget andet Menneske i den vide Verden. Naar han skal et eller andet Sted hen, svinger han sig frem ved Hjelp af en 50 Alen lang Stang, og skyder da en Fart, som en flyvende Fugl. Da min Fader engang var paa Jagt, blev han forhexet af en Jettekvinde, som boede i en Hule under en Fos, og med hende avlede han dette Uhyre. Øen, hvor han opholder sig, er en Trediedeel af min Faders Rige, men han anseer den dog

for lille til sig. Min Fader eiede en Ring, ret et kosteligt Klenodie, som vi Beggeto gjerne vilde eie, men jeg blev den Lykkelige. Siden den Tid har han forfulgt mig med Nag og Fjendskab. Nu vil jeg forsøge at skrive ham til og sende ham Ringen, hvis han maaskee derved lod sig formilde til at gjøre vor Villie. Med et fagert Følge skal Du nu drage til ham, og naar Du kommer til Hallens Dør, skal Du tage Kronen af dit Hoved og barhovedet træde hen for hans Throne. Saa skal Du kysse hans høire Fod og overrække ham Brevet og Ringen. Hvis han da siger Dig at staae op, har Du udrettet dit Ærinde, ellers ikke.«

Kongen bærer sig nu ad, ganske som Dronningen har foreskrevet ham, og da han kommer til den eenøiede Konge, forbauses han over dennes hæslige og vilde Udseende, men opmander sig dog og overrækker ham Brevet og Ringen. Da den Eenøiede faaer Ringen at see, bliver han usædvanlig glad derved, og han tager tilorde: »Noget Vigtigt vil min Søster nu have udrettet, siden hun sender mig denne Skat.« Efterat have læst Brevet, byder han Kongen at staae op. Han er paa Stedet færdig til at drage bort efter sin Søsters Ønske, siger han, og vil ikke tøve. Saa tager han sin Stang, og med Eet er han borte. Nu og da venter han paa de Andre og skjænder saa paa Kongen for hans Seendrægtighed. De fortsætte nu Reisen hjem til Kongens Hal. Aldrig saasnart ere de komne did, før den Eenøiede raaber paa sin Søster og spørger, hvad hun ønsker nu, hun har uleiliget ham saa lang en Vei? Hun fortæller ham Sagernes hele Stilling, og beder ham at

udfrie hendes kongelige Ægteherre af de Vanskeligheder, man har lagt paa ham. Han erklærer sig rede dertil, uden at ville tøve et Øieblik. Saa drage de strax afsted og komme uden videre Hændelser til den gamle Konge. Den unge Konge forkynder sin Fader sin Ankomst og melder ham, at han nu bringer de Ting, han forlangte ifjor. Han ønsker, at der maa blive stævnet til Thinge, for at han der kan vise, hvorledes han har skilt sig fra sit vanskelige Hverv. Det skete, og foruden Kongen og Dronningen mødte Høvdinge i stor Mængde.

Først blev da Teltet viist frem, og Ingen havde Noget derpaa at udsætte. Dernæst afhænder den unge Konge det lægende Vand til sin Fader, og man lader Dronningen smage derpaa, forat hun kan dømme, om det er det rette Lægevand eller ikke og om det er hentet paa den rette Tid. Saa er det, siger Dronningen. Da siger den gamle Konge: »Nu er den tredie og tungeste Prøve tilbage, see til at klare den i en Fart.« Da sender den unge Konge Bud efter den Eenøiede, og da han kommer paa Thinget, er han saa hæslig, at Alle, og især den gamle Konge, blive som lamslaaede af Frygt og Forfærdelse. Efter at han nu har viist sig der en kort Tid, sætter han sin Stang for Dronningens Bryst og vipper hende op paa den, slynger hende derpaa ned igjen saa haardt, at hvert af hendes Been brødes itu, og da blev hun med Eet til den værste Troldkvinde. Efterat have udført dette, haster den Eenøiede bort fra Thinget.

Man gav sig nu til at hæge om den gamle Konge, som af bare Skræk var bragt lige til Gravens Rard. Man stænkede ham over med det helsebringende Lægevand, og saa kom han sig. Og efter Dronningens Død kom han atter til sin Besindelse, og erkjender, at alle de Besværligheder, han har paalagt sin Søn, ere uforskyldte, og at han har gjort det Altsammen efter Dronningens Tilskyndelse. Han lader kalde Sønnen for sig og beder ham ydmygt om Tilgivelse for Alt, hvad han har gjort ham imod. Nu vil han gjøre det Altsammen godt igjen, siger han, ved at overgive ham dette Rige, men selv vil han tilbringe Resten af sine Dage hos ham i Fred og Ro. Den unge Konge skikker nu Bud efter sin Dronning og alle deres gjæveste Folk. For at fatte os i Korthed, er at melde, at de give Slip paa det Rige, de før havde, og skjænke det til den Eenøiede, for dermed at belønne ham for hans gode Hjelp. Men selv styrede de den gamle Konges Rige til deres Dødsdag.

»Op, op Kølle, op, op, naar Du maa!«

Der var engang en Stodder og hans Kjælling i deres Hytte, som vare saa puur fattige, at de ikke havde Andet til deres Livsophold end en Træskaal, som rigtignok havde den Egenskab, at den altid var fuld af Grød. En Søn havde de, men hvad han hed, melder

Historien Intet om. Med Undtagelse af disse Tre, var der ikke nogen anden levende Skabning i Hytten.

Skjøndt Hyttefolkene vare inderlig lede og kjede af den evindelige Grød, indsaae Stodderen dog, at Skaalen var ham aldeles uundværlig, thi det var jo den, som alene holdt Livet i hele Familien. Det traf sig engang, at Præsten paa sin Rundreise i Sognet ogsaa kom til denne Hytte. Da han var færdig med sine Embedsforretninger, førte han Talen hen paa Et og Andet og spurgte blandt Andet Stodderen, hvorledes han kunde friste Livet i denne Hytte? Den Gamle bad Præsten at lade være med at tale derom; det er kun et elendigt Liv, de føre, sagde han. Saasom nu Stodderen holdt meget af sin Præst, kunde han ikke afholde sig fra at byde ham Grød af sin Træskaal, idet han meddetsamme fortalte ham, at det er den og intet Andet, der holder Livet i dem; thi den har den Egenskab, at det aldrig tager nogen Ende med Grøden i den, hvormeget man end sætter tillivs af den. Da Præsten hører dette, vil han gjerne have den Skaal, og han siger, at Stodderen skal ikke lide noget Tab ved Byttet. Stodderen svarer, at om han end er led og kjed af altid at spise Grød, vil han alligevel ikke afstaae Skaalen. Men saasom Præsten blev ved at bede om den, lovede den Gamle tilsidst at sende sin Dreng til ham med den.

Præsten drager saa bort, men Stodderen og hans Kjælling ere meget bekymrede over dette Løfte. Ikkedestomindre sende de dog Drengen afsted med Skaalen efter et Par Dages Forløb. Paa Veien imellem Hytten

og Præstegaarden laa der en Kongestad, som Drengen kom lige forbi. Han kom til Præsten og afhændede ham Skaalen. Præsten gav ham da en Dug til Bytte, og sagde, at han kun behøvede at brede den paa et Bord og sige: »Hans Dug, Hans Dug, fuld med den bedste Mad!« da vil den ene Ret komme frem paa Bordet efter den anden. Præsten siger til Drengen, at han skal gaae den lige Vei hjem, men at han paa ingen Maade maa aflægge noget Besøg i Kongestaden. Drengen lover det, siger saa Farvel til Præsten og vandrer hjemad.

Men idet han nærmer sig Kongestaden, faaer han en stor Lyst til at gjøre et lille Kig derind, og mener, at det ikke kan skade stort, om han ogsaa seer sig lidt om i Byen, og han gaaer da ind i den. Da han kommer derhen, møder han Kongens Datter, der spørger ham, hvor han skal hen. Drengen plapprer da ud med Hemmeligheden og fortæller hende hele Historien. Da hun hører tale om Dugen, beder hun Drengen paa det Ivrigste om at maatte faae den tilkjøbs, hun skal betale ham den mange Gange, siger hun. Drengen gav tilsidst efter for hendes Overtalelser og afhænder Dugen til hende, men faaer de blanke Sølvpenge istedenfor; de vare saa mange og saa smukke, at det tykkes ham, at han har gjort en god Handel, og han løber da med Pengene, saa hurtig som Fødderne kunne bære ham hjem til Hytten. Stodderen er ikke meget glad over Udfaldet af hans Reise, for han mener, at disse Penge ville dog engang faae en Ende, og heri fik han Ret; thi der gik ikke lang Tid hen, inden alle Pengene vare brugte, og han sendte derfor sin Søn anden Gang afsted til Præsten,

med Bøn om, at han for Guds Skyld maatte hjelpe, thi nu havde han Ingenting at leve af.

Drengcn gaaer da anden Gang afsted og kommer til Præsten. Denne bliver vred paa Drengen og siger, at han har gjort Nar af ham, idet han er gaaet ind i Staden imod hans Forbud. Da fortæller Drengen ham, hvorledes Alt gik til. Præsten siger, at han da faaer at finde paa en Udvei for dem, gaaer sin Vei, men vender snart igjen tilbage og tømmer nu et Føl bagefter sig, sigende, at han behøver kun at sige: »Hoppeføl, Hoppeføl«, saa vil Føllet ryste sig og Pengene ville strømme ud af det. Præsten beder Drengen at tage sig iagt for at gaae ind i Kongestaden, og det lover Drengen ham høit og helligt.

Nu gaaer han afsted, men da han nærmer sig Staden, kan han ikke modstaae sin Lyst til at gaae derind. Denne Gang skal han nok modstaae enhver Fristelse bedre end forrige Gang, mener han. Med denne Fortrøstning dreier han af og gaaer ind i Staden, tømmende Føllet efter sig. Da kommer Kongedatteren ham atter imøde, hilser venligt paa ham og spørger, hvor han nu skal hen? Drengen glemmer sig næsten selv og fortæller, at det, som hun gav ham for Dugen, fik en sørgelig Ende, saa at han anden Gang har maattet søge Præsten, og nu har han da hjulpet hans Fader med dette hersens Føl, til hvilket man kun behøver at sige: »Hoppeføl, Hoppeføl«, saa strømme Pengene ud af det fra alle Kanter. Kongedatteren bliver aldeles som ude af sig selv, da hun faaer dette at høre, og beder Drengen med mange blide og lokkende Ord at sælge hende Føllet,

hvad det saa end skal koste, og hun lover ham denne Gang meget rigeligere og bedre Betaling end den, han fik sidst. Drengen lader sig da endelig bevæge, tager imod Betalingen og gaaer saa hjem til sine Forældres Hytte, hvor han ikke lader sig mærke med Noget. Stodderen synes nu vel, at han har faaet mange Penge hos Præsten, men det gaaer dog, som tidligere, at de faae en Ende; det var da ikke saa underligt, thi han havde kjøbt et Sæt nye nette Klæder til hver af dem, i den Tanke, at disse Penge længe vilde strække til for dem. Dog gik det saaledes, alt eftersom Tiden skred fremad, at hans Penge slap op, og han sendte derfor tredie Gang sin Søn til Præsten.

Drengen var fuld af Frygt og Bæven, fordi han jo vidste med sig selv, hvorledes han havde baaret sig ad, og han var bange for, at Præsten kunde lade falde knubbede Ord og give ham en dygtig Næse for hele hans Fremgangsmaade. Han skjød dog Hjertet op i Livet og gik lige til Præsten, hilsede saa høvisk, som det var ham muligt, og bad ham for Alting ikke at blive vred, men hjelpe ham ud af denne Forlegenhed, skjøndt han havde handlet imod hans Befaling og gaaet ind i Staden, hvor det ikke havde været ham muligt at slippe fra Kongedatteren, før han solgte hende Føllet. Denne Gang skjænder Præsten ikke paa Drengen, men gaaer fra ham stiltiende og kommer igjen med en dygtig Kølle, som han giver ham. Hvortil den Kølle skal bruges, fortæller Præsten ham ikke, men for at den skal udføre det Arbeide, hvortil den er bestemt, skal man blot sige

til den: »Op, op Kølle, op, op, naar du maa«. Præsten advarer ham ikke imod at gaae til Staden, han ønsker ham kun en lykkelig Reise.

Drengen er nu nok saa kry paa det og følger den lige Vei ind til Kongestaden. Nu skal han rigtig søge Kongedatteren og gaae lige ind i Byen, siden man ikke har advaret ham imod det, tænker han ved sig selv. Han kommer ind i Staden og behøver da ikke at lede længe efter Kongedatteren; thi hun har havt Øie med ham og kommer ham nu imøde med sit gamle Spørgsmaal, hvor han nu skal hen? Han fortæller, som sandt var, at han er gaaet sin Faders Ærinde, forat tale med sin Præst, og at denne har foræret ham denne hersens Kølle, som man ikke behøver at sige Andet til, naar man vil have den til at gjøre Gavn, end disse Ord: »Op, op Kølle, op, op, naar du maa«! Kongedatteren tænker sig, at det sagtens maa være Undere og store Gjerninger, som Køllen udretter efter denne Besværgelse, og lader ham nu hverken have Rist eller Ro, saa begjærlig er hun efter Køllen. Det gik nu ganske imellem dem, som tidligere, at han sælger Køllen til Kongedatteren og bringer Betalingen hjem til sin Faders Hytte.

Da Kongedatteren er kommen i Besiddelse af alle disse kostelige Ting, gaaer hun til sin Fader og beder om Tilladelse til at holde et vældigt Gilde; hun kunde nok have Lyst til at prøve sine Klenodier og vise Andre, hvad de due til, siger hun. Kongen lader hende have sin Villie heri, og indbyder saamange Stormænd til

Gildet, at hans Hal er propfuld af Gjæster. Som man har faaet Gjæsterne vel bænkede, kommer Kongedatteren paa den fastsatte Tid frem med sin Dug og ønsker en forskjellig Ret hver Gang sat frem paa den, den ene efter den anden, baade Viin og Mad, saalænge til ingen af Gjæsterne ere istand til at spise eller drikke Mere. Efter endt Maaltid, da der skulde sørges for Gjæsternes Morskab, henter Kongedatteren Føllet, fører det ind i Hallen og siger: »Hoppeføl, Hoppeføl.« Da ryster Føllet sig og Pengene strømme ud af det fra alle Kanter. Alle Folk undre sig storlig herover, og der er stor Munterhed i Hallen. Men Kongedatteren havde dog isinde at gjøre deres Fryd end større, og derfor hentede hun Køllen, bar den ind i Hallen og sagde til den: »Op, op Kølle, op, op, naar Du maa.« I samme Svip løfter Køllen sig iveiret og slaaer øieblikkelig hver Menneskesjæl derinde i Hallen, med Undtagelse af Kongedatteren, fordærvet.

Men om Stoddersønnen er at melde, at han var kommen hjem til Kongeriget, for at faae fat i en eller anden Levning fra Gjæstebudet, og stod udenfor Hallens Dør. Da han seer, hvad der er paafærde og hvad Køllen har udrettet, løber han ind i Hallen, griber Køllen og siger til Kongedatteren, at nu skal hun vælge imellem, enten at blive hans Hustru eller ogsaa at han byder Køllen at slaae hende fordærvet, ligesom alle de Andre. Kongedatteren siger, at hun vil foretrække det Første, og saa trolover Stoddersønnen sig med hende. Derpaa lader han sin kjære Præst vie

dem, og blev siden Konge i Riget. Han lod Stodderen og hans Kjælling hente fra Hytten hjem til Kongeriget og gav dem mange Fornøielser og mange glade Dage. Han regjerede vel og længe, og saa kan jeg ikke fortælle Dig Mere om ham.

Velvaagen og hans Brødre.

Der var engang en Stodder og hans Kjælling. Fem Sønner havde de, og der var kun eet Aar imellem hver af dem. Foruden Ægteparret og Sønnerne fandtes ingen andre Mennesker i Hytten. Engang gik Mand og Hustru, som oftere, ud paa Engen for at slaae Græs, men lode Brødrene blive hjemme, thi de vare nu saa store, at der ikke var nogen Fare ved at gaae fra dem. Det var smukt Veir den Dag, og Børnene løb og legede i Nærheden af Huset. Da kom en gammel forkrøben Kjælling til dem og bad dem om en Drik, som de ogsaa gave hende. Da Kjællingen havde slukket sin Tørst, takkede hun dem kjærligt og spurgte dem om, hvad de hed. Brødrene svarede, at de ikke hed Noget. Da siger Kjællingen: »Glad blev jeg over Drikken, som I gave mig, thi jeg vansmægtede af Tørst; men jeg er destoværre saa fattig, at jeg ikke kan belønne Jer derfor, som jeg skulde. Bi lidt, jeg vil dog give hver af Jer et Navn; den Ældste skal da hedde »Vel-

vaagen«, den Anden »Holdfast«, den Tredie »Hugtil«, den Fjerde »Sporfinder« og den Femte »Fjeldklyver.« Disse Navne giver jeg Jer for Svaledrikken, og jeg haaber, at de ville bære gode Renter.« Derpaa bød Kjællingen Brødrene Farvel, idet hun bad dem at huske godt paa Navnene, og saa forlod hun dem. Da Forældrene om Kvelden kom hjem til Hytten, spurgte de, om der havde været Nogen om Dagen. Brødrene fortalte Alting, som det var, og hvilke Navne Kjællingen havde givet dem. Det var jo rart med de Navne, meente Forældrene.

Brødrene voxede nu op hos deres Forældre, indtil de vare komne til Skjelsaar og Alder. Da sagde de engang, at nu vilde de forlade Hytten for at søge Forfremmelse andetsteds, og Forældrene gave dem Lov til at drage bort. De droge saa afsted, og der fortælles Intet om deres Færd, før de kom til Kongen. De bede ham om Vinterophold, men sige, at enten maa han give dem det Allesammen eller Ingen af dem. Kongen svarede, at de skulde faae Tilladelse til at blive hos ham om Vinteren, hvis de Julenat vilde vaage og passe paa hans Døttre. De gik ind herpaa, og bleve saa Alle hos Kongen.

Det var Sagen, at Kongen havde havt fem Døttre, men de sidste to Julenætter vare to af dem forsvundne fra Jomfruburet, een hver Nat, og det uagtet der blev vaaget over dem. Ingen vidste Noget om, hvorledes de vare forsvundne, og tiltrods for alle de Eftergranskninger og al den Søgen, Kongen havde ladet foretage, fandtes de intetsteds. Da nu Brødrene fik dette at vide,

fik de Kongen til at lade bygge et nyt Jomfrubuur, beliggende for sig selv og saare stærkt bygget.

Julen kom, og de tre Kongedøttre, som vare tilbage, gik ind i Buret, fulgte af alle fem Brødre, som nu vilde tilbringe hele Julenatten med at vaage over Søstrene. Men de faldt Alle i Søvn, undtagen Velvaagen. Der brændte Lys i Buret, og Døren var fast tillaaset. I Begyndelsen af Natten seer Velvaagen, at der lægger sig en Skygge paa Vinduet, hvorefter en forfærdelig stor og grov Haand strækkes ind over den ene af Kongedøttrenes Seng. Men Velvaagen fik i en Fart vækket sine Brødre, og Holdfast fik Tag i Haanden, som straktes ind, saa at Eieren af den ikke kunde faae den trukket tilbage, hvormeget han end anstrængte sig. Da kom Hugtil did og huggede Haanden af mod Vindueskarmen. Den, som stod udenfor, løb da af alle Livsens Kræfter bort fra Vinduet, forfulgt af Brødrene. Det lykkedes Sporfinder at følge Sporet. De kom da tilsidst til nogle uhyre høie Klipper, som Ingen kunde komme op paa, uden Fjeldklyver. Han klattrede op paa Klippen, kastede et Toug ned til Brødrene, og trak dem paa den Maade op Allesammen. Da befandt de sig ved Aabningen af en stor Hule, som de gik ind i. De saae der en Jettekvinde, som sad og græd, og de spurgte hende da, hvad hun feilede. Hun var ikke meget villig til at fortælle dem det, men gjorde det dog tilsidst. Hun fortalte, at hendes Gamle inat havde mistet sin ene Haand, derfor var hun saa bedrøvet. De bade hende at trøste sig og bekjæmpe sin Sorg, thi de kunde læge hendes

Gamle. »Men Ingen maa see paa os«, sige de, »saalænge vi ere ifærd med at læge, og saa forsigtig omgaaes vi med vor Hemmelighed, at vi binde Alle, som ere i Nærheden, forat Ingen skal overraske os, saalænge Kuren varer, for det er af stor Vigtighed.« De gjorde nu Jettekvinden det Tilbud, at læge hendes Gamle strax paa Stedet, hvis hun tillod dem at binde hende. Hun var ikke meget derfor, men lod sig dog tilsidst overtale, og saa bandt de Jettekvinden med stærke Reb og gik siden ind i Hulen til hendes Gamle. Det var den ledeste Trold, man vilde see for sine Øine, og de betænkte sig ikke paa at slaae ham ihjel paa Stedet. Da det var gjort, gik de ud til Jettekvinden og dræbte hende med. Derpaa undersøgte de Hulen, men fandt Intet af Værdi, som de gad føre bort med sig. De opdagede heller ikke flere Trolde.

Men som de gik og undersøgte Hulen, kom de til en lille Sidehule, og aldrig saasnart vare de traadte indenfor, før de derinde saae begge de tabte Kongedøttre. De sade Begge lænkede derinde. Den ene af dem var i nogenlunde trivelig Stand, men den Anden var pilmager. De klagede over deres haarde Skjæbne, og den Trivelige sagde, at idag skulde hun døe, thi hun skulde bruges til Julemad. Men idet hun sagde dette, kom Brødrene til, løste dem, og fortalte, hvorledes Sagerne nu stode. Det var da ikke underligt, om Søstrene bleve glade ved disse Tidender. Brødrene bragte dem saa hjem med sig til Hallen og lode dem gaae ind i Buret til de andre Søstre. Dagen var endnu ikke brudt frem, men saasnart det gryede, kom Kongen derhen for at see,

hvorledes det var lykkedes Brødrene at passe paa Søstrene. Da han hørte Alt, hvad der var skeet om Natten, og saae alle sine Døttre samlede igjen, blev han saa glad, den gamle Konge, at han ikke vidste, paa hvad Been han skulde staae af bare Glæde. Han lod berede et vældigt Gilde, som da endte med, at hver af Brødrene drak Fæstensøl med hver sin Kongedatter. Alle Brødrene bleve siden store Mænd, og de levede vel og længe, og havde altid Lykken med sig. Og saa er den Fortælling ude.

Kulstjert paa Kjæphesten.

Der boede engang en Stodder og hans Kjælling i deres Hytte. De havde tre Døttre; den ældste hed Signe, den anden Asa og den tredie Helga. De to ældste Søstre, Signe og Asa, havde lykkelige Dage i Sammenligning med Helga; thi Forældrene holdt saare af dem og taalte ikke, at der blæste nogen Vind paa dem, medens derimod Helga var et Skumpelskud for de to Gamle og maatte udføre alle de værste Arbeider, som Kjællingen selv ansaae sig ude af Stand til at forrette; hun maatte paatage sig alt Slid, gaae i Kjøkkenet, staae over Gryden med sin Moder, og pudse og rense Alt, hvad der trængte til at gjøres reent i Hytten. De ældre Søstre toge sig ikke af nogen Ting; om

Vinteren sade de derinde paa Forhøiningen paa Stads, som om det var to Prindsesser, men om Sommeren slikkede de Solskin udenfor, gik i stadselige Klæder og bestilte ikke Andet end pynte sig.

De misundte alligevel Helga; thi skjøndt hun var klædt i Pjalter, maatte paatage sig alt det værste Slid, og ikke havde andet Leie end Askedyngen derude i Kjøkkenet, var hun dog i Alles Øine den Fagreste af dem, og det ærgrede naturligviis de Andre Saa kom der engang en velklædt og fager Mand og friede til Signe. Saavel de to Gamle, som Signe selv, syntes godt om Manden, og saasom de fandt, at det var et anseeligt Giftermaal, gave de Alle deres Jaord dertil. Manden drog strax derefter bort med Signe, men de vare kun komne et kort Stykke fra Stodderens Hytte, før han skiftede Ham og blev til en Jette med tre Hoveder. Derpaa siger han til Signe: »Ønsker Du, at jeg skal bære Dig eller trække Dig.« Signe valgte da, hvad der var det Behageligste, at blive baaret. Han lod hende da sætte sig op paa eet af Hovederne, og bar hende saaledes hjem til sin Hule. Her satte han hende ned i en Kjælder, og efter at have bundet hende Hænderne paa Ryggen, slyngede han hendes Haar fast om en Stoleryg, hvorpaa han gik fra hende og lukkede Kjælderen i Laas.

Kort derpaa kommer en Mand til Stodderen og hans Kjælling og frier til Asa; han var fornemt klædt og havde, efter Ægteparrets Tykke, et velhavende Udseende, og han faldt ogsaa i Asas Smag. Det blev derfor afgjort, at Manden skulde have hende, og han drog

da bort med hende fra Fædrenehuset. Da de vare komne et kort Stykke Vei fra Hytten, blev denne Mand til en forfærdelig stor Jette med tre Hoveder, og han gjorde Asa det samme Tilbud, som han tidligere havde gjort hendes Søster Signe, og det gik ganske imellem dem, som før blev fortalt om ham og Søsteren. Saa kom der en tredie Mand til Stodderfolkene i Hytten og friede til deres Datter. Det var en stolt og anseelig Mand. Stodderen og hans Kjælling bade ham at høre op med slig Tale, »thi nu have vi ingen Datter tilbage, som vi kunne give bort; vi have allerede bortgiftet dem, vi eiede.« Manden vedblev desto ivrigere med Frieriet; de havde nok en Datter tilbage endnu at give bort, meente han. De Gamle svarede, at vel eiede de endnu en Datter, men det kunde da ikke falde dem ind, at noget Menneske skulde fatte Kjærlighed til hende, thi hun var en styg Tingest at see paa og ret en elendig Tosse. Manden friede dog saameget desto ivrigere, og bad, om han maatte faae hende at see. Helga blev kaldt ind fra Kjøkkenet og viist den Fremmede, og nu bad han dem, ikke længere at nægte ham deres Datter. De skulde saamæn ikke forholde ham Datteren, hvis han endelig vilde have hende, sagde de Gamle, men om Helgas egen Mening blev der ikke spurgt. Saa drog han bort med Helga, og da han havde tilbagelagt et kort Stykke Vei, forvandledes han, som tidligere, til en Jette og gav hende det samme Valg, som hendes Søstre, men hun valgte at blive trukken, og der meldes saa ikke Videre om deres Færd, før han kom hjem til Hulen med hende.

Da siger Jetten til Helga: »Nu skal Du overtage Dig al Husets indvendige Gjerning, tage Dig af Hulen, feie den og holde den reen, tillave min Mad, gaae mig i enhver Henseende tilhaande, og rede min Seng.« Saaledes gik nu Dagene hen. Om Dagen tog hun sig af al Gjerning hjemme i Hulen, men Kveld og Morgen gik hun Jetten tilhaande. Han tilbragte altid Dagen med Jagt og Fiskeri; om Aftenen bar han sin Fangst hjem, hvad enten den nu bestod af Fiske eller Fugle, og saa gav han sig ilav med sit Maaltid, under hvilket han ikke viste megen Finhed i sine Lader. Før han gik hjemmefra om Morgenen, tog han hver Gang frem til hende, hvad hun behøvede. Hun saae, at Jetten altid gik til sine Gjemmer og Aflukker selv, men aldrig tillod hende at kige i Noget, og naar han forlod Hulen, tog han altid sine Nøgler med sig. Den eneste levende Skabning, som, det Helga vidste af, opholdt sig i Hulen foruden hende, var en lillebitte Hund, der tilhørte hende og var der til hendes Fornøielse. Hun lagde dog Mærke til, at naar hun stod beskjæftiget med sit Arbeide og ikke gav sig af med den, forlod den hende, men kom tilbage, naar hun kaldte, skjøndt ikke øieblikkelig. Deraf sluttede hun sig til, at den gik langt bort fra Hulen.

En Dag gav hun sig til at undersøge Hulen, og hun traf da paa en tillaaset Dør, foran hvilken Hunden laa. Hun kigede igjennem Nøglehullet, og det forekom hende da, at hun saae to Piger derinde, siddende hver paa sin Stol, og det faldt hende ind, om det ikke skulde være hendes Søstre; da blev hun meget bedrøvet

over den haarde Medfart, de her led, skjøndt de Samme nok ikke havde behandlet hende bedre i fordums Dage.

Da Jetten om Kvelden kom hjem, var Helga snaksom og fuld af Skjemt imod ham, mens han sad ved sit Maaltid. Hun spurgte ham da blandt Andet om, hvorledes hendes Gjerning og Omsorg for Hulen behagede ham. Dermed var han vel fornøiet, og saa længe bleve de ved at snakke sammen, at hun tilsidst spurgte ham, hvorledes hun selv faldt i hans Smag. Jetten var godt fornøiet med hende, men han havde da ogsaa hentet hende, sagde han, fordi han havde vidst, hvilket herligt Kvindfolk hun var. Da sagde Helga: »Havde Du skattet mig høiere end som din Trælkvinde, da havde Du ikke været saa mistænksom af Dig og vist tilladt mig at gaae frit omkring overalt i din Hule til alle Aflukker og Gjemmer, og saa havde jeg med Dig kunnet havt Glæde af din Rigdom; men Du har lukket Alting for mig, selv tildeelt mig, hvad jeg skulde bruge, og aldrig tilladt mig at omgaaes med din Eiendom.« Sandhed talte hun, sagde Jetten, han havde ikke givet hende sine Nøgler; »men det gjorde jeg, fordi jeg vilde prøve Dig. Nu vil jeg ikke længer dølge for Dig, at jeg snart agter at feire vort Bryllup, og derfor skal Du nu tage imod Nøglerne til alle mine Gjemmer og Aflukker og passe paa Alt, hvad jeg eier. Men der er dog eet Gjemme, som Du ikke maa lukke op, om end een af Nøglerne i Knippet passer til Laasen, og jeg raader Dig til at tage Dig vel i Agt for at gjøre det.« Helga tog imod Nøgleknippet og sagde: »Nu har Du handlet vel, baade deri, at Du ikke vilde vise

mig Haan, og deri, at Du betroer mig frit at omgaaes med alt Dit; men nu nærmer sig jo ogsaa den Tid, da det sømmer sig bedre for mig, at blive lidt mere bekjendt med Tilstanden i dit Huus end jeg hidtil har været. Siden Du har isinde, som Du fortæller, snart at holde Bryllup med mig, troer jeg, at det ikke vil være afveien at foretage lidt Reengjøring i Hulen og sætte Et og Andet paa en bedre Plads end det nu har, og allerede imorgen skal jeg give mig ilav med det Arbeide.« Efter denne Samtale gaae de tilsengs og sove Natten hen.

Dagen efter gaaer Jetten bort fra Hulen, som han pleier, men Helga giver sig til at eftersee hans Gjemmer. Efter at det var gjort, gaaer hun hen til den Dør, udenfor hvilken Hunden ofte laa, og prøver den eneste Nøgle, der endnu var tilbage i Jettens Nøgleknippe, og som han havde forbudt hende at benytte, og øieblikkelig lukker hun Døren op med den. Ved at træde indenfor, træffer hun der begge sine Søstre, hungrige og udtærede og meget forkomne. Hun løser dem og forfrisker dem saa godt det staaer i hendes Magt.

Nu fortælle de hende deres Liv her hos Jetten, at han har villet tvinge dem til Ægteskab, og da de ikke vilde indlade sig derpaa, har han sat dem ind i denne afsides Hule og kun undt dem saamegen Føde, som de behøvede til at friste Livet ved. Efterat have hørt dette, sagde Helga: »Nu gjælder det i en hurtig Vending at finde paa Raad, og jeg har da isinde at skaffe Jer bort herfra, hvorledes det end skal gaae mig selv bagefter; jeg har da tænkt mig, at lade Jetten

bære Jer hjem til Far og Mor i en Bælg, som jeg vil stoppe ud med gamle Fiskeskind og Jettens Madlevninger. Derpaa tager hun en stor Bælg, lader Søstrene putte sig ned i den og stopper trindt omkring dem Jettens Madlevninger. Efterat være færdig dermed, stiller hun Bælgen op til Hulens Væg.

Da Jetten kom hjem om Kvelden, lod Helga, som om hun var meget kummerfuld og bedrøvet, og han trængte da ind paa hende, for at faae at vide, hvad der feilede hende; men hun sagde, at hendes Sørgmodighed kom af, at hun var træt efter sit Dagværk og af, at hun vidste, at hendes Forældre ikke havde Noget at leve af derhjemme, medens hun svømmede her i Overflod. Jetten, hvem hendes Klage gik til Hjerte, meente, at det ikke vilde falde vanskeligt at raade Bod herpaa. Da sagde Helga: »Jeg har idag gaaet og tænkt paa, hvorledes Du med mindst Skade for Dig selv kunde hjelpe paa mine Forældres Nødtørft, og jeg mener da, at Du mindst vilde komme til at savne de Levninger, der ere blevne tilbage fra din Davre og Nadver, som hidtil have ligget hulter til bulter rundtomkring i Hulen, som andet Skramleri, men nu har jeg pillet dem sammen og puttet endeel af dem i dennehersens Bælg, som, hvis den paa en skikkelig Maade var kommet hjem til mine Forældre, vilde være dem en god Forsyning. Men nu er Bælgen bleven saa tung, at jeg ikke magter den, og dog rummer den ikke Halvparten af dine Levninger. Nu haaber jeg, at Du gjør mig det til Villie, at bære denne Bælg hjem til Hytten imorgen, saa raader Du dermed Bod paa mine Forældres

Nødtørft for det Første og befrier mig for alt det Roderi, som dine Madlevninger skaffe mig paa Halsen. Men det forbyder jeg Dig paa det Strengeste, at Du rører ved Noget i Bælgen eller roder op i den, og Du skal bare ikke troe, at det skulde skee mig uafvidende, thi jeg seer igjennem Høie og Holter og min Hule. Du kan da ogsaa være sikker paa, at der ikke bliver Noget af Giftermaalet med mig, hvis Du viser Dig ulydig imod min Befaling.«

Jetten lover, at vise sig lydig i Alt og opfylde hendes Ønsker i enhver Henseende, og derpaa siger han: »Nu skal Du gjøre Alt færdigt til vort Bryllup imorgen.« Saa gav han hende Anviisning paa alle de Ting, der behøvedes til Gildet, og det var ikke Smaating, han gav til Tilberedelserne, fandt hun. Han kom da ogsaa frem med en Bylt, som han løste op, og deraf trak han saa en Brudeklædning frem, som han bad hende at iføre sig, saa snart hun var færdig med Tilberedelserne til Gildet, thi der maatte ikke staae Noget tilbage ugjort, sagde han, naar Bryllupsfolket kom. Naar han bragte Forældrene Bælgen, vilde han indbyde Gjæsterne til Brylluppet med det Samme, sagde han. Han kunde være ganske rolig, svarede Helga, Alt skulde nok være færdigt, naar Gjæsterne kom, og hun lod da, som om det var hende meget om at gjøre, at Brylluppet kom snart i Stand. Saa hørte de op med den Samtale og gik tilsengs.

Morgenen derpaa stod Jetten tidlig op, tog Bælgen paa sin Ryg og traskede afsted med den hjem til Hytten. Da han var kommen et godt Stykke Vei fra

Hulen, forekom Bælgen ham lovlig tung, hvorfor han sætter den fra sig, for at hvile sig. Neppe har han sat sin Byrde fra sig, før den ene af Søstrene siger: »Jeg seer igjennem Holter, Høie og min Hule!« Da forstaaer Jetten, at Helga seer hans Færd, og han siger:

»Nei, min Ryg skal faae sit Knæk,
Før jeg seer i denne Sæk;
Holter, Høie, Hulerand
Helga gjennemskue kan.«

Og strax slænger han Bælgen op paa sin Ryg igjen; men det skeer dog, at han bliver træt anden Gang og finder Bælgen paafaldende tung; han sætter den derfor fra sig, men aldrig saasnart har han hørt Ordene: »Jeg seer igjennem Holter, Høie og min Hule«, før han gjentager sin forrige Vise og fortsætter sin Vandring. Saaledes gik det ogsaa, da han hviilte sig tredie Gang, han baade hørte og gjentog det Samme, som første Gang. Uden videre Hændelser naaede han saa Hytten, hvor han overleverede Bælgen til Stodderen og hans Kjælling.

Nu maae vi da fortælle, at Helga gav sig ifærd med Reengjøringen af Hulen og med Tilberedelserne til Bryllupsgildet, saaledes som Jetten havde foreskrevet hende. Hun skynder sig, saameget hun kan, og dækker Bordet. Da hun var færdig med Alt, hvad hun havde at gjøre, tog hun-en Træbul, som fandtes i Hulen, pyntede den ud med sin Bryllupsdragt, og satte den paa det Sted, hvor hun antog, at hendes egen Plads vilde blive bestemt. Derpaa gnider hun sit Ansigt sort med

Sod, vælter sig med sine Klæder i Kul og Aske, tager Ildrageren, sætter sig paa den og rider nu fra Hulen i en modsat Retning af den, hvor Hytten ligger. Langt var hun ikke kommen, før hun mødte Jetten med en stor Flok Bryllupsgjæster. Der var i Følge med Brudgommen baade Jetter og Bjergtrolde, og han gik selv forrest i Spidsen. Han tiltalte Helga og spurgte, hvad hun hed. Hun svarede, at hun hed »Kulstjert paa Kjæphesten.« Han tiltaler hende da paa denne Viis:

»Kom Du til Melbjerg,
Kulsorte Tingest?«

Hun svarede: »Kom jeg der;
Bredt var paa Bænke,
Men Brud sad paa Stol,
Viin fyldte Bæger,
Fløđ over Rand.«

Da sagde Jetten: »Ho! Ho! Rid nu til, Bruden venter!« og alle hans Gjæster gjentoge hans Ord og raabte: »Ho! Ho! Lad os ride til, Svende.« Efterat Helga var bleven dem kvit, mødte hun kort derpaa nok en Flok Bryllupsgjæster, som kun bestod af Hexe og Troldkvinder. De tiltalte hende, ligesom Jetten:

»Kom Du til Melbjerg,
Kulsorte Tingest?«

Hun svarede: »Kom jeg der;
Bredt var paa Bænke,
Men Brud sad paa Stol.
Viin fyldte Bæger,
Flød over Rand!

Da sagde Hexene: »Ho! Ho! Lad os ride til, Møer!« og hermed skiltes de fra Helga. Hexene droge ad Melbjerg til Hulen, men Helga vendte om, da der kom en Høi imellem dem, og stævnede hjem til Hytten, hvor hun fortalte sine Forældre og Sødskende, hvorledes Sagerne nu stode. Hun blev kun en liden Stund derhjemme, saa vendte hun om igjen, for at see, hvad man nu tog sig for paa Melbjerg.

Vi komme da igjen til Jetten og hans Gjæster. Da de kom til Hulen, saae de Bordet dækket og Bænkene stillede op, kort sagt, Alt lavet istand til Fryd og Gammen. Saa fik de Øie paa Bruden, som allerede sad paa sin Plads; de gik da nærmere og hilste paa hende, men hun gjorde ikke saa Meget, som at see til dem, hvilket tyktes dem Alle en løierlig Adfærd, og ikke mindst Brudgommen. De gave sig til at see hende lidt nøiere efter i Sømmene, og kom da under Veir med, hvorledes man havde faaet lavet denne Brud. Jetten fandt, at han var holdt slemt for Nar, og nogle af Gjæsterne, som vare enige med ham heri, beklagede ham formedelst denne Forhaanelse, medens andre Gjæster ansaae sig selv for narrede af Jetten, da han havde budet dem til Bryllup, men havt isinde at blænde deres Øine med en saadan Træklods. Der opstod strax et Slagsmaal imellem dem, og de dræbte efterhaanden hverandre, Jetten og hans Mænd paa den ene Side, og de, som troede sig holdte for Nar af ham, paa den anden Side. Kort sagt, der blev ikke een levende Sjæl tilbage, og Helga stod og saae paa, hvor hæsligt de kom af Dage. Da Troldene vare faldne, løb Helga med

Syvmilefart hjem til Hytten og hentede hele sit Pak. Siden droge de alle de døde Kroppe ud af Hulen, bare Ved omkring dem og optændte et stort Baal, og brændte saa hele denne hæslige Yngel til sorten Kul. Da det var gjort, toge de Alt, hvad der havde Penges Værd, og bragte det fra Hulen hjem til Hytten.

Helga samlede siden en Mængde Tømmermænd, kjøbte Bygningstømmer og lod opføre et stort og smukt Huus, hvor hun slog sig ned. Hendes Søstre bleve aldrig gifte, thi de havde ikke meget Omløb i Hovedet, vare uvante til Alting og kunde ingen nyttig Gjerning foretage sig. Men Helga blev gift med en flink Mand, og de levede længe og lykkelig sammen:

Børn de satte tidt paa Skjød,
Mange Fold dem Marken bød,
Smørret flød
Til Fisk og Brød. —
Komme Kvinde, komme Mand,
Komme hvo, som høre kan!
Og gid Pokker tage Den,
Som har hørt Fortællingen,
Men ei strax betaler den!
Snip, Snap, Snude,
Tip, Tap, Tude,
Nu er Historien ude.

»Reis nordpaa og ned!«

En Mand paa Nordlandet roede engang ud paa Fiskefangst, men da han vilde til Land igjen, opstod der en Søndenvind, som blæste ham stærkt imøde og drev ham bort fra Land, længere og længere, saa at han tilsidst troede, at han maatte drive ud paa det vilde Hav. Han begyndte at blive en Smule forknyt, thi bestandig blev det mørkere og mørkere, jo længere han drev ud paa Havet, og tilsidst kunde han neppe see Haand for Øie, formedelst Mulm og Taage. Endelig kom han dog til Land; han fastgjorde sin Baad og gik op paa Strandbredden, men da han med sine Hænder greb for sig, for han kunde jo ikke see Noget, bestod Strandgruset kun af Aske og Kul. Nu begyndte han for Alvor at blive hed om Ørene, men han blev dog ved at gaae nordpaa, omspændt af det sorteste Mulm, og ad en Sti, der gik meget brat nedad. Saaledes gik han længe, ligesom iblinde, indtil han skimtede noget Rødt i det Fjerne; did stævnede han og kom saa endelig til et stort og uoverskueligt Baal. Men hvad der især forundrede ham, var, at Baalet vrimlede af noget Levende, der saae ud, som det kunde være Sværme af Fluer eller Myg. Men foran Baalet stod en forfærdelig Jette med en frygtelig Jernstang i Haanden, hvormed han ragede i Baalet og feiede det sammen, forat

intet Levende skulde komme bort. Alligevel slap en Flue ud og kom henimod Manden. Han spørger den om Navn og hvad dette har at betyde, men den svarer, at Baalet, som han kan see, er Helvede. Jetten er Fanden selv, og det, der mylrer i Ilden, er de Fordømtes Sjæle, af hvilke den selv er een, fortæller den, idet den roser sig af sit Held med at være sluppen bort. Men neppe havde den faaet udtalt, før Jetten savnede den, thi Djævelen hytter sine Folk, saae, hvor Sjælen var henne, slog til den med sin Stang og kastede den et langt Stykke ind i Baalet. Da blev Manden bange og løb, med Tungen ud af Halsen, tilbage, men et godt Stykke Vei havde han at løbe, og steil og brat gik Veien opad; dog blev det lidt efter lidt lysere, som han kom opefter. Saa gik han den samme Vei tilbage.

Derfor siger man nu, naar man ønsker Ondt over Nogen, »at han skal reise nordpaa og ned«; man mener jo af Historien om denne Reise at kjende, hvor Helvede ligger. Men til endydermere Bekræftelse paa denne Fortælling pleier man at anføre det Vers af Passionssalmerne, hvori det hedder:

»Fanden venter paa Sjæle hist,
For at stege dem paa sin Rist.«

»Tidt har en styg Drøm kun lidt at betyde.«

En Kjælling, som laa ind til Væggen og sov ved Siden af sin Gamle, vaagnede engang op i en stærk Graad. Hendes Mand forsøgte at stille hende tilfreds og spurgte, hvad der gik af hende, men hun svarede hulkende, at hun havde havt en forfærdelig styg Drøm.

»Hvad drømte Du da, lille Kone?« spurgte Manden.

»Aa, ti stille«, svarede Kjællingen, idet hun gav sig til at snøfte, »jeg drømte, at Gud vilde tage mig til sig.«

»Bryd Dig bare aldrig derom, lille Kone«, svarede Manden, »tidt har en styg Drøm kun lidt at betyde.«

Den uheldige Frier.

Der var engang en gammel Kone, som havde en Søn, der var saare graadig af sig. Da han vel var kommen til Skjelsaar og Alder, talte Moderen undertiden med ham om, at han nu maatte tænke paa at gifte sig. Sønnen viste sig ikke uvillig hertil og spurgte, hvor hun saa meente, at han helst skulde forsøge sin Lykke i Frieriet. Hun viste ham da et Sted hen, som hun nu ansaae for det heldigste, men sagde til ham,

at saa maatte han see til at holde sig og ikke spise Meget; hun havde nemlig isinde at lade ham blive Natten over i Brudens Hjem. Men for dog at være belavet paa Alting, gav hun ham en halv Ost, som han kunde tye til i Smug, naar Ingen saae det, for det Tilfælde, at han skulde mærke Sult.

Svenden drog nu afsted til den Gaard, som hans Moder havde viist ham hen til, kom frem med sit Frieri og fik Løfte om Pigens Haand. Saa blev han der om Natten, og fik Leie i et Kammer for sig selv. Om Natten stod han op og løb til sin Ost, for han havde spiist saa Lidt om Kvelden, at det sved ham for Hjertet af Hunger. Da det var gjort, gik han tilsengs igjen, men puttede Resten af Osten ned under sin Hovedpude. Da han vaagner om Morgenen, seer han, at Sneen fyger paa Vinduet, og han tænker da ved sig selv, at nu er det nok bedst at være belavet paa fremtidig Hunger, thi her kommer han nok til at kukkelure hele denne Dag. Som tænkt, saa gjort, og han sidder da der og gnaver paa sin Ost af alle Livsens Kræfter.

Som han er bedst ifærd med at fortære sin Ost, kommer hans Fæstemø ind og byder ham Godmorgen. Hun havde været tidlig oppe om Morgenen og havt Noget at tage vare paa udenfor Huset, og hun sagde nu til ham: »Haardt bider han nu, den Hvide.« Hun meente naturligviis Sneen, men Fyren troede, at hun havde seet Osten, før han fik puttet den ned under Dynen, og at hun gjorde Nar af ham derfor; han svarede derfor: »Ti Du bare stille, min Moer gav mig

den«, og han viste hende med det Samme den Bid Ost, han havde tilbage, forat hun ikke skulde troe, at han skjulte den som en Tyvekost.

Men Pigen blev saa vred paa ham for hele hans Adfærd, at hun sagde, at nu kunde han skyde en hvid Pind efter hende, thi aldrig blev hun hans Kone.

Arne paa Botn.

Den elendigste Hytte i Helgafellsbygden hedder Botn, i den sees hverken Sol eller Sommer. Der boede engang en Mand, Bygdens allerdaarligste Karl, som hed Arne og blev kaldt Arne paa Botn.

Engang lavede han sig til med Reisefoder og nye Sko, læssede paa sine Ralliker og drog saa afsted til Sønderlandet, saa langt sydpaa, at Ingen der kjendte Arne paa Botn. Han kom endelig til en stor og anseelig Præstegaard, hvor han overnattede. Præsten havde en ung og smuk Datter.

Da Arne slog sine Øine op den næste Morgen og kigede efter Veiret, sagde han til sig selv: »Monstro mine Baade skulde roe ud idag?« Dette eller noget Lignende sagde han tre Morgener i Træk. Præsten og hans Datter, som bemærkede det, begyndte saa smaat at faae en Smule Mistanke om, at de her husede en stolt og rig Herre fra Vesterlandet. Vi kunne fatte os

kort og berette, at Arne friede til Præstens Datter og fik Ja, hvorpaa et Par stolte Stadsheste bleve sadlede til dem, og paa dem droge de nu afsted til Vesterlandet. Men hvergang de kom til en stor Gaard paa Veien, sagde hun til sin Husbond: »Er dette din Gaard, mit Hjerte?« »Endnu ikke,« svarede han. Saa ride de videre, og blive ved at ride, indtil de en bælmørk Aften komme til en Hytte, der laa halvt nedgraven i Jorden.

»Er dette din Gaard, dennehersens, mit Hjerte?« spurgte hun. »Ja,« svarede Arne.

Nu bankede Arne paa Døren, og hans Moder, en sølle gammel Kjælling, kom ud og spurgte den Kommende om Navn. Arne nævnede sit Navn, og da man ikke kunde see en Haandsbred for sig i dette kulsorte Mulm, raabte han ind ad Døren: »Tænd Lyset i Guldstagen.« »Ikke kan jeg det,« svarede Kjællingen. »Saa tænd da Lysene i Sølvlysekronen.« »Ikke kan jeg det,« svarede Kjællingen. »Saa tænd mig da den fordømte Tællepraas,« raabte han. »Ja, det skal jeg gjøre,« svarede Kjællingen, hvorpaa hun løb ind og fik tændt Lys.

Men hvorledes Arne og Præstens Datter levede sammen, derom tier Historien stille.

Bakkebrødrene.

For mange Aar siden boede der en Bonde paa Gaarden Bakke i Svarfadardal. Han havde tre Sønner,

Gisle, Erik og Helge, som vare bekjendte for deres Dumhed, og om hvis taabelige Streger der blandt andet Mere fortælles følgende Historier:

1.

Da Brødrene vare Voxne, roede de engang ud paa Fiskefangst med deres Fader. Paa Søen blev han pludselig saa syg, at han maatte lægge sig ned i Baaden. De havde taget en Kutting med Blandedrik med sig paa Søen, og da den Gamle havde ligget der en Stund, bad han sine Sønner om at række ham den. Een af dem siger da: »Gisle-Erik-Helge,« (saaledes pleiede de altid at sige, naar den Ene talte til den Anden, thi de vidste ikke Andet end at hver af dem havde alle tre Navne,) »vor Far kalder paa Kuttingen.«

Den Anden siger: »Gisle-Erik-Helge, vor Far kalder paa Kuttingen.« Det Samme sagde den Tredie, og dette bleve de ved at tygge paa, indtil den Gamle var død, thi ingen af dem kunde forstaae, hvad han egentlig vilde med Kuttingen. Men siden den Tid er det blevet en almindelig Talemaade, at den »kalder paa Kuttingen«, som er ved at døe.

Derpaa styrede Brødrene til Land, klædte den Gamles Liig og bandt det op paa en bruun Hoppe, som han eiede, joge Hoppen afsted og lode den saa selv sørge for, hvor den vilde styre hen; thi gamle Brune vilde nok finde Veien, meente de. Senere fandt de Brune, uden Rytter og uden Baand, græssende paa Engen, og nu vidste de, at den havde fundet Vei, og brød sig

ikke videre om at komme efter, hvad den havde gjort af den Gamle.

Brødrene boede paa Bakke efter deres Fader; de fik Navn efter Gaarden og bleve enten kaldte Bakkebrødrene eller Bakketaaberne. De arvede den Gamles Brune og vare meget omhyggelige for den. Engang reiste der sig en stærk Storm, og Brødrene bleve da bange for, at Brune skulde blæses bort fra dem; de slæbte derfor Stene sammen og belæssede den med saa mange, som de paa nogen Maade kunde faae til at blive siddende paa den. Efter den Tid blev den ikke bortblæst, men den reiste sig da heller ikke mere i dette Liv.

2.

I den Tid, Bakkebrødrene endnu havde deres Brune ilive, vare de engang paa Reise sammen og lagde Veien over Isen. Det var Maaneskin, og een af dem red paa Hoppen, medens de to Andre gik ved Siden af hans Hest. De lagde Mærke til, at en Mand red hele Tiden ved Siden af Rytteren, men det forekom dem dog underligt, at de ikke hørte et Ord fra hans Mund, med Undtagelse af, at ved hvert Skridt, som Hoppen gjorde, tyktes det dem, at han sagde: »Kaare, Kaare.« Dette tyktes dem saameget besynderligere, som de vidste med sig selv, at ingen af dem bar det Navn. Saa tænkte da Rytteren i sit stille Sind, at nu skulde han ride saa stærkt, at Pilten blev tilbage. Men jo

skrappere han red, desto tiere forekom det ham, at der blev sagt: »Kaare, Kaare,« og de andre Brødre saae da ogsaa tydeligt, at Følgesvenden stadig red ved Siden af deres Broder, hvad enten han nu foer i Galop eller Luntetrav. Endelig kom de dog hjem og saae, at da den Broder, som var ridende, steg ned af Hoppen, gjorde hans Følgesvend ganske det Samme, ligesom han, da Brødrene satte deres Hest paa Stald, ogsaa trak sin derind.

Men underligt nok: aldrig saasnart vare de komne ind og bort fra Maaneskinnet, før han ogsaa var borte for dem.

3.

Engang vare alle Brødrene paa Reise og mødte da en Mand, der bar et lille Dyr ved Barmen, som de aldrig havde seet før. De spurgte, hvad dette Dyr hed og hvortil det blev brugt? Manden svarer, at det er en Kat og at den dræber Muus og befrier Husene for alskens Utøi. Det maa da være en sjelden Skat, mene Brødrene, og de spørge derfor, om ikke Katten skulde være tilfals. Manden svarer, at saa Meget kunne de jo byde, at han sælger den til dem, og det blev da ogsaa Enden paa Underhandlingen, at de kjøbte Katten for en farlig Mængde Penge. Saa bringe de da Peis hjem med sig og ere glade over denne Handel. Men som de vare vel hjemme, randt det dem i Hu, at de havde forsømt at spørge om, hvad Katten aad, og de droge derfor tilbage derhen, hvor Manden, som havde solgt

dem Katten, havde hjemme. Det var allerede Kveld. Een af dem gik hen til Vinduet og raabte ind igjennem Ruden: »Hvad æder Katten?« Manden svarede, uden at mene noget Ondt dermed: »Den forbandede Kat æder Alting.«

Da nu Brødrene kom hjem med denne Besked, begyndte de at eftertænke den Omstændighed lidt nøiere, at Katten aad Alting. Da siger een af dem: »Den forbandede Kat æder Alting og min Broder med,« og saaledes sagde den Ene efter den Anden.

Det var da ikke raadeligt, meente de, at beholde Peis længe, siden den kunde være farlig for deres Liv, og de fik derfor en Mand til at tage den af Dage. Men paa den Maade havde de ikke stor Fordeel af at have kjøbt den Kat.

4.

Brødrene kjøbte engang et saare stort Kar sydpaa i Borgarfjorden, som de sloge i Staver, forat det saameget desto lettere skulde kunde blive ført til deres Hjem. Da de kom hjem, blev Karret sat sammen, og der blev hældt Vand i det, men hvordan det nu var eller ikke var, læk var og blev det. Brødrene gave sig da til at see det efter paa alle Kanter, og tilsidst sagde een af dem: »Gisle-Erik-Helge, det er ikke saa løierligt, om Karret lækker, for vi have ladet Bunden blive tilbage sydpaa i Borgarfjorden.«

Men siden er det en almindelig Talemaade: »Det er ikke saa løierligt, om Karret lækker.«

5.

Bakkebrødrene havde ikke blot lagt Mærke til, at Veiret i Almindelighed var koldere om Vinteren end om Sommeren, men ogsaa til den Omstændighed, at jo større Vinduerne paa et Huus vare, desto koldere var der inde i Huset. De troede derfor at vide, at al Frost og Kulde kom af, at Husene havde Vinduer. Derfor gave de sig ilav med at lave et Huus efter en ny Mode, idet de ikke satte Vinduer derpaa, men man kan da sagtens ogsaa tænke sig, at der maatte herske det sorteste Mulm derinde. De indsaae vel, at dette var en lille Feil ved Huset, men trøstede sig da med, at de fik det luunt derinde om Vinteren, ligesom de ogsaa meente, at man nok siden paa en skikkelig Maade kunde vinde Bugt med Mørket.

En deilig Midsommerdag, som Solen stod høit paa Himmelen, gave de sig til at bære Mørket ud af Huset i deres Huer, (ja Nogle sige, at de bare det i Truge), styrtede Mørket ud af dem, men fyldte dem igjen med Solskin, som de bare ind i Huset, i den Tanke, at nu fik de det nok lyst derinde for Eftertiden.

Da de holdt op om Kvelden og sloge sig lidt til Ro inde i Huset, var der dog endnu saa mørkt, at de ikke kunde see Haand for Øie.

6.

Engang skulde Brødrene op i Kratskoven og hugge Ved. Kratskoven laa oppe i en brat Fjeldli. De

huggede Veden og bandt den i Bundter, som skulde væltes ned af Skraaningen. Men da faldt det dem ind, at de hverken kunde see, hvorledes det gik Bundterne paa Veien, eller faae at vide, hvad der blev af dem, naar de kom ned. De falde derfor paa den Udvei, at binde een af Brødrene indeni eet af Knipperne, forat han kan have Øie med de andre. Gisle blev den Udkaarede og blev bunden indeni eet Knippe, med Hovedet udenfor. Derefter væltede de Knipperne nedad, og de bleve ved at trille, indtil de kom ned paa Sletten.

Men da Erik og Helge siden kom ned og skulde til at see til Broderen, manglede han Hovedet, saaat han ikke kunde fortælle dem, hvorledes Vedbundterne havde havt det paa Veien og hvor de vare landede.

Skjøndt Erik og Helge nu kun vare To tilbage, bleve de dog altid ved, som i gamle Dage, at tiltale hinanden med: »Gisle-Erik-Helge.«

7.

Det Sidste, man har hørt om de to Brødre, Erik og Helge, er, at de engang saae Fuldmaanen stige op af Havet og ikke kunde fatte, hvad det monne være. De gik derfor til den nærmeste Gaard og spurgte Bonden der paa Stedet, hvad det var for en forfærdelig Skabning? Manden svarede dem, at det var et Krigsskib. Herover bleve de saa forfærdede, at de løb ind i Stalden, tilhyllede baade Døre og Vinduer, saaat intet Lysglimt kunde trænge ind til dem, og saa siger man, at her sultede de ihjel af Frygt for Krigsskibet.

Hvad Stodderen fik for Guldkammen.

Der var engang en Stodder og hans Kjælling i deres Hytte. De vare blevne saa fattige, at de ikke havde Andet tilbage end en Guldkam, som Kjællingen havde stukket tilside og gjemt som en Helligdom. Da alt Andet var sluppet op, giver hun en Dag Kammen til sin Gamle og beder ham at kjøbe for den Et eller Andet til Livets Ophold, som de længe kunne have Gavn af.

Stodderen gaaer afsted med Kammen og bliver ved at gaae, indtil han møder en Mand, som leder en Ko. »Der har Du en smuk Ko, Kammerat,« siger Stodderen. »Aa ja, men din Kam er da heller ikke ilde,« siger den Fremmede. »Vil du bytte?« spørger Stodderen. Hertil er den Fremmede strax rede, og han faaer Kammen, men Stodderen faaer Koen.

Nu gaaer Stodderen videre, indtil han møder en anden Mand, som driver to Faar. »Der har Du et Par smukke Faar, Kammerat,« siger Stodderen. »Ja saamæn, men Du har da ogsaa en kjøn Ko, Farmin,« siger den Fremmede. »Vil du bytte?« spørger Stodderen. »Ja vel,« svarer den Fremmede, og saa byttede de.

Stodderen var nok saa stolt af denne Handel, for han meente, at nu havde han da Uld til at klæde sig og sin Kjælling med. Alligevel bliver han ved at fortsætte sin Vandring og møder en Mand, der har fire Hunde i Følge.

Det gik nu her imellem dem ganske paa samme Viis, som før er fortalt. Stodderen meente, at her havde han gjort en god Fangst, da han fik disse Hunde, for nu var han da istand til at jage ubudne Gjæster fra Tunet.

Saa bliver Stodderen ved at gaae, indtil han kommer til en Gaard. Bonden stod i sin Smedie og smeddede Skonaale. »Der laver Du nogle smukke Skonaale, Bonde,« siger Stodderen. »Aa ja, men Du har da ogsaa nogle smukke Hunde, Du,« svarer Bonden. »Vil du bytte?« spørger Stodderen. Bonden, som strax var villig hertil, lod ham faae fire Skonaale for Hundene. Stodderen var kisteglad over dette heldige Bytte og meente, at nu var hans Kjælling ikke i Forlegenhed, naar hun skulde sye en Lap under sine Sko.

Nu vender han da hjemad. Der randt en Bæk paa hans Vei etsteds, som han sprang over, men idetsamme faldt Naalene ud fra Barmen og ned i Bækken, saa at Stodderen kom hjem til Kjællingen med tomme Hænder. Han fortæller hende da Alt om sin Færd, men hvad der faldt hende tungest paa Sind, var Tabet af Naalene. De gik derfor strax afsted for tilligemed deres Børn at søge efter dem. Da de kom til Bækken, bleve de enige om, at det vilde være klogest, om de stak Hovederne ned i den, saa kunde de kige rigtig efter Naalene. Det gjorde de, men saa druknede de ogsaa Alle i Bækken.

»Det er din Lykke, Vorherre, at jeg ikke kan faae fat i Dig.«

Der boede et Par Bønderfolk paa deres Gaard. En Sommer havde de en Mængde halvtørret Hø liggende paa Engen, og det saae ud til Regn; de gik derfor ud med alle deres Folk forat rive det sammen, før den truende Byge kom. Skjøndt de stræbte af alle Livsens Kræfter, bleve de dog ikke færdige med at rive Høet sammen, før Regnen pladskede paa, og de maatte derfor lade nogle Flader blive liggende og høre op med Arbeidet for denne Gang.

Bondens Hustru blev da vred baade paa Regnen og paa Regnens Giver, tog fat i Rivens Hoved og stak Skaftet op i Luften, saa langt som hun paa nogen Maade var istand til, og sagde: »Det er din Lykke, Vorherre, at jeg ikke kan faae fat i Dig.«

Bonden brugte vel ikke saa store Ord den Gang, men at han ogsaa havde været vred over Regnen, det mærkede man den følgende Dag, da han om Morgenen kom hjem forat spise sin Davre. Det var det deiligste Solskinsveir, og Solen skinnede ham lige ind i Ansigtet, hvor han sad i Badstuen.

Men han gjorde ingen videre Omstændigheder, trak sine Buxer af og stoppede dem op i Vinduet, med disse Ord: »Ellers Tak, Du var ikke saa god at skinne saa venligt paa min Visk Hø igaar.«

»Jeg skulde dog ned alligevel.«

En gammel Kjælling skulde igjennem Lugen, for at komme ned i Badstuen, men paa Trappen gled hendes Fod, og hun faldt paa Hovedet ned og knækkede Halsen. Mens hun endnu var i Farten, hørte man Kjællingen sige: »Jeg skulde dog ned alligevel.«

Men siden hedder Talemaaden, naar Nogen kommer paa en ynkelig Maade af Dage, uden at lade sig forknytte deraf: »Jeg skulde dog ned alligevel.«

Klippet eller skaaret.

To Kjællinger stødte engang paa en Tue, som nylig var slaaet.

»Det er smukt skaaret, det der,« siger den ene Kjælling. »Der løi Du,« siger den Anden. »Hvad er det da?« spørger den Første.

»Det er klippet,« svarer den anden Kjælling.

»Du er ret et dumt Skarn, det er og bliver skaaret.«

»Det er ikke skaaret, det er klippet.«

Saaledes bleve Kjællingerne ved i største Heftighed at skjændes, om Græsset var klippet eller skaaret, indtil de kom op at slaaes og Begge dumpede ned og for-

svandt i en bundløs Pøl, som var i Nærheden af Stedet; da man sidst saae til dem, var der ikke Andet over Jorden end deres Fingre, og den ene Kjælling gjorde endnu et Tegn med Fingrene, der skulde vise, at Græsset var klippet, men ikke skaaret.

Paa denne Maade toge Kjællingerne hinanden af Dage. Derfor siger man endnu den Dag idag, naar Folk ere komne i en heftig Trætte og blive ved med bestandig at gjentage een og samme Ting: »Klippet eller skaaret, sagde Kjællingerne; husk paa, hvordan det gik dem.«

»Tyv er han, Dalemand.«

Engang kom en Dreng Vest fra Dalene til Skalholt. Det var Paaskeløverdag; han bad om Tilladelse til at maatte blive der Høitiden over, og den fik han. Denne Dreng havde Ord paa sig for at være noget langfingret, ja endog for at være en Faaretyv, skjøndt der ikke blev snakket høit derom og han endnu aldrig var bleven overbeviist om noget Tyveri. Dette vidste nogle Disciple, der vare fra samme Bygd, som Drengen, og de foresatte sig at spille ham et eller andet Puds, eller idetmindste at gjøre ham lidt flad og flau, hvis det ellers var muligt.

Da Klokkerne Paaskedag ringede til Høimesse, ringedes der, som Loven byder, med tre Klokker, nemlig

først med en saare stor og dumptlydende Klokke, dernæst med en anden, noget mindre, men mere skingrende, og tilsidst med en tredie lillebitte Klokke, som havde en overmaade skjær og skarp Klang. Da Ringningen begyndte, gik Disciplene lidt bort fra Gaarden. De havde Drengen med sig og snakkede med ham om Dit og Dat, medens Klokkerne klang. Men da der blev ringet sammen med alle Klokkerne paa eengang, bade de ham at lægge Mærke til, hvad Klokkerne sagde. Drengen gav sig til at lytte, men han kunde da ikke høre Andet end den sædvanlige Klokkelyd, meente han. Da sagde een af Disciplene: »Tag dig iagt, Mand, hører Du ikke, at den store Klokke drøner med mørk Røst:

Tyv er han, Dalemand,
Dalemand, Dalemand.

Mellemklokken fortæller, hvormeget Faarekvæg Du har stjaalet, hør nu:

Tolv Lam tog han,
Tolv Lam tog han,
Tolv Lam tog han.

Men den lille Klokke, som lyder skjærest, den er dog den allerværste, for den siger nu med sin fine Røst:

Ta' ham,
Ta' ham,
Ta' ham.«

Da lod Drengen sig ikke længer bede om at blive, men løb bort fra Paaskegildet og vovede aldrig tiere at sætte sin Fod paa det Sted.

De næsvise Hunde.

Der var engang en Mand, som over al Maade pleiede at prale med, hvor dygtig en Bonde han var. Denne Pralhans havde havt en Kone, med hvem han havde boet et Aar paa en Gaard; men han havde skilt sig saa daarligt ved sit Landvæsen, at han maatte gaae fra Gaarden det næste Foraar, og han var nylig bleven skilt fra sin Kone, da han en Dag besøgte en Bonde der i Nabolaget. Da han red hjem paa Ladet, stod Bonden derude, omgiven af tre Hunde, der alle tre vare af ulige Alder og Størrelse. Hundene toge paa at gjøe, da Manden kom paa Ladet. Bonden tyssede og skjeldte paa dem, men tog med stor Blidhed mod sin Gjæst, der holdt sig strunk og stolt, som hans Vane var.

Da Gjæsten er kommen ned af Hesten, spørger Bonden ham, om han har lagt Mærke til, hvad de Skarns Hunde sagde om ham? Den Anden svarede Nei, thi han havde netop siddet og tænkt paa, hvor stor en Besætning han kunde havt paa en slig Jord, som Bondens. Da fortæller Bonden ham, at den store Hund med den grove Røst har sagt:

»Gaardmand,
Gaardmand.«

Saa havde den mellemste Hund sagt med en noget finere Røst:

»Et Aar,
Et Aar.«

Men den mindste Hund havde da pebet med sin skingrende og gjennemtrængende Gjøen:

»Med Skam,
Med Skam.«

Da havde han selv, fortalte Bonden, ikke kunnet holde sig længere, men maattet skjelde paa sine Hunde for slig usømmelig Næsviished og Indblanding i Ting, som slet ikke kom dem ved.

Pralhansen oppebiede ikke Bondens Indbydelse til at træde indenfor, men red bort med, hvad han havde faaet. Og man har ikke hørt, at der faldt nogen synderlig venlig Afskedshilsen.

Bonden og Bispen.

Engang havde Bispen ladet forkynde i sit Bispedømme, at han henimod Vinterens Slutning agtede at foretage sin Rundreise. Den Tid var nær, paa hvilken

man ventede ham i et Herred, hvor der boede en Bonde, som haabede paa Biskoppens Besøg, da Alfarveien løb lige forbi Ladet ved hans Gaard, og han belavede sig derfor paa at modtage Bispen paa den bedste Maade.

Det var omtrent ved første Sommerdags Tid, at Bonden en Dag stod ude i sin Høgaard og pakkede Hø i Høkurvene, og som han var ifærd dermed, faldt det ham ind, at han dog maatte øve sig i fine Lader, for at kunne hilse med Sømmelighed paa sin Bisp. Han har nu intet Andet ved Haanden, der kan gjelde for Bisp end en Høtyv; den stikker han da i Høstakken, aftager derpaa den Hue, han pleier at gaae med i Høgaarden, træder henimod Høtyven og siger: »Guds Fred, min gode Høtyv. — Ja, Noget har han at indvende herimod, den velsignede Guds Mand,« siger han til sig selv; begynder derfor paa en frisk Hilsen og gjentager disse Ord: »Guds Fred, min gode Høtyv. — Ja, han lader heller ikke til at være videre godt fornøiet med det der, jeg kommer til at gjøre det endnu bedre, saaledes: Vorherre være med Jer alle Dage, min gode Høtyv. — Ja, nu troer jeg ikke, at han kan have Noget at udsætte paa Høfligheden.«

I det samme Øieblik husker Bonden, at han har glemt Tilgiften til den skjoldede Ko, og han springer derfor ud af Høgaarden for at hente den henne ved Staldvæggen, men netop som han kommer derhen, rider Bispen ind paa Ladet.

Nu tænker Bonden da, at han skal gjøre sine Sager rigtig godt og med Værdighed hilse paa Bispen;

han farer ham derfor imøde og siger: »Vorherre være med Jer alle Dage, min gode Høtyv.«

Bispen trak paa Smilebaandet og sagde: »Det er menneskeligt at fortale sig, og det kan gjøres bedre en anden Gang!« Med disse Ord bød han den forbløffede Bonde Farvel og red fra Gaarden.

Degnen, der fortalte sig.

En Hund slap engang ind i en Kirke, da Præsten var midt i sin Prædiken, og gav sig til at gjøe saa voldsomt, at hele Menigheden blev forstyrret derved og ikke kunde høre et eneste Ord af, hvad Præsten sagde.

Degnen løb til, for at jage Hunden ud af Kirken, men eftersom han nu engang var kommen i en stærk Bevægelse, tog han saa forskrækkelig feil i sin Tale, at han kom til at sige: »Man kan da heller ikke høre et Ord af Hunden for den forbandede Kjæft, der sidder paa Præsten.«

Kjællingen, der vilde varme sig.

I en Hytte, som laa nede ved Søen, boede der en gammel Kjælling. Hun havde ofte hørt Søfolkene sige, at de aldrig frøs ude paa Søen, om end Veiret var nok saa koldt, og En eller Anden havde da fortalt hende, at det kom af, at de fik Varmen af Haandtaget paa Aaren. Da hun nu engang var saare forkommen af Kulde og ikke kunde holde det ud længer hjemme i sin Hytte, stavrede hun ned til Søen, kom med Besværlighed op i en Baad, som stod der med sine Aarer, satte sig paa en Tofte og tog en Aare i Haanden. Der blev hun nu siddende med Haanden paa Haandtaget. Men Alle, der kom hende forbi, hørte hende uden Ophør mumle disse Ord: »Heraf faae de nu Varmen.«

Morgenen efter fandt man hende siddende, steendød og stivfrossen, med Aaren i sin Haand; men endnu den Dag idag er det ikke lykkedes hende at faae nogen Varme ud af den.

Præsten og hans Degn.

Der var engang en Præst, som var meget rig, men gjerrig over al Maade. Han havde sin gamle Moder i Huset. I Nabolaget boede Degnen med sin voxne Søn;

han var ligesaa fattig, som Præsten var rig, og holdt ikke synderlig af sin Præst, formedelst dennes store Gjerrighed.

Nu skulde det træffe sig saaledes, at Præstens Moder lagde sig til at døe, og hendes Liig blev sat ud i Kirken, for at blive staaende der til hun skulde jordfæstes. Om Natten gaae Degnen og hans Søn ind i Kirken og hente Liget, hvorpaa de bringe det ind i Pakhuset, hvor Præsten opbevarede sin tørrede Fisk. De sætte hende midt i Fiskebunken, efter at have rodet dygtig op i den, og give hende en halvreven og gnavet Fisk i Haanden. Den næste Morgen kommer Præsten ind i sit Fiskehuus og seer, hvad her er gaaet for sig. Han blev forfærdet over dette Syn, saameget mere, som hans onde Samvittighed slog ham, thi han havde ligesaa lidt undt hende Spise i levende Live, som nogen Anden. Hvad var nu herved at gjøre? Han vidste, at Degnen var en fattig Mand, og derfor gik han til ham og fortalte ham, at hans Moder var gaaet igjen, kort sagt, Alt, hvad der var skeet. Han lovede at skjænke ham al den Fisk, der var, hvis han nedgravede hans gamle Moder saa godt, at hun aldrig oftere gik igjen. Desuden havde han Modbydelighed for at spise Fisken, efter hvad der nu var foregaaet, og derfor gav han den gjerne bort. Degnen lover at tage sig af Sagen, skjøndt han just ikke lader, som han er meget villig dertil. Fisken tog han dog imod, og siden nedgravede han den gamle Kone omhyggelig og vel, i Overværelse af Præsten.

Den næste Nat opgrave Fader og Søn Liget paany og sætte det ind i Præstens Smørkammer; der-

paa kaste de Smørbælgene hulter til bulter, putte hende en Klump Smør i Munden og tilsmøre hendes Fingre dermed. Om Morgenen kommer Præsten ned i sit Smørkammer, og var han bange forrige Gang, saa blev han det meget mere nu, da han saae, hvad der var skeet. Han gik da til Degnen og tilbød ham alt det Smør, der fandtes i hans Forraadskammer, hvis han nu vilde begrave den Gamle saa forsvarligt, at hun aldrig tiere gik igjen. Degnen gjør Vanskeligheder, men afslutter dog Handelen, tager sit Smør i Forvaring, og nedgraver saa Liget en halv Gang dybere i Jorden end første Gang.

Den følgende Nat tage Degnen og hans Søn Liget op igjen og sætte det ind i Præstens Kornkammer. De rode om i Korndyngerne og sætte den Gamle midt ned i dem, med en Øse i Haanden. Om Morgenen kommer Præsten ind i sit Kornkammer og seer, hvad der er skeet. Da bliver han som aldeles ude af sig selv og beder nu Degnen om for Guds Skyld at befrie ham for Gjengangersken, saa maa han gjerne eie og have alt Kornet. Længe undslog. Degnen sig for at have Noget at gjøre med den Sag, men slog dog til tilsidst, og saa tog han først sit Korn og begravede derefter Liget meget dybere end de to andre Gange.

Den næste Nat opgrave Fader og Søn paany den Gamle, give hende en Skaut paa Hovedet og pynte hende, hvorpaa de gjemme hende hjemme hos sig. Men om Dagen skal det nu træffe sig saaledes, at Præsten sætter sig op paa sin Hoppe og rider bort fra sin Præstegaard. Da tage Degnen og hans Søn en ung

utæmmet Hingst, sætte den Døde op paa den og binde hende fast til dens Ryg, og slippe saa Folen afsted efter Hoppen, som Præsten rider paa. Præsten saae, hvem der forfulgte ham, og glad blev han ikke derved; thi Folen indhentede ham snart og gned sig opad Hoppen, som han red paa. I dødelig Angst red han hjem til Degnen, men Folen løb vrinskende efter ham med hans gamle Moders Liig. Da Præsten kom til Degnen, besvor han ham ved Alt, hvad helligt var, at hjælpe nu. Degnen lod sig længe bede, men tilsidst paatog han sig det dog for en Hest, kløvlæsset med Penge. Præsten udbetalte med Glæde alle Pengene, som Degnen tog imod, og nu gravede denne saa dyb en Grav til den Gamle, at hun aldrig oftere kom op af den igjen.

Efter den Tid sørgede Præsten altid for at Degnen havde Nok at leve af; thi han meente, at han aldrig kunde lønne ham noksom for at han havde faaet hans gamle Moder vænnet af med at gaae igjen.

Det er godt at give.

En Præst prædikede engang for sin Menighed. I sin Tale udviklede han, hvor godt det var at give, thi det fik man syvfold erstattet. I Kirken var tilstede en Dreng fra en Hytte der i Nærheden. Han stod for Alting derhjemme hos sin Moder, som var en puur fattig

Kone; hun eiede kun en eneste Ko, medens Præsten eiede sex Køer.

Da Drengen kom hjem, fortalte han sin Moder, hvor godt det var at give, og vilde nu af al Magt bringe hendes Ko til Præsten og give ham den. Herpaa vilde Moderen paa ingen Maade indlade sig, men hvad hun end sagde, gik han dog afsted med Koen hen til Præstegaarden og skjænkede Præsten den. Præsten takker ham for Gaven og er meget glad for den.

Det skete nogen Tid derefter, at Præstens Køer kom hjem til Hytten, og aldrig saasnart havde Drengen faaet Øie paa dem, før han satte dem ind paa Stald, og han fortalte nu sin Moder, at det dog var sandt hvad Præsten sagde, at der var Lykke ved at give, thi nu var der kommet syv Køer istedenfor den ene, som hun havde skjænket bort.

Nogen Tid derefter kom Præstens Kohyrde til Hytten og spurgte efter Køerne. Drengen sagde, at Intet vidste han om dem; rigtignok var der kommet syv Køer, men de vare skjænkede hans Moder istedenfor den Ko, som hun havde sendt til Præsten, og dem slap hun nu ikke af sine Hænder til noget Menneske, og Hyrden maatte da vende hjem igjen med uforrettet Sag. Da Præsten fik Underretning herom, skikkede han den Ene efter den Anden for at hente Køerne, men Alle vendte tilbage med en lang Næse. Saa gik da Præsten tilsidst selv til Hytten, fik Drengen i Tale og udspurgte ham om Køerne. Drengen sagde, at der var kommet syv Køer, som vare blevne hans Moder tilsendte for den Ko, hun gav ham. Præsten spurgte om Køernes Farve,

og da Drengen fortalte ham, hvorledes de saae ud, erklærede han dem for at være sine Køer. Det kunde ikke forholde sig saa, sagde Drengen, thi han havde jo selv sagt forleden Dag, at Den, der gav, fik syvfold Erstatning. Præsten opgav tilsidst at tale Mere herom, men sagde, at den af dem, som først bød den Anden Goddag den næste Morgen, skulde eie Køerne, og efter denne Overeenskomst drog han til sit Hjem.

Om Kvelden henad Sengetid gaaer Drengen hjem til Præstegaarden og sætter sig ved Vinduet, indenfor hvilket Præsten havde sin Seng, for at tilbringe Natten her. Da Dagen var ved at bryde frem, hørte Drengen, at Præsten raabte til sin Huusholderske og spurgte hende, om det nu var paa Tiden at ride ned til Jerusalem? Hun meente, at det var vel saa. Præsten stod da op og traadte kort efter ud af Huset. I samme Nu springer Drengen hen foran Huset og ønsker Præsten Godmorgen.

Præsten spurgte, »Kom Du tidlig herhid?« »Da I red ned til Jerusalem,« svarede Drengen.

Præsten sagde, at han kunde eie Køerne, men han skulde tie stille med, hvad han havde hørt.

Gud straffer Tausheden.

Der var engang en overmaade sladdervoren gammel Fyr, som altid gik om og snakkede. Nogle unge Mænd væddede en Dag med ham om, at han ikke kunde tie stille en heel Dag tilende, og de lovede ham en Specie, hvis han kunde det. Tvertimod al Forventning lykkedes det ham at holde sin Mund, saaat de Andre begyndte at blive bange for at han skulde vinde Væddemaalet, og de forsøgte derfor adskillige Kneb, for at faae ham til at tale.

Tilsidst gave de sig til at fortælle hverandre Historièr om Folk, der længe taug stille og undertiden mistede Mælet derved. Da brød den Gamle Tausheden og sagde: »Nei, nu tør jeg skam ikke tie stille længere, det kunde jo hænde sig, at den kjære Gud straffede mig derfor og tog Mælet fra mig.«

Saaledes tabte han sit Væddemaal, men Mælet beholdt han.

De narrede Ægtemænd.

To Koner trættedes engang om, hvo af dem der havde den dummeste Mand. De bleve da tilsidst enige om at lade det komme an paa en Prøve, om de ogsaa vare saa dumme, som de syntes at være.

Den ene Kone fandt da paa det Fif, at hun en skjøn Dag, da hendes Mand kom hjem fra sit Arbeide, tog sine Karter og sin Spinderok frem og satte sig ned og gav sig til at karte og spinde, skjøndt hverken hendes Husbond eller nogen Anden kunde see, at hun havde den allermindste Tot Uld mellem Hænderne. Da Manden saae dette, spurgte han sin Kone, om hun var gaaet fra Forstanden, siden hun sad der og sled i Karterne og tumlede med Rokken, uden at have Uld, og han udbad sig en Forklaring om, hvad dette havde at betyde.

Det var ikke saa underligt, sagde hun, om han ikke saae, hvad hun spandt, thi det var den fineste Haaruld, som skulde bruges til Klæder til ham. Han lod sig nøie med denne Forklaring, og gik nu den hele Tid og undrede sig over, hvor klog en Kone han havde, og han glædede sig i sit stille Sind til engang at faae de Klæder paa, der vare saa vidunderlig fine og smukke.

Da Konen lod, som hun havde spundet Nok til Klæderne, gav hun sig til at sætte disse usynlige Traade paa Væven, og nu lod hun, som om hun sad og vævede. Manden kom nu og da og saae til hende, og altid beundrede han hendes Kløgt og Kundskab. Dette gottede hende inderligt, og hun skyndte sig destomere med at faae det Hele vel fra Haanden. Nu lod hun, som om hun var ifærd med at tage Tøiet ned fra Væven, og gav sig da først til at vaske og valke det, men tilsidst skar hun Klæderne til og syede dem.

Da hun var færdig med det Hele, bad hun sin Mand om at komme og tage Klæderne paa, men hun turde ikke lade ham trække dem paa alene, sagde hun,

hun skulde nok hjelpe ham dermed, og saa bar hun sig ad, som om hun klædte ham paa, og skjøndt nu det arme Menneske i Virkeligheden var ganske nøgen, havde han dog den Tro, at hans Kone havde lavet ham slige fine Klæder, og han blev saa ellevild af Glæde herover, at han neppe vidste, paa hvad Fod han skulde staae.

Nu ville vi da fortælle om den anden Kone. Da hendes Mand kom hjem, spurgte hun ham, hvordan det hang sammen med, at han endnu var oppe? Det var et underligt Spørgsmaal, fandt Manden, og han spurgte derfor, hvorfor hun talte saaledes?

Hun overbeviser ham da om, at han er dødssyg og at det vil være det Bedste for ham at gaae tilsengs jo før jo hellere. Han troer Alting og skynder sig med at komme iseng. Efter nogen Tids Forløb fortæller hun ham, at nu vil hun give ham Gravklæderne paa. Han spørger, hvordan det hænger sammen og beder hende for Guds Skyld at lade Sligt fare. Hun spørger kun, hvad han vel bilder sig ind, han, som er død imorges og som man allerede tømrer Kisten til?

Og saa ligger da det elendige Menneske der, indtil han bliver lagt i Kisten. Derpaa fastsætter hun Begravelsesdagen, vælger sex Liigbærere og beder saa det andet Ægtepar om at komme og følge hendes Mand til Jorden. Paa den ene Side af Kisten havde hun ladet indsætte en Rude, for at han igjennem den kunde see, hvad der gik for sig.

Da nu Liget skal bæres ud af Huset, kommer den nøgne Bonde, i den Tro, at Alle ville beundre hans

fine Klæder. Men det faldt ud anderledes end han tænkte; thi skjøndt Liigbærene mindst vare opsatte paa at more sig, kunde de dog ikke bare sig for Latter, da de saae ham, og da han, der laa i Kisten, fik Øie paa ham, raabte han af alle Livsens Kræfter: »Nu skulde jeg lee, hvis jeg ikke var død.«

Begravelsen gik da overstyr, og Manden blev sluppen ud af Kisten, og ved samme Leilighed blev det da opdaget, at Konerne havde havt deres Mænd saa skammeligt til Bedste. Men saa fik de ogsaa Begge Riis paa Thinget derfor.

Anmærkninger.

1) Ved **Nøst** (see Side 1) forstaaes en fiirkantet Plads, indhegnet ved et stærkt, omtrent 2 Alen høit Steengjerde, hvor Baadene trækkes op for at sikkres mod Stormens og Havets Magt.

2) »Seent fyldes Præstesækken« (see Side 40). Den islandske Talemaade »seint fyllist sálin prestanna« indeholder et Ordspil, idet Ordet »sál« kan betyde saavel **Sjæl**, som den Tverpose af Skind med en Træbund i begge Ender, hvori Rytteren pleier at medføre sin Reisekost og Flaskefoder og som spændes bagved hans Saddel paa Hesten. Talemaaden kunde altsaa ogsaa oversættes ved: »Præsternes Begjærlighed bliver seent mæt«.

3) Med Hensyn til Sagngruppen om Udliggermændene (útilegumenn), som findes Side 50 til 166, bemærkes Følgende:

Oprindelig vare Udliggermænd ikke Andet end Forbrydere, der, for at undslippe Lovens Arm, flygtede bort fra Bygderne og søgte Skjul i afsides Fjelddale, Huler og paa andre øde Steder. De skulde leve, men hvoraf? De eiede Intet og vare altsaa henviste til, hvad de kunde erhverve sig ved

fine Klæder. Men det faldt ud anderledes end han tænkte; thi skjøndt Liigbærene mindst vare opsatte paa at more sig, kunde de dog ikke bare sig for Latter, da de saae ham, og da han, der laa i Kisten, fik Øie paa ham, raabte han af alle Livsens Kræfter: »Nu skulde jeg lee, hvis jeg ikke var død.«

Begravelsen gik da overstyr, og Manden blev sluppen ud af Kisten, og ved samme Leilighed blev det da opdaget, at Konerne havde havt deres Mænd saa skammeligt til Bedste. Men saa fik de ogsaa Begge Riis paa Thinget derfor.

Anmærkninger.

---

1) Ved **Nøst** (see Side 1) forstaaes en firkantet Plads, indhegnet ved et stærkt, omtrent 2 Alen høit Steengjerde, hvor Baadene trækkes op for at sikkres mod Stormens og Havets Magt.

2) »Seent fyldes Præstesækken« (see Side 40). Den islandske Talemaade »seint fyllist sálin prestanna« indeholder et Ordspil, idet Ordet »sál« kan betyde saavel **Sjæl**, som den Tverpose af Skind med en Træbund i begge Ender, hvori Rytteren pleier at medføre sin Reisekost og Flaskefoder og som spændes bagved hans Saddel paa Hesten. Talemaaden kunde altsaa ogsaa oversættes ved: »Præsternes Begjærlighed bliver seent mæt«.

3) Med Hensyn til Sagngruppen om Udliggermændene (útilegumenn), som findes Side 50 til 166, bemærkes Følgende:

Oprindelig vare Udliggermænd ikke Andet end Forbrydere, der, for at undslippe Lovens Arm, flygtede bort fra Bygderne og søgte Skjul i afsides Fjelddale, Huler og paa andre øde Steder. De skulde leve, men hvoraf? De eiede Intet og vare altsaa henviste til, hvad de kunde erhverve sig ved

Tyveri. Deraf kom det da, at de bleve satte i Klasse med Stimænd og Røvere. Men paa Grund af deres strenge Afsluttethed fra Bygdefolket, kom de til at staae for dette i en mystisk Belysning; Forestillingerne om dem og deres hele Levemaade bleve uklarere, Folkefantasien kom til, og efterhaanden uddannede der sig da Anskuelser om deres Færd, der kun havde saare Lidet tilfælleds med den nøgne Virkelighed, saaledes at vi endog undertiden, naar vi læse Fortællingerne om dem, troe os hensatte til Alfernes Hjem. Enhver tænksom Læser vil i hele denne Gruppe kunne finde meget Nyt og for Island Eiendommeligt, der neppe har noget Tilsvarende i andre Landes Æventyrliteratur.

4) Høstfolkene (see Side 107). Paa Sønderlandet udgjør Fiskeriet, paa Nordlandet derimod Faareavlen Befolkningens vigtigste Erhvervskilde. For nu at høste gjensidig Nytte af de forskjellige Naturforhold, drage Nordlandets unge Mænd sydpaa om Vinteren, for at fiske, og vende saa om Foraaret hjem igjen med deres Fangst, medens Sønderlændingene drage nordpaa om Sommeren, for at være behjælpelige med Høhøsten, der sædvanlig falder fra Slutningen af Juli til Slutningen af September. Her arbeide de nu for en Dagløn, der bliver beregnet ugeviis og udbetalt dem i Smør til den Priis, hvert Aars Kapitelstaxt fastsætter derpaa.

5) Brydekampen (jfr. Side 151 og flg.) (glíma) er een af Islændernes ældste og folkeligste Forlystelser, der har vedligeholdt sig fra de ældste Tider og, skjøndt ikke længer saa almindelig som forhen, endnu den Dag idag bliver holdt i Hævd og Ære. Den forekommer især, hvor større Folkesamlinger finde Sted, f. Ex. i Fiskerleierne. Det har heller ikke været usædvanligt, at Mænd fra flere Bygder

have sat hverandre Stevne, for at en rigtig livlig Brydekamp kunde sættes i Gang.

Paa alle større Folkemøder er da den saakaldte »**Bøndernes Brydekamp**« (bændaglíma) den almindeligste. Bryderne blive skilte i to ligestore Flokke, som hver vælger sig en Høvding, der kaldes »Bonden«. Ved Sondringen tages der især Hensyn til, at Kræfterne blive nogenlunde ligeligt fordeelte. Naar Fordelingen er tilende, udskikker hver Bonde een af sine Mænd, hvortil han først altid vælger den Svageste og mindst Behændige. Disse to Udsendinge tage nu hinanden i Favnen og brydes, indtil een af dem falder. Saa bliver en ny Mand sendt ud for at brydes med Seirherren; een af dem falder; saa kommer en ny, og saaledes bliver det ved, saalænge der endnu er Nogen tilbage i Flokkene. Det er gjerne Enden paa denne Kamp, at »Bønderne« staae alene tilbage, og nu, da alle deres Mænd ere faldne, skulle de kjæmpe med hinanden, for hver at hævde sin Fylkings Hæder. Denne Kamp bliver langvarig og haard; thi »Bønderne« ere jo alle de andre Bryderes Overmænd.

I Brydekampen kommer det meget mere an paa Behændighed og Snarraadighed end paa Kræfter. Den stærkeste Mand, der ei forstaaer at brydes, fældes øieblikkelig af Bryderen, selv om denne er svag af Kræfter. Bryderens Tag bestaae i, at den ene Haand, f, Ex. den venstre, griber fat i Modstanderens Buxelinning, medens den høire Haand griber fat i hans høire Buxelaar. Kampen begynder, og nu gjælder det at faae Modstanderen bragt ud af Ligevægten, saa at han taber Fodfæstet. For at opnaae dette, anvender man de saakaldte Brydekneb (brögð), der bestaae deri, at man spænder Fod for sin Modstander paa forskjellige Maader.